

690.521
XAN

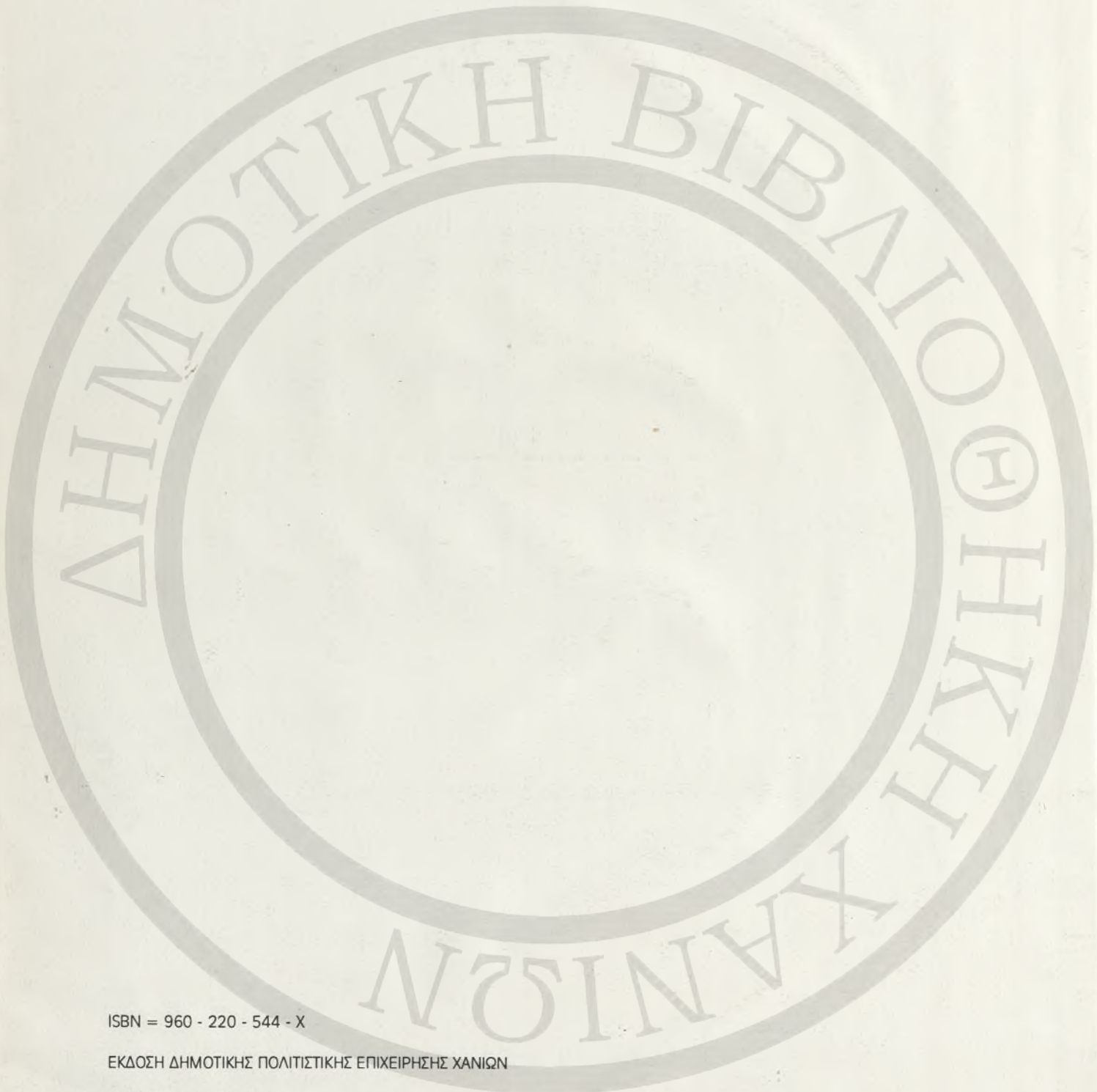
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΧΑΝΙΩΝ

80 χρόνια
1913 - 1993

ΔΗΜΟΣ
ΧΑΝΙΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ISBN = 960 - 220 - 544 - X

ΕΚΔΟΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΧΑΝΙΩΝ

© 1993 Δήμος Χανίων

ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

52710 Β'

Οικ. Κριτίας

690-521 ΧΑΝ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΧΑΝΙΩΝ

80 χρόνια
1913 - 1993

ΕΡΕΥΝΑ - ΚΕΙΜΕΝΑ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΩΤ. ΥΛΙΚΟΥ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΖΑΧΑΡΕΝΙΑ ΣΗΜΑΝΔΗΡΑΚΗ
ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

ΧΑΝΙΑ 1993

Χανιά, 15 Νοεμβρίου 1993

Αγαπητοί αναγνώστες,

Είναι λίγες οι περιπτώσεις που ένα μνημείο είναι τόσο στενά δεμένο με την ιστορία, τη ζωή και παρουσία των κατοίκων της πόλης, όπου βρίσκεται. Οπωσδήποτε, μια τέτοια περίπτωση αποτελεί και η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΧΑΝΙΩΝ.

Σε μια πόλη, όπως τα Χανιά, όπου η αίγλη και ο μυστικισμός της παράδοσης είναι απ' τα στοιχεία της σύγχρονης καθημερινότητας ένα μεγαλόπρεπο μνημείο, όπως η Δημοτική Αγορά Χανίων, αποτελεί κομμάτι αναπόσπαστα και αρμονικά δεμένο με το υπόλοιπο σύνολο. Ογδόντα χρόνια έχουν περάσει από το 1913, που οι πρόγονοι μας, αληθινοί σκαπανείς της ιστορίας με όραμα, τόλμη και ιδανικά για την αγαπημένη αυτή πολιτεία, δημιούργησαν το ιστορικό αυτό Μνημείο.

Ογδόντα χρόνια στη διάρκεια των οποίων η Δημοτική Αγορά είναι κέντρο πολιτιστικής ανάπτυξης, οικονομικής δραστηριότητας και επικοινωνίας των κατοίκων. Ακολουθώντας πιστά σαν αγαπημένος φίλος τη διαδρομή της πόλης και των κατοίκων της, αποτελεί όλη αυτήν την περίοδο αληθινό πόλο έλξης θυμαστών απ' όλο τον κόσμο.

Η Εκδοση αυτή τούτο και μόνο έχει σκοπό: Να καταγράψει την ιστορία ενός πραγματικού έργου τέχνης και να σηματοδοτήσει με έμφαση τη σημασία του για τα Χανιά, τα οποία θα συνεχίσει να συντροφεύει στο μέλλον, μα πάνω απ' όλα να επισημάνουμε την αγάπη που τα Χανιά και οι Χανιώτες απλόχερα νοιώθουμε για τη Δημοτική Αγορά της πόλης μας, ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΜΑΣ.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΖΑΝΑΚΑΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Όταν, μικρή, μ' έπαιρνε ο πατέρας μου μαζί του για ψώνια στην Δημοτική Αγορά, ένοιωθα δέος και θαυμασμό σαν έμπαινα απ' τη μεγάλη είσοδο στο φοβερό αυτό κτίριο. Μικρούλα εγώ, σαν να μου φαινόταν πως σε στόμα θηριού τεράστιου έμπαινα, ενός θηριού που ακίνητο και μεγαλοπρεπές άπλωνε τα τέσσερα χέρια του ν' αγκαλιάσει την πολιτεία ολόκληρη, καθώς ξεκουραζόταν και λιάζονταν ξαπλωμένο στο κέντρο της πόλης. Μα σαν έμπαινα μέσα - τί θάμα, τί καλούδια και λιχουδιές, τί μυρωδιές φρεσκάδας από λαχανικά και φρούτα, τί αφθονία γύρω και πόρτες μαγαζιών ανοιχτές που σε καλωσόριζαν! Μα πάνω απ' όλα τί άνθρωποι, γνωστοί και φίλοι, που σκορπούσαν γελαστές καλημέρες, που μιλούσαν ο ένας στον άλλο με τόση φιλικότητα για όλα τα θέματα της εποχής! Σαν μικρό παιδί που ήμουν, στεκόμουν εντυπωσιασμένη και αλλοπαρμένη από τούτο το θέαμα που, όσες φορές και αν ερχόμουνα στην Αγορά, δεν το χόρταινα.

Και σαν μεγάλωσα λίγο, δεν έβλεπα πια την Αγορά σαν θηριό με υπέροχα σωθικά, μα σαν μια κυψέλη όπου το μέλι προσφερόταν απλόχερα και το μελίσι ήταν οι Χανιώτες που την κατέκλυζαν καθημερινά. Την έβλεπα σαν μια μεγάλη καρδιά που παλλόταν και χτυπούσε μέσα στο Χανιώτικο σώμα, μια αρχόντισσα, μεγάλη κι αξεπέραστη κυρία, μια γελαστή γιαγιά με ανοιχτές τις αγκάλες της για όσους την πλησίαζαν.

Μα τα χρόνια πέρασαν. Ο πατέρας μου πέθανε, άλλαξαν πολλά πράγματα στην πόλη μου και στη ζωή μου, έκανα δική μου οικογένεια, μα δεν σταμάτησα να έρχομαι στην παλιά φιλενάδα μου, παίρνοντας τώρα πια εγώ μαζί μου το παιδί μου.

Τί κι αν δημιουργήθηκαν μεγάλα πολυκαταστήματα στην πόλη, τί κι αν άλλαξε ο ρυθμός της ζωής μας, τί κι αν κυνηγάμε πια ό,τι δεν μπορούμε να φθάσουμε; Τούτη η κυρία δεν άλλαξε, όσες αλλαγές κι αν ήρθαν. Ορθώνεται πάντα στην καρδιά της πόλης και χτυπά ασταμάτητα, μετρώντας τα χρόνια με σιγουρά. Γιατί αυτή ΕΙΝΑΙ η καρδιά της πόλης. Δεσμός του παρελθόντος με το μέλλον, διαχρονικό έργο, προσελκύει πάντα τους Χανιώτες αλλά και τους ξένους επισκέπτες των Χανίων, που έρχονται να τη δουν σαν τουριστικό αξιοθέατο. Κτίσμα πανέμορφο και μελετημένο, ανταποκρίνεται πλήρως, μετά από 80 χρόνια στη σημερινή εποχή μας, κι ας έγιναν λάθη, κι ας υπήρξαν διαφωνίες και αντιρρήσεις ως προς την επιλογή του χώρου που ανεγέρθηκε, για το μέγεθος και το κόστος κατασκευής της και - τώρα πια- για την κατάρριψη του φρουρίου των Χανίων, της Piatta-Forma, για να κτισθεί πάνω στο όριο της παλιάς και της καινούργιας πόλης.

Σήμα κατατεθέν της πόλης μας, αυτή η αγαπημένη Χανιώτικη τεράστια αγκαλιά, ήταν και είναι πάντα, ζεστός τόπος ανταλλαγής γνώμων και απόψεων, φιλικής κουβέντας και ανθρώπινης επικοινωνίας που τόσο λείπει από την σκληρή εποχή μας.

Όμως πόσοι την ξέρουμε αληθινά - πώς χτίστηκε, πότε και από ποιούς, ποιοί ήταν οι πρώτοι ενοικιαστές της και ποιά η πορεία της από το 1913, που εγκαινιάστηκε από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, τα επόμενα χρόνια, μέχρι σήμερα; Τούτο το βιβλίο είναι η ιστορία της. Γράφτηκε με ιδιαίτερη συγκίνηση και σεβασμό στα τεκμήρια που συνάντησα στη μακρόχρονη έρευνά μου. Παραδίνεται σήμερα πρώτα - πρώτα στον Χανιώτη αναγνώστη, αλλά και στον επισκέπτη, στον ξένο, και σε κάθε άλλο που ενδιαφέρεται να τη γνωρίσει όπως την γνώρισα κι εγώ όλα αυτά τα χρόνια της έρευνάς μου σε σκονισμένα μα πολύτιμα βιβλία και έγγραφα.

Και αφιερώνεται αυτή η έκδοση πρώτα απ' όλα σ' εκείνους που οραματίστηκαν και εκτέλεσαν το μεγαλόπνοο, αυτό έργο, σ' όσους όλα αυτά τα 80 χρόνια την επισκέπτονταν και την αγάπησαν όπως και εγώ, σ' όσους στεγάστηκαν σαν καταστηματαρχες σ' αυτήν, σ' όσους την φρόντισαν ώστε να στέκει ως σήμερα - και σας ελπίζουμε για πολλά χρόνια ακόμη - αγέρωχη, υπέροχη και μεγαλοπρεπής.

Θερμές ευχαριστίες οφείλω σ' όλους όσους βοήθησαν στην πραγματοποίηση αυτής της έκδοσης, ώστε να έλθουν στο φως γνωστά, αλλά περισσότερο άγνωστα στοιχεία για την ιστορία της Δημοτικής Αγοράς μας: Κατ' αρχήν τον Δήμο Χανίων που ανέλαβε να εκδόσει αυτή την εργασία και ιδιαίτερα τον Δήμαρχο Χανίων κ. Γιώργο Τζανακάκη και το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης μας που αποδέχθηκαν με ιδιαίτερη θερμότητα τη σχετική πρόταση, τον Αντιδήμαρχο κ. Μάρκο Βεκρή και τον Σύμβουλο του κ. Δημάρχου κ. Γιώργο Τρούλη για την άφογη συνεργασία μας, την Δημοτική Βιβλιοθήκη και τις λοιπές Δημοτικές Υπηρεσίες που μου παρείχαν πρόσβαση στα αρχεία τους και κάθε άλλη εξυπηρέτηση, καθώς επίσης την Ένωση Καταστηματαρχών Δημοτ. Αγοράς και ιδιαίτερα τους κ. κ. Δ. Γλυμιδάκη και Λ. Παντελάκη.

Θερμές ευχαριστίες επίσης οφείλονται και σ' όλους όσους ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μου και με ιδιαίτερη προθυμία και εμπιστοσύνη μου παραχώρησαν φωτογραφικό υλικό για τον πλουτισμό της έκδοσης: Ιστορικό Αρχείο Κρήτης, Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων, κ. Παναγιώτη Μπακόπουλο, Διοικητή του Πεδίου Βολής Κρήτης, κ. Τάσο Χαλκιαδάκη, κ. Μανώλη Μπασιά, κ. Μανώλη Ψυλλάκη, κ. Μαρία Μαυριγιαννάκη και κ. Γιώργο Μπριντάκη.

Τελειώνοντας θα πρέπει να σημειώσω ότι σ' αυτήν την εργασία δεν θα ήταν δυνατόν να καταχωρηθούν οι εκατοντάδες σημειώσεις και αναφορές -και για διάφορα θέματα- είτε σε εφημερίδες και περιοδικά, είτε σε άλλες πηγές. Από τον τεράστιο όγκο του πρωτογενούς υλικού της έρευνας αξιολογήθηκαν τα πλέον χαρακτηριστικά και ουσιώδη στοιχεία, τα οποία άλλωστε οδήγησαν και στον τρόπο γραψίματος του βιβλίου. Εγινε προσπάθεια σύμπτυξης πλήθους λεπτομερειών, ώστε η ροή του κειμένου να είναι σχεδόν απόλυτα με χρονολογική σειρά. Γι' αυτό και στο ειδικό κεφάλαιο, στο τέλος, καταχωρούνται όλες οι πηγές, αναφορές και βοηθήματα κατά κεφάλαιο, χρονολογικά, στα οποία και παραπέμπεται ο αναγνώστης που θα ήθελε να ερευνήσει και αναλύσει ή να μάθει με περισσότερες λεπτομέρειες για το κάθε θέμα.

Κι ας ευχηθούμε όλοι, μια και γιορτάζουμε φέτος τα 80 χρόνια της Αγοράς μας, τα παιδιά και τα εγγόνα μας να την αγαπούν όπως εμείς, να βρίσκονται πάντοτε κατάλληλοι άνθρωποι και φορείς που θα έχουν και στο μέλλον την έγνοια και τη φροντίδα της, για να διατηρείται πάντα νέα και περιποιημένη, στολίδι των Βαλκανίων και των Χανίων μας, σύγχρονο εμπορικό κέντρο της πόλης, όπως την οραματίστηκαν οι δυναμικοί εκείνοι Χανιώτες των αρχών του αιώνα μας.

Ζαχαρένια Σημανδηράκη

Προϊσταμένη

Ιστορικού Αρχείου Κρήτης

ΤΑ ΧΑΝΙΑ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ

Στις αρχές του αιώνα η πόλη των Χανίων είναι πνευματικό, διοικητικό, εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο και έχει - σύμφωνα με την απογραφή του 1900 - περίπου 21.000 κατοίκους. Είναι η πρωτεύουσα της Κρήτης από το 1850 και τώρα της Κρητικής Πολιτείας, του μικρού αυτόνομου κράτους, του οποίου ο συνολικός πληθυσμός είναι λίγο παραπάνω από 300.000 (267.266 είναι Χριστιανοί και 33.281 μουσουλμάνοι). Η πόλη έχει στενούς δρόμους, μικρές πλατείες και κτίρια με στοιχεία ενετικά, τουρκικά και ελληνικά: πολυεθνική πόλη, με γνήσιο Κρητικό χαρακτήρα αλλιώς και με ξενικές επιρροές λόγω των κατακτητών του παρελθόντος αλλιώς και της παρουσίας των στρατευμάτων των Μεγάλων Δυνάμεων στο νησί. Οι κάτοικοι των Χανίων συμβιώνουν όχι πάντα ειρηνικά αλλιώς τουλάχιστον με αισθήματα ανοχής και, σε πολλούς περιπτώσεις, φιλίας και εγκραδισότητας.

Τα Χανιά ασφυκτιούν περιορισμένα ακόμη μέσα στα όρια της παλιάς εποχής, τα φρούρια και τις τάφρους γύρω τους, τα "Χεντέκια", κι έτσι μια νέα πολιτεία αρχίζει να αναπτύσσεται σιγά-σιγά έξω από τα τείχη που οριοθετούν τη σφικτοδεμένη ύπαρξη της μεσαιωνικής πόλης. Ωραιότατα νεοκλασσικά κτίρια, σωστά καλλιτεχνήματα, αρχίζουν να ορθώνονται, φτιαγμένα από ειδικευμένους μηχανικούς και εργολάβους, ενώ οι τάφροι τώρα πια, γύρω από τα τείχη, χρησιμοποιούνται για την καλλιέργεια λαχανικών και οπωρικών, που καλύπτουν τις ανάγκες της πόλης.

Η περιήγησή μας στα Χανιά των χρόνων αυτών θα γίνει μέσα από κείμενα της εποχής που δημοσιεύθηκαν είτε σε εφημερίδες και περιοδικά, είτε σε άλλες εκδόσεις και που περιγράφουν με ιδιαίτερο χρώμα και λεπτομέρεια την πόλη που τόσο αγαπούμε.

"Πρωτεύουσα της Επαρχίας του Δήμου, και όλης της Νήσου είναι η πόλις Χανίων", ούσα και "έδρα του Ηγεμόνος, των ανωτέρων πολιτικών και στρατιωτικών αρχών της νήσου, του Επισκόπου Κυδωνίας και Αποκορώνου, του Νομάρχου Χανίων και των προξένων των Δυνάμεων, έχουσα 20.972 κατοίκους, εξ ων 11.219 Χριστιανοί, 9.112 Μωαμεθανοί και 641 Ισραηλίται. Η πόλις αύτη κείται εν τω μυχώ του κόλπου Χανίων και περιβάλλεται υπό ισχυρών Ενετικών Τειχών ανεγερθέντων το 1252 και έχόντων τρεις πύλας, μίαν προς Α.καλουμένην Κουμ- Καπί (Πύλην της άμμου [Sabbionera], την μεσημβρινήν Καλή - Καπισί [Πύλην του Φρουρίου] και την προς Δ. κατά την συνοικίαν Τοπχανά [Πορτάκι] εξ' ων αι δύο τελευταίαι κατεδαφίσθησαν το 1899".

Η πύλη της Αμμου στο Κουμ-Καπί, η Σαμπιονέρα, είχε ονομασθεί έτσι από το αμμώδες έδαφος της περιοχής, η δε πύλη του Τοπχανά, το "πορτάκι" στο τέλος της σημερινής οδού Θεοτοκοπούλου, εξυπηρετούσε κυρίως τη στρατιωτική Υπηρεσία και συνήθως έμενε κλειστή. Εξυπηρετούσε όμως και τους Εβραίους που έμεναν στη συνοικία της Οβριακής, όταν είχαν κηδεία και κατευθυνόταν στο Έβραϊκό Νεκροταφείο, στα νοτιοδυτικά του σημερινού εργοστασίου της ΑΒΕΑ.

Η πύλη του Καλή - Καπισί, πύλη του Φρουρίου, Porta-Retimiota παλαιότερα, μια που από εκεί άρχιζε ο δρόμος για το Ρέθυμνο, βρισκόταν στα νότια του τείχους που περιέκλειε την πόλη. Στα παλαιότερα χρόνια, όπως όλες άλλωστε οι πύλες των φρουρίων, άνοιγε με την ανατολή του ηλίου και κλειδωνόταν με την δύση του. Από αυτή βγήκε και ο τελευταίος Τούρκος στρατιώτης στις 3 Νοεμβρίου 1898. *" Στην άλλη γωνιά, αριστερά όπως προχωρούμε προς το Καλή - Καπισί βρίσκονταν τα χάνια του Λαθουράκη Ικουτσοχέρη παρατσούκλι και του Μπάμια Μετά τον Μπάμια στη σειρά υπήρχαν τα Νέα Χασαπιά, φάτσα ακριβώς στην οδό Μουσούρων, μία πλακόστρωτη δηλαδή αυλή με καμιά δεκαριά υπόστεγα μαγαζιά, όπου πουλιώταν το κρέας φρεσκοτάτο πάντα γιατί δεν μπορούσε να γίνει*

αθλιώς. Τα ζώα σφάζονταν στο Παλιό Χασσπανέ που βρισκόταν πάνω ακριβώς από το σημερινό σφαγείο, ήταν δηλαδή μια μάντρα απέναντι στο σπίτι του Κούντουρρη, στην άκρη - άκρη του γκρεμού.....Στο Καλέ Καπισί από την απέναντι μεριά του δρόμου, υπήρχαν λίγα μικρομάγαζα, καφενεία και μαγέρικα..... και στη γωνιά αυτή που σήμερα υπάρχει μια πλατειούλα έξω από το εμπορικό Κακούρη, βρισκόταν ένα ευρύχωρο ανώγειο δωμάτιο, που εστέγαζε επί Τουρκοκρατίας το караκóλι Ιαστυνομικό Σταθμό]. Και μετά την απευθείας θέρωση, για λίγα χρόνια, χρησιμοποιήθηκε για τον ίδιο σκοπό από την Κρητική Χωροφυλακή. Από κάτω ήταν ημιυπόγειο χάνι και πεταλωτήρι». Απέναντι από το Καλέ-Καπισί βρισκόταν η Πλατεία Κοτζάμπαση που πήρε το όνομά της μετά τη δολοφονία- στο μέρος εκείνο- του Καβάση του Ρωσικού Προξενείου Γιώργη Κοτζάμπαση.

Όπως είπαμε η πόλη μέσα στα Τείχη ασφυκτιά, ενώ μια νέα πολιτεία αρχίζει να σχηματίζεται απέξω. Η ανάγκη ένωσης των δύο τμημάτων της πόλης φέρνει τις κατεδαφίσεις του φρουρίου και τη δημιουργία ρηγμάτων στο Κρύο Βρυσάλη, στο Καλέ - Καπισί, και στα ανατολικά της Piatta Forma, προς το κτίριο του Γυμνασίου, ενέργειες που με τις σημερινές αντιλήψεις και δεδομένα, θεωρούνται λανθασμένες, αλλή με τις αντιλήψεις εκείνης της εποχής - όπως θα δούμε σε άλλο κεφάλαιο - θεωρούνταν ότι εξυπηρετούσαν τους πολίτες και συνέβαλαν στον εξωραϊσμό και στην πρόοδο της πόλης.

"Η πόλις μη δυναμένη ν'αναπτυχθή εντός του στενού χώρου του φρουρίου, έχει στενάς οδούς και σκολιάς. Αλλή διά της κατεδαφίσεως μέρους του τείχους εύρεν ελευθέραν διέξοδον εις τα πέριξ, όπου πολλαί οικοδομαί ανεγείρονται επί κανονικώτερου σχεδίου".
"Η πόλις Χανία περιβαλλομένη υπό τειχών ανεγερθέντων υπό των Ενετών τω 1252, ων μέρος εκρημνίσθη ήδη υπό της νυν αυτονόμου Κρητικής Πολιτείας, έχει εντός μεν των τειχών τα εξής Δημόσια, Δημοτικά και Κοινοτικά οικοδομήματα: Φυλακάς των υποδικοκαταδίκων, Δημοτικόν Σχολεῖον των Αρρένων, Ηγεμονικά Ανάκτορα, Παρθεναγωγείον και Επισκοπήν ανεγερθέντα δαπάναις του Αυτοκράτορος της Ρωσσίας Νικολάου του Β., Νομαρχείον, Τελωνείον, δύο ναούς των Ορθοδόξων, ένα των Καθολικών, Εβραϊκὴν Συναγωγὴν, εννέα Τουρκικά τεμένη (τζαμιά), Μουσουλμανικόν σχολείον, Δημαρχείον και Δημοτικόν Νοσοκομείον. Εκτός δε των τειχών τερπνόν και κατάφυτον κήπον φυτευθέντα επί Ρεούφ Πασά, παραπλευρώς δε τούτου νεόδμητον στρατώνα εν ω διαμένει νυν Ιταλικός στρατός. Επίσης Γυμναστήριον, Νεκροταφείον και ευρύτατον νεόδμητον μέγαρον εντός του οποίου λειτουργούσιν άπασαι αι Ανώτεραι Διευθύνσεις της Κρητικής Πολιτείας, άπασαι αι Δικαστικάί αρχαί (εν ιδιαιτέρω δεν παρ' αυτώ κτιρίω το Υποθηκοφυλακείον), το δημόσιον Τυπογραφείον και το Αρχαιολογικόν Μουσείον του Νομού. Η πόλις έχει το πλείστον λιθοστρώτους και στενάς οδούς, μικράν πλατείαν των Μαυροβουνίων καλουμένην (πρότερον Σανδριβάνι) και πλακόστρωτον προκυμαίαν. Ο λιμήν των Χανίων είναι μικρός και σχετικώς αβαθύς, δεχόμενος εν τοις ύδασι αυτού μικράς χωρητικότητος ατμόπλοια, λίαν επισφαλής, ά τε προσβαλλόμενος υπό βορείων και δυτικών ανέμων. Εις την είσοδον αυτού αριστερά ως προς τον εισπλέοντα, υπάρχει φάρος με ακίνητον λευκόν φως ορατόν εξ αποστάσεως 12 μιλίων. Η εν τη πόλει βιομηχανία είναι καθεκλιοποιία, οινοπνευματοποιία και σαπωνοποιία ήρξατο δε ν' αναπτύσσεται η βιβλιοδοτική και η τυπογραφική". "Η πόλις Χανίων ασκεί το μεγαλύτερον εμπόριον της Κρήτης και μάλλιστα της εξαγωγής ελαιού, καλλησιάζεται δε ολονέν, καταρριπτομένων των κισκίων".

Τις γειτονιές αυτής της πόλης που "ολονέν καλλησιάζεται" θα δούμε μία προς μία, πάλη μέσα από κείμενα της εποχής, που μας μεταφέρουν τόσο ζωντανά στα χρόνια εκείνα και μας δείχνουν με γλαφυρό τρόπο τις ομορφιές και τις εικόνες από την καθημερινή ζωή της

αγαπημένης πόλης μας.

Τοπχανάς

Ο Τοπχανάς είναι η Χριστιανική αριστοκρατική συνοικία στη βορειοδυτική άκρη της πόλης, που πήρε το όνομά της από τα κανόνια που ήταν εγκατεστημένα παλαιότερα στον προμαχώνα San Salvatore. Η συνοικία έχει ωραία σπίτια και στενά δρομάκια αλλιά και σωζόμενα βενετσιάνικα κτίρια που *"διατηρούν την ατμόσφαιρα της μεσαιωνικής σιωπής και του μισόφωτου, που βοηθά σε αναδρομές και αναπολήσεις"*. Παλαιότερα βρίσκονταν εκεί και τα Προξενεία των Μεγάλων Δυνάμεων πριν μεταφερθούν στη Χαλέπα. Τώρα τα διάφορα κέντρα της προκουμαίας προσφέρονται για τις κοσμικές συναντήσεις των Χανιωτών, με τη μπάντα να παίζει τις γιορτινές μέρες. Στη βορειοδυτική πλευρά του Τοπχανά υψώνεται το φρούριο Φιρκά [= στρατιωτική μονάδα, Μεραρχία].

"Ενας αρκετά ευρύχωρος στρατών, πολύ περιποιημένος, καταλαμβάνει το εσωτερικόν μέρος του παλαιού φρουρίου του στηριζομένου επάνω εις τα παλαιά τείχη. Και κάτω από τὰ τείχη αυτά απλώνεται μία ευρύχωρος και ωραία, αλλή' ακόμη απεριποίητος πλατεία, τα κράσπεδα της οποίας βρέχονται από το κουρασμένον της θαλάσσης κύμα. Μερικά ωραία σπίτια υψώνονται προς τ' αριστερά του παλαιού φρουρίου και ένα ωραίο ζυθοπωλείον με τὸ επίκαιρον ὄνομα "Ακταίον" είναι ο μεγαλύτερος ανταγωνιστής του Δημαρχιακού Κήπου ως Χανιώτικου Κέντρου. Εις εκείνο το "Ακταίον", όπου το Καλοκαίρι προσφέρεται μπύρα Κλωναρίδου, με την μουσικήν του φλοίσβου καλύπτουσιν τας παραφωνίας ενός ξεκουρδισμένου βιοηιού και ενός πολυπαθούς πιάνου, περνούν τα βράδια του Καλοκαιριού Χανιώται συζητηταί και Χανιώτισσαι χαριτωμένοι και κομψότατα!"

Σαντριβάνι

Το Σαντριβάνι -αν και μικρή- είναι η κοσμικότερη πλατεία, πλακόστρωτη, με καφενεία, ξενοδοχεία και λέσχες, καταστήματα πολυτελείας νεωτερισμών, το Δημαρχείο. Είναι κέντρο συζητήσεων και συναντήσεων των Χανιωτών. Το Σαντριβάνι είναι κλειστό από τη βορεινή πλευρά [με κτίρια που κάρκιναν αργότερα] και έχει δύο περάσματα: ένα στενό για τους πεζούς στο βορειοδυτικό μέρος, κάτω από μία στοά που σχηματίζουν τα κτίρια και ένα πλατύτερο στην βορειοανατολική πλευρά για τις άμαξες, τα κάρρα και τα βιζαβί.

"Το Σαντριβάνι. Ποιός επήγε στην Κρήτη και δεν το έμαθε; Ποιός επήγε στα Χανιά και δεν έγινε από τους τακτικούς του θαμώνας; Ποιός έφυγε και το ελησημόνησε; Αι Αθήναι έχουν την Πλατεία Συντάγματος, η Κωνσταντινούπολις το κέντρο του Γαλατά Σεράϊ, η Σμύρνη το Και, η Κέρκυρα την Σπιανάδαν, η Σύρος την Πλατείαν της, αι Πάτραι την Πλατείαν Γεωργίου, το Παρίσι την Place de la Concorde, το Λονδίνον το Trafalgar Square, η Νέα Υόρκη το Herald Square. Τα Χανιά έχουν το Σαντριβάνι των και είναι υπερήφανα δι' αυτό. . . . Εις την μικράν αυτήν πλακόστρωτον - πλατείαν, την οποίαν περικλείουν καφενεία και καταστήματα και ξενοδοχεία και λέσχαι, ζουν χειμώνος και θέρους τα πολιτικολογούντα, τα εμπορευόμενα, τα εργαζόμενα, πολυάσχολα Χανιά. Εκεί είναι τα αριστοκρατικά ξενοδοχεία και τα εκκληκτά κέντρα. Εκεί τα Ευρωπαϊκά εδωδιμοπωλεία, τα καταστήματα πολυτελείας και νεωτερισμών, εκεί τα μικρά αλλιά κομψότατα κουρεία, εκεί τέλος η κεντρική αγορά και τα πολιτικά κέντρα, προεξαρχούσης της λέσχης του Κονδυλιάκη και του ιστορικού "σιμπιόχανέ", είδους οκνηροστασίου, ανάγοντος την ύπαρξίν του εις τους παλαιούς της Τουρκοκρατίας χρόνους. Χειμώνα ή Καλοκαίρι αδιάφορον, το Σαντριβάνι είναι πάντοτε αειθαλής Κέντρον συζητήσεων. Εκεί σχολιάζονται αι νόται των Δυνάμεων και τα άρθρα του Μπάουτσερ, αι

δηλώσεις του Γκρέυ και τα τηλεγραφήματα του Γκάλλι, το Τουρκικόν σύνταγμα και τα έργα της Εκτελεστικής. Διότι όλη και όλη, αλλή οι Κρητικοί και ιδίως οι Χανιώται, είναι πολιτικοί. Λέγω ιδίως οι Χανιώται διότι εις το Ρέθυμνον και το Ηράκλειον ο κόσμος είναι πρακτικώτερος και εμπορικώτερος. Αλλή εις τα Χανιά! Εμπορείς να καθήσης από το πρωί μέχρι βαθείας νυκτός εις το Σαντριβάνι και να μην εξαντληθεί η συζήτησις. Ολη η πολιτική ιστορία της Κρήτης με τους αγώνας, τας περιπετείας, τας χαράς και τας απογοητεύσεις της περνά καθημερινώς εις αφηγήσεις από τας οποίας ένας ξένος πάντοτε θα μάθη μίαν λεπτομέρειαν που δεν εγνώριζεν....."

Στο Καστέλι, τη συνοικία πάνω από το Σαντριβάνι, υπάρχουν πύλεις στα ανατολικά και δυτικά και μια τρίτη στενή πύλη στα νότια, με σκαλοπάτια, που έμεινε με το όνομα "Τα σκαλιάκια". Λίγο πιο δίπλα από το Σαντριβάνι είναι η Οβριακή, η συνοικία της Ισραηλιτικής παροικίας, με μεγάλη και μικρή συναγωγή, ενώ προς τα βόρεια του Σαντριβανιού βρίσκεται το "Μέγα Ξενοδοχείον της Αγγλίας" καθώς και το "Γυαλί-Τζαμισί", το τέμενος του Κιουτσούκ - Χασάν, με ιδιόμορφο σχήμα, το μιναρέ του, τους μικρούς και το μεγάλο τρούλλο.

Στο λιμάνι βρίσκονται οι αποθήκες, τα εμπορικά και ναυτιλιακά γραφεία, το τελωνείο, πολλὰ καταστήματα και τα ιχθυοπωλεία. Τα πλοία που έρχονται από την Ελλάδα, το εξωτερικό ή και την Κρήτη [υπάρχει και θαλάσσια επικοινωνία με τα διάφορα λιμάνια του νησιού], σταματούν αρόδω, έξω από το λιμάνι και οι επιβάτες, οι αποσκευές και τα προϊόντα μεταφέρονται με βάρκες στην ξηρά και το αντίθετο. "Ο λιμήν των Χανίων είναι τεχνητός. Αν και είναι δε μεγαλύτερος των λοιπών τεχνητών λιμένων των τριών μεγάλων Κρητικών πόλεων, δεν δύναται να περιλάβει ειμή μικράς χωρητικότητος πλοία, των μεγάλων αγκυροβολούντων έξωθεν του λιμένος εν καλοκαιρία, ή εν τω λιμένι της Σούδας, οσάκις υπό της κακοκαιρίας αναγκάζονται...."

Σπλάντζια

"Περνώντας στενούς και κατερημωμένους δρόμους, σκύβοντας κάτω από καμάρες - απομεινάρια βαρειά και θλιβερά των παλιών κατακτητών - βγαίνεις στην Σπλάντζια, την Σπλάντζια την ολοκόκκινη από τα Τουρκικά φέσια. Η Σπλάντζια είναι η Τουρκική πηλατεία των Χανίων. Γύρω-γύρω τουρκόσπιτα εγείρονται με καφασωτά παράθυρα και περιστεραιώνες επάνω στην κορνίζα. Η πηλατεία είναι ένα κομμάτι ζωντανής Τουρκίας μέσα στην πρωτεύουσα της Κρήτης. Καφενεία και μαγαζάκια Τούρκικα γύρω και Τουρκαλήδες καλοντυμένοι και Τουρκαλήδες Ξυπόλητοι, αράπηδες καψαλιασμένοι, με κάτι μπράτσα και πόδια σαν να τα γαλιβάνισεν η δουλειά, ροφούν σε μεγάλα φηλυτζάνια τον καφέ τους ή συζητούν με χαμηλωμένη φωνή και σκυμμένα κεφάλια. Στη μέση ένα κιάσκι τουρκικό εγείρεται μέσα σε έναν μικρό και ανθισμένο κηπάκον. Εκεί πάνε και πίνουνε οι προεστοί οι Τούρκοι και οι μπέηδες τον καφέ τους και τον αργιλέ. Ένας γερωπλάτανος δίπλα στέκεται σοβαρός και μελαγχολικός σαν χότζας... Ολη η Τούρκικη πηλατεία γεμάτη άνθη και κληριά και βασιλικούς και δροσιά και φρεσκάδα.... Απέναντι εγείρεται ένα τζαμί [σημ. Χουνγκιάρ Τζαμισί = τέμενος του Μονάρχου, αφιερωμένο στον Σουλτάνο] δείχνοντας τον ουρανό με τον άσπρο μιναρέ του..... Αυτά μεταξύ ενός ποτηριού νερού και ενός καφέ στην Πηλατεία της Τούρκικης γειτονιάς, ανάμεσα σε ραχατλήδες Τούρκους ξαπλωμένους, σε κατάμαυρους αράπηδες, σε Τουρκόπουλα που χοροπηδούν επάνω εις το καλντιρίμι και σε Χανούμισες που συχνοπερνούν μεγαλοπρεπώς με ανοιχτές τις κατάμαυρες ομβρέλλες..." "Αλλοτε, εις χρόνια μαύρα τα οποία επέρασαν, εις την πηλατείαν αυτήν εθανατώνοντο οι Χριστιανοί μάρτυρες της Κρητικής Ελευθερίας και από των κηλάδων του πηλατάνου εκρεμώντο τα μέλη των διὰ

να χρησιμεύσουν ως στόχος βοήθης των Τουρκικών τσιφτέδων... Τώρα η πηλασία είναι ένα ήμερον κέντρον εις το οποίον μεταβαίνων ο Χριστιανός είναι βέβαιος ότι θα τύχη μεγάλων και προπαντός ειλικρινών περιποιήσεων. Η Σπλάντζια ευρίσκεται εν τη δόξη της κατά τας μεγάλας μουσουλμανικής εορτάς, όταν οι εν τέλει πηγαίνουν εκεί να συγχαρούν τους Τούρκους συμπολίτας. Παίζει η μουσική της Χωροφυλακής, καίονται πυροτεχνήματα το βράδυ, γίνεται διασκέδασις μοναδική....".

Τούτη η συνοικία, που στα παλιά σχεδιαγράμματα αναφέρεται ως Ponte de viari, είναι για τους Τούρκους ότι είναι το Σαντριβάνι για τους Χριστιανούς.

Λίγο πιο πάνω μέσα σε στενάκι διατηρείται η εκκλησία των Αγίων Αναργύρων ενώ πίσω από την "οδό Πεταλάδικα" [σημερινή οδό Τσουδερών] βρίσκεται το "Αγά - Τζαμισί", το τέμενος του οποίου ο μιναρές σώζεται και σήμερα στο εργοστάσιο Μαλινάκη.

Χαλέπα

Προς τα ανατολικά ξεκινά η οδός Χαλέπας, ο κύριος δρόμος έξω από τα τείχη [σημερινή οδός Εθ. Βενιζέλου] δρόμος περιποιημένος και δένδροφυτευμένος, που καταλήγει στο πλούσιο, αριστοκρατικό προάστιο και θέρετρο των εύπορων Χανιωτών. Η Χαλέπα με κτίρια όμορφα και πολυτελή είναι ένα μικρό παράρτημα της Ευρώπης, με τα προξενεία των ξενών κρατών, τη σχολή του Σαν Ζοζέφ όπου οι καλόγριες μαθαίνουν στα πηουσιοκόριτσα γαλλικά και καλή συμπεριφορά, την κομψότατη εκκλησιούλα της Αγίας Μαγδαληνής μέσα στους ανθισμένους κήπους και την κατοικία του Ύπατου Αρμυστή.

"Ο περίπατος προς την Χαλέπαν ό,τι τερπνόν. Εδώ νεότευκτα και κηποκόσμητα μέγαλα με προαύλιον την απέραντον θάλασσαν. Εδώ και το κομψόν ανάκτορον του πρίγκηπος. Κατάκλειστον. Ίσως κάποιος κηπουρός πατεί κάποτε το πόδι του εις το περιβόλι για να περιποιηθεί τις πορτοκαλλιές και μερικά άνθη. Παραπηλεύρωσ, συνορευόμενον σχεδόν, το σπίτι του Βενιζέλου. Σιωπούν σκυθρωπά απέναντι αλλήλων. Μάτην η σελήνη χύνει επάνωθεν το μειλίχιον φέγγος της. Από μικρόν ύψωμα η ίδια δείχνει την έρημον ακτήν, όπου με νυκτοφάναρο εφώτιζεν ένας ηγεμών την αποβάθραν της εξορίας του.....".

Η Χαλέπα "Ευρωπαϊκότατη με όλα τα προσόντα, Ευρωπαϊκά σπίτια, Ευρωπαϊκά προξενεία, ευρωπαϊκός ήσυχος και Ευρωπαϊκός βίβλας. Ό,τι μπορούσε κανείς να επιθυμήσει διά μίαν ιδεώδη διαμονήν το ευρίσκει εις την Χαλέπαν, πρασινάδα και ακρογιαλιάν. Η πρώτη κυριαρχεί γύρω γύρω εις τα χαριτωμένα σπίτια. Η δευτέρα εκδηλούται με τον θόρυβον των κυμάτων της και με το νανούρισμα των φλοίσβων της. Μακάριος ανήρ ο εν Κρήτη διαμένων και εν Χαλέπα καθήμενος...".

Δικαστήρια

Ξαναγυρώντας στην πόλη, περνούμε από την περιοχή των Δικαστηρίων. Το μέγαρο αυτό, η σημερινή Νομαρχία και Δικαστήρια, σχεδόν μόνο του στην περιοχή, είναι το διοικητικό κέντρο όλων των Υπηρεσιών: "Το Μέγαρον των Δικαστηρίων. Να ότι και η Κρητική Πολιτεία ευρήκεν ένα αξιοπρεπές και σχετικώς αρχοντικόν οίκημα διά να εγκατασταθή. Απομεμονωμένον μέσα εις μίαν πηλασίαν, το Διοικητικόν Μέγαρον είναι κέντρον όλων των Ανωτάτων της Πολιτείας Υπηρεσιών. Εκεί είνε αι Διευθύνσεις, επέχουσαι θέσιν Υπουργείων, εκεί το Γενικόν Λογιστήριον, εκεί τα Δικαστήρια, εκεί το Κυβερνητικόν τυπογραφείον, εκεί τέλος αι αρχαί και όλα εκτός των Στρατιωτικών. Καθόλου γραφειοκρατικά τα Κυβερνητικά γραφεία της Κρήτης, απεναντίας μάλιστα, εργατικά, οικοκυρεμένα, καλοκατηρητισμένα, καθαρώ-

τατα, με υπαλλήλους ευγενείς, ικανωτάτους και γνωρίζοντας την δουλειά των. Βγαίνει κανείς με τας ευρωπαϊκώτερας εντυπώσεις από το ενδιαίτημα αυτό της επισήμου Κρήτης....".

Δημοτικός Κήπος

Ο Δημοτικός Κήπος λίγο πιο κάτω από τα Δικαστήρια είναι μια μικρή όαση. Παλαιότερα ήταν αμμώδης έκταση, συνέχεια του σταδίου. Έργο του Ρεούφ Πασά, που επέβλεψε ο ίδιος την διαμόρφωση του, ο Κήπος είχε σχεδιαστεί το 1870 σε Ευρωπαϊκά πρότυπα και φυτεύθηκε με πολλή αειθαλή δέντρα και λουλουδιά.

"Εις την εποχήν της Ευρωπαϊκής κατοχής αυτός ο κήπος ήτο το εντευκτήριον των Ευρωπαϊκών αξιωματικών και το κέντρο των γλυκοξύνων συναντήσεων. Επείχεν θέσιν πάρκου και βουλεβάρτου. Επαιζεν εκεί τακτικά η μπάντα της Χωροφυλακής και η μουσική των Ευρωπαϊκών στρατευμάτων. Τώρα αι παλαιαί εκείναι δόξαι επέρασαν και εις τον κήπον συχνάζουν οι Ευρωπαϊκώτατοι Χανιώται.... Μέσα εις τον Κήπον, πολύ καλή περιποιημένον και δένδρφυτον, με μία θαυμασίαν θέαν προς το βάθος, είναι και το κτίριον της Βουλής. Αλλοτε ήτο θέατρον, αλλ' όταν το πρωτοείδα μου εφάνη ότι ήτο παρεκκλήσι. Ταπεινόν πτωχόν, μονώροφον, σκοτεινόν και κάθε άηλο παρά επιβάλλον, το Κρητικόν Κοινοβούλιον, μου έκανε την εντύπωσιν μιας Κρήτης βασανισμένης, ταπεινωμένης και πτωχής, η οποία δεν είχε τα μέσα να στεγάσει καλλίτερον τους λαϊκούς της αντιπροσώπους. Και όμως αυτό το σαθρόν και πενιχρόν κτίριον με τα μαυρισμένα κεραμίδια και τους ασβεστοχρισμένους τοίχους, υπήρξεν ο τελευταίος σταθμός των ευηλογημένων Κρητικών αγώνων. Και ενόμισα πως ευρισκόμην εις το Άγιον Βήμα εκκλησίας την στιγμήν που εμβήκα στην σκοτεινή του αίθουσα, που είχε διά μόνον της φως δύο - τρία χαμηλά παράθυρα και μόνο στολίδι της μίαν κυανόλευκον σημαίαν...".

Βαρούσι - Νέα Χώρα- Κουν Καπί

"Η έξωθεν των τειχών των Χανίων εκτεινομένη χώρα είναι επίπεδος και καλύπτεται υπό εκτεταμένων κήπων και ελαιώνων εξικνουμένων μέχρι των περιβαλλόντων την πεδιάδα βουνών. Ενιαχού όμως παρουσιάζονται και άδενδροι τινές εκτάσεις καλλιεργούμεναι εις δημοτριακά κ.λ.π. Αλλά πηλήν τούτου αμέσως κάτωθεν των τειχών, εκτείνονται και περίφρακτοι κήποι και ολόκληροι συνοικίαi...".

"Δυτικώς των Χανίων κείται εις απόστασιν 10'η Νεάπολις [καινούργια Χώρα] παρά την οποίαν υπάρχει εργοστάσιον ελαιουργίας και σαπωνοποιίας δυτικώτερον κείται το Βαρούσι, Τουρκική αγροικία, κέντρον των δολοφόνων κατά της ημέρας του δουλείας..." Προς τα Νοτιοδυτικά βρίσκονται τα περίχωρα [Τοπ-αητί] περιλαμβάνοντα τας αγροικίας Βαρούσι, Πελεκαρίνα, Κομμεναριά [σημ: κατοικούντο από λεηρούς παλαιότερα, που μεταφέρθηκαν στην Σπιναλόγγα], Άγιος Βασίλειος, Μπάρμπου κ.λ.π.". Εξω από την πόλη είναι και τα "μεζαρλίκια" το Τούρκικο νεκροταφείο που απλώνεται από τη σημερινή οδό Αποκορώνου ως τα Νέα Καταστήματα και το εικονοστάσι του Αγ. Κων/νου.

Στα ανατολικά βρίσκεται η συνοικία Κουν-Καπίσι με χαμόσπιτα και καλύβες όπου ζουν οι χαλικούτες Βεγγάζιοι και φτωχοί Τούρκοι"..... Η μεταξύ Χανίων και Χαλέπας αμμώδης έκτασις Κουν-Καπί παρεχωρήθη εις Βεγγαζίους, οίτινες αντί οικιών είχαν σκηνάς, τας οποίας κατεσκεύαζον οι ίδιοι. Τούτο απετέλει μίαν ασχημίαν, καθόσον ο συνοικισμός ούτος των Βεγγαζίων καταλαμβάνων το ωραιότερον μέρος της έξω πόλεως λόγω της γειτνίασεως

αυτού προς την θάλασσαν εκώλυσεν την ένωσιν των Χανίων μετά της Χαλιέρας....".

" Όλοι του οι κάτοικοι στεγάζονταν σε καλύβες κανωμένες από πασάλους ξύλινους και στεγασμένες και ντυμένες από ντενεκέδες. Το τελευταίο αυτό οικοδομικό υλικό αφθονούσε στα Χανιά, γιατί όλο το φωτιστικό υλικό [το πετρέλαιο, ή γκάζι εξ ου και γκαζοντενεκές] εισαγόταν σε τέτοια δοχεία, τοποθετημένα ανά δύο μέσα στις "γκαζόκασες"..... Οι πρώτοι χαλικούτες, έτσι λέγονταν μ'ένα κοινό όνομα, όλοι αυτοί οι μαύροι και ημίλευκοι Αφρικανοί, μαζεύτηκαν στην Κρήτη και κυρίως στα Χανιά, από τα σκλαβοπάζαρα της Ανατολής, για τις δουλειές των δούλων [χαμάληδες, βαρκάρηδες, λούστροι] και κάθε άλλη παρακατεινή και βρωμερή δουλειά..... Ετσι σιγά- σιγά εγκαταστάθηκαν στην πολιτεία μόνιμα, αφού οικόπεδο και οικοδομικό υλικό υπήρχε δωρεάν.....".

Αργότερα"..... Από την συνοικίαν Κουμ-Καπί αφηρέθη το άθροισμα εκείνων των σκηνών και εις την θέσιν αυτών οικοδομήθησαν οικίαι λίθινοι. Δυστυχώς δεν ελήφθη εγκαίρως κυβερνητική πρόνοια και ο συνοικισμός εκείνος με τα μικρόσπιτα και τους στενούς και σκολιούς δρόμους παρουσιάζει ακόμη εικόνα Αφρικανικού χωρίου.....".

Αυτή λοιπόν είναι μια εικόνα της πόλης των Χανίων στις αρχές του αιώνα. Μια πόλη που σφύζει από ζωή σε μια περίοδο άνθησης και ανασυγκρότησης μετά από την πολύχρονη Τουρκική κατοχή. Οι Κρήτες προσαρμόσθηκαν αμέσως στα νέα δεδομένα της Αυτονομίας και κατά την διάρκεια της Κρητικής Πολιτείας το Νησί και τα Χανιά ειδικότερα, ως πρωτεύουσα, βρίσκονται σε υψηλό επίπεδο τόσο στον πολιτιστικό όσο και στον οικονομικό τομέα. Η Τράπεζα Κρήτης, στην οδό Ρώμης [σημερινή οδό Τζανακάκη] είναι ένα αξιόπιστο νομικό πρόσωπο και η Κρητική δραχμή έχει αδιαμφισβήτητη αξία, όσο και τα νομίσματα του εξωτερικού. Προϊόντα που παράγονται στην Κρήτη ή εισάγονται από το εξωτερικό προσφέρονται προς πώληση στα διάφορα καταστήματα που συναγωνίζονται ως προς την ποικιλία και ποιότητά τους. Αυτά ακριβώς όμως τα καταστήματα δεν βρίσκονται συγκεντρωμένα σε ένα ορισμένο σημείο ώστε να εξυπηρετούνται οι πολίτες, αλλά είναι διάσπαρτα σ'όλη την πόλη.

Άποψη Χανίων
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

View of Chania (early century)

Καλλιέργειες λαχανικών στα χεντέκια
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

Growing vegetables in the moat

*Τα Χανιά στις αρχές του αιώνα
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

Chania - early years of the century

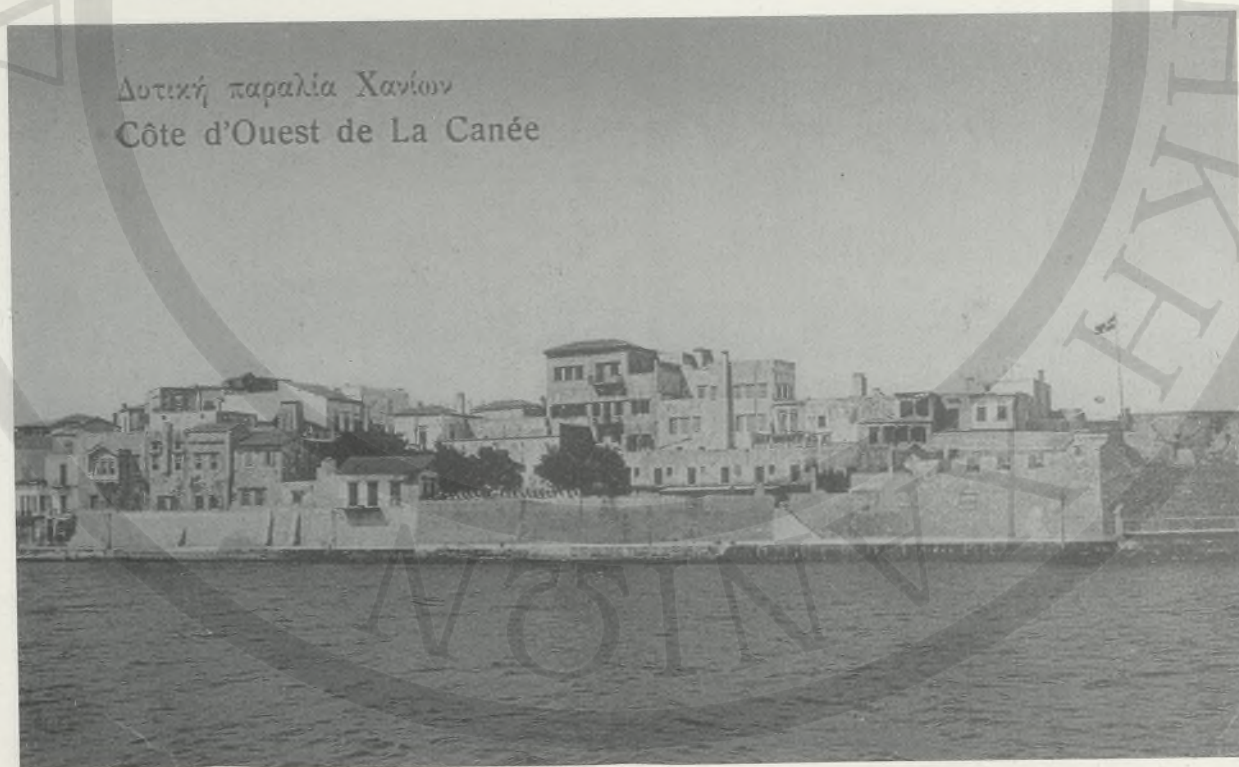
*Κούν - Καπί (Σαμπιονέρα)
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

Koum - Kafi (Sabbionera)

Το Λιμάνι
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

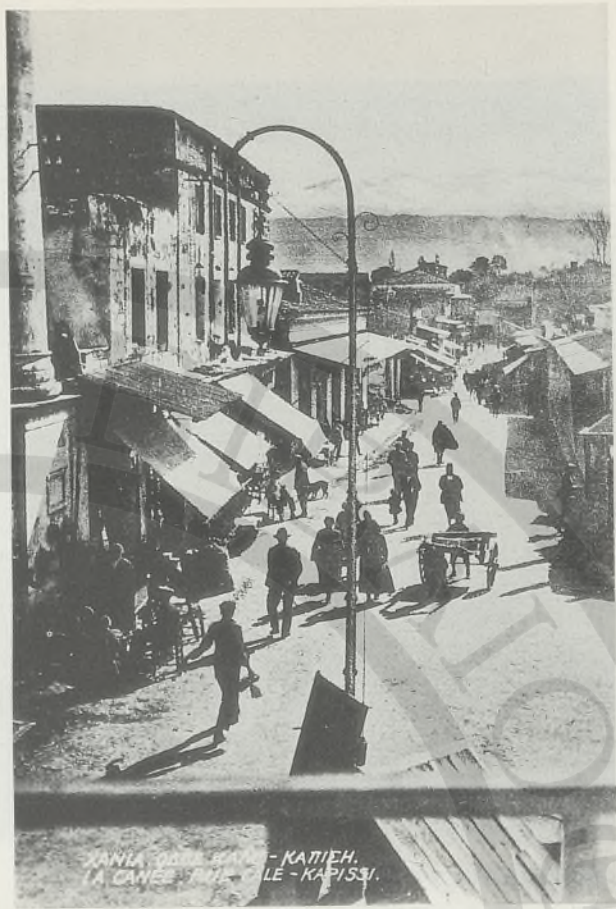
The port

Συνοικία Τοπχανάς
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

The Tophana neighbourhood

Καλέ - Καπισί
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)

The Kale - Kapisi gate

Χαλία — °Οδός Χαλέρας
La Canée — Rue de Haléra

Οδός Χαλέρας
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)

Going to Halepa

*Δικαστήρια - Το Διοικητήριο
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

The Court House

*Σπλάντζια
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

The Splantzia neighbourhood

Πλατεία Μαυροβουνίου (Σαντριβάνι)
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

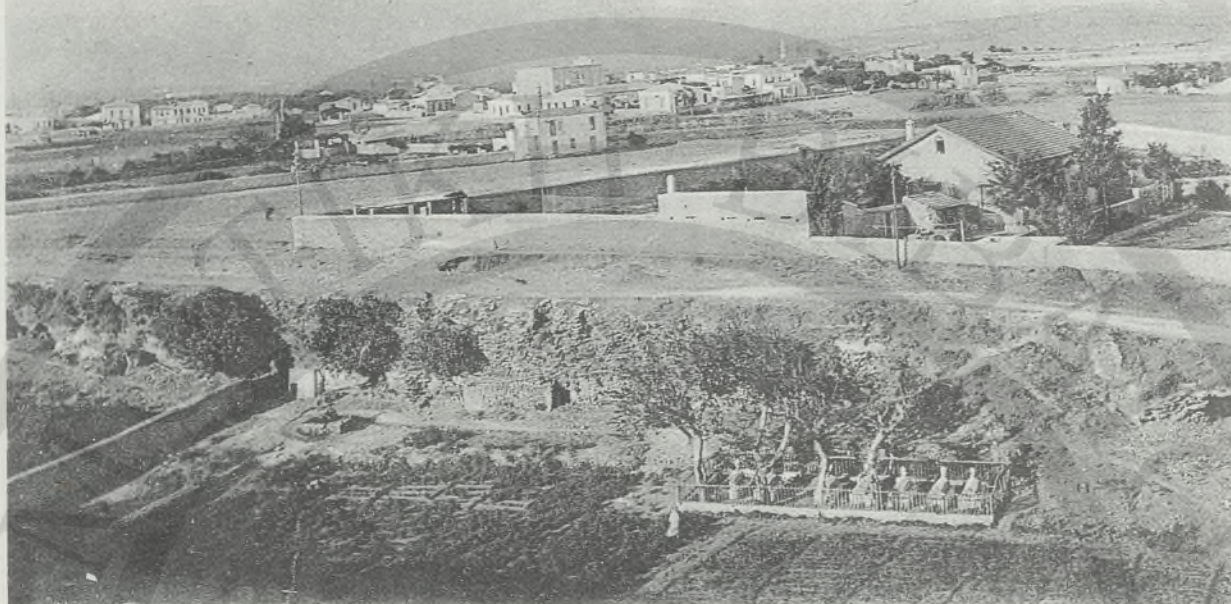
The Sandrivani Square (Port)

Χαλέπα
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

The Halepa neighbourhood

Νέα Χώρα Χανίων
La colonisation „Nea Chora“ de la CANÉE

Νέα Χώρα
(Συλλ. Τ;ασος Χαλκιαδάκης)

The "New City"

Souvenir de Crète.
Χανιά - Όδος Κούμ Καπού.
La Canée - Rue Koum-Kapi.

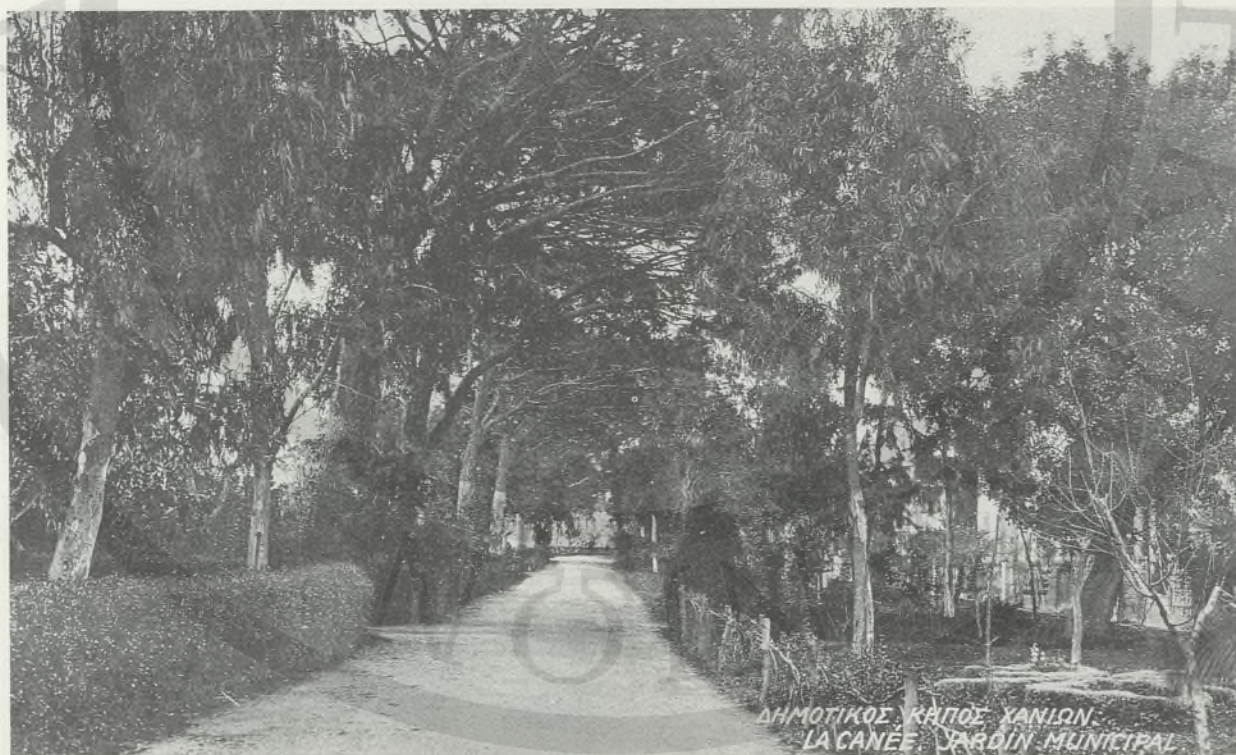
Κουμ - Καπί
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

The Koum - Kapi neighbourhood

Το περίφημο "Ακταίον"
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

Famous bar in the port

Δημοτικός Κήπος
(Συλλ. Τάσος Χαλκιάδακης)

The Municipal Garden

*Η Τράπεζα Κρήτης
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

The Bank of Crete

*Το Αγά Τζαμσί
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

The "Aga Tzamisi" (Mosque)

*Συνοικία Καστέλλι
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

The "Kastelli" neighbourhood

*Το "Γυαλί Τζαμισί"
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

The "Yali Tzamisi" (mosque)

ΤΑ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ -

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Τα αγοραστικά σημεία της πόλης είναι πολλή και ανάλογα με τα προϊόντα που πωλούνται σ' αυτά, έχουν διάφορα ονόματα: Τα Σχοινοπλοκάδικα, τα Στιβανάδικα, τα Πεταλιάδικα, τα Μπιτσαξίδικα [μαχαιράδικα], τα Παπλωματάδικα, τα Κασαπιά και το Τσαροί [αγορά τροφίμων].

Χωρίς να λείπουν τα ιδιόκτητα καταστήματα, ο Δήμος Χανίων, είναι κατά κύριο λόγο, ιδιοκτήτης εμπορικών καταστημάτων που τα νοικιάζει στους επιχειρηματίες, στο Κρύο Βρυσάλη, στην οδό Ποττιέ [σημερινή οδό Χάληδων], στην οδό Πεταλιάδικα [βόρεια της σημερινής Αγοράς] και στο Καλλέ-Καπισί, όπου βρίσκονται παντοπωλεία και λαχανοπωλεία Ελλήνων και Τούρκων επιχειρηματιών.

Σ' ολόκληρη την πόλη επικρατεί όμως μεγάλη αταξία, με τα εγκατεσπαρμένα εδώ και εκεί καταστήματα, κυρίως, τροφίμων. Τα οπωροπωλεία απλώνουν τα δροσερά προϊόντα στις άκρες των πεζοδρομίων σε μεγάλα καλάθια, εκτεθειμένα στη θέα των υποψηφίων αγοραστών, αλλή και στη σκόνη του δρόμου που πολλαπλασιάζεται από το πήγαινε - έλα των πελάτων και των υποζυγίων. Η εφημερίδα "ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ" [φ. 156/23-2-1908] δίνει μια αντιπροσωπευτική εικόνα του τι συμβαίνει στα λαχανοπωλεία και οπωροπωλεία της πόλης, επισημαίνοντας την κατεπείγουσα ανάγκη ανέγερσης, πρόχειρου έστω, κτίσματος Δημοτικής Λαχαναγοράς:

"ΙΔΡΥΣΑΤΕ ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑΝ

Είναι έργον ανάγκης

Είνε τι απερίγραπτον εκείνο το οποίον καθ' εκάστην πρωίαν συμβαίνει καθ' όλην την γραμμήν της οδοῦ Κάτωλα και Καλλεκαπισί μέχρι της μικράς πηλατείας της επί της ενάρξεως της οδοῦ Κισσάμου κειμένης.

Ο συνωστισμός εκεί φθάνει μέχρις επικίνδυνου σημείου διά τους ηναγκασμένους να διέρχωνται εκείθεν πεζή κατά τας πρωινάς ώρας. Οἱ οἱ εξερχόμενοι υπάλληλοι και οἱ εκ Χαλέπας εισερχόμενοι καθ' εκάστην πρωίαν υφίστανται ἀληθές μαρτύριον κατά την διάβασίν των.

Τα προξενεία και αἱ Διεθνείς στρατιωτικάί ἀρχαί διεμαρτυρήθησαν προς τὴν Αστυνομίαν και τὴν Νομαρχίαν διά τὴν κατάστασιν ταύτην και τὸν πρωϊνόν συνωστισμόν εἰς τὰς οδοὺς εκείνας, συνεπεία πολλῶν παραπόνων εκ μέρους των υπηκόων των και των Ευρωπαϊῶν στρατιωτῶν. Ἡ αστυνομία ὁμως μ' ὄλην τὴν πρόβληψιν και τὰ μέτρα τὰ οποία ἔλαβεν, εἶνε φυσικῶς ἀδύνατον να βελτιώσῃ τὴν εὐθελήνην αὐτὴν κατάστασιν, διότι εἰσέσρχονται καθ' εκάστην πρωίαν κατά πολλῆς εκατοντάδας και αθρόα εκ των ἐπαρχιῶν και των πέριξ χωρίων ὅλα τὰ φορτία των λαχανικῶν, των καυσοξύλων, των ἀνθράκων, των σφαγίων, των ἐσπεριδοειδῶν, του εὐλαιολιάδου κ.λ.π. ὥστε ο στιβαγμός εἶνε ἀναπόφευκτος.

Ἐπειδὴ δε τὰ πεζοδρόμια ἔχουν καταληφθῆ καθόλην τὸ μήκος και ἐκατέρωθεν ὑπὸ των ἐνοικιαζόντων αὐτὰ ἀπὸ τὸν Δήμο καταστηματαρχῶν, οἱ εἰσερχόμενοι και ἐξερχόμενοι πεζή τραβούν ἀληθές μαρτύριον ὡσάκις δεν κινδυνεύσουν να τσαλαπατηθοῦν ἢ να τσακισθοῦν ἀπὸ τὰ ζῶα και τὰ φορτία.

Προ της καταστάσεως ταύτης, εἰς τὴν οποίαν συμβάλλεται και ἡ ἐπιμονή των Γαλλικῶν στρατευμάτων ἀρνούμενων να ἀφήσωσι να ἀποτελειώσῃ τὸ ρήγμα Σηλάντζιας ὁπότε θα διήρχοντο εκείθεν οἱ πεζοί, εἶνε ἀνάγκη ἀπαραίτητος να σκεφθῆ τὸ Δημοτικόν Συμβούλιον και να λάβῃ μίαν εκ των ἐξῆς δύο ἀποφάσεων προς ἀνακούφισιν των πολιτῶν.

“Η να παύση οριστικώς η ενοικίασις των πεζοδρομίων, υπό του Δήμου και να αφεθή εκατέρωθεν ελεύθερος ο χώρος των στενών πεζοδρομίων διά τους πεζούς, ή να κατασκευάση αντικρύ του ρήγματος Κρύου - Βρυσαλιού επί του χώρου των ημιωκοδομημένων μαγαζείων του Εφκαφίου, κατόπιν συμφωνίας προς αυτό, πρόχειρον λαχαναγοράν ξύλινον υπόστεγον [παράγκαν], όπου να υποχρεούνται να σταματώσιν όλα τα φορτία των καυσοξύλων, της ασβέστου, των λαχανικών, των οπωρικών, τα σφάγια, τα πουληρικά κ.λ.π. να αγοράζωνται δε και να πωλώνται εκεί υπό των χωρικών προς τους καταστηματαρχάς ή προς τους καταναλωτάς απ’ ευθείας.

Το μέτρον τούτο είναι αναγκαιότητα και απαραίτητον, εφόσον ο Δήμος δεν είνε εις θέσιν να οικοδομήση αγοράν, η έλληειψις της οποίας καθίσταται αναγκαιότητα και απαραίτητος.

Επί τούτου θα αναγκασθώμεν να επανέλθωμεν εάν το Δημοτικό Συμβούλιον εξακολουθήση αμεριμνούν εις ζήτημα τόσον επείγον και επιβεβλημένον να ηλυθή καθ’ ένα οιονδήποτε τρόπον διά να μετριάσθη τουλάχιστον ο απερίγραπτος συνωστισμός ζώων και ανθρώπων εις το Καθεκαπισί”.

“Τα ιχθυοπωλεία βρίσκονται στο λιμάνι - υπάρχει μάλιστα και Δημοτικό ιχθυοπωλείο. Τα ψαροκάϊκα φέρνουν τον σπαρταρισμό πλούτου της θάλασσας που εκτίθεται στις παράγκες του λιθόστρωτου μώλου, χειμώνα καλοκαίρι και οι οικογενειάρχες πρέπει να τρέχουν εκεί για να ψωνίσουν και να στείλουν έπειτα τα θαλασσινά είδη, με έμπιστους αχθοφόρους στα σπίτια τους.

Αλλά μεγάλο θέμα ανακύπτει, και καθημερινά γίνεται και πιο έντονο, με τα κρεοπωλεία της πόλης, τα οποία είναι “διεσπαρμένα, παρά τους στοιχειωδεστερους κανόνες της υγιεινής εις τας διαφόρους συνοικίας της πόλεως, εκτιθεμένων των κρεάτων απδώς, εν αυτοίς τοις πεζοδρομίοις των, εις την είσοδον της πόλεως οδών”.

Στα τέλη του 1908 το Δημοτικό Συμβούλιο είχε αποφασίσει “όπως τα κρεοπωλεία τὰ οποία έχουσιν εξαπλωθεί εντός της πόλεως, αποτελούντα φοβερὰν ασχημίαν και διαρκή απειλήν κατά της δημοσίας υγείας, μεταφερθώσι έξω του ρήγματος του φρουρίου και πέραν των δημοτικών μαγαζείων”. Η εκτέλεση όμως αυτής της απόφασης καθυστερούσε με διάφορες δικαιολογίες, είχε φθάσει πια Απρίλιος του 1909 και εγκαλείτο πλέον ο Δήμος, επειδή δεν μπορούσε να λαμβάνει “άλλα μέτρα υπέρ της δημοσίας υγείας, να παραλείπη άλλα στοιχειώδη μέτρα και να επιτρέπη να διατηρώνται εν τω κέντρω της πόλεως τόσαι εστίαί μοθυσματικάί, όσα είναι τα κρεοπωλεία”. Στις 2 Μαΐου 1909 μάλιστα εμφανίζεται στην εφημερίδα “ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ” [φ.218/2-5-1908] η φοβερή καταγγελία ότι “εις τα χεντέκια, οι κρεοπώλαιοι σφάζοντες λάθρα αρνία, χύνουσι εκεί το αίμα και τας κόπρους, εξ ου έχει σχηματισθεί δυσώδης μοθυσματική εστία απειλούσα όχι μόνον την υγείαν των περίξ οικούντων καταστηματαρχών αλλά και όλων ημών όστινες διερχόμεθα το Καθέ - Καπισί”. Παρά την σχετική διαταγή του Δημάρχου, δεν είχε γίνει ο καθαρισμός της μοθυσματικής αυτής εστίας, αφού ένας εργάτης που επεχείρησε μια μέρα να εργασθεί εκεί “απήληθε, μη δυνηθείς να ανθέξη την αναδινομένην δυσσομίαν”..... Η προθεσμία μεταφοράς των κρεοπωλείων ήταν ως τον Μάιο του 1909, αλλά ως φαίνεται η κατάσταση διαιωνιζόταν.

Στις 13 Μαΐου του 1910 ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Κλέαρχος Μαρκαντωνάκης αναφέρει στους συναδέλφους του ότι “η κατάστασις εν τη αγορά, καθ’ εκάστην πρωίαν ιδίως, είναι οικτρά, ουδέποτε δ’ ο εντεταλμένος υπάλληλος, ο αγορανόμος, ευρί-

σκεται εις την θέσιν του, ενώ είναι καθήκον του να ευρίσκεται από πρωίας εις την αγοράν, μεταξύ των άλλων δε, να επιτηρή και διευκολύνη την κίνησιν της αγοράς.....".

Αυτή η απαράδεκτη κατάσταση επικρατεί λοιπόν στα Χανιά: Τα καταστήματα τροφίμων, εστιατόρια, γαλακτοπωλεία, καφεενία και λοιποί κοινόχρηστοι χώροι βρίσκονται σε μεγάλη αταξία. Οι αστυκνηιάτροι μάλιστα, εντεταλμένοι για τον έλεγχο των όρων υγιεινής των χώρων αυτών, όταν τους επιθεωρούν, συντάσσουν εκθέσεις καθόλου εγκωμιαστικές για τα όσα βλέπουν.

Η ανάγκη εξάλειψης αυτής της ακαταστασίας των καταστημάτων στην πόλη, η προσπάθεια για υγιεινή και καθαρισμοί, αλιή και πρακτικότητα στις αγορές των προϊόντων είχαν καταδείξει αρκετά χρόνια πριν, αφού η κατάσταση συνεχιζόταν [και μάλιστα έως την έναρξη λειτουργίας της Νέας Αγοράς], την άμεση αναγκαιότητα δημιουργίας ενός ενιαίου χώρου, όπου οι αγοραστές θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν άνετα και γρήγορα, αφού θα έβρισκαν συγκεντρωμένα τα κυριότερα καταστήματα τροφίμων.

Το 1908 είναι η χρονιά που ελήφθη η σημαντική και οριστική απόφαση ανέγερσης Δημοτικής Αγοράς στα Χανιά. Τον Ιανουάριο του χρόνου αυτού, ο Δημαρχεύων Εμμ. Μουντάκης είχε ανακοινώσει στο Δημοτικό Συμβούλιο ότι ο Μηχανικός του Δήμου Αντώνιος Μουντάκης είχε υποβάλει αίτηση για χορήγηση άδειας απουσίας ενός χρόνου για να μεταβεί στο εξωτερικό για τελειοποίηση. Το Συμβούλιο είχε εγκρίνει την άδεια με τον όρο να μην πληρώνεται ο μηχανικός κατά την διάρκεια της απουσίας του.

Τον επόμενο μήνα ο Εμμ. Μουντάκης είχε αναφέρει στο Συμβούλιο ότι εφ' όσον ο Αντ. Μουντάκης θα έφευγε στο εξωτερικό θα υπήρχε πρόβλημα στον προγραμματισμό και εκτέλεση των δημοτικών έργων, γι' αυτό και είχε ρωτήσει τον μηχανικό Κωνσταντίνο Δρανδάκη αν δεχόταν να αναλάβει υπηρεσία στο Δήμο κατά τον χρόνο απουσίας του Μουντάκη. Μετά από μερικές αντιρρήσεις ο Δρανδάκης είχε δεχθεί με τον όρο ότι μετά την αποχώρηση του μηχανικού του υδραγωγείου Μιχαήλ Σαββάκη - ο οποίος επρόκειτο να διορισθεί στη Διεύθυνση των Δημοσίων Έργων της Κρητικής Πολιτείας, - θα του δινόταν επιμίσθιο 60 δρχ. μηνιαίως, από τις πιστώσεις του υδραγωγείου για να εξισωθεί ο μισθός του. Έτσι διορίζεται ως μηχανικός του Δήμου ο Κωνσταντίνος Δρανδάκης για όσο διάστημα θα απουσίαζε ο Αντώνιος Μουντάκης στο εξωτερικό.

Είναι μάλλον, βέβαιο ότι ο Μουντάκης επέστρεψε στη θέση του μετά τον ένα χρόνο απουσίας του. Στην εφημερίδα "ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ" [φ.157/1-3-1908] υπάρχει αναφορά με τίτλο "Διορισμοί μηχανικών", όπου σημειώνεται ότι ο μεν Σαββάκης είχε διορισθεί ως Επιθεωρητής Δημοσίων Έργων και ο Δρανδάκης ως μηχανικός του Δήμου, ενώ ο Μουντάκης φέρεται να έχει παραιτηθεί. Η τελευταία σημείωση δεν φαίνεται να ευσταθεί, αφού στο πρακτικό 8/αποφ. 65/13-5-1909 ο Μουντάκης φέρεται να έχει επιστρέψει στον Δήμο. Ανέκυπτε μάλιστα πρόβλημα εφαρμογής του σχεδίου της Αγοράς, το οποίο είχε κάμει ο Δρανδάκης, και το σωστό ήταν εκείνος, ως μηχανικός του Δήμου, να επιβλέψει την εκτέλεση του έργου. Αλλά το θέμα θεωρήθηκε πρόωρο, εφόσον υπήρχε καθυστέρηση στην συνομολόγηση του δανείου με την Τράπεζα Κρήτης, και κατ' επέκταση, στην έναρξη εκτέλεσης του έργου.

Στις 7 Μαρτίου 1908, ο Δήμαρχος Εμμ. Σειραδάκης εισάγει σε συνεδρίαση της Επιτροπείας του Δημοτικού Συμβουλίου, έγγραφο του μηχανικού των υδραυλικών έργων Μιχαήλ Σαββάκη, με το οποίο υποβάλλει την παραίτησή του, εφόσον είχε πλέον διορισθεί στη

Διεύθυνση των Δημοσίων Έργων. Συγχρόνως ζητούσε να του χορηγηθεί έκτακτη αμοιβή, επειδή εκτός από τα έργα του υδραγωγείου, είχε φροντίσει για την κατάταξη του φακέλου των ρηγμάτων του φρουρίου, τη μελέτη και σύνταξη σχεδίων της Νέας Αγοράς, καθώς και τη σύνταξη των σχεδίων του Νοσοκομείου. Ο Δήμαρχος πρότεινε να γίνει δεκτή η παραίτηση και να απορριφθεί το αίτημα παροχής έκτακτης αμοιβής. Τελικά η Επιτροπεία αποδέχθηκε την παραίτηση του Σαββάκη και παρέπεμψε το θέμα της αμοιβής στην Ολομέλεια του Δημοτικού Συμβουλίου.

Έτσι είχαν, λοιπόν, τα πράγματα στην Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου και με δεδομένη την άσχημη, όπως προαναφέρθηκε, κατάσταση των αγοραστικών σημείων της πόλεως, την Παρασκευή 13 Ιουνίου 1908, επί δημαρχίας Εμμ. Σειραδάκη, εισάγεται σε συνεδρίαση της Ολομέλειας του Δημοτικού Συμβουλίου, το θέμα της ανέγερσης Δημοτικής Αγοράς, της εξυγίανσης της πόλης, του εξωραϊσμού και ηλεκτροφωτισμού της.

Το σχετικό πρακτικό αριθ. 20 έχει ως εξής:

[Το κείμενο παρατίθεται αυτούσιο και χωρίς περικοπές, γιατί αφορά όχι μόνο στην ανέγερση της Αγοράς, αλλά επειδή δίδει κι άλλα στοιχεία για την αντίληψη των Χανιωτών και των εκπροσώπων τους, σε θέματα ρυμοτομίας και καλλωπισμού της πόλης].

" Αριθ.πρακτικού 20

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Ο Ν

Συνεδριάσεως της Ολομέλειας του Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων

Η συνεδρίασις εγένετο εν τω Δημαρχιακώ Καταστήματι την 13 Ιουνίου 1908 παρόντων του Δημάρχου κ. Εμμανουήλ Β. Σειραδάκη και του Γραμματέως Δημητρίου Στ. Ξανθουδάκη.

Καταρτισθείσης απαρτίας διά της παρουσίας του Προέδρου κ. Γ. Φούμη και των μελών κ.κ. Αληγιωτάκη Μουσταφά, Ανδρεαδάκη Σταύρου, Γαρμπάκη Ειρή, Γεραλιάκη Μουσταφά, Εκβέρ Αλή, Ιατρουδάκη Μιχαήλ, Καθαϊσάκη Γεωργίου, Καλιούτση Βαθερίου, Κουτρομπιά Μάρκου, Κρούγερ Μαξ, Μαρκαντωνάκη Κλεάρχου, Μοάτσου Γεωργίου, Μπαρουξάκη Αχμέτ, Μπιτσαζάκη Αρίφ, Παπαγιαννάκη Εμμανουήλ, Παπαδάκη Ευσταθίου, Παπαδάκη Μιχαήλ, Παπαδερού Πολυδώρου, Στουλιάκη Ισμαήλ, Τσικαλιάκη Α. Αλή, και Χεντεξάκη Χουσείν, αναγινώσκονται και επικυρούνται τα πρακτικά της προηγουμένης συνεδρίας.

Αριθ.αποφ. 161. Ο κ. Πρόεδρος εκτίθησιν ότι κύριον αντικείμενον της σημερινής συνεδρίας του Συμβουλίου είναι η ανέγερσις αγοράς, ζήτημα αρκούντως ενδιαφέρον, καθ' όσον δι' αυτού συντελείται ταυτοχρόνως και η εξυγίανσις της πόλεως διά της διαρρυθμίσεως του οχετού των χεντεκίων και ανακοινεί την σχετικήν έκθεσιν του Μηχανικού του Δήμου υπ' αριθ. πρωτ. 1719 ε.ε. μετά προϋπολογισμού ανερχομένου εν όλω εις δραχμάς 320.300.

Ο κ. Δήμαρχος αναπτύσσει ότι ουδένα διαφεύγει η ασχημία ήτις συντελείται εις την είσοδον της πόλεως, ήτις εάν ήλθοτε ήτο είσοδος απλήως, σήμερον είναι κέντρον της πόλεως, διά της εις μακράν γραμμήν παρατάξεως των κρεοπωλείων, εφ' όσον δε δεν υπάρχει κατάλληλον μέρος εις ο να συγκεντρωθώσι ταύτα, ου μόνο η ασχημία αύτη θα εξακολουθή ήλλά και η ακαθαρσία του τμήματος τούτου της πόλεως δεν είναι δυνατόν να τύχη θεραπείας. Ωστε ου μόνον από απόψεως καλλωπισμού της πόλεως ήλλά και από απόψεως υγιεινής η ανέγερσις της αγοράς αποβαίνει ανάγκη απαραίτητος. Ισως τινές υποστηρίζουν ότι πιθανόν να κλονισθή η αγορά της πόλεως διά της ανεγέρσεως των

μαγαζείων περί ων προβήπει το υποβληθέν σχέδιον. Αλλή τοιούτον τι δεν είναι δυνατόν να συμβή διότι εκτός του ότι δεν πρόκειται να ανεγερθώσι μαγαζεία, ως εννοούμε πάντες με την λήξιν αυτήν εν αυτοίς θα γείνη μόνον η εγκατάστασις των κρεοπωλείων και ιχθυοπωλείων και κατά πάσαν πιθανότητα, εάν υπολειφθή χώρος, και των εις την οδόν έξω Καθεκαπισιού λαχανοπωλείων, άτινα επίσης ασχημίζουν την είσοδον της πόλεως και συντελοούν εις την ακαθαρσίαν του τμήματος τούτου αυτής, καταλαμβάνουσι δε και τα πεζοδρόμια της οδού, πράγμα το οποίον μόνον κατ' ανυπέρβλητον ανάγκην επέτρεψε το Συμβούλιον, και διά το οποίον καθ' εκάστην έχομεν εκ μέρους των πολιτών παράπονα.

Παρά την αγοράν επιδιώκεται και η κατασκευή υποστέγου, το οποίον θα είναι χρησιμότερον διά τους εκ των επαρχιών κομίζοντας διάφορα φορτία προϊόντων κ.λ.π. εις την πόλιν και οίτινες σήμερον πολλή υφίστανται παραμένοντες υπό την βροχήν του χειμώνα και υπό τον ήλιον το θέρος.

Αλλή συν τη κατασκευή της αγοράς και του υποστέγου επιδιώκεται και η διαρρύθμισις του οχετού των χεντεκίων εις τρόπον ώστε, αντί να λιμνιάζη ως σήμερον, να εκβάλη εις την θάλασσαν χρησιμοποιουμένων προς τούτο ειδικών πηλίνων σωλήνων. Η σπουδαιότης δε του έργου τούτου δεν λανθάνει του Συμβουλίου καθ' όσον εκλείπει εκ του μέσου μία νοσογόνος εστία και εξυγιαίνεται το μέρος τούτο της πόλεως.

Η δαπάνη διά την αγοράν, το υπόστεγον και τα εξυγιαντικά έργα διά τον οχετόν ανέρχονται εις το ποσόν των δρχ. 320.300 κατά τον υποβαλλόμενον προϋπολογισμόν.

Αλλ' αφού θ' αποφασίση ο Δήμος να προβή εις έργα εξωραϊστικά και εξυγιαντικά συνάμα δεν πρέπει να παραταθή το ζήτημα του φωτισμού, εις αρχέγονον ευρισκομένου κατάστασιν, παρ' ημίν και όπερ ζήτημα τίυεται διά των λαμπών συστήματος "Lux" ων τινας εκόμισεν ήδη ο Δήμος. Προς τούτο προτείνει ίνα εις το συνομοιογηθσόμενον διά τα άνω έργα δάνειον προστεθή το ποσόν δρχ. 10.000 διά την αγοράν λαμπτήρων του ειρημένου συστήματος.

Ισως τινές παρατηρήσουν ότι προτιμότερον θα είναι να επιδιωχθή ο ηλεκτροφωτισμός, αλλ' εκτός του ότι τούτο είναι πολύ δυσχερές διά την πόλιν των Χανίων και δι' άλλους μεν λόγους αλλή και διά το στενόν και σκολιών των οδών, και αν ακόμη υποτεθή ότι θα γείνη ποτέ εγκατάστασις τοιούτου φωτισμού, οι λαμπτήρες ους θα κομίσωμεν θα χρησιμοποιηθώσι διά τας οδούς εκείνας, τας δευτερεύουσας, εν αις η εγκατάστασις ηλεκτροφωτισμού είναι αδύνατος.

Συνιστά δε το σύστημα τούτο των λαμπτήρων διότι ως φαίνεται, είναι το τελειότερον μετά τον ηλεκτρικόν, καίει διά πετρελαίου όπερ είναι πολύ ευθηνόν ενταύθα και ολίγον κατά ποσόν καθ' όσον εις λαμπτήρ των 700 κηρίων καταναλίσκει εις 10 ώρας 2 οκάδες και 100 δράμια πετρελαίου, εκτός τούτων όμως θα αποφύγωμεν και την δαπάνην διά φυτίλια υέλου κ.λ.π. ήν απαιτούσαν οι φανοί της σήμερον.

Αλλ' εκτός του φωτισμού όμως, προκειμένου περί δανείου δέον να ληφθή υπόψιν και η οδοστρωσία της έσω πόλεως, διότι της εξωτερικής κατασκευάσθησαν ήδη ικαναί οδοί. Επειδή δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθή και ενταύθα το σύστημα όπερ προτιμάται ήδη αθηνακού της ασφαλιτοστρώσεως, ως εκ της διελεύσεως των σωλήνων του υδραγωγείου διά μέσου των οδών και του δυσχερούς της διαρρυθμίσεως των οχετών θεωρεί προκρίτεον το σύστημα της διά πλακών Βεζουβίου οδοστρωσίας, όπερ και αθηνακού

ευδοκιμεί και προτείνει όπως εις το συνομολογηθησόμενον δάνειον συμπεριληφθή και ποσόν 10.000 διὰ το στρώσιμον της πλατείας Σανδριβανίου και οδού Ποττιέ μέχρι των ρηγμάτων.

Επίσης προτείνει όπως εις το συνομολογηθησόμενον δάνειον περιληφθή και ποσόν δρχ. 35.000 αίτινες οφείλονται εις τον εργολάβον του υδραγωγείου εκ των κρατήσεων 10% και αίτινες δέον να επιστραφώσιν αυτώ μετά τινος μήνας ότε θέλει γίνει η οριστική παραλαβή του έργου.

Ο κ. Δήμαρχος πληροφορεί ακολούθως το Συμβούλιον ότι διὰ το εν προκειμένω δάνειον απετάθη ήδη προς την Τράπεζαν Κρήτης, ήτις εζήτησε να της υποβληθώσιν αι λεπτομέρειαι των εκτελεσθησομένων έργων και παρακαλεί όπως εάν το Συμβούλιον εγκρίνη, τον εξουσιοδοτήσει ίνα προβή εις διαπραγματεύσεις. Όσον αφορά τας παρεσχεθησομένας εις την Τράπεζαν ασφαλείας θα δοθώσιν οι φόροι οίτινες έχουσιν εκχωρηθή ήδη αυτή διὰ της προηγουμένης συμβάσεως και το εκ των οποίων έσοδον ανέρχεται ετησίως εις δρχ. 105.000 περίπου, η πρόσδοδος της κατασκευασθησομένης αγοράς διδομένης και ταύτης εις υποθήκην.

Ο κ. Κη. Μαρκαντωνάκης εκτίθησιν ότι η σοβαρωτέρα των μέχρι τούδε ενεργειών του Δημοτικού Συμβουλίου είναι η σημερινή, καθ' όσον πρόκειται να προικισθή η πόλις δι' έργων ου μόνον καλλιωπιστικών αλλή και εξυγιαντικών. Δεν θα εισέλθη εις το ζήτημα της αγοράς, όπερ ανέπτυξεν ο κ. Δήμαρχος θα επιμείνει μόνον επί ωρισμένων σημείων.

Μοιλονότι είναι εκ των φρονούντων ότι δεν πρέπει δι' οικοδομής μαγαζείων να δημιουργηθή κρίσις εις τας ιδιοκτησίας, εν τούτοις είναι υπέρ της ανεγέρσεως της αγοράς διότι ου μόνον εξυπηρετείται δι' αυτής σπουδαιότατη κοινωνική ανάγκη, αλλή και ουδέν συμφέρον των ιδιοκτητών προσβάλλεται, καθόσον εν τη αγορά θα τοποθετηθώσι τα κρεοπωλεία, άτινα σήμερα κατά το πλείστον δεν ευρίσκονται εις ίδια μαγαζεία, τα ιχθυοπωλεία τα οποία δεν έχουσιν επίσης μαγαζεία και ολίγα λαχανοπωλεία, εξ εκείνων τα οποία ευρίσκονται σήμερα επί των πεζοδρομίων της οδού Καϊεκαπισί, εάν εννοείται περισσεύση δι' αυτά χώρος.

Σπουδαιότατη επίσης είναι και η εξυπηρέτησις του πληθυσμού διὰ της κατασκευής του υποστέγου διότι θα λείψει η οικτωρότατη κατάστασις του συμφυρμού όστις παρατηρείται κάθε πρωί εις την νυν αγοράν, θα παραμένωσι δ' υπ' αυτό οι χωρικοί με τα διάφορα φορτία ως και οι διάφοροι λαχανοπώλαι οι οποίοι μέχρι σήμερα υποβάλλονται εις τον βαρύν φόρον του οδαλικίου. Εξ αυτών μάηιστα δυνατόν να έχωμεν και μικράν τινά πρόσδοδον εάν το Συμβούλιον εγκρίνει να καταβάλη έκαστον φορτίον 5 ή 10 λεπτά. Ωστε και μόνη η ωφέλεια ήτις θα επέλθη εις τον πληθυσμόν εκ της κατασκευής του υποστέγου, φρονεί ότι είναι αρκετή όπως επισπευσθή η κατασκευή της αγοράς.

Πλην τούτων όμως δεν πρέπει να παραβλεφθή και ο εξωραϊσμός της πόλεως όστις θέλει συντελεσθή διὰ της ανεγέρσεως της αγοράς, και το ότι το δάνειον όπερ θα συνομολογηθή προς τούτο, θα είναι παραγωγικόν, καθ' όσον η αγορά θα αποφέρη προσόδους, αίτινες θα αρκούν σχεδόν διὰ την υπηρεσία του δανείου.

Εργον συναφές προς την αγοράν είναι και η εξυγιάνσις του οχετού των χεντεκίων, ούτινος η σπουδαιότης ουδένα λανθάνει. Αυτό το ζήτημα επανειλημμένως έχει μελετηθή μέχρι τούδε, ως κατέληξε δε ο μηχανικός σήμερα διὰ του υποβληθέντος σχεδίου, λήγεται και το ζήτημα τούτο.

Αλλ' αφού άπαξ πρόκειται να γίνη δάνειον δέον να επιδιώξωμεν να καλύψωμεν και άλλας ανάγκας μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και ο φωτισμός. Συμφωνεί κατ' αρχήν προς τον κ. Δήμαρχο όπως διατεθή διά την βελτίωσιν του φωτισμού ποσόν δρχ. 10.000 αλλή πρέπει να δοκιμασθή το σύστημα των λαμπτήρων πριν ή γείνη νέα προμήθεια εξ αυτών, διά τούτο φρονεί ότι πρέπει να ορισθή απλήως η πίστωση χωρίς να αποφασισθή και περί συστήματος λαμπτήρων μέχρις ου καταδειχθή η ευδοκίμησις των κομισθέντων τοιούτων.

Επίσης θεωρεί απαραίτητον να ληφθή πρόνοια διά την οδοστρωσίαν της πόλεως, αλλή νομίζει ότι δεν είναι ανάγκη να ορισθή αποκλειστικώς ότι αυτή θα γείνη διά πηλακών Βεζουβίου, καθ' όσον υπάρχουν και άλλαι. Αρκεί να δοθή πίστωση διά κατάλληλον σύστημα οδοστρωσίας, υπόκειται δε εις την υπηρεσία να εύρη το καλλίτερον.

Ενδιαφέρον και εκ των μάλληον επειγόντων είναι και το ζήτημα του καταρτισμού του σχεδίου της πόλεως και της Χαλέπας και πρέπει να δοθή προς τούτο η αναγκαία πίστωση ως και η μικρά διαπλάτυνσις του κρηπιδώματος της προκυμαίας διότι ως έχει σήμερον υπονομεύεται ευχερώς υπό των κυμάτων και θα κινδυνεύσουν να καταπέσουν τα σπήτια.

Ο κ. Πρόεδρος παρατηρή ότι ως προς το ζήτημα της προκυμαίας η υποχρέωσις αύτη ανήκει εις το Δημόσιον ήδη. Εφόσον ίσχυεν ο υπ' αριθ. 390 Νόμος, καθ' ον το Λιμενικόν Ταμείον υπήγετο εις τους Δήμους, ούτοι είχαν βεβαίως και την επιμέλειαν της επισκευής και κατασκευής των προκυμαίων. Κατόπιν όμως του ψηφισθέντος υπό της Βουλής, κατά την περιουρήν σύνοδον Νόμου, περί συστάσεως Ταμείου Δημοσίων Εργων εις ο υπήχθη και το Λιμενικόν Ταμείον, το Δημόσιον είναι πλέον υπόχρεον διά τας προκυμαίας.

Ο κ. Παπαγιαννάκης εκτίθησιν ότι κατόπιν των αναπτυχθέντων υπό του κ. Δημάρχου και του κ. Μαρκαντωνάκη θεωρεί περιττόν να εξάρη την σπουδαιότητα των προτεινομένων έργων ως και την υποχρέωσιν ην έχει το Συμβούλιον όπως μεριμνήση διά τας ανάγκας της πόλεως.

Την κατασκευήν της αγοράς θεωρεί ως ζήτημα πρώτης ανάγκης διά την πόλιν, ευρίσκει δε ότι δεν θα ζημιώση, ως εκ πρώτης όψεως πδύνάτο τις να υποθέση, αλλή θα ενισχύση την πόλιν διότι και θα καλλωπισθή και θα εξυγιανθή διά της διαρρυθμίσεως του χάνδακος των χεντεκίων. Ως εκ της θέσεως δε εις ην πρόκειται να εγερθή η αγορά θα εξυπηρετήση και θα ενισχύση ειδικώτερον την συνοικίαν της Σπλιάντζιας.

Όσον αφορά εις τα λιοπά, εκτός της αγοράς έργα φρονεί ότι πρέπει επί του παρόντος να περιορισθώσιν εις την βελτίωσιν του φωτισμού και την ρυμοτομίαν και αργότερον τα λιοπά. Το ζήτημα ιδίως της οδοστρωσίας θεωρεί ζήτημα του τακτικού προϋπολογισμού.

Ο κ. Καθαϊσάκης εκτίθησιν ότι μεθ' όσα ελήχθησαν γίνεται παρά πάντων αντιληπτή η ανάγκη της εκτελέσεως των προτεινομένων έργων ώστε θεωρεί περιττόν να επεκταθή επ' αυτών. Μίαν μόνον παρατήρησιν έχει να κάμη όσον αφορά τα ιχθυοπωλεία ότι θα γίνη ανάγκη να υπάρχη θαλάσσιον ύδωρ εις την αγοράν καθ' όσον άλλως θα έχωμεν διαμαρτυρίας εκ μέρους του ενοικιαστού του ιχθυοπωλείου.

Πολλοί των κ.κ. Συμβούλιων παρατηρούσιν ότι δεν υπάρχει ανάγκη θαλασσίου ύδατος διότι εις τας πόλεις αίτινες δεν είναι παράλιοι ως η.χ. τας Αθήνας δεν γίνεται χρήσις τοιούτου εις τα ιχθυοπωλεία.

Ο κ. Δήμαρχος παρατηρεί επιπροσθέτως ότι ως πάντες αντιλαμβάνονται η πόλις τείνει προς τα έξω, ανεγειρομένων καθ' εκάστην και νέων οικοδομών, διά της ιδρύσεως όμως της

αγοράς θα υποστηριχθή η εσωτερική πόλις και ιδίως αι συνοικίαι Σπλιάντζιας και Αγίων Αναργύρων παρά τας οποίας ανεγείρεται αύτη.

Ο κ. Πρόεδρος εκτίθησιν ότι κατόπιν των αναπτυχθέντων δέον να συνοψισθώσιν ως εξής τα ζητήματα.

Ο κ. Δήμαρχος ζητεί να συνομοιογηθή δάνειον όπερ μέλλει να εξυπηρετήση:

α) την αγοράν η οποία θα αποτελεῖται 1) από υπόστεγον προς παραμονήν των εκ των επαρχιών κομιζομένων φορτίων και 2) θα περιλάβη κρεοπωλεία, ιχθυωπλεία και ειδικά κρεοπωλεία διά το χοίρειον κρέας, ό,τι δε υπολειφθεί θέλει χρησιμοποιηθή διά τα λαχανοπωλεία.

β) Στην εξυγίανσιν του περί την συνοικίαν του Κήπου τμήματος της πόλεως διά της διαρρυθμίσεως της νοσογόνου εστίας, του οχετού των χεντεκίων δι' ειδικών πηλίνων σωλήνων, ως εκτίθησιν ο κ. Μηχανικός, εις τρόπον ώστε να εκβάλη εις την θάλασσαν. Διά την ανεγέρσεως της αγοράς καθίσταται ευχερεστέρα η λύσις του ζητήματος τούτου διότι προηγουμένως ήτο δύσκολος η διοχέτευσις των ακαθάρτων υδάτων προς την θάλασσαν ένεκα ελλείψεως επαρκούς κλίσεως.

γ) Την βελτίωσιν του φωτισμού.

Ως προς τούτο συμφωνεί μετά του κ. Δημάρχου ότι αφού άπαξ συνομοιογείται δάνειον δέον να επιδιωχθή η βελτίωσις του φωτισμού και μετά του κ. Μαρκαντωνάκη ότι δεν πρέπει να ορισθή από τούδε το σύστημα, αλλ' αν οι κομισθέντες φανοί καταδειχθούν εκ της εφαρμογής ότι ευδοκιμούν τότε παραγγέλλομε εξ αυτών.

Επίσης η έναρξις οδοστρωσίας διά κυβολίθων είναι απαραίτητος αφού κατεδείχθη ότι δεν είναι δυνατόν να εξακολουθήση το σημερινόν σύστημα, είναι δε ανεφάρμοστος και η ασφαλήστρωσις.

Σπουδαιότατον επίσης είναι και το άλλο ζήτημα το οποίον έθιξεν ο κ. Κλέαρχος Μαρκαντωνάκης, το του καταρτισμού του σχεδίου της πόλεως Χανίων και της Χαλέπας και το οποίον επιβάλλεται εις τα Δημοτικά Συμβούλια εκ του Νόμου, επομένως πρέπει να διατεθή προς τον σκοπόν τούτον μία πίστωσις εκ του δανείου.

Ηδη το Συμβούλιον δέον να αποφανθή κατ' αρχήν αν δέχεται να ανεγερθή η αγορά επί του υποδειχθέντος παρά του κ. Δημάρχου μέρους, εάν γείνη τούτο δεκτόν τότε θα ζητήσωμεν την λόγω κοινής ωφελείας απαλλοτριώσιν των καταλαμβανομένων γηπέδων της τάφρου και θα εξουσιοδοτήσωμεν τον κ. Δήμαρχον να προέλθη εις διαπραγματεύσεις προς την Τράπεζαν διά την συνομοιόγησιν του απαιτουμένου δανείου διά τε την αγοράν και τας λοιπάς ανάγκας.

Ο κ. Αρίφ Μπιτσαξάκης δηλοί ότι κατ' αρχήν συμφωνεί εις την ανέγερσιν της αγοράς. Αλλ' ά δεν αρκεί αύτη και μόνη αλλ' ά δέον να εκτελεσθώσι και τα λοιπά τα οποία επροτάθησαν υπό των προλαλησάντων κ.κ. Συμβούλων και του Δημάρχου, προσέτι δε να προστεθή εις το δάνειον ποσόν τι διά την εκτέλεσιν αναγκαίων τινών ρυμοτομιών ως του παρά το ρήγμα Καλεκαπισί φούρνου, και δύο ή τριών μαγαζείων παρά την πηλατεία Κάτωλα.

Ο κ. Αλή Εκβέρ αναφέρει ότι και εις Αράπ τζαμί είναι μία οικία η οποία πρέπει να ρυμοτομηθή ως και το εις την πηλατείαν Σανδριβανίου τετράγωνον οικοδόμημα.

Ο κ. Ιατρουδάκης παρατηρεί ότι οι κ.κ. Μπιτσαξάκης και Αλή Εκβέρ προέτρεξαν διότι διά

να εκτελεσθή ρυμοτομία δέον να γείνη προηγουμένως σχέδιον ρυμοτομίας το οποίον να εγκριθή κατά τας νομίμους διατυπώσεις. Μόνον διά τον φούρνον εις Καλλεκαπισί υπάρχει σχέδιον ρυμοτομίας και εκεί δέον να εφαρμοσθή, αλλή' όσον αφορά διά τα λοιπά προτεινόμενα μέρη δέον να γείνη προηγουμένως το σχέδιον.

Ο κ. Γαρμπάκης Ελφής συγχαίρει το Συμβούλιον διά τα μελετώμενα έργα, δι' ων θα καλληωπισθή και θα εξυγιανθή η πόλις και κηρύττεται υπέρ αυτών. Μόνον ως προς το ζήτημα του φωτισμού συμμερίζεται και εκείνος την γνώμην καθ' ήν πρέπει να δοθή η πίστωση χωρίς να ορισθή το σύστημα και αν το ήδη δοκιμαζόμενον φανή καλόν τότε να φέρωσιν και άλλους ομοίους φανούς.

Ο κ. Μπαρουξάκης Αχμέτ εκτίθησιν ότι προκειμένου περί εκτελέσεως έργων προόδου, οία είναι τα προτεινόμενα είναι σύμφωνος.

Όσον αφορά όμως την οδοστρωσίαν δεν πρέπει να περιορισθή η έναρξις εις την πηλατείαν Σανδριβανίου και την οδόν Ποττιέ, αλλή' δέον να γείνη και προς την οδόν Κανεβάρο μέχρι Σπηλιάντζιας.

Ενταύθα προσέρχεται ο κ. Κη. Μαρκαντωνάκης. Ο κ. Ιατρουδάκης παρατηρεί ότι μοιλονότι ουδείς αρνείται την ικανότητα και φιλοπονίαν του Μηχανικού του Δήμου, όστις εξεπόνησε το σχέδιον της αγοράς, εν τούτοις θεωρεί ορθόν, επειδή πρόκειται περί δαπάνης 320.000 δραχμών, να καταρτισθή επιτροπή από τον Διευθυντήν και τον Επιθεωρητήν των Δημοσίων Εργων, τον Μηχανικόν του Δήμου και τα μέλη του Συμβουλίου, η οποία να επιθεωρήση τα υποβληθέντα σχέδια και τον προϋπολογισμόν.

Ο κ. Στουλιάκης παρατηρεί ότι εκ του Νόμου δέον να υποβληθώσι τα σχέδια και προϋπολογισμός εις την Διεύθυνσιν των Δημοσίων Εργων προς έγκρισιν.

Ο κ. Πρόεδρος παρατηρεί ότι δέον να αποφανθή το Συμβούλιον αν κατ' αρχήν δέχεται να γείνη αγορά και υπόστεγον εις τον έναντι του εργοστασίου Μελαμπιανάκη προμαχώνα του φρουρίου, και εξυγιανθή και ο οχετός της τάφρου.

Οι κ.κ. Χεντεξάκης και Αλή Εκβέρ φρονούσιν ότι κατάλληλον μέρος προς ανέγερσιν της αγοράς είναι το μέρος των παιδιών κρεοπωλείων, όπισθεν των οποίων υπάρχει ο αναγκαίος χώρος όστις δύναται να απαλλοτριωθή.

Γενομένης εν προκειμένω ψηφοφορίας δι' ονομαστικής κλήσεως.

Το Συμβούλιον διά ψήφων 21 κατά δύο, επί 23 ψηφοφορησάντων εγκρίνει όπως ανεγερθή αγορά και υπόστεγον επί του έναντι του εργοστασίου Μελαμπιανάκη προμαχώνος του φρουρίου, ισοπεδωμένου προς την οδον Χαλέπας, εξυγιανθή δε και ο οχετός ο διήκων την παρακειμένην τάφρον εξ ης να απαλλοτριωθή το αναγκαιούν προς ισοπέδωσιν τμήμα.

Διά την εκτέλεσιν των ανωτέρω έργων, ήτοι την ανέγερσιν αγοράς, απαλλοτριώσιν των γηπέδων της τάφρου και διαρρύθμισιν του κατά μήκος αυτής οχετού ψηφίζει παμψηφεί πίστωσησιν μέχρι 320.000 δραχμών.

Επί ερωτήσεσι είτα του κ. Προέδρου

Το Συμβούλιον αποφασίζει παμψηφεί

α) Ψηφίζει πίστωσησιν διά την βελτίωσησιν του φωτισμού της πόλεως δραχμάς δέκα χιλιάδας

[10.000].

β) Διά την βελτίωσιν της οδοστρώσεως, επιφυλαττόμενον να εγκρίνη σύστημα, ψηφίζει, δραχμάς είκοσι χιλιάδας [20.000], οριζομένου συγχρόνως ότι έναρξις οδοστρώσεως θέλει γείνει από της πηλατείας Σανδριβανίου και της οδοῦ Ποτιέ προς τα ρήγματα και από της Πηλατείας Σπλάντζιας προς την οδόν Κανεβάρο.

γ) Εγκρίνει την σύνταξιν σχεδίου ρυμοτομίας της πόλεως Χανίων και της Χαλίας, ψηφίζει δε προς τούτο πίστωσιν δραχμών πέντε χιλιάδων [5.000]

δ) Εγκρίνει όπως εκτελεσθῶσιν αι ρυμοτομίαι, συμφώνως προς τα εγκεκριμένα σχέδια, του παρά τα δημοτικά μαγαζεία Καλεκαπισί κλιβάνου και της οικίας Ησυχάκη επί της οδοῦ Ποτιέ διαθέτει δε προς τούτο πίστωσιν δρχ. 10.000.

ε) Ψηφίζει πίστωσιν δραχμών τριάκοντα πέντε χιλιάδων [35.000] διά την επιστροφήν των λόγω εγγυήσεως κρατήσεων εις τον εργολάβου του υδραγωγείου.

στ) Καταρτίζει επιτροπήν από τους κ.κ. Πρόεδρον και Αντιπρόεδρον του Δημοτικού Συμβουλίου, Πρόεδρον της εκτελεστικής επιτροπής και τον κ. Δήμαρχον όπως έλθη εις διάπραγματεύσεις με την Τράπεζαν Κρήτης και καταρτίσει σχέδιον συμβάσεως προς συνυμολόγησιν δανείου εν όλῳ 400.000 δραχμών προς εκτέλεσιν των ανωτέρω έργων.

ζ) Καρτίζει επιτροπήν εκ του Διευθυντού των Δημοσίων Εργων κ. Φιγγάρι, του Επιθεωρητού κ. Σαββάκη, του Μηχανικού του Δήμου κ. Δρανδάκη και των Δημοτικών Συμβούλων κ.κ. Ιαρουδάκη Μιχαήλ, Αλή Εκβέρ, Μαρκαντωνάκη Κλεάρχου, Μπαρουξάκη Αχμέτ και Στουλιάκη Ισμαήλ η οποία να μελετήση τα υποβληθέντα σχέδια και τον προϋπολογισμόν.

η) Εξουσιοδοτεί τον κ. Δήμαρχον όπως ζητήση την λόγω κοινής ωφελείας απαλλοτριώσιν των επί της τάφρου καταλαμβανομένων γηπέδων ιδιωτών, ως και παντός ετέρου γηπέδου ή κτιρίου, επί τη βάσει των εγκριθσομένων σχεδίων.

Και επιφυλάσσεται να εγκρίνη τα ούτω καταρτισθησόμενα σχέδια και τον προϋπολογισμόν.

Μεθ' ο ελήθη η συνεδρίασις".

Την υπ' αριθ. 161/13-6-1908 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου για την εκτέλεση των δημοτικών έργων σχολίασε ανάλογα και ο τοπικός τύπος:

Εφημερίς "ΚΗΡΥΞ" φ.63/13-6-1908

ΤΑ ΝΕΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
ΕΞΩΡΑΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΞΥΓΙΑΝΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ

Η κατά την παρελθούσαν Παρασκευήν συνεδρίασις του Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, και αι κατ' αυτήν ληφθείσαι γενναίαι αποφάσεις μετά σοβαράν και περιεσκεμμένην συζήτησιν αποτελούσιν αξιοσημείωτον βήμα προόδου διά την πρωτεύουσαν της Νήσου, και

εξασφαλίζουν την εκτέλεσιν σπουδαίων δημοτικών έργων, αναγομένων εις τον εξωραϊσμόν τον φωτισμόν και την εξυγίανσιν της πόλεως, την προσφορότητα και ευκολίαν της κινήσεως των διαφόρων ημερησίως εισαγομένων τροφίμων και άλλων χρεωδών ενώ δε η εκτέλεσις των αποφάσεων τούτων συνεπάγεται δαπάνην μείζονα των τριών εκατοντάδων χιλιάδων δραχμών, το Δημοτικόν Ταμείον και ο προϋπολογισμός του Δήμου ουδέν νέον θ' υποστώσιν οικονομικόν βάρος, διότι η δαπάνη αυτή συνδέεται κατά το πλείστον, με την κατασκευήν έργων προσοδοφόρων εν τοιούτω μέτρω, ώστε αι εξ αυτών πρόσοδοι υπεραρκούσαι διά την προς εξυπηρέτησιν του συνομολογηθησομένου δανείου διά τόκον και χρεωλύσιον απαιτουμένην δαπάνην, θα ενισχύσωσιν επί μάλλον τα οικονομικά του Δήμου Χανίων.

Δημοτική αγορά

Συγκέντρωσις κρεοπωλείων, ιχθυοπωλείων και λαχανοπωλείων

Από ετών ήδη παρ' απάντων αναγνωρίζεται η επείγουσα ανάγκη της κατασκευής δημοτικής αγοράς, προς συγκέντρωσιν εν αυτή κυρίως των κρεοπωλείων των μέχρι τούδε διεσπαρμένων παρά τους στοιχειωδεστέρους κανόνας της υγιεινής, εις τας διαφόρους συνοικίας της πόλεως, εκτιθεμένων των κρεάτων απδώς εν αυτοίς τοις πεζοδρομίοις των εις την είσοδον της πόλεως οδών. Η μεγάλη αυτή έλλειψις σήμερον πληρούται διά της κατασκευής μεγάλης δημοτικής αγοράς, κτιρίου κατά τους κανόνας της επιστήμης και καλαισθησίας, μέλλοντος να εξωραΐση την πόλιν μας.

Η αγορά αυτή καταλαμβάνουσα την κατασκευήν του κεντρικού προς νότον προμαχώνος (παρά τον Γαλλικόν στρατώναι) του φρουρίου ισοπεδουμένου μέχρι του υψομέτρου της αφετηρίας της οδού Χαλέπας (παρά το εργοστασιον Μελαμπιανάκη) και τμήμα της προ αυτού επιχωματηθησομένης τάφρου θα εξυπηρετή ως εκ της προσφορότητος της τοποθεσίας επίσης την εντός των τειχών και εκτός αυτών πόλιν.

Εν τη αγορά ταύτη θα συγκεντρωθώσιν ου μόνον άπαντα τα κρεοπωλεία κατασκευαζομένων ιδιαίτερων διαμερισμάτων προς πώλησιν του χοιρείου κρέατος, αλλά και τα ιχθυοπωλεία, εν μέτρω δε τινα και τα λαχανοπωλεία.

Το υπόστεγον

Αλλά και της ελλείψεως αγοράς αισθητοτάτην και επωφελεστέραν ανάγκην πρόκειται να θεραπεύση η κατασκευή μεγάλου υποστέγου, εν ω ο παραγωγεύς θα δύναται άνέτως να μεταφέρει προς πώλησιν ολόκληρον φορτίον προϊόντων ή ξύλων ή ανθράκων, ή ασβέστου, αχύρων και των τόσων άλλων ειδων, προφυλασσόμενος από τας καυστικές ακτίνας του ηλίου και το θέρος και τας βροχάς και θυέλλας κατά τον χειμώνα.

Θα παύση πλέον το οικτρόν θέαμα του συνωστισμού ανθρώπων και ζώων εις τας μικροσκοπικάς δήθεν πηλατείας κατά την ανατολική και δυτική είσοδον της πόλεως, όπου αυτή η ζωή πολιτών και αγοραστών ποληάκις εκινδύνευε διερχομένης αμάξης, εν μέσω μάξης ανθρώπων και ζώων, ενώ συγχρόνως όχι μόνον ο παραγωγεύς θ' απαλλοαγή της σημερινής πληρωμής του γνωστού ονταλίκιου ήτοι 10% δικαιώματος, το οποίον καταβάλλει εις τον εμπορομανάβην, τον πωλούντα χονδρικόως τα εις το κατάστημά του κομιζόμενα λαχανικά, διά την απλήν ενίοτε εκφόρτωσιν και άμεσον λιανικήν πώλησιν, αλλά και ο πτωχός αγρότης ερχόμενος εις την πόλιν διά να πωλήση τα προϊόντά του, ή το πενιχρόν εκ ξύλων φορτίον του, θα ευρίσκη εν υπόστεγον να παραμείνη μέχρις ου επιτύχη αγορα-

στού, χωρίς να εκβιάζεται εις την πώλησιν του όσον όσον ένεκα του ψύχους της βροχής ή της θερμότητας του ηλίου.

Εξυγίανσις της πόλεως

Πλην του αναμφισβητήτου εξωραϊσμού του κεντρικού τούτου τμήματος της πόλεως, η κατασκευή της αγοράς συνοδεύεται με την εξυγίανσιν του τμήματος της πόλεως του οποίου τας ακαθαρσίας δέχεται νυν η διά της τάφρου διήκουσα ασκεπή υπόνομος [χεντέκια] εστία γεννητική δυσσομίας, κωνώπων και μόλυνσεως της ατμοσφαιρας, επί κινδύνω της υγείας ου μόνον των εκεί περιοίκων, αλλή και πάντων των καθ' εκάστην διερχομένων την κεντρικωτάτην εκείνην οδόν προς την Χαλέπας.

Η διοχέτευσις των ακαθαρσιών τούτων ως και των ακαθάρτων υδάτων της αγοράς εκτελεσθήσεται διά πηλίνων σωλήνων μεγάλης διαμέτρου [en pironuisse], ων η χρήσις γενικεύεται παντού, όπου η κατασκευή τελείων υπονόμων δεν είναι εφικτή.

Βελτίωσις φωτισμού.

Οδοστρωσία, εκτέλεισις ρυμοτομίας

Σχέδιον Χανίων και Χαλέπας

Αλλ' εκτός των έργων τούτων δεν είναι μικροτέρας αξίας και διά της αυτής αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου ορισθέντα και επίσης εκτελεσθησόμενα εξωραϊστικά άλλη έργα, χορηγηθεισών των σχετικών πιστώσεων α) διά την βελτίωσιν του φωτισμού της πόλεως, β) διά την καταλληλοτέραν στρώσιν δύο εκ των κεντρικωτέρων οδών της οδού Ποτιέ από της πλατείας Σανδριβανίου και της οδού Σπλιάντζιας, από της ομωνύμου επίσης πλατείας αρχομένην, γ) διά την σύνταξιν σχεδίου ρυμοτομίας της πόλεως και της Χαλέπας, δ) διά την εκτέλεισιν επειγουσών ρυμοτομιών εντός της πόλεως κατά την οδόν Ποτιέ εις την είσοδον του Παλαιού Καλέ-Καπισί.

Δαπάναι κατασκευής - Εξυπηρέτησις Δανείου

Αι διά την κατασκευήν της αγοράς δαπάναι συμπεριλαμβανομένης και της καταρτίψεως του φρουρίου και ισοπεδώσεως του χάνδακος προϋπολογίσθησαν εις δρχ. 260.000 προς δε εις δρχ. 23.000 διά την αποζημίωσιν των ιδιοκτητών των αναγκαστικώς απαλλοτριουμένων γηπέδων και εις δρχ. 35.000 διά την κατασκευήν του νέου οχετού και κατάργησιν του ασκεπούς υπονόμου της τάφρου [χεντεκίων].

Η εκτέλεισις των λοιπών τεσσάρων έργων συνεπάγεται δαπάνην ετέρων 45.000 δραχμών, το όλον δε των απαιτουμένων ούτω δαπανών εξεύρεθήσεται διά συνάψεως δανείου από την Τράπεζαν Κρήτης, εξυπηρετουμένου, μετά περιθωρίου μάλιστα, από μόνων των προσόδων των εν τη αγορά κατασκευαζομένων δημοτικών καταστημάτων, ων τα μισθώματα υπολογίζονται τουλάχιστον εις 30.000 δρχ. ετησίως. Προς μελέτην των παρὰ του μηχανικού του Δήμου καταρτισθέντων σχεδίων εγέρσεως αγοράς κατηρτίσθη επιτροπή αποτελουμένη εκ των κ.κ. Figari διευθυντού των Δημοσίων Έργων, Μιχ. Σαββάκη επιθεωρητού, Κων/νου Δρανδάκη μηχανικού του Δήμου, Κληάρχου Μαρκαντωνάκη, Μιχ. Ιατρούδάκη και Αχμέτ Μπαρουξάκη δημοτικών συμβούλων.

Επίσης κατηρτίσθη επιτροπή προς σύναψιν του μετά της Τραπέζης Κρήτης δανείου εκ των κ.κ. Εμ. Σειραδάκη, Δημάρχου, Γεωργίου Φούμη, Προέδρου του δημοτικού συμβουλίου,

Ελφή Γαρμπάκη αντιπροέδρου και Κλεάρχου Μαρκαντωνάκη, Προέδρου της εκτελεστικής επιτροπής.

Η σοβαρότης μεθ' ης επελήφθησαν της μελέτης και απεφάσισαν την εκτέλεσιν των έργων τούτων αι αρμόδιοι Δημοτικά αρχαί παρέχει την πεποίθησιν, ότι θα επιδειχθή μείζων έτι ζήλος προς ταχείαν εκτέλεσιν των αποφασισθέντων, ίνα ούτως υποπέση απτότερον εις την γενικήν αντίληψιν η συντελουμένη πρόοδος, και η προς εξωραϊσμόν της πρωτεύουσας εργασίας".

Εφημερίς "ΝΕΑ ΕΡΕΥΝΑ" φ. 464/20-6-1908.

"ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΧΑΝΙΩΝ

Κατά την συνεδρίασιν της παρελθούσης Παρασκευής το Δημοτικόν Συμβούλιον Χανίων προέβη εις διαφόρους αποφάσεις η πραγματοποιήσις των οποίων θα αποτελέση αληθή πρόοδον της πόλεως. Και κατά πρώτον απεφασίσθη η ανέγερσις δημοτικής αγοράς επί του φρουρίου έναντι του εργοστασίου Μελαμπιανάκη, καταρριπτομένου του επί της θέσεως εκείνης εγειρομένου προμαχώνος και επιχωματουμένης της τάφρου, ούτως ώστε το φρούριον να ισοπεδωθή προς την οδόν Χαλέπας. Δια της εκτελέσεως του έργου τούτου θα δοθή ευκαιρία να διαρρυθμισθή και ο εν τη τάφρω οχετός εις τρόπον ώστε να χύνεται προς την θάλασσαν και θα εκλείψη ούτω μία εστία δυσωδίας.

Επίσης εψηφίσθη πίστωσις δρ. 10.000 διά την βελτίωσιν του φωτισμού της πόλεως, ετέρα δε δρχ. 20.000 διά την βελτίωσιν της οδοστρωσίας, διά καταλήθλου συστήματος κυβοθήτων γενομένης ενάρξεως από της πλατείας Σανδριβανίου, οδού Ποττιέ και Σηλήντζιας προς την οδόν Κανεβάρο (Καστέλι).

Ωσαύτως ενεκρίθη ο καταρτισμός του σχεδίου της πόλεως Χανίων και Χαλέπας και η ρυμοτομία κατά τα εγκεκριμένα σχέδια της οικίας Ηουχάκη και του παρά τα δημοτικά μαγαζεία Καλεκαπισή κλιβάνου, ψηφισθείσης προς τούτο πιστώσεως 10.000 Διά την εκτέλεσιν των έργων τούτων θα απαιτηθή δάνειον δρχ. 400.000 το οποίον απεφασίσθη να ζητηθή από την Τράπεζαν Κρήτης επί υποθήκη των προσόδων της αγοράς και αυτής ταύτης".

Εφημερίς "ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ" φ. 173/21-6-1908.

"ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΕΡΓΑ

ΠΡΟΣΟΔΟΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΥ

Δάνειον 400.00 δραχμών - Μια μικρά παρατήρησις

Εις μίαν των τελευταίων συνεδριών του το Δημοτικό Συμβούλιον Χανίων, προεδρευόμενον υπό του προέδρου αυτού κ. Γ. Φούμη και προτάσει του κ. Εμμ. Σειραδάκη Δημάρχου, έλαβε τας κατωτέρω γενναίας αποφάσεις, αφορώσας εις την κατασκευήν έργων προόδου και εξωραϊσμού.

1) Ενέκρινε την κατασκευήν Δημοτικής αγοράς επί του προμαχώνος του φρουρίου του κειμένου έναντι του εργοστασίου Μελαμπιανάκη, καταρριπτομένων των χωμάτων εντός της τάφρου και ισοπεδουμένου του μέρους αυτού, όπερ θα συγκοινωνή με την διασταύρω-

σιν των οδών Χαλπέας και Κήπου. Εις την αγοράν ταύτην θα εγκατασταθώσι τα κρεοπωλεία και ιχθυοπωλεία μετά των λαχανοπωλείων. Θα κατασκευασθή δε και υπόστεγον υπό το οποίον θα γίνεται η χονδρική πώλησις των λαχανικών και των άλλων προϊόντων άτινα θα εισκομίζωνται διά φορτίων εκ των επαρχιών εις την πόλιν.

2) Θα γίνη η διοχέτευσις των ακαθαρσιών της σούδας ήτις διήκει καθόλον το μήκος της τάφρου διά πηλίνων σωλήνων ειδικών, μη φθειρομένων εκ των αλάτων και της αμμωνίας των ακαθαρσιών, οίτινες θα διοχετεύωνται εις την θάλασσαν του Κουμ-Καπή εις απόστασιν τινά από της ξηράς. Ο προϋπολογισμός των δύο τούτων έργων ανέρχεται εις 320 χιλ. δραχμάς.

3) Θα γίνη επέκτασις εγκαταστάσεως νέων λαμπών συστήματος Λουξ προς βελτίωσιν του φωτισμού της πόλεως ήτις θα στοιχίση μέχρι 10.000 δρχ.

4) Θα επιστρωθούν διά κυβοθήων Βεσουβίου ή Αίτνας αι πλατεία Σανδριβανίου και Σηλάντζιας μετά της οδοῦ Ποτιέ. Δαπάνη ήτις θα ανέλθη εις 20.000 δρχ.

5) Θα ρυμοτομηθούν αποζημιουμένων των ιδιοκτητών, η είσοδος Καθεκαπισί αποκοπτομένου του εκεί φούρνου και η είσοδος νέου ρήγματος κατακρημνιζομένης της εν τη οδώ Ποτιέ εξεχούσης οικίας Ησυχάκη.

Τα έργα ταῦτα είνε κατά το πλείστον εξωραϊστικά και ολίγον εξυγιαντικά και προσοδοφόρα. Η δε αγορά έργων πρώτης ανάγκης είχε ψηφισθή και άληποτε μετά του Υδραγωγείου αλλ' εις το μεταξύ νέου ρήγματος και Καθεκαπισιού μέρος του φουρίου και υπελογίζετο η δαπάνη αυτής εκεί, ότι δεν θα υπερέβαινε τας 80 χιλ.δρχ.

Επειδή είμεθα κατ' αρχήν υπέρ των έργων, επικροτούμεν εις τας υπό του Δημοτικού Συμβουλήιου ληφθείσας αποφάσεις αν και δεν αποκρύπτομεν ότι ευρίσκομεν ότι η διά δανείου δαπάνη 400.000 δραχμών διά τα έργα ταῦτα δεν θα καλύπτηται υπό των προσόδων της Αγοράς, γενομένης επί τόσον δαπανηρού εδάφους και απορροφώσης μόνης 300 χιλ. δραχμάς, αλλ' ή και αν ακόμη εκαλύπτοντο ίσως θα ήτο προτιμώτερον να εξευρίσκετο τρόπος και μέρος να δαπανηθώσι δι' αυτήν μόνον 100 χιλ.δρχ. το δε υπόλοιπον μέχρι των 300 χιλιάδων δρχ. ήτοι 200 όλοι χιλιάδες δραχμαί να διετίθεντο διά την κατασκευήν έργων οδοποιίας εντός της πόλεως και προπάντων εις τα περίξ των Χανίων μέρη, διότι με 30 χιλιομέτρων αμαξιτήν οδοποιϊαν θα συνεπληρούτο όλον το δίκτυον του Τοπαητιού από Σούδας μέχρι Ανίμψηαη".

Η Επιτροπή προχωρεί στο έργο της και μερικούς μήνες αργότερα λαμβάνεται η τελική απόφαση. Στα επίσημα πρακτικά της Ολομέλειας του Δημοτικού Συμβουλήιου της 8ης Αυγούστου 1908 καταχωρείται η υπ' αριθ. 191 σχετική απόφαση.

"Αριθ.πρακτ.27

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

συνεδριάσεως της Ολομελείας του Δημοτικού Συμβουλήιου Χανίων

Η συνεδρίασις εγένετο εν τῷ Δημαρχιακῷ Καταστήματι την 8 Αυγούστου 1908 παρόντων του Δημάρχου Χανίων κ. Εμμανουήλ Β. Σειραδάκη και του Γραμματέως της Ολομελείας του Συμβουλήιου Δημ. Στ. Ξανθουδάκη.

Καταρτισθείσης απαρτίας διά της παρουσίας του Προέδρου κ.Γεωργίου Μ. Φούμη και

των μελών κ.κ. Ανδρεαδάκη Σταύρου, Γεραλήκη Μουσταφά, Εκβέρ Αλή, Ιατρουδάκη Μιχ., Καθαϊσάκη Γεωργίου, Κουτρομπά Μάρκου, Κρούγερ Μάξ, Μαρκαντωνάκη Κλεάρχου, Μαρκαντωνάκη Α. Γεωργίου, Μοάτσου Γεωργίου, Μπαρουξάκη Αχμέτ, Μπιτσαξάκη Αρίφ, Παπαδάκη Ευσταθίου, Παπαδερού Πολυδώρου, Στουλιάκη Ισμαήλ και Τσικαλιάκη, παρόντος και του κ. Νομάρχου Χανίων, αναγινώσκονται και επικυρούται τα πρακτικά της προηγουμένης συνεδρίας.

Αριθ. αποφ.191. Ο κ. Κñ. Μαρκαντωνάκης εκτίθησιν εις το Συμβούλιον ότι η Επιτροπή εις την τούτο ανέθεσεν διά της υπ' αριθ. 161 ε.ε. αποφάσεώς του την μελέτην και επεξεργασίαν των σχεδίων και του προϋπολογισμού της Αγοράς, μετά επισταμένην μελέτην του χώρου εφ' ου ανεγερθήσεται αύτη, κατήρτισε το οριστικό σχέδιον της εκτελέσεως, όπερ υποβάλλεται σήμερον προς έγκρισιν εις το Συμβούλιον και όπερ αποτελείται εκ δύο διασταυρουμένων στοών ανεγειρομένων επί της εκτάσεως του προμαχώνος του φρουρίου, ούτω δι' ολόκληρον ο χώρος της τάφρου, επικωματούμενος, θα αποτελέσθ προ της κυρίας εισόδου της αγοράς εκτεκταμένην πλατεία ήτις θέλει δενδροφυτευθή και εξωραισθή διά φυτειών.

Εκτός της κυρίας προς το εργοστάσιον Μελημπιανάκη εισόδου η αγορά θα έχη και ετέρας τρεις εισόδους: μίαν εκ της οδού Πεταλιάδικα, δευτέραν εκ της οδού Καθηκαπισί και τρίτην προς την οδόν Χαλιέπας.

Το κτίριον της αγοράς θα περιλαμβάνη 78 μαγαζεία, δύο ευρέα υπόστεγα, εν Καφενεΐον εις την δημιουργουμένην πλατείαν και ανάλογον αριθμόν αποχωρητηρίων.

Η δαπάνη των έργων προϋπελογίσθη ως εξής:

- 1) Διά το κυρίως κτίριον της αγοράς δρχ. 212.000
- 2) Διά λιθόδημτον υπόνομον υπό το επίχωμα της πλατείας και επικάλυψιν της τάφρου του ασκεπούς υπονόμου δρχ. 24.000
- 3) Διά το καφενεΐον Πλατείας δρχ. 11.000
- 4) Διά την εξυγίανσιν της υπονόμου Πεταλιάδικα- Καθηκαπισί - χάνδακος διά πηλοσωλήνων δρχ. 35.000
- 5) Διά δαπάνην απαλλοτριωτέων κτημάτων δρχ. 30.300 και
- 6) Δι' απροβλήπτους δαπάνας δρχ. 8.000 ήτοι η ολική δαπάνη ανέρχεται εις δραχμάς 320.300.

Παρακαλώ δι' εν τέλει το Συμβούλιον όπως εγκρίνη τα υποβαλλόμενα σχέδια και τον προϋπολογισμόν δαπάνης.

Ο κ. Δήμαρχος εκτίθησιν ότι μολλονότι η Επιτροπή κατέληξεν υπέρ του υποβαλλομένου σχεδίου εν τούτοις προτιμά εκείνος το πρώτον όπερ είχε καταρτισθή κατ' αρχήν παρά του κ. Μηχανικού.

Μετά μικράν συζήτησιν

Το Συμβούλιον εγκρίνει ομοφώνως τα υποβαλλόμενα σχέδια, ως κατηρτίσθησαν παρά της επί τούτω συστάσεως επιτροπής, ως και τον προϋπολογισμόν δαπάνης ήτοι α:1

δραχμάς διακοσίας δώδεκα χιλιάδας [212.000] διά το κτίριον της αγοράς, β) δραχμάς δέκα επτά χιλιάδας πεντακοσίας διά τόν υπόνομον όστις θα επιχωθή, γ) δραχμάς εξ χιλιάδας πεντακοσίας [6.500] διά το επικάλυμμα της ασκεπούς τάφρου μέχρι της γωνίας του φρουρίου προς την οδόν Χαλέπας απέναντι της εισόδου του πεδίου του Αρεος, δ) δραχμάς τριάκοντα και πέντε χιλιάδες [35.000] διά την διά πηλοσωλήνων διοχέτευσιν των ακαθάρτων υδάτων και εξυγιάνσιν εν γένει της υπονόμου Πεταλιάδικα-Καλεκαπισί-χάνδακος, ε) διά το Καφενεϊόν πηλατείας δραχμάς ένδεκα χιλιάδας [11.000], στ) διά τας απαηλοτριώσεις δραχμάς τριάκοντα χιλιάδας τριακοσίας [30.300] και ζ) δι'απρόόπτους δαπάνας δραχμάς οκτώ χιλιάδας [8.000] ήτοι εν όλω δραχμάς τριακοσίας είκοσι χιλιάδας τριακοσίας [320.300].

Το Συμβούλιον επιφυλάσσει όπως υποδείξη τα μέρη όπου θέλουσιν ανεγερθή το καφενεϊόν, τα υπόστεγα και τα αποχωρητήρια.

Εγκρίνει ωσαύτως όπως τα πρανή των επιχωματώσεων της τάφρου δενδροφυτευθώσι χάριν της εξυγιάνσεως του μέρους και του καλληωπισμού της πόλεως.

Εξουσιοδοτεί τον κ. Δήμαρχον όπως ζητήση αρμοδίως παρά του Συμβουλίου του υπάτου αρμοστού την λόγω δημοσίας ανάγκης απαηλοτριώσει των καταλαμβανομένων τάφρων, γηπέδων και οικοδομημάτων'.

Αλλά το 1908 δεν είναι μόνο η χρονιά των μεγάλων αποφάσεων και των έργων - το χρόνο αυτό είχε μάλιστα εγκριθεί και η εγκατάσταση τηλεφωνικής σύνδεσης μεταξύ του Δημαρχείου, του Νοσοκομείου και της Δεξαμενής. Είναι και έτος πολιτικών ανακατατάξεων. Κηρύσσεται με δημοψηφίσματα σ' όλους τους Δήμους της Κρήτης η Ένωση του Νησιού με την Ελλάδα, προκαλώντας κλυδωνισμούς στα πολιτικά πράγματα του τόπου.

Ο Δήμος Χανίων δεν υστερεί βέβαια και στις 24 Σεπτεμβρίου 1908 συντάσσεται το υπ' αριθ. 42β πρακτικό - ψήφισμα του Δημοτικού Συμβουλίου:

" Αριθ.Πρακτ. 42β

Το Δημοτικόν Συμβούλιον του Δήμου Χανίων

Συγκείμενον εκ των αιρετών χριστιανικών αυτού μελών κ.κ.Ανδρεαδάκη Σταύρου, Ιατρουδάκη Μιχαήλ, Καλαϊσάκη Γεωργίου, Μαρκαντωνάκη Κλεάρχου, Μαρκαντωνάκη Α. Γεωργίου, Μοάτσου Γεωργίου, Παπαγιαννάκη Εμμανουήλ, Παπαδάκη Ευσταθίου, Παπαδάκη Μιχαήλ, Παπαδερού Ποθυδώρου, Φούμη Μ. Γεωργίου και Κουτρουμπά Μάρκου

Συνελθόν σήμερον την εικοστήν τετάρτην του μηνός Σεπτεμβρίου του χιλιοστού εννεακοστού ογδόου έτους εν τω Δημαρχιακώ Καταστήματι Χανίων

Παρόντων του Δημάρχου Χανίων Εμμαν. Β. Σειραδάκη και του Γραμματέως του Συμβουλίου Δημητρ. Στ. Ξανθουδάκη

Αποφασίζει παμψηφεί

Συνεχίζον το προαιώνιον εθνικόν πρόγραμμα του Κρητικού λαού

Κηρύττει

Την ανεξαρτησίαν της Κρήτης και την ένωσιν αυτής μετά της Μητρος Ελλάδος, όπως μετά ταύτης αποτελέση έν αναπόσπαστον και αδιαίρετον Συνταγματικόν Κράτος.

Επιδοκιμάζει την προς πραγμάτωσιν του σκοπού τούτου απόφασιν και τας ενεργείας της

Κυβερνήσεως του τόπου και προσκαλεί αυτήν να διοική την Νήσον εν ονόματι του Βασιλέως των Ελλήνων Γεωργίου του Α΄.

Συνιστά δε επιτροπήν αποτελουμένην εκ των κ.κ. Γεωργίου Μ. Φούμη, Κλεάρ. Μαρκαντώνη, Γεωργίου Καθαϊσάκη και Εμμαν. Παπαγιαννάκη, όπως μετά του κ. Δημάρχου Εμμαν. Β. Σειραδάκη, επιδώση αντίγραφον του παρόντος ψηφίσματος προς τους ενταύθα κυρίους κυρίους αντιπροσώπους των Μεγάλων Δυνάμεων και προς την Κυβέρνησιν του τόπου παρακαλούμένην να διαβιβάση αυτό προς την αυτού μεγαλειότητα. τον Βασιλέα των Ελλήνων και προς την Κυβέρνησιν αυτού.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

(Έπονται υπογραφές)

Η έκδοσις όμως αυτού του ψηφίσματος φέρνει αιτιμέτωπους του Χριστιανούς Δημοτικούς Συμβούλους με τους Μουσουλμάνους συναδέλφους τους, οι οποίοι - όπως είναι φυσικό - έχουν αντιρρήσεις και αποστέλλουν διαμαρτυρία προς το Συμβούλιο, η οποία και διαβιβάζεται στην Κυβέρνηση.

ΠΡΟΣ

Τον Κύριον Πρόεδρον του Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων

Κύριε Πρόεδρε

"Οι υποφαινόμενοι δηλούμεν ότι καίτοι προσεκληθήμεν δις όπως παρευρεθώμεν εις τας συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, ουκ ήττον όμως εφ' όσον ισχύουσι τα τελευταία ψηφίσματα της τε βουλής και της Κυβερνήσεως, μη έχοντα ουδεμίαν επιστημότητα, δεν δυνάμεθα να λάβωμεν μέρος εις τας εν λόγω συνεδριάσεις.

Εν Χανίοις τη 26 Οκτωβρίου 1908

ΟΙ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ ΔΗΜΟΤ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΧΑΝΙΩΝ

Αχμέτ Μπαρουξάκης, Μουσταφάς Αληγιωτάκης, Αρίφ Μπιτσαξάκης, Μουσταφάς Γεραλάκης, Αλής Τσικαλάκης, Εληφής Γαρμπάκης, Χουσεΐν Χεντεξάκης, Ισμαήλ Στουλιάκης".

Ο Δήμος Χανίων υποβάλλει τα σχέδια της Δημοτικής Αγοράς στη Διεύθυνση των Δημοσίων Εργών για έγκρισιν, η οποία όμως "επιφέρει παρατηρήσεις όσον αφορά το επιστημονικόν μέρος επι της μελέτης της υποβληθείσης υπό του Δήμου Χανίων διά την κατασκευήν της Δημοτικής Αγοράς" [αριθ.πρωτ. 2571/1871/3-10-1908].

Το σχετικό έγγραφο της Διευθύνσεως των Δημοσίων Εργών διαβιβάζεται στη Ανωτέρα Διεύθυνση των Εσωτερικών η οποία με το εξερχόμενον ταυτάριθμο εγγραφό της αριθ. πρωτ. 5877/διεκπ. 3903 της 6ης Οκτωβρίου 1908 το διαβιβάζει με τη σειρά της "προς την Δημαρχίαν μετά της σχετικής μελέτης, παραγγελομένου όπως συμμορφωθή προς το έγγραφό μας".

Με δεδομένη την απόφαση για σύναψη δανείου, ο Δήμος καταθέτει στις 14 Οκτωβρίου

του 1908 αντίγραφα των σχεδίων της Αγοράς στην Τράπεζα Κρήτης.

Αλλά βέβαια η απαράδεκτη κατάσταση με τα καταστήματα τροφίμων συνεχίζεται με αποτέλεσμα ο Δημοτικός Σύμβουλος Γεώργιος Καθαϊσιάκης να φέρει για συζήτηση στο Συμβούλιο [13-11-1908] για μια ακόμη φορά την αταξία στα πεζοδρόμια της πόλης, συνιστώντας συγχρόνως στον Δήμαρχο να επιληφθεί του θέματος και να φροντίσει ώστε να αδειάσουν από τα διάφορα πράγματα που αποθέτουν εκεί οι καταστηματάρχες, καθώς επίσης να μεταφέρονται με κάρρο τα κρέατα από τα σφαγεία στα κρεοπωλεία.

Τον Φεβρουάριο του 1909 ο μηχανικός του Δήμου Κωνσταντίνος Δρανδάκης τελειοποιεί τα σχέδια της Αγοράς και συμπληρώνεται έτσι ο σχετικός φάκελος που είχε αρχίσει να καταρτίζει ο Μιχαήλ Σαββάκης πριν διορισθεί στα Δημόσια Έργα.

Στις 13 Μαΐου του ίδιου χρόνου εισάγεται πρόταση συνομολόγησης μέρους του δανείου με την Τράπεζα Κρήτης, για την προμήθεια λαμπτήρων ΛΟΥΞ, την ρυμοτομία του φούρνου στο Καθέ-Καπισί και την *"απαθλοτρίωση των γηπέδων του χάνδακος των παρά τον προμαχώνα του φρουρίου, εφ' ου θα ανεγερθή η Αγορά, ως και των παρακειμένων μαγαζείων, τα οποία θέλουσιν καταρριφθεί συμφώνως προς τα εγκεκριμένα σχέδια της Αγοράς"*. Η απαθλοτρίωση θεωρήθηκε απαραίτητη *"ίνα εξασφαλισθή η εν των μέρει εκείνω ανέγερσις της Αγοράς, καθόσον τούτο δεν εξηλέγη απλώς ως έτυχεν αλλήλ συνδυάζεται δι' αυτού η εξυγίανσις της πόλεως διά της διορθώσεως του οχετού της τάφρου και ο εξωραϊσμός ταυτοχρόνως αυτής, διότι θα καταπέσουν τα μαγαζεία και θα δημιουργηθεί εκεί πλανεΐς"*. Στη συνεδρίαση αναφέρθηκε ότι το δάνειο επρόκειτο να συνομολογηθή μετά τρεις μήνες.

Αποφασίζεται να ζητηθή από την Τράπεζα Κρήτης μέρος του ποσού του δανείου, για την πλήρωμή του εργολάβου του υδραγωγείου [35.000 δρχ.], για την προμήθεια 30 λαμπτήρων ΛΟΥΞ [10.000 δρχ.], για τη ρυμοτομία του φούρνου Καθέ-Καπισί και της οδού Ποττιέ [10.000 δρχ.] και για την *"απαθλοτρίωση των παρά τον προμαχώνα εφ' ου ανεγερθήσεται η Αγορά γηπέδων της τάφρου ως και των καταρριπτομένων μαγαζείων"* [30.300 δρχ.] εζητείτο δηλαδή συνολικά το ποσόν των 85.300 δρχ, εξουσιοδοτείτο δε η επιτροπή του δανείου να προβεί στις αναγκαίες διαπραγματεύσεις με την Τράπεζα Κρήτης. Η τελευταία εγκρίνει ποσόν 75.000 δρχ. ως μέρος του δανείου, το οποίο επρόκειτο να εξοφληθεί με το σύστημα της σύνθετης χρεωλυσίας, με τόκο 6% ετησίως εντός 46 εξαμηνιών, με καταβολή εξαμηνιαίων δόσεων των 3027,19 δρχ. κάθε 30 Ιουνίου και 31 Δεκεμβρίου και με εγγύηση την υποθήκευση δημοτικών καταστημάτων και φόρων.

Στις 7 Δεκεμβρίου του 1910 ανακοινώνεται επίσης στην Ολομέλεια του Συμβουλίου, ότι η Τράπεζα Κρήτης, είχε συγκατατεθεί για τη σύναψη δανείου 300.000 δρχ., είχε δε αποστείλει και τους σχετικούς όρους συνομολόγησης του δανείου.

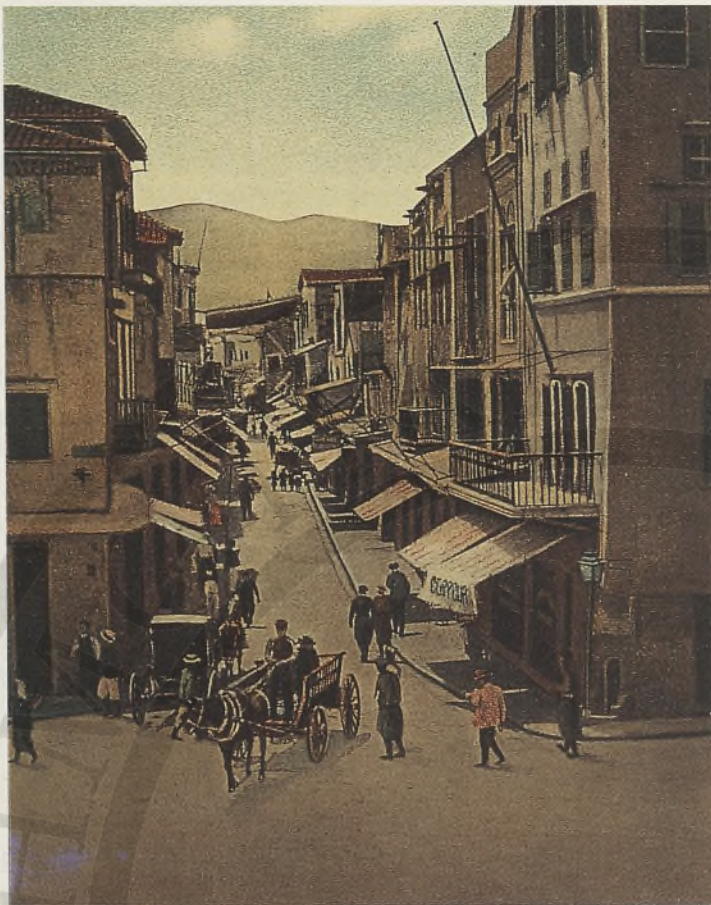
Το Δημοτικό Συμβούλιο *"... εγκρίνει ομοφώνως το συναπτόμενόν τω παρόντι και προσυπογραφόμενον σχέδιον συμβάσεως μετά της Τραπεζής Κρήτης προς συνομολόγησιν δανείου εκ δραχμών τριακοσίων χιλιάδων [300.000] εξ ων θέλουσι διατεθή 1) δραχμαί 290.000 διά την κατασκευήν αγοράς επί του έναντι του πρώην εργοστασίου Μεγαμπιανάκη προμαχώνος του φρουρίου και την εξυγίανσιν και επικάλυψιν του διήκοντος την παρακειμένην τάφρον οχετού, συμφώνως προς τα παρά του Μηχανικού του Δήμου συνταχθέντα και παρά της Ολομελείας του Δημοτικού Συμβουλίου και της Διευθύνσεως των Δημοσίων Εργων εγκριθέντα σχέδια, αντίγραφα των οποίων από 14 Οκτωβρίου 1908 έχουσι κατατεθή παρά τη Τραπεζή και 2) δραχμάς 10.000 διά την ρυμοτομίαν του παρά τα δημοτικά μαγαζεία*

Καθεκαπποσί κλιβάνου και λοιπών συνεχομένων μαγαζείων.

Το δάνειον τούτο εξοφληθήσεται κατά το σύστημα της συνθέτου χρεωλυσίας, επί τόκω 6% ετησίως, εντός 22 ετών, διά καταβολής εις το Ταμείον της Τραπεζής ανά πάσαν 30 Ιουνίου και 31 Δεκεμβρίου εκάστου έτους της εξαμηνιαίας χρεωλυτικής δόσεως εκ δραχμών 12.368,95 περιλαμβανούσης τον εξαμηνιαίον τόκον, διά μεν την πρώτην εξαμηνίαν εφ' ολοκλήρου του κεφαλαίου, διά δε τας εφεξής εξαμηνιαίας επί του οφειλουμένου εκάστοτε τοιούτου υπολοίπου και το αναλογούν προς συμπλήρωσιν της εξαμηνιαίας δόσεως χρεωλυτρον επί τη εγγυήσει των εκχωρουμένων ήδη διά των υπ' αριθ. 46.982 και 51.514 συμβοηαίων του συμβοηαιογράφου Χανίων Ιωάν. Θ. Κουφάκη και 6145 συμβοηαίου του Συμβοηαιογράφου Χανίων Γεωργίου Ι. Γαλανάκη προς υπηρεσίαν και ασφάλειαν των δι' αυτών συνομολογηθέντων δανείων δημοτ. προσόδων ήτοι των δημοτ. φόρων καταναλώσεως κρέατος, σφαγείου, ζυγίου, των προσόδων του υδραγωγείου, των ενοκίων των δημοτικών μαγαζείων Κρυσουσαλιού και Καθεκαπποσί και τη υποθηκεύσει αυτών, προσέτι δε και των εξής το πρώτον ήδη εκχωρουμένων προσόδων ήτοι των δικαιωμάτων αποθήκης ευφλέκτων υλών και αλιπάστων ιχθύων, των προσόδων και μισθωμάτων της ανεγερθησομένης Αγοράς, τη υποθηκεύσει ταύτης μετά των γηπέδων εφ' ων θέλει οικοδομηθή και υπό τους λοιπούς εν τω σχεδίων τούτω όρους.

Και εξουσιδοτεί τον κ. Δημαρχεύοντα όπως μετά την νόμιμον της παρούσης κύρωσιν, υπογράψη το οικείον μετά της Τραπεζής συμβόηαιον"

Ετσι, δρομοηογείται πια, δύο χρόνια μετά την λήψη της σχετικής απόφασης, η εκτέλεση του έργου της ανέγερσης της Δημοτικής Αγοράς της πόλης, έργου μεγαληπήβοηου και φιηόδοξου που θα αηηιάξει όχι μόνο την περιοχή στην οποία θα ανεγερθεί, αηηιά και τη ζωή των Χανιωτών.

Οδός Ποτιέ
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

Pottier Street

Αγορά
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

Market

*Αγορά φρούτων
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

Fruit market

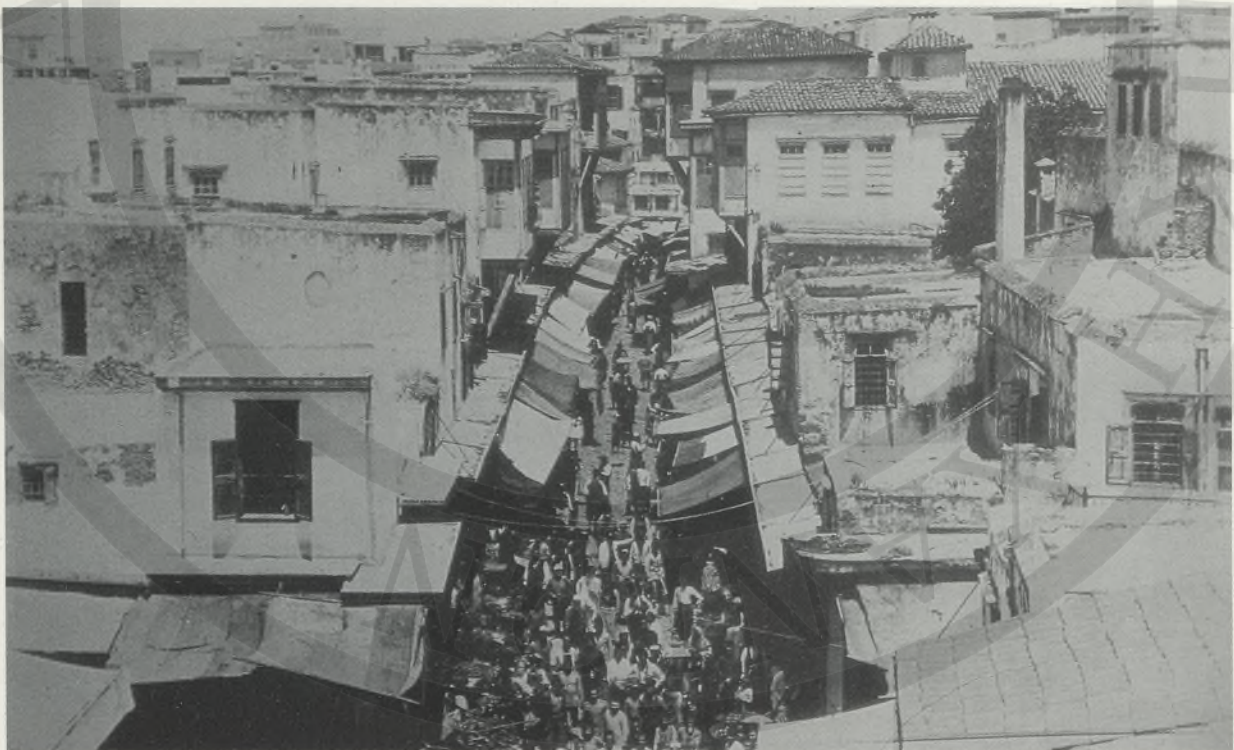
*Η αγορά από την είσοδο της Σούδας
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

Market shop

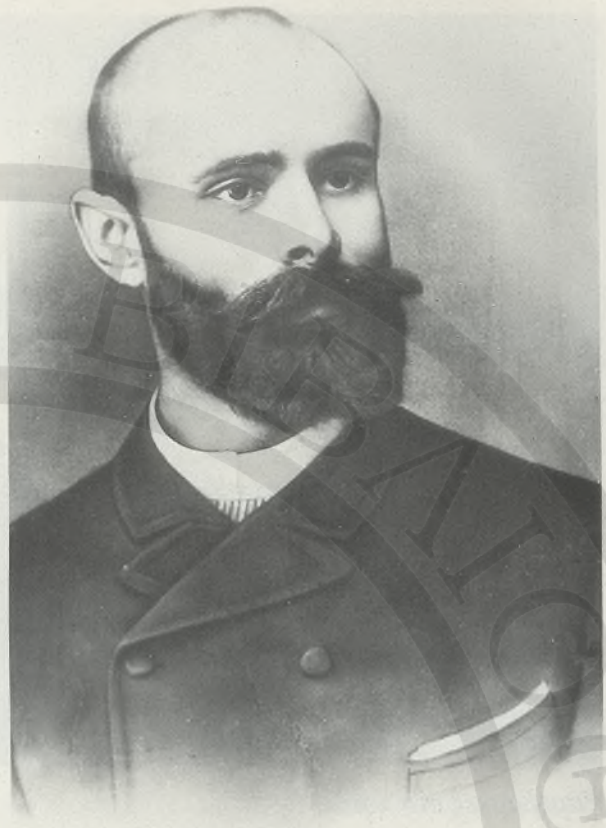
*Ιχθυοπωλεία στο λιμάνι
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

Fishmarket in the port

*Εμπορικός δρόμος
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

Shopping

*Ο Δήμαρχος Εμμ. Σεραδάκης
(Δήμος Χανίων)*

Mayor Emm. Seiradakis

*Ιχθυοπωλεία
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

Fishmarket

Ψαρόβαρκες στο λιμάνι
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

Fishing boats

Εμπορικός δρόμος
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

Shopping

Τον Μάρτιο του 1910 η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου και πάλη κωηάινει και η θέση του μηχανικού είναι κενή. Υπάρχουν μάλιστα δύο αιτήσεις για την κατάληψη της θέσης: Του Ιω.Ιωαννίδου, που υπηρετεί στα Δημόσια Έργα και του Κων/νου Ηλιοπούλου από την Αθήνα. Είχε γίνει πρόταση και στον Κων/νο Δρανδάκη που υπηρετούσε ως μηχανικός του Δημοσίου στο Ηράκλειο, ο οποίος είχε απαντήσει ότι θα δεχόταν να αναλάβει με τετραετές συμβόλαιο και 300 δρχ. μηνιαίως. Αλλά η Κυβέρνηση δεν επέτρεψε στον Δρανδάκη να αποχωρήσει από την Υπηρεσία, αυξάνοντας του συγχρόνως τη μισθοδοσία κατά 80 δρχ. μηνιαίως. Παρά ταύτα ο Αυγούστος του 1910 βρίσκει τον Δρανδάκη διορισμένο ως μηχανικό του Δήμου με τετραετές συμβόλαιο, 300 δρχ.μηνιαίως και επιμίσθιο 100 δρχ. για την Υπηρεσία του υδραγωγείου και με την υποχρέωση να επιβλέπει το υδραγωγείο και να εκτελέσει το σχέδιο της πόλεως και της Χαλέπας, εντός των δύο πρώτων ετών του συμβολαίου του. Αυτή την εποχή βοηθός του μηχανικού του Δήμου ήταν ο Θεοφάνης Αλυγιζάκης.

Στις 6 Νοεμβρίου 1910 διενεργείται μειοδοτική δημοπρασία για την ανέγερση της Δημοτικής Αγοράς. Τελευταίος μειοδότης αναδεικνύεται ο Γεώργιος Μην. Κασιμάτης με έκπτωση 2% επί της προϋπολογισθείσας τιμής. Σε συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου καλείται ο μηχανικός του Δήμου που αναπτύσσει τα κυριότερα σημεία του προϋπολογισμού, σημειώνοντας ότι τα διάφορα κονδύλια είχαν καθορισθεί προ διετίας και κατά την γνώμη του η έκπτωση δεν θα μπορούσε να είναι μικρότερη από 10%. Το Δημοτικό Συμβούλιο κρίνει ασύμφορο το αποτέλεσμα της δημοπρασίας, ακυρώνονται τα πρακτικά της και διατάσσεται η επανάληψή της.

Στις 7 Δεκεμβρίου 1910, όπως ήδη προαναφέρθηκε, η Τράπεζα Κρήτης ανακοινώνει ότι εγκρίνει την σύναψη δανείου 300.000 δρχ. και στις 23 του ίδιου μήνα γίνεται η επαναληπτική δημοπρασία για την ανέγερση της Αγοράς και την εκτέλεση συναφών εξυγιαντικών έργων. Τελευταίος μειοδότης ήταν ο εργολάβος Αντώνιος Μαθιουδάκης, στον οποίον κατακυρώθηκε η δημοπρασία, με έκπτωση 21% επί της προϋπολογισθείσας τιμής, συνολικά δηλαδή 290.000 δρχ. Το πρακτικό της δημοπρασίας εγκρίθηκε αυθημερόν από το Δημοτικό Συμβούλιο και εξουσιοδοτήθηκε ο Δήμαρχος να υπογράψει το σχετικό συμβόλαιο με τον εργολάβο.

Ομόφωνα αναβάλλεται η συζήτηση πρότασης του Δημοτικού Συμβούλου Μιχ. Ιατρουδάκη, για την ανάθεση της επίβλεψης των έργων της Αγοράς στο Μηχανικό Σαββάκη επ'αμοιβή, ενώ, επειδή επρόκειτο να αρχίσουν τα έργα, προτείνεται να διορισθεί επιστάτης, που υπό τις οδηγίες του μηχανικού, θα επέβλεπε την ακριβή εκτέλεση των εργασιών. Τελικά αποφασίζεται να διορισθούν δύο επιστάτες, ο Ευστάθιος Ιω. Παπαδάκης και ο Μεχμέτ Αλής Μεχμεταλάκης, που θα αναλάμβαναν καθήκοντα όταν θα άρχιζε το έργο και θα εργαζόταν μέχρι το τέλος των εργασιών. Η μισθοδοσία τους θα κατεβάλλετο "εκ του διά την κατασκευήν της Αγοράς συνομολογηθέντος δανείου και εκ της επί της μειοδοσίας εκπτώσεως".

Αλλά όπως φαίνεται υπάρχουν αντιρρήσεις, όχι βέβαια ως προς την κατασκευή της Αγοράς, αλλά ως προς το σχήμα, το μέγεθος και την τοποθεσία ανέγερσης και το σχετικά υψηλό κόστος κατασκευής. Χαρακτηριστικό είναι το άρθρο της εφημερίδας Χανίων "ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ" [φ.303/24-12-1910]:

" Η ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΑΓΟΡΑΣ

Τεράστιον σφάλμα, εάν οικοδομηθή επί του Φρουρίου.

Περί του ζητήματος της οικοδομήσεως Αγοράς εν τη πόλει Χανίων εγράψαμεν και άληποτε κατ' επανάληψιν. Ευρίσκομεν δε το έργον αναγκαιότατον, αλλ' όχι εις το μέρος εκείνον, ούτε τόσοσν πολυτελής, ως το έχουν εκπονήσει οι νυν διευθύνοντες τα του Δήμου.

Διά του εφαρμοζομένου σχεδίου κατασκευάζονται 50 μαγαζεία, και ημείς δεν εννοούμεν μικροτέραν την χωρητικότητα της μελλούσης να οικοδομηθή αγοράς. Αλλ' ή τα 50 μαγαζεία αυτά πρέπει να μη στοιχίσουν πλέον των 100 έως 120 χιλιάδων δραχμών, εν τω προϋπολογισμώ και εν τη απλότητι του σχεδίου της Αγοράς. Θεωρούμεν δ' επαρκές το ποσόν τούτο, διότι γνωρίζομε ότι τα 10 μαγαζεία του Δήμου τα οικοδομηθέντα εις το "Καθη-καπισι" εστοίχισαν εις τον Δήμον 18.000 δρχ. όταν δε προσθήσῃ τις 50 τοις εκατόν επί πλέον εις την δαπάνην ταύτην, λόγω του σχεδίου της αγοράς, τότε τα 50 μαγαζεία της αγοράς πρέπει να στοιχίσουν εις τον Δήμον κατ' ανώτατον όρον 120.000 δρχ.

Αλλ' αντί του ποσού τούτου ο προϋπολογισμός της μελλούσης να οικοδομηθή Αγοράς αγέρχεται εις 285 χιλ.δρχ. Και όταν ακόμη λάβῃ τις υπ' όψει του την επί του ποσού τούτου γενομένην υπό των εργολάβων έκπτωσησιν 20%, πάλλιν το ποσόν όπερ θα καταναλωθή κατά το κατώτερον όριον θα ανέλθῃ εις 228 χιλ. δρ. χωρίς τα απρόοπτα, άτινα συχνότατα υπερβαίνουσι το 1/4 της αρχικής δαπάνης. Ωστε εν πάση περιπτώσει ο Δήμος Χανίων θα δαπανήσῃ μέχρι τέλους διά την μέλλουσαν να ανεγερθή Αγοράν, κατά το σημερινόν σχέδιον και εις το μέρος εκείνο του φρουρίου, όπου έχει γίνει η μελέτη προς εφαρμογήν του σχεδίου τούτου, υπέρ τας 250.000 δραχμών και θα έχῃ 50 μαγαζεία ήτοι έκαστον μαγαζείον θα στοιχίσῃ εις το μέρος εκείνο και με το σημερινόν πολυτελέστατον σχέδιον, 5.000 χιλ. δραχμάς, αντί 1.800 τας οποίας εστοίχισεν έκαστον μαγαζείον του Καθηκαπισιού και αντί 2.200 κατ' ανώτατον όρον όπου δύναται να στοιχίσῃ οικοδομουμένη αλληλαχού η Αγορά και με σχέδιον απλούτερον, όπως είναι το σχέδιον της Κεντρικής Αγοράς Αθηνών, και όχι με σχέδιον όπερ αμιλλήταται προς το Domus του Μιθάνου.

Τοιαύτη πολυτέλεια και τοιαύτη άστοχος εκλογή οικοπέδου, όπερ εν ω εδόθη δωρεάν υπό του Δημοσίου, θα στοιχίσῃ με τας εκκωματώσεις και τας επικωματώσεις, με τα βαθέα θεμέλια και τα πρηνή, υπέρ τας 40 δραχμάς το μέτρον, φρονούμεν ότι δεν έπρεπε να πρυτανεύσῃ ευθύς εξ αρχής εις τας σκέψεις και τας αποφάσεις των διαχειριζομένων σήμεραν τα του Δήμου.

Άλλωστε εάν ήσαν πρακτικώτεροι οι κ.κ. Δημοτικοί Σύμβουλοι, ώφειλον να εσκέπτοντο ότι τα 50 μαγαζεία της Αγοράς θα αποφέρουσι το αυτό εισόδημα εις τον Δήμον είτε 100 χιλιάδες στοιχίσωσιν, είτε 250 και δεν έπρεπε να υπολογίζωσιν, ως λέγεται, ότι τα μέλλοντα να κτισθώσι 50 μαγαζεία θα δίδωσιν τον τόκον των χρημάτων άτινα θα δαπανηθώσιν και το απαιτούμενον χρεωλήσιον, διότι εάν ούτως έχει το πράγμα, τα 50 μαγαζεία άτινα θα εστοίχιζον αλληλαχού και με άληπον προϋπολογισμόν κάτω του ημίσεως της σημερινής δαπάνης, θα απέφερον υπερδιπλάσια εισοδήματα της δαπάνης των και θα ανεκούφιζον ούτω τον εν χρεωκοπική καταστάσει ευρισκόμενον Δήμον των Χανίων.

Αλλ' ή εκτός των ανωτέρω και τας 120 έως 150 χιλ.δραχμάς τας οποίας θα πετάξῃ σήμεραν εις τον αέρα ή μάλλον εις τα Χεντέκια ο Δήμος, θα ηδύνατο να τας χρησιμοποιήσῃ αλληλαχού επωφελέστερον, αντί να τας θάψῃ εις εκκωματώσεις και επικωματώσεις εις πρηνή και εις δήθεν εξωραϊσμούς μέρους, όπερ κατ' ουδέν δύναται να αναπτύξῃ την πόλιν εν τω

μέλλοντι.

Ενεκα των λόγων τούτων και άλλων πολλών, τους οποίους δεν επιτρέπει ημίν ο στενός χώρος εφημερίδος εβδομαδιαίας να αναπτύξωμεν, ποιούμεθα έκκλησιν εις την ορθοφροσύνην των κ.κ. Δημοτικών Συμβούλων, όπως αποστώσι της ιδέας του να ανεγείρωσι Αγοράν εις το μέρος εκείνο, όπερ ως εκ της προς τα έξω αναπτύξεως της πόλεως δεν είναι ούτε το καταλληλότερον, ούτε το εφθηνότερον από απόψεως γηπέδου, και να σκεφθώσιν ωριμότερον να μεταθέσωσι το σχέδιον των, αφού εννοείται απλοποιήσωσιν τούτο, εις το Δυτικόν άκρον του Πεδίου του Αρεως ή και αλληλαχού, όπου το μεν οικόπεδον θα εδίδετο εις τον Δήμον δωρεάν υπό του Δημοσίου και η δαπάνη θα κατήρχετο εις το ήμισυ.

Εάν όμως οι Αρχοντες του Δήμου δεν θα ήταν διατεθειμένοι να ακούσωσι της εκκλήσεώς μας ταύτης, ήτις είναι φωνή άλλων των κατοίκων της εντός και εκτός πόλεως, τότε η αρμοδία Ανωτέρα Αρχή οφείλει να επέμβη εν τω δικαιώματί της και να ματαιώση μίαν τόσον επιζημίαν από πολλής απόψεως επιχείρησιν του Δήμου, οικοδομούντος Αγοράν εις το ακαταλληλότερον και πολυδαπανώτερον μέρος της πόλεως".

Τον Ιανουάριο του 1911 εγκρίνεται αίτημα του εργολάβου Αντωνίου Μαθιουδάκη να μετατρέψει την εγγύηση των 15.000 δραχ. που είχε καταθέσει για την μειοδοσία, στην Τράπεζα Κρήτης, σε μετοχές της ίδιας Τράπεζας. Παράλληλα εγκρίνεται η χορήγηση πίστωσης "εκ του περιθωρίου του δανείου της Αγοράς" και από την επί της μειοδοσίας έκπτωση για να πληρωθεί ποσόν 325,40 δραχ. στον Ιωάν. Θ. Κουφάκη για συμβολαιογραφικά έξοδα του δανείου και 374,60 δραχ. για δικαστικά έξοδα, για τις εγερθείσες από τον Δήμο αγωγές για την απαλλοτρίωση των κτημάτων όπου θα ανεγειρόταν η Αγορά.

Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφασίζει να υδρεύεται η Αγορά από το πηγάδι του Δημοτικού Κήπου. Το νερό επρόκειτο να μεταφέρεται με σιδηροσωλήνες και θα επισκευαζόταν η δεξαμενή εκεί, ώστε να είναι κατάλληλη για τη διοχέτευση του νερού στην Αγορά, την άρδευση του Κήπου και το κατάβρεγμα των δρόμων. Εγκρίνεται λοιπόν η προμήθεια πετρελαιομηχανής 8-10 ίππων κατάλληλη και για να κινεί δυναμοηλεκτρικό μηχάνημα και διατίθεται πίστωση μέχρι 9.800 δραχ. Λίγο αργότερα εξουσιοδοτείται ο Δημαρχεύων Εμμαν. Μουντάκης, βάσει μελέτης του μηχανικού του Δήμου και με μειοδοτική δημοπρασία, να προβεί σε εργασίες ανύψωσης της δεξαμενής του Δημοτικού Κήπου, στην προμήθεια μαγγανοπήγαδου προσαρμοζόμενου στη λειτουργία της μηχανής και στην τοποθέτηση των αναγκαιούντων σιδηροσωλήνων για την μεταφορά του νερού. Ο Μουντάκης εξουσιοδοτείται επίσης να έλθει σε συνεννόηση με ειδικευμένα εργοστάσια κατασκευής τέτοιων μηχανών, να ζητήσει τιμές και να έλθει σε συμφωνία, φέρνοντας το αποτέλεσμα των ενεργειών του για έγκριση στο Δημοτικό Συμβούλιο

Μεσοθαβούν οι δημοτικές εκλογές του 1911 στις οποίες είναι υποψήφιος ο, μέχρι τότε Πρόεδρος Εμμ. Μουντάκης. Στο προεκλογικό του πρόγραμμα περιλαμβάνει, εκτός των άλλων, και την κατασκευή υδραγωγείου της Δημοτικής Αγοράς στο οποίο θα μεταφέρεται το νερό του πηγαδιού του Κήπου, καθώς επίσης η αποπεράτωση του ρήγματος της Σπλιάντζας και η διάνοιξη των δύο παρακειμένων δρόμων που εδημιουργούντο με το σχέδιο πόλεως, διάνοιξη που επιβαλλόταν λόγω της κατασκευής της Δημοτικής Αγοράς.

Ο Μουντάκης κερδίζει τις εκλογές με 2.721 σταυρούς επί 4.570 ψηφισάντων και αναδεικνύεται Δήμαρχος Χανίων. Επιλαχόντες ήταν ο Νικόλαος Σκαμνάκης με 1.984 σταυρούς και ο Ρεφήκ Βένης με 1.577. Ως Δημαρχιακός Πρόεδρος εξελέγη ο Νικόλαος Μοάτσος

[2.792 σταυρούς].

Ο Δήμαρχος πια Εμμαν. Μουντάκης διενεργεί διαγωνισμό μεταξύ τριών εργοστασίων και προχωρεί στην προμήθεια της μηχανής για το πηγάδι του Κήπου [πετρελαιομηχανή (συστήματος ΟΤΤΟ του Μηχανουργείου "Deutz") αντί 3.137 δρχ., επειδή ήταν το πιο γνωστό σύστημα, δοκιμασμένο και στα Χανιά. Το σχετικό συμφωνητικό - που είχε υπογραφεί στις 23 Μαΐου 1911 - και οι ενέργειες του Δημάρχου εγκρίθηκαν από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Στις 7 Αυγούστου 1911 ορίζεται επιτροπή από τους Δημοτικούς Συμβούλους Μαξ Κρούγερ, Αντ. Μουντάκη, Στυλ. Μπιτσάκη, Κυρ. Ναξάκη και Μιχ. Σφακιανάκη, για την παρακολούθηση και επίβλεψη της εκτέλεσης των έργων της Αγοράς.

Στις 7 Αυγούστου 1911 επίσης το Δημοτικό Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα να τελεσθεί την Κυριακή 14 Αυγούστου και ώρα 10 π.μ. ανεπίσημα η κατάθεση του θεμέλιου λίθου της Αγοράς "*καθουμένων μόνον του Κλήρου και του Δημοτικού Συμβουλίου*". Η τελετή πραγματοποιείται και οι εφημερίδες καταχωρούν τα σχετικά ρεπορτάζ:

"ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ" Χανίων (φ 33/20-8-1911):

" Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΧΑΝΙΩΝ

Ανευ επισημότητας κατετέθη την παρελθούσαν Κυριακή, τελεσθέντος και του επί τούτω Αγιασμού, ο θεμέλιος λίθος της Δημοτικής Αγοράς μας. Ο κ. Δήμαρχος εξήρε δι'ολίγων την σημασίαν του επιτελουμένου έργου, συγχαίροντες δε και ημείς τον κ. Μουντάκη επί τη ευκαιρία ταύτη, ευχόμεθα όπως η Δημοτική μας Αγορά χρησιμεύση και η απαρχή των έργων με τα οποία υπεσχέθη ότι θα προικίσει την Κρητικήν πρωτεύουσάν."

"ΚΗΡΥΞ" Χανίων (16/8/1911):

"Η ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΕΛΙΟΥ ΛΙΘΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΧΑΝΙΩΝ

Την παρελθούσαν Κυριακήν περί ώραν 10 π.μ. εγένετο όλως ανεπισημώς η κατάθεσις του θεμελίου λίθου της Δημοτικής Αγοράς, παρισταμένων του Δημάρχου κ. Εμμ. Μουντάκη, του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Φούμη και πολλών άλλων Δημοτικών Συμβούλων. Μετά την τέλησιν του αγιασμού, ο κ. Μουντάκης, κατελθών εις το επί τούτω παρασκευασμένο μέρος των θεμελίων, εφ' ού έρριψε νομίσματα, συμβολίζοντα την σημερινήν πολιτικήν κατάστασιν της Νήσου, ήτοι εν χρυσούν εικοσάφραγκον του Βασιλέως των Ελλήνων Γεωργίου του Α και αργυρά Κρητικά νομίσματα, έθηκε τον θεμέλιον λίθον, εκφράσας δι'ολίγων την χαράν του επί τω γεγονότι τούτω, τη καταθέσει τουτέστι του θεμελίου λίθου της Δημοτικής Αγοράς, ήτις, ως έργο αρχιτεκτονικής μορφής, είναι το πρώτο επιτελούμενον εν Κρήτη, υπό έποψιν δ' εξυγιαντικήν και καλλωπιστικήν, θέλει σημειώση άξιον λόγου διά την πρόοδον και την ανάπτυξιν της πόλεως σταθμόν, ευχηθείς εν τέλει, όπως το έργον τούτο ακολουθήσωσιν έτερα όμοια έργα πρόοδου, αναπτύξεως και καλλωπισμού. Ο θεμέλιος λίθος φέρει την ακόλουθον επιγραφήν:

Εν έτει 1911 επί Δημάρχου Χανίων Εμμαν. Μουντάκη ετέθη ο θεμέλιος ούτος".

Αρχίζουν λοιπόν οι εργασίες ανέγερσης της Αγοράς. Απαλλοτριώνονται οι χώροι απέναντι από το εργοστάσιο σιδηρών κατασκευών Μελαμπιανάκη [σημερινή Εθνική Τράπεζα], ισοπεδώνονται τα τείχη με δυναμίτες και προχωρεί η επιχωμάτωση της τάφρου.

Κατά την κατάρριψη του φρουρίου μάλιστα, τραυματίζεται ευτυχώς ελαφρά, ο διερχό-

μενος από εκεί Επίσκοπος Αγαθάγγελος Νινολάκης. Η σχετική είδηση καταχωρείται στη Χανιώτικη εφημερίδα "Λευκά Ορη" [φ. 286/29-9-1911]:

"ΑΤΥΧΗΜΑ ΕΙΣ ΤΟΝ Κ. ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΝ ΝΙΝΟΛΑΚΗΝ

Την εσπέραν του παρελθόντος Σαββάτου, ενώ ο κ. Αγαθάγγελος Νινολάκης διήρχετο το παιδιόν ρήγμα παρά το μαγαζί του κ. Μαυρογένη, μέγας ογκόλιθος εκτοξευθείς έκ τινος λαγουμίου εκραγέντος εκ του μέρους όπου κατεδαφίζεται το φρούριον διά την κατασκευήν της Νέας Αγοράς, εύρε αυτόν εις το δεξιόν μέρος του στέρνου. Ευτυχώς ο λίθος είχε παράλληλον προς το σώμα του διεύθυνσιν, απηώς μόνον ήγγισεν αυτόν, καταστρέψας και το ένδυμά του. Εν τούτοις, παρ' όλην την ελαφρότητα του κτυπήματος, ο κ. Αγαθάγγελος υπέφερε πολύ, εδέησε δε να μετεχθή δι' αμάξης εις τον οίκον του όπου κατάκειται μέχρι σήμερον, του μωλωπισθέντος μέρους του σώματός του προισθέντος ήδη.

Είναι φρικαλέα η κατάσταση αυτή, της Αστυνομίας επιτρεπούσης την εν πληθούση αγορά ανατίναξιν λαγουμίων, εν τόποις τόσον πολυανθρώποις και τόσον κεντρικούς. Μη χειρότερα θεέ μου!".

Με την έναρξη των εργασιών, υποβάλλονται και αιτήσεις αποζημίωσης για την καταστροφή των καλλιιεργειών των λαχανικών στα απαηλοτριούμενα γήπεδα της τάφρου και μετά από έκθεση αγροτικού πραγματογνώμονα του Δήμου [του Κων/νου Γερακάκη με αμοιβή 15 δρχ.] αποζημιώνονται οι Αλής Τσιστράκης [280 δρχ.] Μεχμέτ Αϊτάκης [200 δρχ.], Ιάκωβος Καρδαμάκης [239 δρχ.], Χαλήη Τσιστράκης και Χαλήμ Σκουνάκης [46 δρχ.].

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα γήπεδα της τάφρου είχαν εκτιμηθεί 3.000 δρχ. το στρέμμα, τιμή υπερβολική, γι' αυτό και δεν είχε γίνει αποδεκτή η εκτίμηση και είχε αποφασιστεί να συγκροτηθεί επιτροπή για τη συνεννόηση με τους ιδιοκτήτες, να γίνει κατάληψη των απαηλοτριουμένων εκτάσεων και διακανονισμός από Δικαστήριο. Ετσι ορίσθηκαν από το Πρωτοδικείο Χανίων ως πραγματογνώμονες οι Νικόλαος Πετάσης [με αμοιβή 175 δρχ. - για 7 πραγματογνωμοσύνες επί 25 δρχ. η κάθε μία], ο Εμμαν. Δαρατσιανός [δρχ. 45 -για 3 πραγματογνωμοσύνες επί 15 δρχ.] και ο Στυή. Κουκλιάκης [δρχ. 105 - για 7 πραγματογνωμοσύνες επί 15 δρχ.]. Τελικά επιτυγχάνεται συμβιβαστικός διακανονισμός μεταξύ των ιδιοκτητών και του Δήμου, ενώ διατίθεται και η ανάλογη πίστωση από το δάνειο των 300.000 δρχ. για τα δικαστικά έξοδα των απαηλοτριώσεων.

Για την εγκατάσταση της πετρελαιομηχανής στον Κήπο είναι απαραίτητο να γίνουν κάποια έργα [συμπλήρωση και στέγαση του περιβόλου του πηγαδιού κ.λ.π.] τα οποία και εγκρίνονται μετά από σχετικό έγγραφο, προϋπολογισμό εξόδων και συγγραφή υποχρεώσεων που υποβλήθηκαν από τον μηχανικό του Δήμου. Για την λειτουργία της μηχανής χρησιμοποιήθηκε ο καναβοσωλήνας της πυροσβεστικής αντλίας [το 1912 αγοράσθηκε άλλος για την αντλία], ενώ εγκρίθηκε και η ίδρυση θέσεως χειριστή της μηχανής με μισθό 100 δρχ.

Το Δημοτικό Συμβούλιο είχε αποφασίσει να μην ανεγερθούν τα τρία, προβλεπόμενα από το σχέδιο, εξωτερικά μαγαζιά προς την οδό Πεταλιάδικα [οδό Τσουδερών] και να απαηλοτριώσει άλλα δύο υφιστάμενα εκεί καταστήματα, για μεγαλύτερη συμμετρία της Αγοράς. Αλλ' ο Νομάρχης Χανίων απέρριψε αυτήν την τροποποίηση του σχεδίου, πιθανώς επειδή θα μειωνόταν τα έσοδα της Τράπεζας. Η τελευταία απάντησε ότι δεν είχε αντίρρηση, αλλ' το Συμβούλιο τελικά δεν επέμεινε στην αρχική του απόφαση και ενέκρινε διαρρύθμιση του σχεδίου στην Β.Α. είσοδο της Αγοράς και την ανέγερση δύο μόνο καταστημάτων "αριστερά

τω ανερχομένω την κλίμακα" της Β.Α. εισόδου.

Για τα δύο αυτά μαγαζιά είχε αποφασισθεί να κατασκευασθούν οι στέγες τους με ηλιακά, αντί για κεραμίδια, με χαλκοπαγές τσιμεντοκονίαμα και σιδηροδοκούς. Ο εργοστάσιος όμως έχει τις αντιρρήσεις του ως προς την τιμή και ο μηχανικός του Δήμου προτείνει οι στέγες να γίνουν από "ρουμπερόντ", νέο σύστημα, του οποίου η τιμή δεν ήταν ανώτερη από αυτή των γαλλικών κεραμιδιών, είχε μορφή τάπητος (έμοιαζε με χοντρό δέρμα) και ετοποθετείτο όπως ο ψευδάργυρος χωρίς να είναι μέταλλο. Η πρόταση του μηχανικού έγινε δεκτή, εφόσον το "ρουμπερόντ" είχε αρχίσει να χρησιμοποιείται σε οικοδομές των Αθηνών, ήταν οικονομικό και είχε διάρκεια και αντοχή σε ζημιές και εξωτερικές επιδράσεις.

Οι εργασίες προχωρούν αλλήλ' ανακλύπει πρόβλημα κατά τις εκκωματώσεις και τη μεταφορά των όγκων των χώματων. Βρίσκεται όμως η λύση, αφού ο Δημοτικός Κήπος χρειάζεται ρυμοτομία και καλλιπωπισμό: τα χώματα μεταφέρονται με μικρή δαπάνη εκεί.

Ο εργοστάσιος Αντ. Μαθιουδάκης ζητά να αποσύρει από την Τράπεζα ποσόν 11.940 δραχ. από την εγγύηση που είχε καταθέσει, ως έναντι των μέχρι τότε εκτελεσθεισών εργασιών, αλλήλ' το αίτημά του απορρίπτεται. Τον Οκτώβριο του 1911 και ενώ το έργο προχωρεί, ο επιστάτης των εργασιών Ευστάθιος Παπαδάκης με έκθεσή του επισημαίνει ότι γίνονται κακοτεχνίες και παραβάσεις των όρων συγγραφής. Ο Μηχανικός του Δήμου εκφέρει την άποψή του και κρίνεται αναγκαίο - μια και οι επιστάτες δεν ήταν ειδήμονες - να τους δοθεί κανονισμός με τα καθήκοντά τους, να τους επισημανθεί ότι θα πρέπει να βρίσκονται συνεχώς στο εργοτάξιο και σε κάθε παράβαση να αναφέρουν στον μηχανικό για τα περαιτέρω. Αλλήλ' ένα μήνα αργότερα ο Παπαδάκης επανέρχεται και πάλι και τελικά ορίζεται επιτροπή από τους Συμβούλους Ιω. Γαγανάκη, Αντ. Μουντάκη και Χαριθ. Χαριτάκη για να εξετάσουν και εξακριβώσουν τη βασιμότητα των καταγγελιών.

Μεγάλο θέμα συζήτησης (εσυζητείτο για τρία χρόνια) ήταν η πηλοκόστρωση των μαγαζιών και των διαδρόμων της Αγοράς. Είχε μάλιστα αποφασισθεί να προστεθεί στους όρους διακηρύξεως ότι τα υλικά για την ανέγερση της Αγοράς που θα εισαγόταν από το εξωτερικό θα ήταν απαλλοτριωμένα παντός δασμού ή τέλους. Αντί πηλοκών Χαλέπας, στο δάπεδο των μαγαζιών θα ετοποθετείτο μάρμαρο από το Μπαλί, τον Κεφαλή ή την Αθήνα και οι διάδρομοι θα στρώνονταν με τσιμέντο ή άσφαλτο. Αλλήλ' στις 5 Σεπτεμβρίου 1911 εισάγεται αναφορά του εργοστάσιου που επισημαίνει ότι ενώ πήγε με λιτόμους από την Τήνο και την Αθήνα στον Κεφαλή δεν βρήκε επαρκή ποσότητα μαρμάρου και ζητά να γίνει η πηλοκόστρωση με πηλάκες τσιμέντου Δηλαβέρη ή άλλης μπετόν-αρμέ. Μετά από επιτόπια επίσκεψη του Δημάρχου στον Κεφαλή, διαπιστώνεται ότι υπάρχουν μεν μάρμαρα αλλήλ' είναι πολύ δύσκολη η εκμετάλλευσή τους. Ετσι το Συμβούλιο ορίζει να τοποθετηθούν σε κάθε μαγαζί ισομεγέθεις και ομοιόμορφες πηλάκες 30-50 εκατ. Απορρίπτεται δείγμα πηλάκας μαρμάρου (όχι από τον Κεφαλή) καθώς και πρόταση στρώσης των διαδρόμων με άσφαλτο "επί στρώματος σκιρροκονιάματος εκ τσιμέντου" και των πεζοδρομίων "επί σκιρροκονιάματος εκ θηραϊκής γης" και το Συμβούλιο εμμένει στο μάρμαρο που θεωρεί φθηνότερο και ανθεκτικότερο. Αλλήλ' και πάλι ο εργοστάσιος αναφέρει ότι τα μάρμαρα του Κεφαλή εξαγονται σε τεράστιους όγκους και η επεξεργασία σε πηλάκες είναι δύσκολη και προσκομίζει δείγμα πηλάκας μαρμάρου Καθαρυτών από τη Νεάπολη, που θεωρείται πολύ σκληρότερο. Όμως η αναγκαία ποσότητα μαρμάρων Καθαρυτών Μεραμβέλιου σύμφωνα με τον υπεργοστάσιο Δ. Παυλιάνη - δεν θα ήταν δυνατόν να εξαχθεί πριν την παρέλευση τουλάχιστον 8 μηνών. Αλλήλ' και ο Ν. Νικητάκης που είχε το λιτομείο Κεφαλή ανέφερε εγγράφως ότι όντως τα

μάρμαρα εκεί εξάγονται σε όγκους και ούτε σε διάστημα 2 ετών δεν θα εξαγόταν η αναγκαία ποσότης και μάλιστα με τιμή όχι μικρότερη των 20 δρχ. το τ.μ. για τα σκαλοπάτια και 15 δρχ. το τ.μ. για τα κράσπεδα. Οι μηχανικοί Μουντάκης, Σαλίβερους και Δρανδάκης έχουν αποφανθεί ότι τα μάρμαρα Καλλιαρτυτών είναι ανθεκτικότερα και καταλληλότερα. Ψηφίζεται πρόταση του Συμβούλου Ναξάκη να στρωθούν τα μαγαζιά με πλάκες Κεφαλή και οι διάδρομοι με πλάκες Καλλιαρτυτών, για την οποία έχει αντιρρήσεις ο εργολάβος. Όμως το πρόβλημα παραμένει, το έργο προχωρεί και πρέπει να επισπευθεί, γιατί ο Δήμος πληρώνει 2.000 δρχ. μηνιαίως έναντι του δανείου, χωρίς αντίκρουσμα, εφόσον η Αγορά δεν αποφέρει ακόμη προσόδους.

Με το υπ' αριθμ. 3619/1075 έγγραφο του Νομάρχη Χανίων διαβιβάζεται η αριθμ. 1069/1430/1912 απόφαση του Νομομηχανικού Χανίων, ο οποίος, ύστερα από αίτηση του εργολάβου, αποφαινεται ότι οι πλάκες από το Λασηθί μπορούν να αντικαταστήσουν αυτές του Κεφαλή, με τις οριζόμενες διαστάσεις του τιμολογίου, πάχους όχι λιγότερου των 8 πόντων. Το Δημοτικό Συμβούλιο εμμένει στην απόφασή του (μαγαζιά και πεζοδρόμια με πλάκες Κεφαλή, διάδρομοι των στοών με πλάκες Λασηθίου, με έκπτωση 30% επί των τιμών τιμολογίου και εγκρίνει προσφυγή κατά της αποφάσεως του νομομηχανικού ενώπιον του προβλεπόμενου Συμβουλίου (άρθρο 66 του Ν. 3561). Για την καθυστέρηση του θέματος της πηλακόστρωσης ο Σύμβουλος Ναξάκης υποβάλλει την παραίτησή του, που όμως δεν γίνεται δεκτή, ενώ απορρίπτεται αίτημα του εργολάβου να πληρωθούν τα μαρμάρια κράσπεδα της Αγοράς με την αυτή τιμή μονάδος του τιμολογίου των σκαλοπατιών χωρίς έκπτωση.

Τον Μάρτιο του 1913 το Δημοτικό Συμβούλιο επανέρχεται στο θέμα ύστερα από δήλωση του Κων/νου Κουτσοκολάκη από τον Πειραιά ο οποίος - καταθέτοντας την απαιτούμενη εγγύηση - αναλαμβάνει να προμηθεύσει από τα λατομεία Πεταλιών μαρμάρινες πλάκες για τους διαδρόμους, τα μαγαζιά και τα εσωτερικά πεζοδρόμια της Αγοράς, να εκτελέσει την πηλακόστρωση και να παραδώσει το έργο εντός 5 μηνών από της υπογραφής του σχετικού συμβολαίου. Εκφράζονται στον Κουτσοκολάκη - ο οποίος καλείται - οι αντιρρήσεις και επιφυλάξεις των Συμβούλων αναφορικά με το προτεινόμενο μέγεθος των πηλακών (ελάχιστο πάχος 0,05μ. πλάτος 0,30 μ. και μήκος 0,70 μ. μέχρι 2,5 του γαληνικού μέτρου, προς 10,50 δρχ. το τ.μ.) αλλ' εκείνος επαναλαμβάνει την προσφορά του, σύμφωνα με την συγγραφή υποχρεώσεων και τους εξής όρους:

"1) Το ελάχιστον πλάτος των πηλακών θα είναι 0,30 το δε μέγιστον μήκος, εις μεν τους διαδρόμους των στοών δεν θα υπερβαίνει τα 0,80 εις δε τα πεζοδρόμια και τα μαγαζιά δύναται να φθάνη μέχρι 2,50 μ. το δε πάχος αυτών θα είναι από 0,05 και άνω.

2) Οι πλάκες θα είναι εκ των λατομείων Πεταλιών, θα ορθογωνίζονται ούτως ώστε η μεγίστη να μην υπερβαίνει τα δύο εκατοστά του μέτρου.

3) Η τιμή των πηλακών θα είναι συμπεριλαμβανομένης και της τοποθετήσεως δραχμαί δέκα και ημίσεια [10,50] ως εν των προϋπολογισμών.

4) Αμα τη παραλαβή εν τω τόπω της εργασίας του κομιζομένου υλικού θα πληρώνονται απέναντι της αξίας αυτού δραχμαί εξ κατά τετραγωνικόν μέτρον, μετά την περάτωσιν της εργασίας δραχμαί τρεις και το υπόλοιπον μετά την οριστικήν παραλαβήν.

5) Αναλαμβάνει την υποχρέωσιν να αποπερατώσῃ τελείως την εργασίαν εντός πέντε μηνών από της υπογραφής του οικείου συμβολαίου προσφερόμενος να καταθέσῃ την νόμιμον εγγύησιν και

6) Εντός ενός και ημίσεως μηνός από της υπογραφής του οικείου συμβολαίου υποχρεούται να κομίση τουλάχιστον τριακόσια μέτρα άλλως θα πληρώνη διά πάσαν ημέραν υπερημερίας δραχμής δέκα ημερησίως λόγω ποινικής ρήτρας".

Μετά την αποχώρηση του Κουτσοκοιάκη, το Συμβούλιο συζητά το θέμα και, επειδή δεν είχε παρουσιασθεί μειοδότης στην σχετική δημοπρασία εκτέλεσης έργων αποπεράτωσης της Αγοράς, η προσφορά του Κουτσοκοιάκη εκρίνετο συμφέρουσα, εφόσον τα έργα θα τελείωναν τουλάχιστον δύο μήνες νωρίτερα και ο Δήμος θα είχε κέρδος τουλάχιστον 5.000 δρχ., μεταρρυθμίζει προηγουμένη απόφασή του και εγκρίνει την ανάθεση του έργου της πλακόστρωσης με πλάκες μαρμάρου Πεταλιών στον Κουτσοκοιάκη. Για το όλο θέμα μάλιστα υπάρχει και σχετικό ρεπορτάζ στην εφημερίδα "ΚΗΡΥΞ" [φ.291/14-3-1913].

"ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΧΑΝΙΩΝ

Ως γνωστόν ο εργολάβος της Δημοτικής Αγοράς κ.Α.Μαθιουδάκης ολίγων χιλιάδων δραχμών εργασίας είναι υπόχρεως να εκτελέση, διά να εκπληρώση τας υποχρεώσεις του, συμφώνως με τον περί δημοπρασιών Νόμον, τοιαύτα δε είναι η κατασκευή της στέγης των υποστέγων, η τοποθέτησις των υποθιγιομένων υαλοπινάκων της στέγης της Αγοράς, η συμπλήρωσις των ελαιοχρωματισμών και της πλακοστρώσεως των μαγαζείων του ενός διαδρόμου.

Εκτός όμως των έργων τούτων υπολείπονται και έτερα, και τοιαύτα είναι η διά μαρμαρίνων πλάκων στρώσις των εσωτερικών πεζοδρομίων και διαδρόμων της Αγοράς, ως και των υποθιγιομένων μαγαζείων, η κατασκευή του εσωτερικού οχετού, και η στρώσις των εξωτερικών πεζοδρομίων. Τα έργα ταύτα, μετά την εκτέλεσιν των οποίων θα δυνηθή να λειτουργήση η Αγορά, είχαν εκτεθή εις νέαν δημοπρασίαν διά την 28 Φεβρουαρίου ε. έ. καθ' ην όμως δεν παρουσιάσθησαν μειοδότηι, θεωρούντες ασυμφόρους τας εν τω προϋπολογισμώ τιμάς, ιδίως τας αφορώσας την διά μαρμαρίνων πλάκων στρώσιν, δι' ας εζητήθη η αύξησις των τιμών του προϋπολογισμού από δρχ.10,50 εις δρχ.12,50 κατά τετραγωνικόν μέτρον.

Ενεκα τούτου συνήλθε το Δημοτικόν Συμβούλιον κατά την λήξασαν εβδομάδα εις Έκτακτον Σύνοδον, όπως σκεφθή και λάβη τας δεούσας αποφάσεις, διά την όσο το δυνατόν ταχύτεραν περάτωσιν του έργου. Προς τον σκοπόν τούτον απεφάσισε να χωρίση κατ' είδος τα έργα εις ιδιαίτερας εργολαβίας, επειδή δ' είχεν υπ' όψιν ότι την μεγαλύτεραν δυσχέρειαν παρουσίαζεν η μαρμαρόστρωσις, λόγω της απαιτουμένης μεγάλης ποσότητος μαρμαρίνων πλάκων, ων η προμήθεια θα επεβράδυνεν, ως είχαν τα πράγματα, την αποπεράτωσιν του έργου, απεφάσισε κατά πλησιοψηφίαν να περιορίση ταύτην μόνην εις τα μαγαζεία και τα πεζοδρόμια αυξήσαν συγχρόνως και την τιμήν των μαρμαρίνων πλάκων από δρ. 10,50 εις δρχ. 12 το τετραγ. μέτρον, να στρωθώσι δε οι διάδρομοι προσωρινώς διά σκίρρων σκληρών Αγίας Παρασκευής.

Την επομένην όμως της λήψεως των ανωτέρω αποφάσεων υπεβλήθη εις τον κ. Δήμαρχον έγγραφος δήλωσις παρά εργολάβου προς τον σκοπόν τούτο κατεληθόντος εκ Πειραιώς δί' ης εδήλου ούτος, ότι αναλαμβάνει, καταθέτων την νόμιμον εγγύησιν, να προμηθεύση και τοποθετήση συγχρόνως τας μαρμαρίνας πλάκας τας απαιτουμένας διά τα μαγαζεία, τα πεζοδρόμια και τους διαδρόμους της Αγοράς, με την εν τω προϋπολογισμώ τιμήν των δραχμών 10,50 και την υποχρέωσιν να περατώση το έργον εντός πενταμήνου χρονικού διαστήματος.

Κατόπιν της υποβολής της αιτήσεως ταύτης το Συμβούλιον, εκλήθη επειγόντως εις νέαν συνεδρίασιν, καθ' ήν έλαβε γνώσιν των υποβληθεισών προτάσεων, ας κατόπιν ηρέμου συζητήσεως εδέξατο, ασφαλίσαν εννοείται την εντός της τασσομένης προθεσμίας εκτέλειαν, λυθέντος ούτω του ζητήματος, όπερ υπήρχε κίνδυνος επί πολύ να επιβραδύνη την αποπεράτωσιν της Δημοτικής Αγοράς, τα υπολειπόμενα έργα, ήτοι η κατασκευή του εξωτερικού οχετού, ως και των εξωτερικών πεζοδρομίων, θέλουσιν εκτεθή εις ιδιαίτερας δημοπρασίας μετ' ολίγας ημέρας, δύναται δε να θεωρείται βέβαιον ότι ούτω θα καταστή δυνατόν να περατωθή η Δημοτική Αγορά, και να αρχίση η λειτουργία αυτής μέχρι τέλους του προσεχούς Αυγούστου.

Αναγκαίον κρίνομεν να προσθέσωμεν, ότι εκτός των ανωτέρω έργων, υπολείπονται και άλλα, τοιαύτα δεν είναι η αφαίρεσις των προς το ανατολικόν και δυτικόν μέρος της Αγοράς χωμάτων του φρουρίου, ιδίως των τελευταίων, δι' ων σκοπείται η διευκόλυνσις της ρυμοτομίας των μαγαζείων της οδού "Πεταλιάδικα" μέχρι του παρά το "Μέγα Καθηκαπισί" Μουσουλμανικού Τεμένους και η επικάλυψις του χάνδακος της τάφρου διά κτιστού οχετού μέχρι της παραλίας Κουν-Καπί, χάριν της τελείας εξυγιάνσεως του παρ' αυτόν τμήματος της πόλεως. Τα έργα ταύτα δεν συνδέονται εννοείται με την άμεσον έναρξιν της λειτουργίας της Αγοράς, ελήφθησαν όμως παρά του Συμβουλίου αι δέουσαι αποφάσεις, ώστε να επιτευχθή και τούτων η ταχεία εκτέλειαις".

Ως θέμα προς συζήτηση επίσης έρχεται στο Δημοτικό Συμβούλιον η κατασκευή θυρών στα ιχθυοπωλεία και κρεοπωλεία και σημειώνεται ότι θα πρέπει να γίνουν κιγκλιδωτές για καλύτερο εξαερισμό. Τελικά αποφασίζεται να γίνουν έτσι, ενώ οι θύρες των λοιπών μαγαζιών να γίνουν όπως στο σχέδιο, δηλαδή με ρολά, ενώ οι πίσω πόρτες θα ήταν ξύλινες. Αποφασίζεται επίσης στα τέσσερα προορισμένα για ιχθυοπωλεία καταστήματα να μην υπάρχουν χωρίσματα, κιγκλιδώματα και πόρτες αλλήλ να είναι ένας ενιαίος χώρος με άφθονες βρύσες.

Αλλο πρόβλημα ανέκυψε με τη στέγη που έγινε κατά 37 τόννους βαρύτερη και στοίχισε 17.390 δρχ. περισσότερο απ' ότι προβλεπόταν και για τη στήριξη όλου αυτού του βάρους ο εργολάβος εκτέλεσε πρόσθετες εργασίες μη προβλεπόμενες στη συγγραφή υποχρεώσεων, δηλαδή εκσκαφή των θεμελίων για τους στύλους των στοών μέχρι βάθους έως 5 μ. των οποίων η ανόρυξη έγινε με πηγάδια (η συγγραφή όριζε γενική εκσκαφή κοινών θεμελίων), ενώ στα κοινά θεμέλια των πλευρών της Αγοράς έγινε χρήση άμμου θεμελιώσεως χάριν οικονομίας, ως υπόβαθρο της λιθοδομής, της οποίας η τιμή μονάδας δεν καθοριζόταν. Μετά από τη γνώμη του μηχανικού, η Επιτροπή ορίζει για τα πηγάδια, για το πέραν των 2,50 μ. βάθους 2 δρχ. το κ.μ. και για την άμμο των θεμελίων 2,40 το κ.μ.

Γίνεται δεκτή πρόταση του Συμβουλίου Αντ. Μουντάκη και αποφασίζεται στην ανατολική και δυτική πρόσοψη της Αγοράς να "τεθεί μαρμαροκονία έγχρωμος διά τριβιδίου" και η τιμή μονάδος κανονίζεται με τον εργολάβο στις 1,15 δρχ. το τ.μ. Γίνονται κάποιες παραβάσεις ως προς την ποιότητα των χρωμάτων που χρησιμοποιούνται και αποφασίζεται ειδικός ελαιοχρωματιστής να επιβλέψει το έργο. Οι τοίχοι επρόκειτο να χρωματισθούν εξωτερικά με ελαφρό γαλάζιο αντί άσπρου ενώ τα κεραμίδια θα παρέμεναν λευκά.

Η ανέγερση της Αγοράς αποτελεί βέβαια το θέμα συζήτησης στα Χανιά γι' αυτό και η εφημερίδα "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ" (φ.15/7-4-1912) αναλαμβάνει να ενημερώσει τους αναγνώστες της για το έργο:

" Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

- Πόσον θα στοιχίση
- Πόσα μαγαζεία θα περιλαμβάνη
- Πόθεν θα υδρεύηται
- Πότε θα αποπερατωθή
- Ο φωτισμός της

Επιθυμούντες όπως καταστήσωμεν ενημέρους τους αναγνώστας μας όλων των σχετικών με την ανεγειρομένη Δημοτική αγοράν, του μεγαλοπρεπούς τούτου και χρησιμωτάτου κτιρίου, η ανέγερσις του οποίου τόσον τιμά τους Δημοτικούς άρχοντας της πόλεως, δημοσιεύομεν τας κατωτέρω πληροφορίας, ευχόμενοι όπως το υπέρ της προόδου της πόλεως ενδιαφέρον της Δημοτικής αρχής Χανίων εύρη ταχέως μιμητάς τας αυτάς αρχάς και των λοιπών δύο πόλεων της νήσου.

- 450.000 δραχμών

Η δαπάνη του έργου υπελογίσθη, των μεν κυρίως έργων του κτιρίου εις δρχ. 255.000, της δε διοχετεύσεως των ακαθαρσιών του παλαιού υπονόμου της οδού Πεταλάδικα - Καλή - Καπισή - Χάνδακος μέχρι της θαλάσσης εις δρχ. 35.000. Εις το ποσόν τούτο προστίθεται και η δαπάνη δρχ. 35.000 περίπου ας ο Δήμος εδαπάνησε δι' αξίαν των απαλλοτριωθέντων γηπέδων της τάφρου και 4 μαγαζείων, άτινα θα ρυμοτομηθώσιν.

- Τα μαγαζεία της

Η αγορά θα περιλαμβάνη 38 μαγαζεία, εκατέρωθεν της μεγάλης στοάς, προωρισμένα διά λαχανοπωλεία, 32 μαγαζεία εκατέρωθεν της μικράς στοάς προωρισμένα διά κρεοπωλεία, έν διαμέρισμα δι' ιχθυοπωλεία και δύο μεγάλα μαγαζεία έξω της κυρίας αγοράς προς την οδόν Πεταλάδικα διά παντοπωλεία.

- Δύο υπόστεγα

Εις μέρος πρόσφορον της εκχωματισθείσης πλατείας θα ιδρυθώσι δύο υπόστεγα επί σιδηρών στήλων, καλύπτοντα επιφάνειαν 600 τετραγωνικών μέτρων, παρέχοντα στέγασιν εις τους εφημέρους πωλητάς καυσοξύλων, ανθράκων κ.λ.π.

- 15.500 τετρ. μέτρα

Το γήπεδον εφ' ου ανεγίρεται η αγορά, συμπεριλαμβανομένης και της προ αυτής δημιουργουμένης πλατείας, ήτις μέλλει να δενδροφυτευθή, είνε εκτάσεως 15.500 τετρ. μέτρων.

- Πόθεν θα υδρεύηται

Η αγορά θα υδρεύηται εκ του φρέατος του Δημοτικού Κήπου, το ύδωρ του οποίου ως γνωστόν είνε ανεξάντλητον, προς τον σκοπόν τούτον δε ο Δήμος κατασκεύασεν υδραγωγείον από του Δημοτικού Κήπου εις την αγοράν.

- Ο ηλεκτροφωτισμός της

Διά την άντλησιν του ύδατος ο Δήμος επρομηθέυθη πετρελαιομηχανήν εγκαταστηθη-

σομένην εντός του τρέχοντος μηνός. Η μηχανή αυτή είναι δυνάμεως 8 ίππων, καθόσον ο Δήμος έχει υπ' όψιν να τοποθετήσει βραδύτερον ένα δυναμο-ηλεκτρικόν μηχανήμα διά την ηλεκτροφώτισιν της Αγοράς και του Δημοτικού Κήπου.

- Πότε αποπερατούται

Ως βαίνουσι τα έργα της αγοράς προβλέπεται η περάτωσις αυτών κατά το τέλος του προσεχούς Αυγούστου".

Η Αγορά βρίσκεται πια στο τελευταίο στάδιο ανέγερσης, γι' αυτό καταργείται η μία θέση επιστάτου του έργου και απολύεται ο Μεχμέτ Αλής Μεχμεταλήκης.

Τον Οκτώβριο του 1912 ο εργολάβος υποβάλλει δήλωση ότι είχε -ως προέκυπτε από τους σχετικούς λογαριασμούς - εκτελέσει όλες τις αναληφθείσες υποχρεώσεις του και αρνείτο να συνεχίσει με τα υπόλοιπα έργα για τα οποία δεν είχε κανονισθεί τιμή με τακτικό πρωτόκολλο. Ο μηχανικός του Δήμου όμως διαφωνεί και καταρτίζεται επιτροπή από τους Ναξάκη, Α. Μουντάκη και Κρούγερ για πρόσκληση του εργολάβου, εξέλεγχξη και λύση της διαφωνίας. Στα υπόλοιπα έργα περιλαμβάνονταν, συν τοις άλλοις, ο φωτισμός της Αγοράς, η διοχέτευση ομβρίων υδάτων, εφόσον δεν είχε κατασκευασθεί ακόμη ο οχετός, η διαμόρφωση στη δυτική είσοδο και η κατασκευή κρασπέδων στα εσωτερικά πεζοδρόμια. Για το τελευταίο μάλιστα εξουσιοδοτήθηκε ο Δήμαρχος να έλθει σε συνεννόηση με τον εργολάβο και να προσφέρει τιμή κρασπέδου μέχρι 8,50 δρχ. το μ. ή - αν ο εργολάβος δεν δεχόταν - να προχωρήσει σε μειοδοτική δημοπρασία.

Τον Δεκέμβριο του 1912 αποφασίζεται να αγορασθούν 8 λαμπτήρες LUX (από 4 μέσα και έξω), εφόσον η παραγγελία θα γινόταν σε εργοστάσιο της Σουηδίας και θα έφθανε στα Χανιά μετά από δύο και πλέον μήνες.

Τον ίδιο μήνα και ύστερα από σχετική πρόσκληση, ο μηχανικός του Δήμου ενημερώνει το Δημοτικό Συμβούλιο για την μέχρι τότε πορεία του έργου. Σύμφωνα με την επιμέτρηση τα μέχρι τότε εκτελεσθέντα έργα ήταν αξίας 232.000 δρχ. ενώ είχαν δοθεί στον εργολάβο βάσει ιδιαίτερας συμφωνίας και 17.000 δρχ. για επιχωμάτωση. Ο τελευταίος όμως είχε υποχρέωση να εκτελέσει έργα αξίας 258.000 δρχ. Μετά από μακρά συζήτηση και πάλι για την καθυστέρηση του στρωσίματος των διαδρόμων της Αγοράς "το Δημοτικό Συμβούλιο αποφασίζει παμψηφεί :

α) Όπως προσκληθεί ο εργολάβος της Αγοράς να τελειώσει ως τάχιστα την εργασίαν μέχρι συμπληρώσεως του ποσού του προϋπολογισμού ήτοι δραχμών 258.000 δ' ο παραδέχεται ούτος ότι είναι υπόχρεως, με επιφύλαξη παντός δικαιώματος του Δήμου διά το ποσόν το προερχόμενον εκ της διαφοράς της τιμής των πηλακών Χαλέπας προς την των πηλακών εκ μαρμάρου, επισπεύδων:

1) Την αποπεράτωσιν της πηλακοστρώσεως των μαγαζείων, 2) την συμπλήρωσιν των μαρμαρίνων βαθμίδων της βορείου κλίμακος, 3) την συμπλήρωσιν των υαλοπινάκων της οροφής και 4) την αποπεράτωσιν των υποστέγων ως και πάσης άλλης εκκρεμούς εργασίας.

β) Όπως τα πεζοδρόμια και οι διάδρομοι της Αγοράς στρωθώσιν αντί διά μαρμαρίνων πηλακών, τα μεν πρώτα και τα ρείθρα διά τσιμέντου, οι δε διάδρομοι προσωρινώς διά σκίρρων εκ λίθων σκληρών κατεδαφίσεως και ελλιείψει τοιούτων εκ λίθων σκληρών Χαλέπας.

γ) Αντί των πηλίνων σωλήνων να γίνει κτιστός οχετός α) από την Αγοράν μέχρι του ήδη

υπάρχοντος οχετού και β) εκείθεν μέχρι της θαλάσσης ανατιθεμένου εις τον Μηχανικόν του Δήμου όπως κάμη την σχετικήν μελέτην και τον προϋπολογισμόν, φέρη δε ταύτα εις το Συμβούλιον προς έγκρισιν και

δ) Να γίνη η εξαγωγή των χωμάτων του προς δυσμάς της Αγοράς μέρους του φρουρίου χάριν της διευκολύνσεως της ρυμοτομίας της οδού Πεταλιάδικα, ανατίθεται δε εις τον μηχανικόν του Δήμου όπως κάμη την σχετικήν μελέτην μετά του προϋπολογισμού και φέρη ταύτα εις το Συμβούλιον προς έγκρισιν".

Τελικά η παραπάνω απόφαση τροποποιείται την 8/1/1913 και αποφασίζεται στους διαδρόμους και τα πεζοδρόμια της Αγοράς να τοποθετηθούν ομοιόμορφες πλάκες μαρμάρου, καθώς επίσης η ανάθεση εκτέλεσης των έργων να γίνει μετά από δημόσιο μειοδοτικό διαγωνισμό επισπευδομένης της δημοπρασίας για το εσωτερικό της Αγοράς (όπως είδαμε η κατάληξη ήταν διαφορετική και την εργασία ανέλαβε ο Κουτσοκολλάκης). Τον ίδιο μήνα ανακύπτει διαφωνία μεταξύ του εργολάβου και του μηχανικού του Δήμου: ο πρώτος διατείνεται ότι εκτέλεσε όσα έργα είχε υποχρέωση, ενώ ο δεύτερος ότι έχει να εκτελέσει κι άλλα. Για τη λύση της διένεξης ο Δήμος προσφεύγει προς το αρμόδιο (άρθ.66 Ν. 356) προβλεπόμενο Διαιτητικό Συμβούλιο, το οποίο με την υπ' αριθμ.1/1913 απόφασή του, αποφαινεται "ότι ούτος (ο εργολάβος) κατά τους όρους του εργολαβικού συμβολαίου υποχρεούται όπως εκτελέση έργα πραγματικής τιμής, συν τη προσθήκη του ενός έκτου, εκ δρχ. 258.783 και 80% και ότι εις το ποσόν τούτο καταλογητέαι αι υπό του εργολάβου εκτελεσθείσαι εργασίαι εκ δρχ. 249.000 ουχί δε και η αξία των παρ' αυτού προμηθευθέντων υλικών διά το έργον της Αγοράς, εφόσον δεν εγένετο χρήσις αυτών συμφώνως προς τους όρους της συγγραφής και του εργολαβικού συμβολαίου". Στο πρακτικό αριθ. 11 της 26ης Απριλίου 1913 (αποφ.41) του Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων καταχωρείται λεπτομερής πίνακας των πληρωμών που είχαν γίνει μέχρι τότε για την ανέγερση της Αγοράς.

"1) Εις τον εργολάβον της Αγοράς δρχ.223.206,40

2) Διά το υδραγωγείον " δρχ. 11.103,55

3) Διά διαμέσους τόκους του δανείου δρχ. 4.537

4) Εις αποζημιώσεις λαχανοκήπων, δικ.τέλη απαλλοτριώσεων και συμβολή. τέλη του δανείου δρχ. 5.112.75

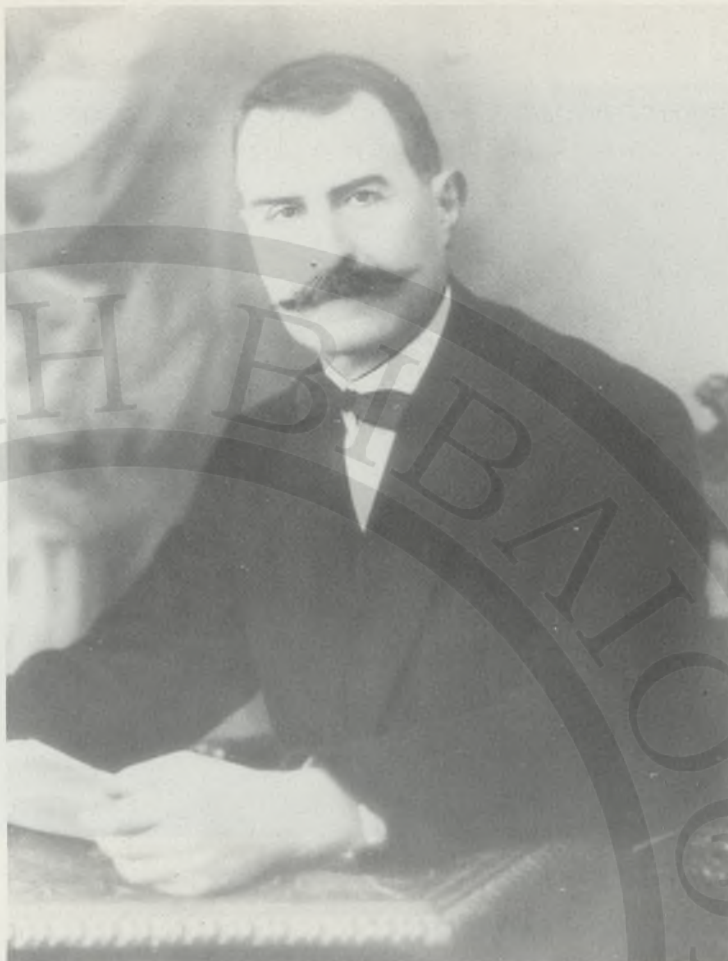
5) Εις μισθοδοσίας των προς επίβλεψιν των έργων δύο επιστατών δρχ. 5.664

6) Εις εργολάβον πηλακωστρούσεως των διαδρόμων και μαγαζείων δρχ. 4.800

7) Διά την προμήθειαν των λαμπτήρων "ΛΟΥΞ" της Αγοράς δρχ. 4.276,50 και

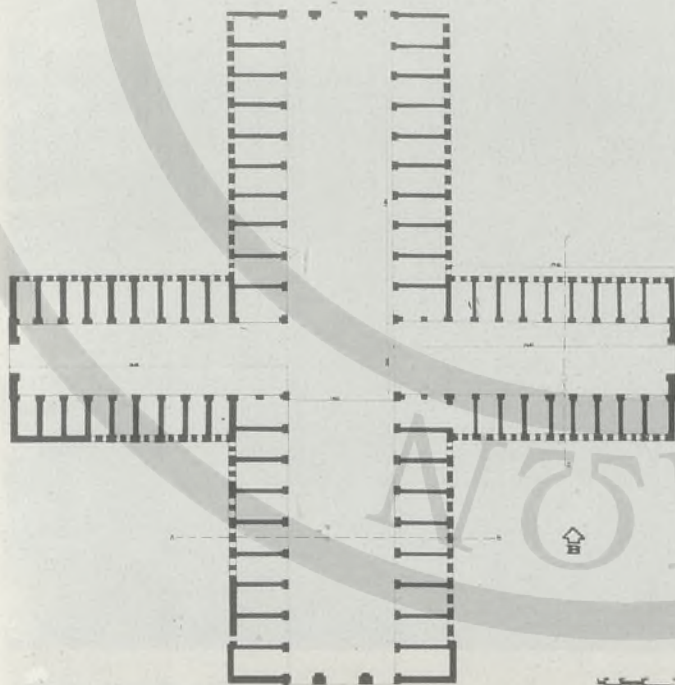
8) Εις ημερομίσθια οδηγού της πετρελαιο- μηχανής, έξοδα καταθέσεως του θεμελίου λίθου και άλλα μικροέξοδα αφορώντα την Αγοράν δρχ. 1.431,65".

Είχαν πληρωθεί δηλαδή 260.132,05 δρχ. και παρέμενε υπόλοιπο κατατεθειμένο στην Τράπεζα Κρήτης 29.867,95 δρχ., ποσό βέβαια που δεν ήταν δυνατόν να καλύψει ούτε καν την αποπληρωμή του εργολάβου για τα κύρια έργα ανέγερσης της Αγοράς, πόσο μάλλον το κόστος κατασκευής των υπολειπομένων συμπληρωματικών έργων, που ήταν απαραίτητα για να λειτουργήσει σωστά η Αγορά.

*Ο Δήμαρχος Εμμ. Μουντάκης
(Δήμος Χανίων)*

Mayor Emm. Moundakis

Το σχέδιο της Αγοράς σε σχήμα σταυρού

The draught - plan of the Market

*Το ρήγμα στα τείχη
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Demolishing the Wall

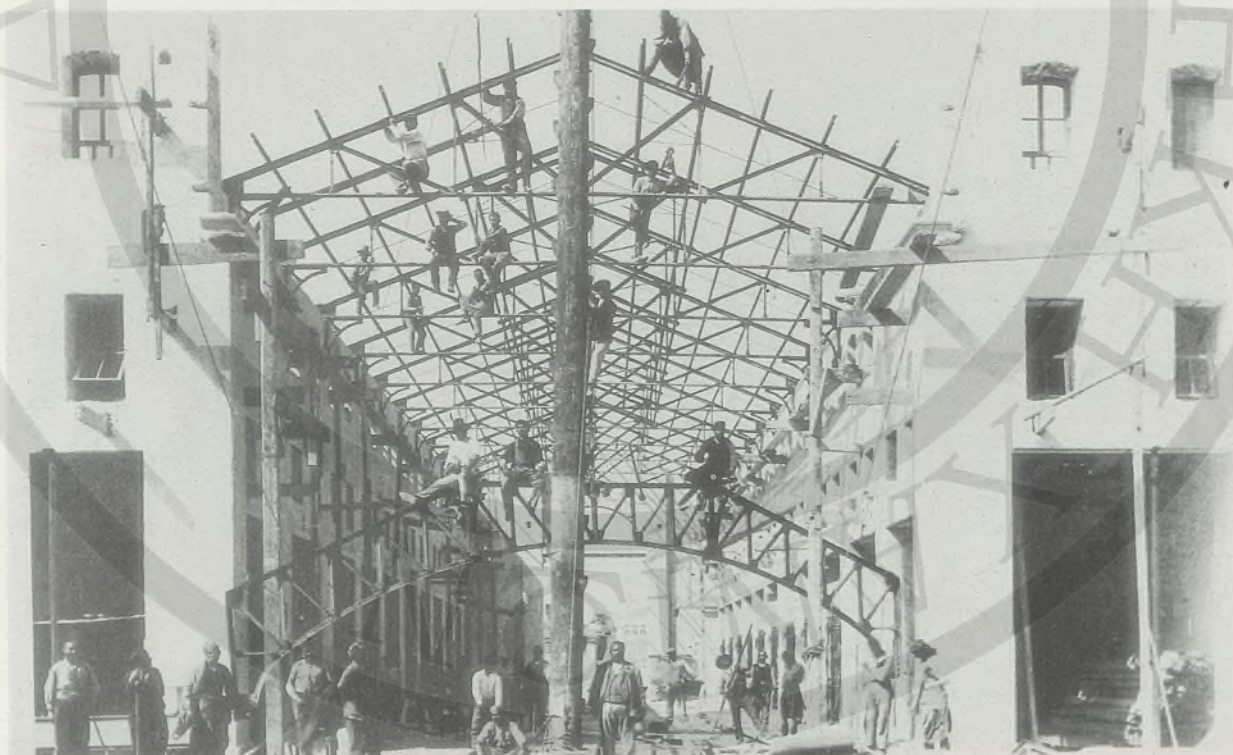
*Έργα θεμελίωσης
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Construction area

*Ο Δημοτικός Κήπος
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

The Municipal Garden

*Κατασκευή της στέγης
("Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα")*

Building the roof

*Η ανατολική πλευρά της Αγοράς πριν επιχωματωθεί
η τάφος*

(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

*The eastern part - The moat is yet to
be embanked*

*Το ανατολικό υπόστεγο
(Μιχ. Δέφνερ)*

The eastern shed

Αγαθάγγελος Νισοχάκης (1913).

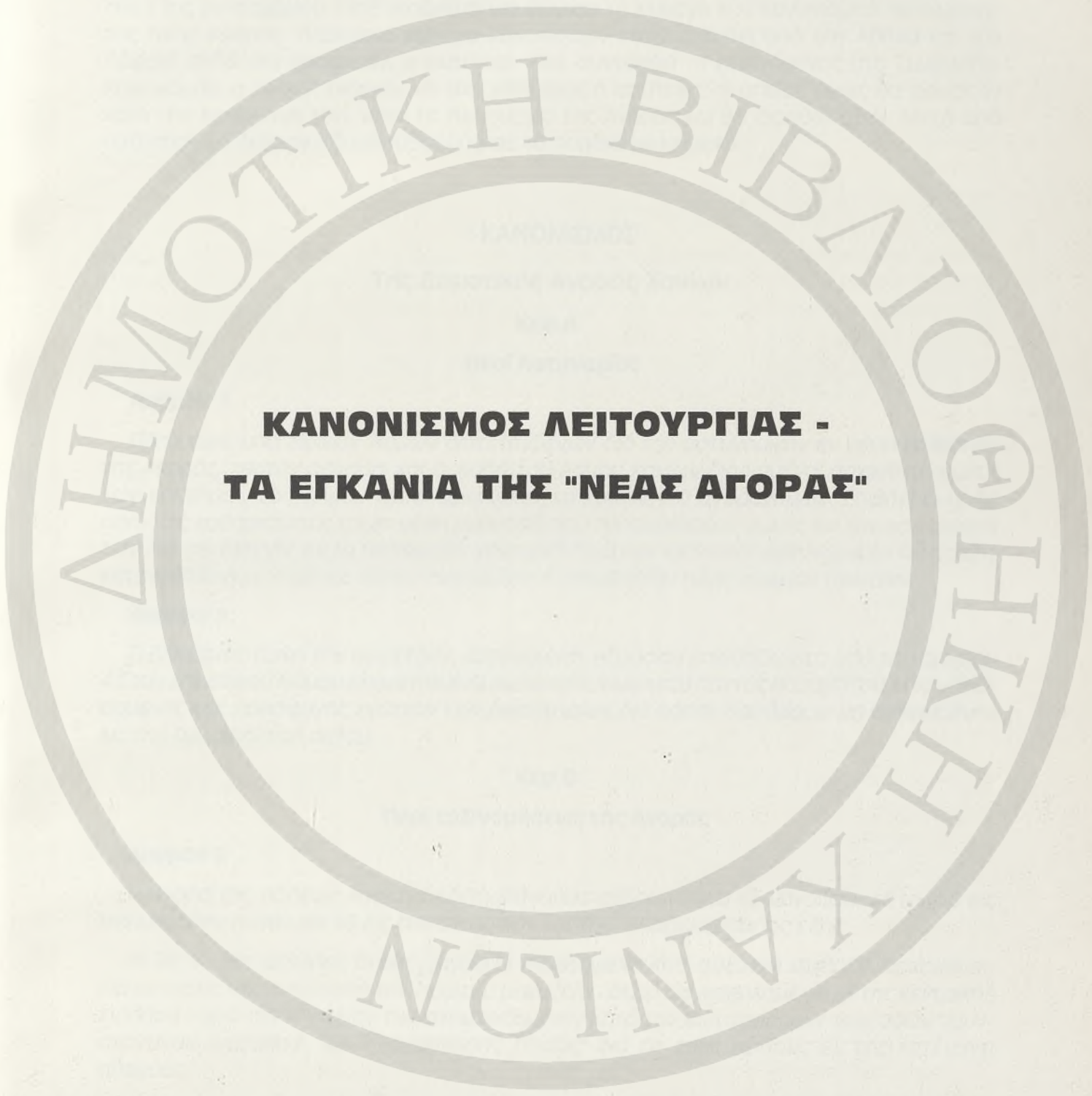
Ο Επίσκοπος Αγαθάγγελος
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)

The Arch - Bishop Agathangelos

Το Α' Γυμνάσιο Χανίων και στο βάθος η Δημοτική
Αγορά
(Δημοσιεύθηκε στην εφημ. "Χαν. Ελευθεροτυπία")

*The 1st High - School of Chania at
the eastern part of the Market*

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ -
ΤΑ ΕΓΚΑΝΙΑ ΤΗΣ "ΝΕΑΣ ΑΓΟΡΑΣ"**

Τον Σεπτέμβριο του 1913 η ανέγερση της Αγοράς βρισκόταν στο τελικό σχεδόν στάδιο. Έτσι παρουσιάζεται πλέον το θέμα του τρόπου λειτουργίας του κτίσματος και επομένως η ανάγκη κατάρτισης σχετικού Κανονισμού. Έτσι στη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου της 23ης Σεπτεμβρίου 1913 εισάγεται για ψήφιση το κείμενο του Κανονισμού Λειτουργίας της Νέας Αγοράς. Παρόμοια κείμενα Κανονισμών είχαν ζητηθεί από την Αθήνα και τον Πειραιά αλλά δεν βρέθηκαν, γι αυτό και είχε συνταχθεί ο εισαγόμενος στο Συμβούλιο Κανονισμός, ο οποίος πιθανόν να είχε ελλείψεις ή ατέλειες, οι οποίες όμως θα φαινόταν κατά την εφαρμογή του, κατά τη λειτουργία της Αγοράς και θα διορθωνόταν. Μετά από συζήτηση το Δημοτικό Συμβούλιο ψήφισε το παρακάτω κείμενο:

" ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Της Δημοτικής Αγοράς Χανίων

Κεφ.Α

Περί Αστυνομίας

Άρθρον 1.

Πλην των, υπό ειδικών Νόμων διατεταγμένων διά την αστυνομικήν εν γένει επίβλεψιν της Αγοράς, ταύτην ασκούσι και οι παρά του Δήμου Χανίων διορισμένοι αρχικλητήρ μετά των κλητήρων του Δήμου και οι ασκούντες τα καθήκοντα αγορανόμων. Επιβλέπουσι δε πλην της καθαριότητος και εν γένει ευπροσώπου παρουσιάσεως αυτής και την εφαρμογήν των διά την Αγοράν και τα τρόφιμα εν γένει εκδιδομένων εκάστοτε αστυνομικών διαταγών, καταγγέλλοντες νομίμως πάσαν παράβασιν ή υπερβασίαν προς νόμιμον τιμωρίαν.

Άρθρον 2

Ο Δήμαρχος ασκεί την ανωτέραν, αστυνομικήν εξουσίαν επιβάλλων τα υπό του άρθρου 41 του Δημοτικού Νόμου επιτρεπόμενα αυτώ πρόστιμα κατά παντός παραβάτου, επιφυλασσομένης της προσφυγής ενώπιον των Δικαστηρίων διά πάσαν παράβασιν μη υποκειμένην εις την αρμοδιότητα αυτού.

Κεφ.Β

Περί ταξινομήσεως της Αγοράς

Άρθρον 3

Η αγορά της πόλεως Χανίων περιλαμβάνουσα εβδομήκοντα έξ μαγαζεία, εξ ων 38 εις την μεγάλην στοάν και 38 εις την εγκάρσιον ταύτης, υποδιαιρείται ως εξής:

Α) Εις τα της μεγάλης στοάς μαγαζεία Ιηριθμημένα κατ' αύξοντα αριθμόν, αρχομένου διά μεν τους περιπτούς από του πρώτου μαγαζείου δεξιά τω εισερχομένω εκ της κεντρικής εισόδου παρά την πλατείαν την σχηματιζομένην κατά την διασταύρωσιν των οδών "Κωνσταντίνου Διαδόχου", και "Πριγκηπίσσης Σοφίας" διά δε τους αρτίους εκ της κατέναντι πλευράς.

Β) Εις τα της εγκαρσίου στοάς κατ' αύξοντα επίσης αριθμόν, αρχομένων των μεν περιπτών δεξιά τω εισερχομένω από της προς την Χαλέπαν ανατολικής πύλης και εκ της

κατέναντι πλευράς των αρτίων.

Αρθρον 4

Εις τα της Μεγάλης Στοάς μαγαζεία θέλουνσι τοποθετηθή τα λαχανοπωλεία και οπωροπωλεία, μη απαγορευομένης της εγκαταστάσεως παντοπωλείων εντός των μαγαζείων ή και της πωλήσεως γάλακτος νωπού και γαλακτοκομικών ειδών. [Τροποποιήθηκε στη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου της 4ης Οκτωβρίου 1913, το οποίο "... εγκρίνει όπως τροποποιηθεί του Κανονισμού της Αγοράς το αριθ. 4 παρ. 1, οριζομένου ότι επιτρέπεται εις τα εν τη στοά των Λαχανοπωλείων εγκατασταθησόμενα παντοπωλεία να τοποθετώσιν επί των προ αυτών πεζοδρομίων είδη παντοπωλείου, οπότε δεν θα επιτρέπεται η τοποθέτησις εν αυτοίς και λαχανικών, απαγορευομένης συγχρόνως της παρά των ενοικιαστών των μαγαζείων υπενοικιάσεως των πεζοδρομίων εις τρίτα πρόσωπα".]

Εις τα της εγκαταστάσεως στοάς θέλουνσι τοποθετηθεί εις μεν τα μαγαζεία τα φέροντα τους αριθμούς 39, 41, 43 και 45 τα ιχθυοπωλεία, εις δε τα λοιπά τα κρεοπωλεία, απαγορευομένης της χρήσεως αυτών ως και των πεζοδρομίων αυτών δι' οιονδήποτε άλλιον σκοπόν.

Διά τα χοίρεια κρέατα θέλει ληφθή ιδιαίτερα φροντίς όπως ταύτα τοποθετηθώσιν εις το άκρον της δυτικής πλευράς έναντι αλληλήων, μη επιτρεπομένης της πωλήσεως χοιρείου κρέατος εις τα λοιπά κρεοπωλεία.

Αρθρον 5

Τα τέσσαρα γωνιαία προς την εσωτερικήν πλατείαν της Αγοράς μαγαζεία ως και τα υπ' αριθ. 1 και 2 μαγαζεία τα έχοντα ανώγειον δωμάτιον δύνανται να χρησιμοποιηθώσι και δι' άλλας εργασίας κατόπιν ιδιαιτέρας συμφωνίας, αναλόγως των παρουσιασθησομένων αναγκών, οπότε τα του κέντρου δύνανται να συνενωθώσι με τα παρακείμενα αυτής.

Αρθρον 6

Δεν επιτρέπεται η ενοικίασις μαγαζείων πλειόνων των δύο συνεχομένων εις το αυτό πρόσωπον οπότε επιτρέπεται η αφαιρέσις του διαχωρίσματος επί τη βάσει ιδίας συμφωνίας.

Αρθρον 7

Απαγορεύεται η κυκλοφορία παντός είδους τροχοφόρων και ζώων εντός της αγοράς. Η εισαγωγή των εμπορευμάτων θα γίνεται μόνον διά των οπισθίων θυρών των μαγαζείων.

Αρθρον 8

Επιτρέπεται εις τους ενοικιαστές η χρήσις των πεζοδρομίων της αγοράς διά την τοποθέτησιν μόνον λαχανικών και οπωρικών εν γένει εν τη οικεία στοά.

Αρθρον 9

Εντός της αγοράς και εν περιβλήπτω τόπω του κέντρου θα ευρίσκειται δημοτικός ζυγός προς έλεγχον.

Αρθρον 10

Η δημοτική αγορά θα ευρίσκειται ανεωγμένη από βαθείος όρθρου μέχρι της 10 μ.μ. μη αποκλειομένης της παρατάσεως ή της ελαττώσεως του χρόνου τούτου διά την μ.μ. ώρα αναλόγως της ώρας του έτους.

Αρθρον 11

Επί των δεξιά και αριστερά της αγοράς υποστέγων θα κατευθύνονται όλα τα φορτηγά υποζύγια και τροχοφόρα τα μετακομίζοντα τα διάφορα εμπορεύματα εν αυτοίς δε θα γίνεται και η χονδρική πώλησις αυτών, μη επιτρεπομένης της εισόδου αυτών εν τη αγορά προ της εξαγοράς των παρά των μεταπωλητών.

Αρθρον 12

Δικαίωμα ενοικίου καταβάλληται υπό των παραγωγών ή των διαμετακομιστών των εμπορευμάτων.

α) δι' εκαστον φορτίον καυσοξύλων 0,05 της δραχμής, ξυλανθράκων 0,20 επί δε των λοιπών ειδών 2% επί της αξίας αυτών. Δεν επιρέπεται η εν τοις υποστέγοις παραμονή εμπορευμάτων πλέον των τριών ημερών. Δι' εκάστην ημέραν πέραν των τριών ημερών θα καταβάλληται το αυτό ποσόν. Ιτροποποιήθηκε στη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου της 26ης Σεπτεμβρίου 1913, το οποίο, μειοψηφούντος του Συμβούλου Κυρ. Ναξάκη "... εγκρίνει όπως τροποποιηθή το άρθρον 12 του Κανονισμού της Αγοράς καταβαλλομένων διά τα εις τα υπόστεγα τοποθετούμενα ή σταθμεύοντα φορτία λιεπτών 5 δι' εκαστον φορτίον καυσοξύλων και λιεπτών 10 δι' εκαστον φορτίον τροφίμων και άλλων ειδών".]

Κεφ. Δ

Περί αγορανόμου

Αρθρον 13

Διά την εν γένει αστυνομίαν της αγοράς, την επίβλεψιν της καθαριότητος της ευπροσώπου παρουσιάσεως του ελέγχου των μέτρων και σταθμών, την πώλησις των εμπορευμάτων διορίζεται αγορανόμος υπό του Δήμου Χανίων.

Αρθρον 14

"Διά την εν καιρώ νυκτός φύλλαξιν της αγοράς θέλhouσι χρησιμοποιείσθαι οι κλητήρες της Δημαρχίας εκ περιτροπής."

Κατά την συνεδρίαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1913 και μετά την ψήφισιν του Κανονισμού της Αγοράς, ο Δήμαρχος Εμμ. Μουντάκης προτείνει τον διορισμό ως Αγορανόμου της Αγοράς, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κεφ. Δ του Κανονισμού, τον Ευστάθιο Ιωάν. Παπαδάκη. Το Δημοτικό Συμβούλιο αποδέχεται ομόφωνα την πρότασιν και διορίζει τον Παπαδάκη ως Αγορανόμο της Αγοράς με μηνιαίο μισθό 120 δραχ. Το κονδύλι της αναγκαίας πίστωσης θα συμπεριλαμβανόταν κατά την σύνταξιν του προϋπολογισμού, η δε μισθοδοσία του επρόκειτο να αρχίσει να καταβάλληται από την πρώτη ημέρα λειτουργίας της Αγοράς, οπότε και ο Αγορανόμος θα ανελάμβανε καθήκοντα.

Στις 26 Σεπτεμβρίου 1913 και ύστερα από πρότασιν του Δημάρχου, αποφασίζεται ομόφωνα να τεθεί ενεπίγραφος πλάκα στην πρόσοψιν της κεντρικής εισόδου της Αγοράς, με την χρονολογία της ανοικοδόμησιν του κτίσματος και το όνομα του Δημάρχου. Το κείμενο της πλάκας, που τοποθετήθηκε και βρίσκεται ως σήμερα εντοιχισμένη πάνω από την κεντρική είσοδο της Αγοράς, είναι:

"ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΧΑΝΙΩΝ

ΟΙΚΟΔΟΜΗΘΕΙΣΑ ΕΠΙ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΕΜΜ.ΜΟΥΝΤΑΚΗ ΕΝ ΕΤΕΙ 1913"

Αλλη πρόταση του Δημάρχου, που επίσης υπερψηφίσθηκε, ήταν να παύσει από 15 Οκτωβρίου 1913 και εξής η ενοίκιαση των πεζοδρομίων της οδού Κρίστου μέχρι το Καθέκασι, εφ' όσον τα λαχανοπωλεία που τα χρησιμοποιούσαν μέχρι τότε επρόκειτο να συγκεντρωθούν στην Αγορά. Έτσι τα πεζοδρόμια θα έμεναν ελεύθερα για χρήση από τους διερχόμενους πολίτες.

Η Νέα Αγορά - όπως ονομάσθηκε - είχε αρχίσει να λειτουργεί ανεπίσημα ακόμη από την 1η Νοεμβρίου 1913. Η εφημερίδα "ΚΗΡΥΞ" [φ.321/7-11-1913] στη στήλη "Τα εσωτερικά μας" σημειώνει:

"Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΧΑΝΙΩΝ"

Ηρχισεν από της 1ης Νοεμβρίου ε.ε. η λειτουργία της Δημοτικής Αγοράς Χανίων. Εν αυτή ενεκατεστάθησαν πάντα τα κρεοπωλεία και ιχθυοπωλεία και αρκετά λαχανοπωλεία και παντοπωλεία. Υπό την επίβλεψιν των υπαλλήλων της Δημοτικής Αγοράς, των κλητήρων του Δήμου και την αστυνομίαν της Χωροφυλακής, επετεύχθη όπως τα πεζοδρόμια των διαφόρων οδών της πόλεως μείνουν εντελώς ελεύθερα και ούτω εκλείψει το απδές θέαμα της καταλήψεως οδοκλήρων των πεζοδρομίων παρά των παντοπωλείων και λαχανοπωλείων και το οποίον ήκιστα συνέβαλεν εις την δημοσίαν υγείαν της πόλεως.

Η Δημοτική Αγορά Χανίων ήρχισε να λειτουργεί προ της εντελούς αποπερατώσεώς της, τα δε εγκαίνια θα γίνουν επισήμως βραδύτερον, εις αυτά δε θα παραστή κατά την εκφρασθείσαν επιθυμίαν του και ο Πρωθυπουργός κ. Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος".

Αλλά και η εφημερίδα "ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ" [φ.445/9-11-1913] αναφέρει σχετικά:

"Η Δημοτική Αγορά από της παρελθούσης εβδομάδος παρεδόθη προς χρήσιν του κοινού. Οι καταστηματάρχαι, οι οπωροπώλαι, οι κρεοπώλαι, οι ψαράδες, εγκατεστάθησαν εις τα ίδια χωριστά διαμερίσματα, τα οποία παρουσιάζουν εξαιρετικήν καθαριότητα.

Η Δημοτική Αγορά με την κανονικήν διαρρύθμισιν, την ευρύτητά της, τας πολλαπλὰς ευκολίας της, είναι το μοναδικόν έργον του Δήμου άξιον να επισύρη την προσοχήν παντός ξένου επισκέπτου.

Με την περισυλλογήν εις την Δημοτική Αγοράν των διαφόρων καταστηματαρχών ήνοιξαν οι δρόμοι τους οποίους κατέκλυζαν άηλιότε ούτοι με τα προς πώλησιν είδη και ούτω η πόλις φαίνεται αηλλάξασα εσωτερική όψιν, δοθέντος ότι τα παντοπωλεία, οπωροπωλεία και τα τοιαύτα κατείχον δύο των κεντρικωτέρων οδών της πόλεως.

Τα εγκαίνια του λαμπρού τούτου Δημοτικού έργου ανεβλήθησαν μέχρι της καθόδου του κ. Βενιζέλου εις Κρήτην, ήτις μετά το κλείσιμον της ειρήνης θεωρείται επικειμένη".

Όπως προαναφέρθηκε η Αγορά άρχισε να λειτουργεί από την 1ην Νοεμβρίου 1913. Στα τέλη του ίδιου μήνα, στη συνεδρίασή του της 25/11/1913, το Δημοτικό Συμβούλιο ψηφίζει κατά πλειοψηφία και επιβάλλει διατίμηση του κρέατος. Η απόφαση αυτή βρήκε αντίθετους τους κρεοπώλες που υπέβαλαν την υπ' αριθμ. 2660 αίτηση τους προς το Δημοτικό Συμβούλιο (εισήχθη στη συνεδρίαση της 30/12/1913), με την όποία εξέφραζαν τα παράπονά τους και εδίατείνοντο ότι η επιβληθείσα διατίμηση δεν ανταποκρινόταν προς τις τιμές που ζητούσαν οι παραγωγοί για τα σφάγια. Οι κρεοπώλες μάλιστα ανέφεραν ότι υπήρχε μεγάλη ζήτηση στις αγορές της Αθήνας και του Πειραιά και ζητούσαν να καταργηθεί η διατίμηση ή

να αυξηθούν οι τιμές του κρέατος "καθ' όσον άλλήως ευρίσκονται εις την ανάγκην να εγκαταλείψωσιν του επάγγελμά των, αφ' ου ουδέν εξ αυτού θα προσπορίζωνται κέρδος". Μετά από συζήτηση αναγνωρίσθηκε το δίκαιο των κρεοπωλών και τελικά το Δημοτικό Συμβούλιο ορίζει τις νέες τιμές διατίμησης του κρέατος:

1) Αρνί γάλακτος Α ποιότητας η οκά	δρχ. 2,40
2) Αρνί γάλακτος Β ποιότητας η οκά	δρχ. 2,20
3) Κριάρι ενός έτους η οκά	δρχ. 2,20
4) Μοσχάρακι γάλακτος η οκά	δρχ. 2,20
5) Μοσχάρι μέχρι ενός έτους η οκά	δρχ. 2,00
6) Βόειον Α ποιότητας η οκά	δρχ. 2,00
7) Βόειον Β ποιότητας η οκά	δρχ. 1,80
8) Προβατίνα στείρα η οκά	δρχ. 1,60
9) Τράγος η οκά	δρχ. 1,60
10) Αίγα η οκά	δρχ. 1,40
11) Ερίφιον γάλακτος Α ποιότητας η οκά	δρχ. 2,20
12) Ερίφιον γάλακτος Β ποιότητας η οκά	δρχ. 2,00
13) Ερίφιον ενός έτους η οκά	δρχ. 1,80
14) Χοίρειον γάλακτος η οκά	δρχ. 2,00
15) Χοίρειον μέχρι 25 οκάδας η οκά	δρχ. 1,80
16) Χοίρειον άνω των 25 οκάδων η οκά	δρχ. 1,60
17) μπριζόλες γδαρμένες η οκά	δρχ. 1,80"

Με πρόταση του Αντ. Μουντάκη ότι είναι δυσχερές η είσπραξη του 10λήπτου για το ενοίκιο των υποστέγων και δεν αποφέρει μάλιστα το ποσό που είχε κατ' αρχήν υπολογισθεί, καταργείται το σχετικό μέτρο.

Η επίσημη τελετή των εγκαινίων της Αγοράς είχε αποφασισθεί να ενταχθεί στις χαρμόσυνες εκδηλώσεις για την Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Ο τότε Πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος είχε εκφράσει την επιθυμία να εγκαινιάσει ο ίδιος το μεγαλόπνοο αυτό έργο. Έτσι με απόφασή του το Δημοτ. Συμβούλιο όρισε την ημερομηνία. Η τελετή της Ένωσης γίνεται την Κυριακή 1 Δεκεμβρίου 1913. Την Τετάρτη 4 Δεκεμβρίου στις 11 το πρωί, τρεις μέρες μετά την Ένωση, ο Βενιζέλος, συγκινημένος, εγκαινιάζει την Νέα Αγορά, παρουσία του Γενικού Διοικητή Λουκά Κανακάρη - Ρούφου του Δημάρχου Εμμανουήλ Μουντάκη, τον Νομάρχη, του Δημοτικού Συμβουλίου, όλων των Διοικητικών και Στρατιωτικών αρχών και πλήθους κόσμου.

Η σχετική ειδοσιογραφία σε εφημερίδα της εποχής αναφέρει για την τελετή:

"Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ"

Χθές την 11π.μ. ως είχε προαγγελθεί, ετελέσθησαν τα εγκαίνια της Νέας Αγοράς,

παρισταμένων του Πρωθυπουργού κ. Βενιζέλου, του Γεν. Διοικητού Κρήτης κ.Α.Ρούφου, του Δημάρχου, του Νομάρχου, του Δημοτικού Συμβουλίου και πάντων των Διοικητικών και Στρατιωτικών Αρχών και πλήθους λαού.

Τον αγιασμόν ετέλεσεν ο Θ. Επίσκοπος Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Αγαθάγγελος παραστατούμενος υπό του λοιπού κλήρου Χανίων.

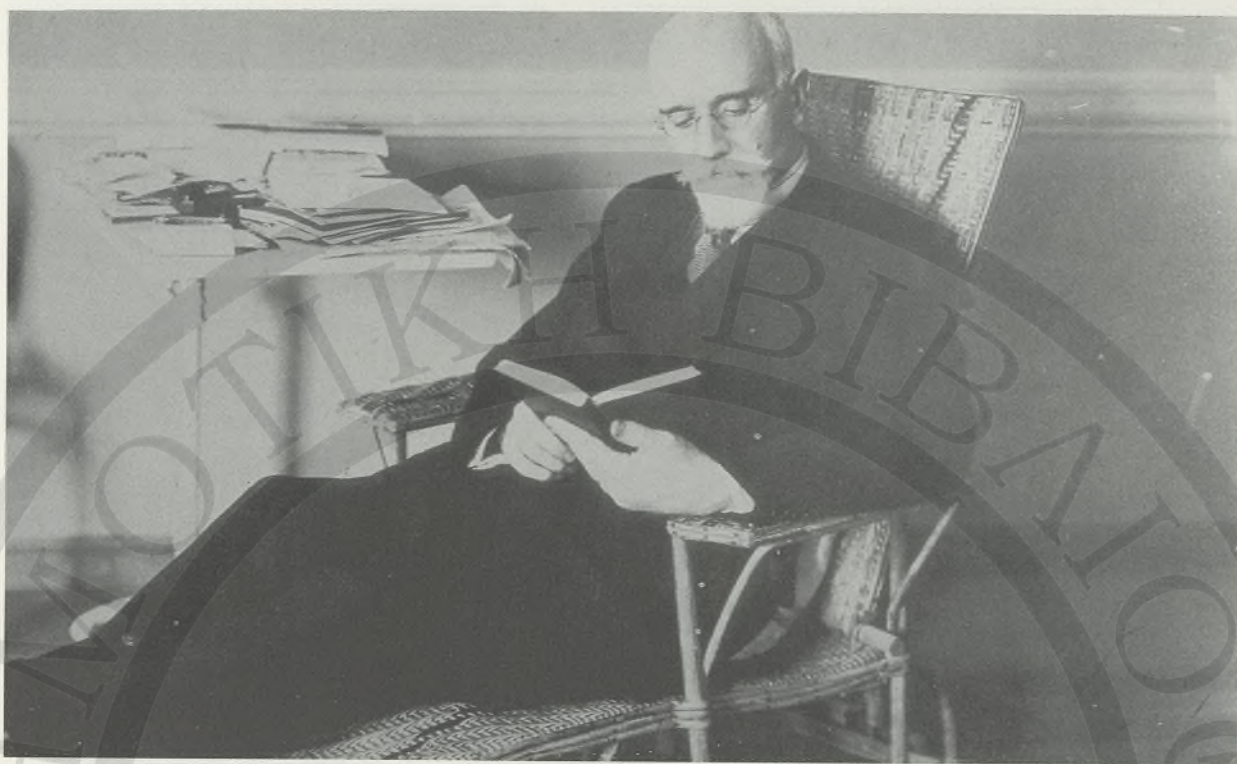
Μετά τον αγιασμόν ο Πρωθυπουργός κ. Βενιζέλος λαβών τον λόγον είπε περίπου τα εξής:

"Θεωρώ εμαυτόν ευτυχή διότι συνοδεύσας την Α.Μ. τον Βασιλέα Κωνσταντίνον εις την ιδιαιτέραν μου Πατρίδα, όπως επισημοποιήσωμεν την ένωσιν της θυγατρός με την Μητέρα, μοι εδόθη η ευκαιρία να παραστώ εις τα εγκαίνια του παρόντος έργου, μεγάλως συντελεστικού διά την εμπορικήν κίνησιν και πλουτολογικήν εν γένει πρόοδον του τόπου διά το οποίον εκφράζω τας συγχαρητηρίους ευχάς μου προς τους συντελεστάς του, Δήμαρχον Χανίων, Πρόεδρον Δημοτικού Συμβουλίου, και τα λοιπά μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου."

Εν τέλει ο κ. Βενιζέλος νυχήθη όπως η εμπορική και πλουτολογική πρόοδος του Τόπου, αυξηθή τόσο, ώστε να παραστή ανάγκη επεκτάσεως της Αγοράς ης τα εγκαίνια ετελούντο ή και ανεγέρσεως ετέρας τοιαύτης" και εξητωκραύγασεν υπέρ των Χανίων.

Το τέλος του λόγου του κ. Βενιζέλου εκάλυψαν παρατεταμένοι ζητωκραυγαί του παρισταμένου πλήθους, μεθ' ο Δήμαρχος κ. Μουντάκης νυχαρίστησε τον κ. Πρωθυπουργόν και εξητωκραύγασεν υπέρ αυτού, υπέρ του Βασιλέως και του έθνους.

Το τέλος της τελετής επεσφράγισαν διάφορα ενθουσιώδη εμβατήρια παιανισθέντα υπό της Μουσικής, κατόπιν δε ο κ. Πρωθυπουργός μετά της συνοδείας του περιήλθε την αγοράν, εκφράζων διαρκώς τον θαυμασμόν του διά το αληθώς εξοχον έργον τούτο".
(Εφημερίς "ΝΕΑ ΕΡΕΥΝΑ" Χανίων φ. 1178/5-12-1913).

*Ελευθέριος Βενιζέλος, Πρωθυπουργός
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

*Eleftherios Venizelos, Prime Minister of
Greece*

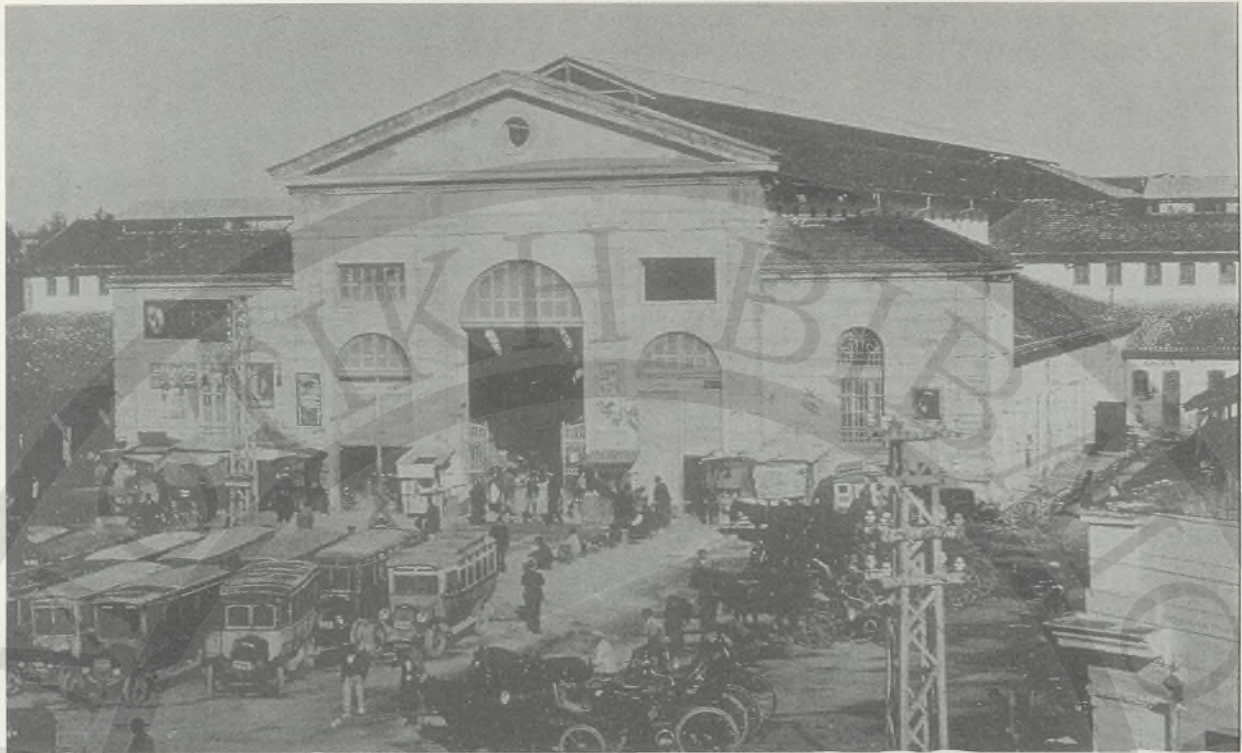
*Φirkάς - Τελετή Ένωσης της Κρήτης με την
Ελλάδα (1-12-1913)
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

*Crete united with Greece 1/12/1913 - The
ceremony at Firkas Fortress*

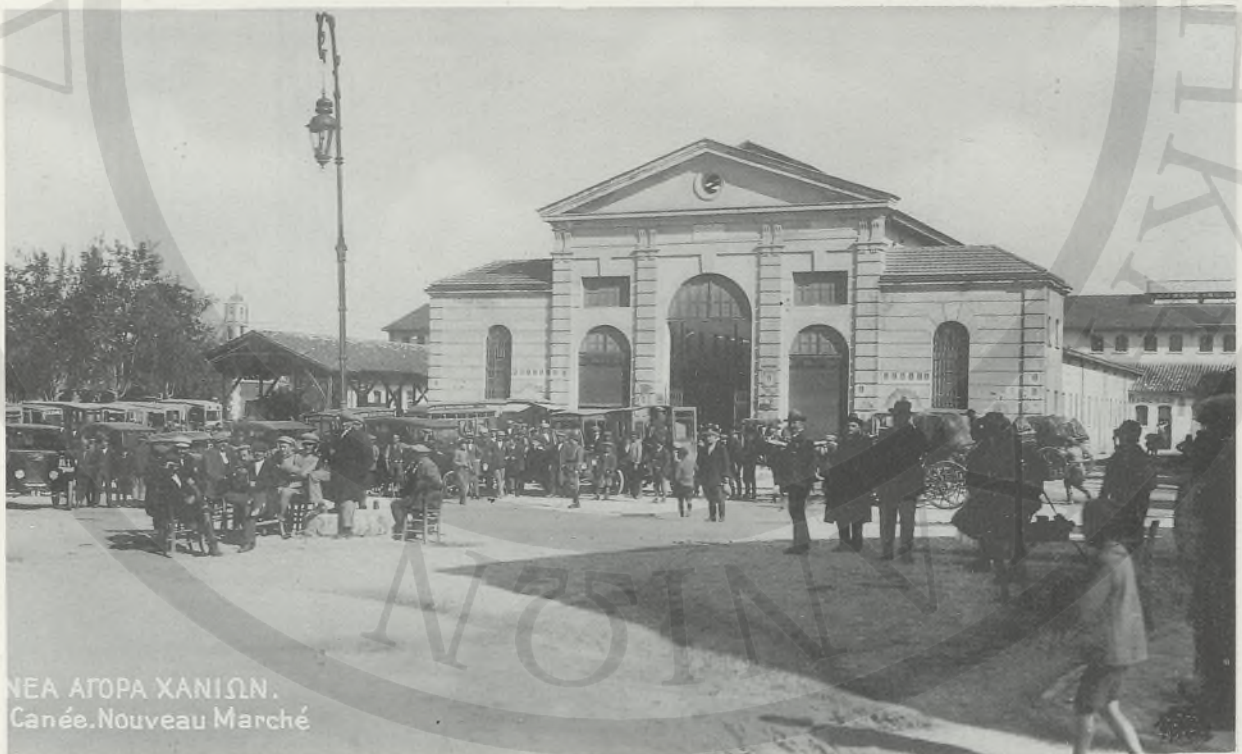
Ζώα μεταφέρονται στα υπόστεγα για να πουληθούν
(Συλ. Μαν. Ψυλλάκη)

Animals taken to the sheds to be sold

*Η Νέα Δημοτική Αγορά Χανίων
(Ιστορικό Αρχείο Κρήτης)*

The New Municipal Market of Chania

ΝΕΑ ΑΓΟΡΑ ΧΑΝΙΩΝ.
Canée. Nouveau Marché

*Η Νέα Αγορά Χανίων
(Συλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)*

The New Market of Chania

Τα πρώτα χρόνια
(Δημοσιεύθηκε στην εφημ. "Χαν. Ελευθεροτυπία")

The first years

Μπροστά από την Αγορά
(Συλλ. Μαν. Μπασιάς)

In front of the Market

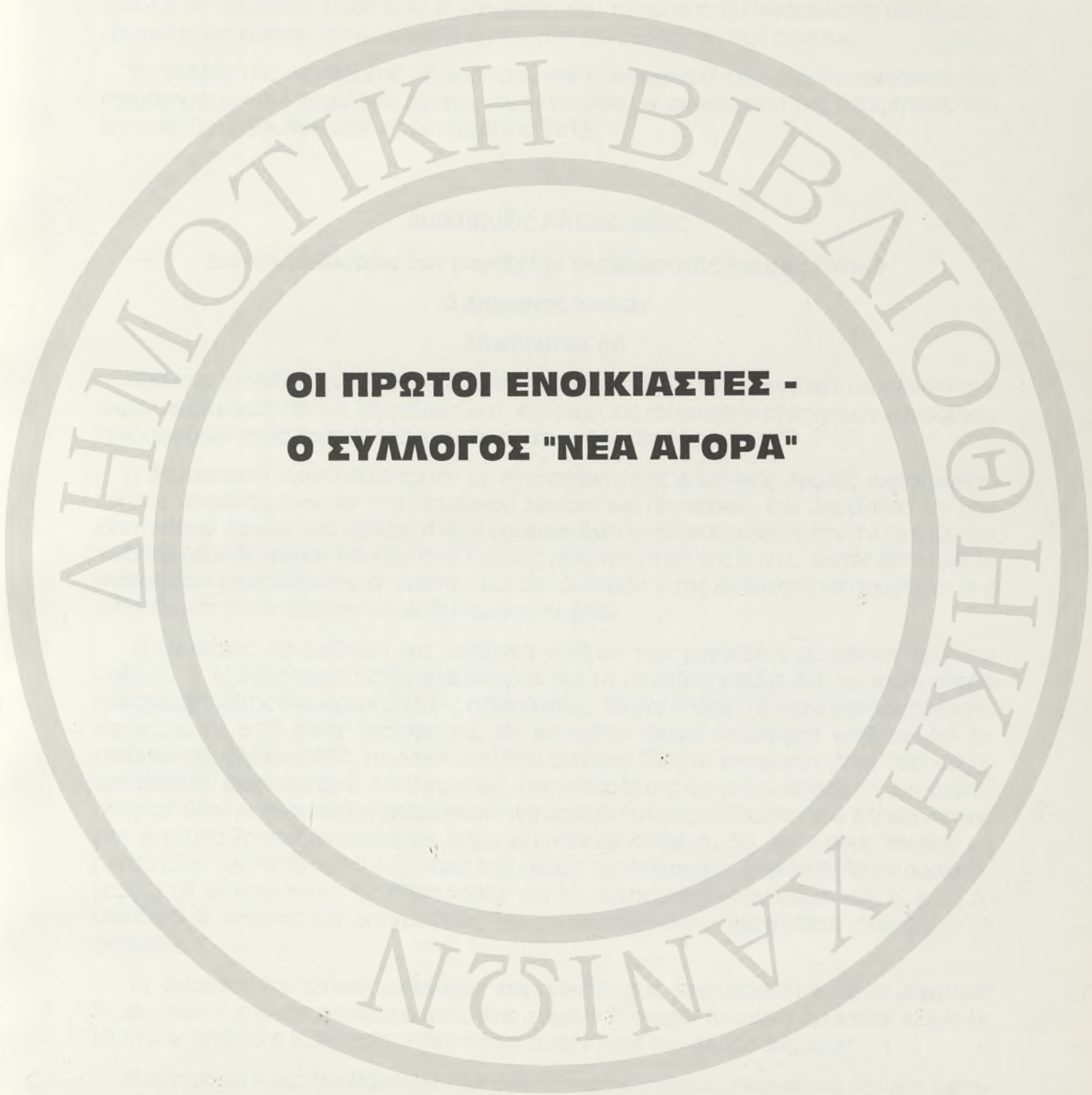
*Έξοδος προς την Αγορά από την σημερινή οδό
Τζανακάκη
(Συλλ. Μαν. Μπασιάς)*

*Going to the Market along (today's)
Tzanakaki str.*

*Η μεγαλύτερη πλατεία της πόλης
(Συλλ. Μαν. Μπασιάς)*

The largest square of the city

**ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΕΣ -
Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ "ΝΕΑ ΑΓΟΡΑ"**

Κατά την 14, 15 και 16 Οκτωβρίου 1913 είχαν διενεργηθεί οι πλειοδοτικές δημοπρασίες για την ενοικίαση των καταστημάτων της Αγοράς. Η τιμή εκκίνησης για τα κρεοπωλεία είχε ορισθεί σε 450 δρχ. ετησίως, για τα λαχανοπωλεία 550 δρχ. και για το καφενείο και ξενοδοχείο φαγητού 1.000 δρχ. Η καταβολή του τιμήματος θα γινόταν στο τέλος κάθε τριμηνίας απ' ευθείας στην Τράπεζα Κρήτης για την εξόφληση των δανείων.

Τα σχέδια της διακήρυξης πλειοδοσίας και η συγγραφή των όρων ενοικίασης των καταστημάτων της Δημοτικής Αγοράς είχαν εγκριθεί σε συνεδρίαση της Ολομέλειας του Δημοτικού Συμβουλίου στις 26 Σεπτεμβρίου 1913:

"Α

Διακήρυξις πλειοδοσίας

Διά την ενοικίασιν των μαγαζείων της Δημοτικής Αγοράς Χανίων

Ο Δήμαρχος Χανίων

Διακηρύττει ότι

Εκτίθεται εις πλειοδοσίαν διά δημοσίου συναγωνισμού η ενοικίασις των μαγαζείων της Δημοτικής Αγοράς Χανίων, ιδιαιτέρως ενός εκάστου, ως και των δύο εξωτερικών μαγαζείων, των κειμένων προς βορράν της Αγοράς επί της οδού Πεταλάδικα.

Η δημοπρασία ενεργηθήσεται εν τω καταστήματι της Δημοτικής Αγοράς ενώπιον Επιτροπής απαρτιζομένης εκ του Νομάρχου Χανίων, ως Προέδρου, του Δημάρχου και του Ειρηνοδίκου Χανίων, ως μελών, ή των νομίμων αυτών αναπληρωτών, την 14 Οκτωβρίου 1913 ημέραν Δευτέραν και ώρα από της 9ης πρωινής μέχρι της 5 μ.μ., οπότε θέλει γείνει η προσωρινή κατακύρωσις δι' έκαστον αυτών, δυναμένης της Επιτροπής να παρατείνη την πλειοδοσίαν την επομένην και μεθεπομένην ημέραν.

Η ενοικίασις θα διεξαχθή κατ' αύξοντα αριθμόν των μαγαζείων αρχομένη από του αριθμού 1. Η δημοπρασία επαναλαμβάνεται διά τα μαγαζεία εκείνα διά τα οποία ήθελε προσφερθή εντός 6 ημερών από της πλειοδοσίας, 5% επί πλέον της κατά την προσωρινήν κατακύρωσιν τελευταίας προσφοράς. Ως κατωτάτη δεκτή προσφορά ορίζεται διά τα κρεοπωλεία δραχμαί 450, τα λαχανοπωλεία δραχμαί 550, το καφενείον δρχ. 1000 και το ξενοδοχείον φαγητού δρχ. 1000 ετησίως. Πας πλειοδότης ίνα γείνει δεκτός εις την δημοπρασίαν δέον να προσάγῃ γραμμάτιον πιστοποιούν την εις το Ταμείον του Δήμου, ήτινος των ενταύθα Τραπεζών κατάθεσιν λόγω εγγυήσεως δραχμών 50, δέον προς τούτοις να προσάγῃ εγγυητήν ένα ή δύο, κατά την γνώμη της Επιτροπής, οίτινες θέλωσι προϋπογράψῃ τὸ τε πρακτικόν της πλειοδοσίας και το συναφθησόμενον συμβόλαιον, εἶναι δ' υπόχρεοι δι' ἀπάσας τὰς υποχρεώσεις του ενοικιαστοῦ άνευ δικαιώματος διαιρέσεως ή διζήσεως.

Το δικαίωμα της τελικής εγκρίσεως της πλειοδοσίας επιφυλάσσεται εις το Δημοτικό Συμβούλιον ή την επιτροπήν αυτού, ήτις εγκρίνει ή ακυροῖ τα οικεία πρακτικά, χωρίς εκ τούτου ν' αποκτά ο τελευταίος πλειοδότης ουδέν κατά του Δήμου δικαίωμα.

Η συγγραφή η περιλαμβάνουσα τους όρους της ενοικιάσεως είναι κατατεθειμένη εις το γραφείον του Δήμου Χανίων εις την διάθεσιν των βουλομένων.

Τα κηρύκεια και συμβολαιογραφικά τέλη βαρύνουσι τον μισθωτήν.

Συγγραφή

Των όρων της Ενοικιάσεως των μαγαζείων της Δημοτικής Αγοράς Χανίων.

Η παρούσα συγγραφή καθορίζει τους όρους της διά δημοσίου συναγωνισμού ενοικιάσεως των μαγαζείων της δημοτικής Αγοράς Χανίων.

Αι προσφοραί εν τη πλειοδοσία γίνονται δι' έκαστον των μαγαζείων της δημοτικής Αγοράς κεχωρισμένως.

Ο χρόνος της μισθώσεως εκάστου μαγαζείου ορίζεται από δύο έως τέσσερα έτη αναλόγως της δηλώσεως του ενοικιαστού ενώπιον της επί της πλειοδοσίας Επιτροπής.

Η μίσθωσις εκάστου μαγαζείου άρχεται από της ημερομηνίας της υπογραφής του οικείου ενοικιαστηρίου συμβολαίου.

Το μίσθωμα καταβάλλεται κατά τριμηνίας και εις την αρχήν εκάστης.

Επειδή δε τα ενοίκια της μαγαζείων της δημοτικής Αγοράς έχουσιν εκχωρηθή εις την Τράπεζαν Κρήτης εξ ασφάλειας και πληρωμών των δανείων των 300.000 δρχ. και 85.000 δραχμών, ο μισθωτής υποχρεούται ίνα εμπροθέσμως εκάστοτε καταβάλλη εις το ενταύθα Ταμείον της Τραπεζής Κρήτης την τριμηνιαίαν δόσιν και εις χρήματα αποδεκτά παρά της Τραπεζής, την απόδεξιν δε της καταβολής προσάγη, αντί μετρητών εις το Ταμείον της Δημαρχίας προς έκδοσιν του οικείου γραμματίου εισπράξεως.

Πάσα οιαδήποτε καθυστέρησις δόσεως πλέον των τριών ημερών καθιστά την δόσιν ταύτην έντοκον και παρέχει τω Δημάρχω το δικαίωμα της απ' ευθείας από του εγγυητού εισπράξεως της καθυστερουμένης δόσεως ή διαλύσεως της μισθώσεως. Εν τοιαύτη περιπτώσει ή εν αρνήσει του τελευταίου πλειοδότου να υπογράψη το συναφθησόμενον συμβόλαιον εντός δύο ημερών από της εις αυτόν κοινοποιήσεως της τελικής εγκρίσεως, το μεν υπ' αυτού κατατεθειμένον ως εγγύησις ποσού καταστήσει εις όφελος του Δήμου, ως τακτικόν δημοτικόν έσοδον, ότε δε τελευταίος πλειοδότης και ο εγγυητής αυτού εισίν απέναντι του Δήμου υπόχρεοι διά πάσαν αυτού εκ νέας εκμισθώσεως ζημίαν επί έλλαττον του αρχικού μισθώματος χωρίς να έχωσι δικαιώματα επί του τυχόν πλεονάσματος.

Εκτός των μαγαζείων των ειδικώς καθορισμένων προς τούτο εις ουδέν άλλο των κρεοπωλείων θα επιτρέπεται η πώλησις χοιρείου κρέατος.

Τα κατά το άρθρο 5 του Κανονισμού της Αγοράς δυνάμενα να χρησιμοποιηθώσι κατόπιν ιδιαίτερας συμφωνίας και δι' άλλας εργασίας μαγαζεία απαγορεύεται απολύτως να χρησιμοποιηθώσιν εν όλω ή εν μέρει προς έτερον σκοπόν μη ρητώς κατονομαζόμενον εν τη συμφωνία ταύτη.

Ο ενοικιαστής υποχρεούται εις την τήρησιν του Κανονισμού της Αγοράς ως και των εκάστοτε εκδιδομένων συναφών αστυνομικών διαταγών.

Κατά την ήξιν της μισθώσεως ο ενοικιαστής υποχρεούται να παραδώση εις τον Δήμον τό ενοικιασμένον αυτώ μαγαζείον. Διά πάσαν καθυστέρησιν υπόκειται εις ποινικήν ρήτρην πέντε δραχμών δι' εκάστην ημέραν υπερημερίας και δι' έκαστον μαγαζείον, πλην των κεντρικών γωνιαίων μαγαζείων δι' α η ποινική ρήτρα ορίζεται εις 10 δραχμάς ημερησίως, ευθύνεται δε και διά πάσαν εκ της καθυστερήσεως ταύτης ετέραν ζημίαν του Δήμου.

Ο ενοικιαστής οφείλει να επιμελείται του ενοικιασθέντος αυτώ μαγαζιού, να τηρή αυτό εν καλή καταστάσει και το παραδώσ ούτος εις τον Δήμον κατά την λήξιν της μισθώσεως ευθυνόμενος διά πάσαν εξ αμελείας ή κακής χρήσεως βλάβην ή ζημίαν εξαιρουμένης της εκ της χρήσεως συνήθους φθοράς".

Κατά τις πλειοδοτικές δημοπρασίες ενοικίασης, για τα υπ' αριθ. 61,63, 65, 67, 69 και 71 καταστήματα της στοάς των κρεοπωλείων δεν είχαν εμφανισθεί πλειοδότες. Για τα μη διατεθέντα καταστήματα αποφασίσθηκε να προκηρυχθεί επαναληπτική δημοπρασία, καθώς και για τα καταστήματα υπ' αριθ. 3,4,6,8,10,11,13,16,17,20,22,24,37,48,50 και 53, ενώ ζητήθηκε να προσαχθούν και δεύτεροι εγγυητές αξιόχρεοι για τα καταστήματα αριθ. 2,6,10,13,14,16,18,22,23,24,25,35,36,44,48,52,54, 59,66,72,73 και 74.

Αρχίζουν σιγά - σιγά να εγκαθίστανται στην Αγορά οι πρώτοι καταστηματάρχες. Αιτήθη το ζήτημα της ενοικίασης των καταστημάτων δεν τελειώνει με τις πλειοδοτικές δημοπρασίες. Ο Δήμος καλείται να εγκρίνει ή να απορρίψει, κάποια αιτήματα καταστηματαρχών που υποβάλλονται προς το Δημοτικό Συμβούλιο και που σκοπό έχουν να βελτιώσουν, διαφοροποιήσουν ή και να μεταβάλλουν τελειώς πρότερες αποφάσεις: π.χ. ο Νικόλαος Αθουσάκης ζήτησε να αλλιάξει το υπ' αριθ.72 κατάστημα, το οποίο του είχε κατακυρωθεί ως κρεοπωλείο, με το υπ' αριθ. 63 ξενοίκιαστο κατάστημα. Ύστερα από πρόταση του Δημάρχου και εφ' όσον στην απέναντι πλευρά - όπου και το αριθ. 63 κατάστημα- είχαν μείνει χωρίς να κατακυρωθούν πέντε καταστήματα και η αλληλαγή μάλληον θα συντελούσε στην ενοικίασή τους, το Δημοτικό Συμβούλιο ενέκρινε την αίτηση του Αθουσάκη. Ο Πέτρος Γαλιάνης που διατηρούσε καφενείο σε κατάστημα της Αγοράς ζήτησε να μεταφερθεί σε άλλο γιατί το καφενείο του ήταν δίπλα στα κρεοπωλεία των χοιρείων κρεάτων και οι Μωαμεθανοί πελάτες του, στους οποίους ως γνωστόν είναι απαγορευμένο από τη θρησκεία τους το χοιρινό κρέας, αρνούνται να έλθουν στο καφενείο ή να ψωνίσουν κάτι από εκεί. Ο Δήμος ενέκρινε την αλληλαγή - με τον όρο να συγκατατεθεί και ο καταστηματάρχης του καταστήματος - καθώς και το αίτημα του Γαλιάνη για την κατασκευή γυάλινων θυρών στο μέρος του μαγαζιού, όπου υπήρχαν κιγκλιδώματα. Στο μεταξύ ο Σταύρος Δασκαλάκης στον οποίο κατακυρώθηκε τελικά το υπ' αριθ. 18 κατάστημα και το οποίο θα χρησιμοποιούσε ως παντοπωλείο, λαχανοπωλείο και γαλακτοπωλείο, ζητούσε να του επιτραπεί να χρησιμοποιήσει και το πεζοδρόμιο, τοποθετώντας τα προς πώληση προϊόντα. Η Επιτροπή του Δημοτικού Συμβουλίου όρισε να πωλούνται τα είδη του γαλακτοπωλείου μέσα στο μαγαζί, τα δε λαχανικά επέτρεψε να τοποθετούνται στο πεζοδρόμιο, μέχρι την γωνία του μαγαζιού, προς την στοά των λαχανοπωλείων.

Ο Δήμος βέβαια είναι και αρκετά επιφυλακτικός στα διάφορα αιτήματα. Ακολουθείται σχεδόν κατά γράμμα ο Κανονισμός της Αγοράς και μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις και εφ' όσον συναινούν ορισμένα στοιχεία, γίνονται μικρές παρασπονδίες, για την εξυπηρέτηση των καταστηματαρχών. Έτσι ο Δήμος απέρριψε - ως αντικείμενη στον Κανονισμό της Αγοράς - αίτηση του κρεοπώλη Μεχμέτ Ματαρά για χρησιμοποίηση ως κρεοπωλείου, μέρους του καταστήματος των αδελφών Χαραλάμπους και Λεωνίδα Τζωρτζάκη, το οποίο οι δύο προηγούμενοι του παραχωρούσαν.

Παραπέμφθηκαν στην Ολομέλεια του Δημοτικού Συμβουλίου οι αιτήσεις των Εμμ. Αντ. Ζολινδάκη και Διονυσίου Ι.Τσίχλη με τις οποίες ζητούσαν να ενοικιάσουν δύο συνεχόμενα μαγαζιά, από τα ξενοίκιαστα, για να τα χρησιμοποιήσουν ως ξενοδοχείο φαγητού, ενώ η αίτηση του ενοικιαστού του υπ' αριθ. 13 καταστήματος Γεωργίου Χειλαδάκη να το μετα-

τρέψει από παντοπωλείο σε ξενοδοχείο φαγητού απερρίφθη.

Στην περίπτωση του Ιωάννη Μαστοράκη, ενοικιαστού του υπ' αριθ. 20 καταστήματος, ο οποίος ζήτησε να το χρησιμοποιήσει ως καπνοπωλείο "και δι' άλλα είδη εργασίας, τα οποία να μην συναγωνίζονται τους λοιπούς ενοικιαστές της Αγοράς", και επειδή οι φήμες έλεγαν ότι επρόκειτο να μετατρέψει το μαγαζί σε κουρείο, το Δημοτικό Συμβούλιο όρισε να χρησιμοποιηθεί το υπολειπόμενο του γωνιαίου καταστήματος του Μαστοράκη ως ξενοδοχείο [φαγητού] ανακαλώντας συγχρόνως την υπ' αριθ. 155/13-12-1913 απόφασή του, που είχε προκληθεί ύστερα από αιτήσεις άλλου Καταστηματάρχη.

Ο Διονύσιος Τσίχλης είχε ζητήσει να του παραχωρηθούν τα υπ' αριθ. 63 και 65 ξενοίκιαστα καταστήματα με ενοίκιο 920 δρχ. ετησίως εφ' όσον του επιτρεπόταν να τα χρησιμοποιήσει ως ξενοδοχείο φαγητού. Μετά από συζήτηση και ονομαστική ψηφοφορία είχε αποφασισθεί κατά πλειοψηφία να γίνει κατ' αρχήν σε δύο συνεχόμενα ξενοίκιαστα καταστήματα ξενοδοχείο φαγητού με τον όρο όμως να μην χρησιμοποιείται και ως κρεοπωλείο, ούτε να γίνονται εργασίες στην πρόσοψη του μαγαζιού. Η μίσθωση των καταστημάτων θα γινόταν με δημοπρασία. Αλλά όπως προαναφέρθηκε, το Δημοτικό Συμβούλιο μετέβαλε άποψη και ανεκάλεσε τη σχετική απόφαση.

Αλλά παρουσιάζεται κι ένα άλλο θέμα που είχε να κάνει και πάλη με τις θρησκευτικές απαγορεύσεις των μωαμεθανών: Αρκετοί μουσουλμάνοι κρεοπώλες είχαν εκφράσει παράπονα γιατί δεν μπόρεσαν να νοικιάσουν καταστήματα της Αγοράς. Στο προς δυσμάς μέρος της στοάς των κρεοπωλείων, είχαν μείνει ξενοίκιαστα μαγαζιά, αλλά οι μουσουλμάνοι δεν μπορούσαν να τα νοικιάσουν επειδή εκεί είχαν εγκατασταθεί και τα κρεοπωλεία του χοιρείου κρέατος. Ο Δήμαρχος προσπάθησε να βρει συμβιβαστική λύση και πρότεινε να μεταφερθούν από την αντίθετη πλευρά τα ιχθυοπωλεία, στα τρία τελευταία μαγαζιά προς την δυτική είσοδο της Αγοράς με την προϋπόθεση ότι οι δύο κρεοπώλες χοιρείου κρέατος της πλευράς αυτής θα μεταφερόταν απέναντι, ώστε ολόκληρη η δεξιά πλευρά να μείνει ελεύθερη. Αργότερα μάλιστα υπεβλήθη και αναφορά των κρεοπωλών της δυτικής στοάς που ζητούσαν να εκτελεσθεί η απόφαση μεταφοράς των ιχθυοπωλείων στη δυτική πλευρά και η εκτέλεση της οποίας είχε καθυστερήσει λόγω διαμαρτυρίας των κρεοπωλών της ανατολικής πλευράς. Τελικά το θέμα παραπέμφθηκε στον Νομάρχη Χανίων.

Σύμφωνα με τα σχέδια, είχαν δημιουργηθεί και εξωτερικά δημοτικά καταστήματα στη βορεινή πλευρά της Αγοράς, εφραπτόμενα με την σκάλα της εισόδου αυτής. Και κατά την ενοικίαση των μαγαζιών αυτών ο Δήμος εμφανίζεται ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένος ως προς την αισθητική και συμμετρία της εξωτερικής όψης της Αγοράς, αλλά και τα δικαιώματα των ενοικιαστών των καταστημάτων αυτών: Ο Γεώργιος Πυροβολιάκης, αρτοποιός ζήτησε να ενοικιάσει το πρώτο αριστερά Δημοτικό μαγαζί επί της σκάλας της βορεινής εισόδου της Αγοράς, για την πώληση ψωμιού, με την προϋπόθεση να ανοιχθεί πόρτα προς τη σκάλα. Αλλά οι υπόλοιποι καταστηματαρχές των πρώτων εκατέρωθεν της βορεινής εισόδου μαγαζιών είχαν ήδη διαμαρτυρηθεί σε περίπτωση ανοίγματος θυρών προς την σκάλα. Πέραν από αυτό, ήταν ενδεχόμενο και το απέναντι αντίστοιχο κατάστημα να αξίωνε το ίδιο δικαίωμα με αυτό του Πυροβολιάκη. Το αποτέλεσμα ήταν να απορριφθεί το αίτημά του.

Αλλη παρόμοια περίπτωση, με διαφορετικό τέλος όμως, ήταν αυτή του Εμμ. Τζουγκάρη, υποδηματοποιού, ο οποίος ζήτησε να ενοικιάσει το αριστερά ανεβαίνοντας την βορεινή και πάλη σκάλα της Αγοράς, μαγαζί "επί της οδού Πεταλάρικα". Προσέφερε ως μίσθωμα 450 δρχ. ετησίως, αλλά ήταν διατεθειμένος να πληρώνει 550 δρχ. εάν του

επιτρεπόταν να ανοίξει ένα παράθυρο προς την είσοδο της Αγοράς, ώστε να φαίνεται το εσωτερικό του καταστήματός του. Το μαγαζί αυτό είχε εκτεθεί δύο φορές σε πλειοδοσία χωρίς να παρουσιασθεί ενδιαφερόμενος, γι' αυτό και το θέμα συζητήθηκε επισταμένως. Εκφράσθηκαν αντιρρήσεις για το άνοιγμα του παραθύρου - που ίσως αργότερα μετατρέποταν σε πόρτα - το ενδεχόμενο αντίστοιχων απαιτήσεων από τον απέναντι ενοικιαστή, αλλιά και απόψεις για την συμμετρία της Αγοράς. Μειοψηφούντος του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου, εγκρίθηκε η ενοικίαση του μαγαζιού με μίσθωμα 550 δρχ. ετησίως και το άνοιγμα παραθύρου προς το πλατύσκαλο της Αγοράς, σε ύψος 0,80 μ. με σιδηρά κιγκλιδώματα, σύμφωνα με σχέδιο του μηχανικού του Δήμου και με δαπάνη του ενδιαφερόμενου καταστημάτων.

Όπως είναι φυσικό υπήρχε και επαγγελματική αντιζηλία μεταξύ των επιχειρηματιών. Σε Χανιώτικη εφημερίδα της εποχής, αναγράφεται η είδηση συμπλοκής του Ε.Π. καφεπώλη της Αγοράς, ο οποίος, με τη συνδρομή άλλου καταστημάτων, του Π.Γ., συνεπλήκην με καφεπώλη, μη επιτηδευματία της Αγοράς, "διότι ο τελευταίος μετέφερεν εις την Αγοράν και επώλη καφέν, εις ζημίαι του πρώτου, όστις ενόμιζεν ότι είχε δικαιώματα να πωλή εις την Αγοράν μόνοι, όσους καφέδες χρειαζόντο".

Όπως ήδη αναφέρθηκε στην Νέα Αγορά στεγάσθηκαν κρεοπωλεία, ιχθυοπωλεία, λαχανοπωλεία, γαλακτοπωλείο και οπωροπωλεία, καφενεία και ξενοδοχεία φαγητού ενώ στο υπ' αριθ. 1 κατάστημα στεγάσθηκε Αστυνομικό Τμήμα.

Η έρευνα έχει φέρει στο φως τα ονόματα των πρώτων ενοικιαστών, των εγγυητών τους καθώς και άλλα στοιχεία:

Αριθμ. Κατ.	Ενοικιαστής	Εγγυητής	Ετήσιο Μίσθωμα	Είδος Κατ/τος	Αριθμ. Πρακτ. & αποφ. Δ.Σ.	Παρατηρήσεις
1	Διοίκοις	.	730	Σταθμός Χωρ/κής	P36/A185/24-10-1913	
2	Γεώργ. Πηλασιδάκης	Ξεν. Εμμ. Παπαδάκης	730	.	P36/A185/24-10-1913	
3	Νικ. Παπαδαρισάκης	Π. Μαριακάκης	655	.	P37/A190/30-1--1913	
4	Δημ. Μαρκουλάκης	Μαρκ. Μαρκουλάκης	573	.	P37/A190/30-10-1913	
5	Ιβρ. Σφακιανάκης	Σάϊτ Ροδοθάκης	561	.	P36/A185/24-10-1913	
6	Γεωργ. Μακρυδάκης	Κ. Γαρεδάκης	600	.	P37/A190/3-8-1913	
7	Μιχ. Καζάκος	Δ. Γιαννακάκης	551	.	P36/A185/24-10-1913	
8	Χασάν Μπεκνράκης	Ιομ. Μοσχονάκης	605	.	P37/A190/30-10-1913	
9	Γεωργ. Χατζηδάκης	Φ. Σχοθινάκης	551	.	P36/A185/24-10-1913	
10	Ιω. Νιαουνάκης	Π. Κ. Γαθάνης	585	.	P37/A190/30-10-1913	
11	Βαρδής Κανισάκης	Ε. Κανισάκης	611	.	P36/A190/30-10-1913	
12	Κωνστ. Ξερογιαννάκης	Ιω. Φραντζεσκάκης	551	.	P36/A185/24-10-1913	
13	Εμμ. Πετράκης	Δ. Καραλάκης	630	Παντοπ.	P37/A185/30-10-1913	Αλλού ο Γεωργ. Χειλαδάκης
14	Γεωργ. Φρογουδάκης	Ιω. Καστρισιανάκης	551	.	P36/A185/24-1--1913	
15	Μπεκίρ Κακλιάκης	Ι.Γ. Μπισάκης	637	.	P36/A185/24-10-1913	
16	Εμμ. Μαυρογένης	Αντ. Πεντάρης	645	.	P37/A190/30-10-1913	
17	Πέτρος Γαθάνης	Ι. Ποντικάκης	1810	Καφεν.	P36/A187/24-10-1913	Αλλαγή λόγω οθωμ. πελατών
18	Σταύρος Δασκαλάκης	Αντ. Καρυδάκης	1320	Παν. λαχ.	P37/A190/30-10-1913	Αλλού ο Φ. Σχοθινάκης
19	Νίκος Αθουσάκης	Χ. Τζωρτζάκης	1140	Παντοπ.	P36/A185/24-10-1913	
20	Ιω. Μαστοράκης	Εμμ. Βατσάκης	1610	Καντοπ.	P37/A190/3-10-1913	και ξενοδοχ. φαγητού
21	Εμμ. Χάληρης	Αθκ. Σχοθινάκης	626	.	P36/A185/24-10-1913	
22	Αντ. Πενταράκης	Εμμ. Μαυρογένης	641	.	P37/A190/30-10-1913	πιθ. συνεχόμενο με 24
23	Αθκ. Σχοθινάκης	Εμμ. Χάληρης	551	.	P36/A185/24-10-1913	
24	Αντ. Πενταράκης	Εμμ. Μαυρογένης	600	.	P37/A190/30-10-1913	
25	Μιχ. Μαριδάκης	Α. Μαριδάκης	572	.	P36/A185/24-10-1913	

Αριθμ. Κατ.	Ενοικιαστής	Εγγυητής	Ετήσιο Μίσθωμα	Είδος Κατ/τος	Αριθμ. Πρακτ. & αποφ. Δ.Σ.	Παρατηρήσεις
26	Αλής Πυράκης	Δ. Σαββάκης	551	.	Π36/Α185/24-10-1913	
27	Κων. Σμυρλιάκης	Κ. Καζακουράκης	553	.	Π36/Α185/24-10-1913	
28	Αλής Κεκεδάκης	Χαλής Καζακουράκης	551	.	Π36/Α185/24-10-1913	
29	Αχμέτ Μαργιολιάκης	Χασάν Χατζηχασσανάκης	565	.	Π36/Α185/24-10-1913	
30	Σπυρ. Στουπάκης	Ν. Μαθινάκης	551	.	Π36/Α185/24-10-1913	
31	Γεώργ. Μαντακάκης	Στεφ. Καθαμαρίδης	551	.	Π36/Α185/24-10-1913	
32	Αντ. Μαυρομάτης	Στυλ. Τενεζάκης	551	.	Π36/Α185/24-10-1913	
33	Γεώργ. Λυβιάκης	Κων. Τζεδάκης	551	Παντοπ.	Π36/Α185/24-10-1913	
34	Ιζέτ Αννάκης	Ε.Κ. Παπαδάκης	.	.	Π36/Α185/24-10-1913	
35	Ιμβραήμ Φειμάκης	Βασίλ. Ακρωτηριανάκης	551	.	Π36/Α185/24-10-1913	
36	Αλής Πεταλιάκης	Νικίτ. Μπενάκης	551	.	Π36/Α185/24-10-1913	
37	Χουσεϊν Μπουρναζάκης	Αλής Κεκεδάκης	640	.	Π37/Α190/30-10-1913	
38	Δημ. Χανιωτάκης	Ευάγγ. Τζιφάκης	551	.	Π36/Α185/24-10-1913	
39	Σελήμ Σασατάκης	.	451	Κρεοπωλ.	Π41/Α70/19-12-1914	Αρχή εγκάρσιας στοάς
40	Νικ. Μουντάκης	Γεώργ. Α. Τζολιάκης	451	.	Π36/Α185/24-10-1913	
41	Ρετζέπ Σασατάκης	.	451	Κρεοπωλ.	Π41/Α70/19-12-1914	
42	Μιχ. Ξυνιδάκης	Γρ. Φριλιγγος	451	.	Π36/Α185/24-10-1913	
43	Χουσεϊν Γκαζής	.	451	Κρεοπωλ.	Π41/Α70/19-12-1914	
44	Αλής Γιαθιράκης	Αχμέτ Μαυράκης	451	.	Π36/Α185/24-10-1913	
45	Χασάν Ισαβάκης	.	451	Κρεοπωλ.	Π41/Α70/19-12-1914	
46	Ρετζέπ Τσαουσάκης	Δερβίς Τσαουσάκης	451	.	Π36/Α185/24-10-1913	
47	Μουσ. Νουμουρουσάκης	Μπεντρή Χασάν Σαράφ	455	.	Π36/Α185/24-10-1913	
48	Σαλής Σακουλιεράκης	Χουσεϊν Μπρετσάκης	475	.	Π37/Α190/30-10-1913	
49	Χαράλ. Μαμινάκης	Δημ. Μαμινάκης	540	.	Π36/Α185/24-10-1913	
50	Αλής Σαμπανάκης	Χαλήλ Σαμπανάκης	475	.	Π37/Α190/30-10-1913	
51	Μουσαφά Σιδερές	Μουσ. Νταγκατουσάκης	611	.	Π36/Α185/24-1-1913	
52	Δερβίς Τσαουσάκης	Μεχμέτ Σαμπουλιάνης	600	.	Π36/Α185/24-10-1913	
53	Στυλ. Βαρουχάκης	Νικ. Κουτσορέλης	631	.	Π37/Α190/30-10-1913	
54	Σουλεϊμ. Σακουλιεράκης	Χαρ. Μαμινάκης	663	.	Π36/Α185/24-10-1913	
55	
56	
57	
58	Σταύρος Δασκαλιάκης	.	1320	Παντοπ.	.	καταστ. 18/58
59	Μεχμέτ Ματαράς	Χ. Μαμινάκης	451	.	Π36/Α185/24-10-1913	
60	Αντ. Κουράκης (βαφέας)	Ιωσ. Κουράκης	600	Κρεοπωλ.	Π36/Α185/24-10-1913	Συν. Ν. Κολλέκας, κρεοπ.
61	Αντ. Αποστολιάκης	.	480	Αθαντοπ.	Π38/Α219/12-11-1913	
62	Νικ. Κοθιακουδάκης	Εμμ. Κοθιακουδάκης	600	Κρεοπωλ.	Π36/Α185/24-10-1913	
63	Νικ. Αθουσάκης	Χαρ. Τζωρτζάκης	451	Κρεοπωλ.	Π40/Α143/28-11-1913	Ανταλλαγή με το κατ. 72
64	Γεώργ. Βένος	Ν. Καμαριώτης	460	.	Π36/Α185/24-10-1913	
65	.	.	.	Κρεοπωλ.	.	
66	Ανδρ. Ζακυνθιανάκης	Ι. Δ. Κουρής	470	.	Π36/Α185/24-10-1913	
67	.	.	.	Κρεοπωλ.	.	
68	Αντ. Μανιτάκης	Ν. Ζ. Μουντάκης	451	.	Π36/Α185/24-10-1913	
69	.	.	.	Κρεοπωλ.	.	
70	Βασίλ. Σπαράκης	Θεοφ. Κεκάκης	451	Κρεοπωλ.	Π36/Α185/24-10-1913	
71	.	.	.	Κρεοπωλ.	.	
72	
73	Γεώργ. Καρής	Γεώργ. Κουκάκης	451	.	Π36/Α185/24-10-1913	
74	Γεώργ. Τζολιάκης	Ν.Ζ. Μουντάκης	451	.	Π36/Α185/24-10-1913	
75	
76	

Οι καταστηματαρχες της Αγοράς συγκροτούνται αμέσως σχεδόν, στις 26/1/1914, σε σύλλογο με την επωνυμία "Σύλλογος" "Η Νέα Αγορά" Χανίων", υποβάλλουν δε το Καταστατικό τους στην Πολιτεία, που εγκρίνεται με το υπ' αριθ. 165/8-1-1914 Διάταγμα του Γενικού Διοικητή Κρήτης Λουκά Κανακάρη Ρούφου:

Αριθ. Διατάγμ. 165

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Εχοντες υπ' όψει τον Νόμο ΔΡΛΔ [υπ' αριθ. 4134] της 28 Φεβρουαρίου 1913 περί διοικήσεως των στρατιωτικώς κατεχομένων χωρών και το άρθρον 46 του Αστικού Κώδικος.

Αποφασίζομεν και διατάσσομεν

Αρθρον 1.

Εγκρίνομεν το συνημμένον Καταστατικόν του εν Χανίοις ιδρυθέντος Συλλόγου υπό την επωνυμίαν "Σύλλογος η Νέα Αγορά" και επιτρέπομεν την ενέργειαν των υπό του Καταστατικού τούτου οριζομένων εργασιών.

Αρθρον 2.

Ο Σύλλογος οφείλει να υποβάλλη κατ' έτος τον ισολογισμόν του εις το αρμόδιον Τμήμα της Γεν. Διοικήσεως προς έγκρισιν

Αρθρον 3.

Πάσα τροποποίησις του καταστατικού τούτου δέον να υποβάλληται πρότερον εις το αρμόδιον Τμήμα της Γεν. Διοικήσεως προς έγκρισιν.

Αρθρον 4.

Η παρούσα έγκρισις δύναται ν' ανακληθῆ εν περιπτώσει παραβάσεως όρου τινός του εγκρινομένου Καταστατικού ή του παρόντος Διατάγματος.

Εν Χανίοις τη 8 Φεβρουαρίου 1914.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Λ. ΡΟΥΦΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

Του εν Χανίοις Συλλόγου των επιτηδευματιών της Νέας Αγοράς Χανίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α

Σκοπός του Συλλόγου

Αρθρον 1. *Ιδρύεται εν Χανίοις Σύλλογος υπό την επωνυμίαν "Σύλλογος η Νέα Αγορά Χανίων".*

Αρθρον 2. *Σκοπός του Συλλόγου είναι η διά παντός νομίμου μέσου ηθική και υλική υποστήριξις, προστασία και προαγωγή των αποτελούντων αυτόν μελών.*

Αρθρον 3. Περί των συντελούντων εκάστοτε εις τον σκοπόν του Συλλόγου μέσωσν αποφαίνεται το Διοικητικόν αυτού συμβούλιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β

Αρθρον 4. Μέλη του Συλλόγου γίνονται πάντες οι εντός της Νέας Αγοράς Χανίων επιτηδευματíαι οι άγοντες ηλικίαν ανωτέραν των 20 ετών πλην του Γραμματέως και Κοσμήτορος ο οποίος δύναται να η και μη επιτηδευματίας της Νέας Αγοράς Χανίων πάντες δε ούτοι εισί τα τακτικά μέλη του Συλλόγου άτινα έχουσι δικαίωμα ψήφου και προσκαλούνται εις τας συνελεύσεις του Συλλόγου, κατ' αντίθεσιν των εκτάκτων μελών του Συλλόγου τα οποία δεν έχουσι δικαίωμα ψήφου εις τας συνελεύσεις του Συλλόγου και δεν προσκαλούνται εις τας Συνελεύσεις και Αρχαιρεσίας του Συλλόγου.

Αρθρον 5. Τα μέλη του Συλλόγου αναγνωρίζονται δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου αυτού, εγγράφονται εν τω οικείω μητρώω και εφοδιάζονται διά σχετικού διπλώματος.

Αρθρον 6. Ο Σύλλογος δεν δέχεται μέλη επιτηδευματίας εκτός της Νέας Αγοράς ασκούντων το επάγγελμά των, αναγράφει όμως ευεργέτας αυτού δι' αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου πάντας όσοι ήθελον ευεργετήση οπωσδήποτε τον Σύλλογον παν δε τακτικόν μέλος του Συλλόγου όπερ ήθελε παύση εν τω μέλλοντι να η επιτηδευματίας της Νέας Αγοράς Χανίων θεωρείται αυτοδικαίως διαγεγραμμένον εκ των τακτικών μελών του Συλλόγου άμα τη αποχωρήσει του ως επιτηδευματίου της Νέας Αγοράς Χανίων και θα κατατάσσεται αυτοδικαίως εις τα έκτακτα μέλη του Συλλόγου τα οποία στερούνται ως είρηται του δικαιώματος ψήφου και της συμμετοχής εις τας συνεδριάσεις της Γενικής Συνελεύσεως του Συλλόγου και μόνον της υλικής υποστηρίξεως του Συλλόγου θ' απολαμβάνωσιν, εφόσον δεν αντιπράττωσιν εις τα συμφέροντα του Συλλόγου της Νέας Αγοράς Χανίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ

Πόροι του Συλλόγου

Αρθρον 7. Τα έσοδα του Συλλόγου αποτελούσιν αι μηνιαία εισπράξεις των μελών αυτού και πάσα άλλη έκτακτος συνδρομή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ

Δικαιώματα και υποχρεώσεις των μελών

Αρθρον 8. Τα μέλη του Συλλόγου οφείλουσι να καταβάλλωσι συνδρομήν μίαν δραχ.μηνιαίως. Η συνδρομή καταβάλληται από του πρώτου μηνός της εγγραφής θεωρουμένου πλήρους τούτου οιασδήποτε και αν ήθελεν είσθαι η ημέρα της εγγραφής.

Αρθρον 9. Παν μέλος οφείλει να καταβάλλη τακτικώς την συνδρομήν του εάν τις ήθελε διακόψη επί εξάμηνον την συνδρομήν αυτού, παρέμενε δ' εν τούτοις κατά το διάστημα τούτο εργαζόμενος εντός της νέας αγοράς Χανίων στερείται των κατωτέρω δικαιωμάτων των μελών του Συλλόγου, ουδέ δικαιούται εις περίθαλψιν ει μη μετά την πληρωμήν των καθυστερουμένων και μετά ένα μήνα από ταύτης.

Αρθρον 10. Παν μέλος του Συλλόγου έχων ανάγκην βοηθείας δικαιούται εις περίθαλψιν

εκ μέρους του Σύλλογου, αναλόγως των πόρων αυτού, αφού ήθελε καταστήσει τούτο γνωστόν εις το Διοικητικόν Συμβούλιον και εις τας επομένας περιστάσεις.

α) Εν περιπτώσει ασθενείας αυτού ουχί όμως διά χρονικόν διάστημα πλέον του έτους, μέχρι δρχ. 50 μηνιαίως.

β) Εν περιπτώσει επιστρατεύσεως του Ελληνικού Κράτους, ο Σύλλογος συντρέχει την οικογένειαν του επιστρατευθέντος μέλους εφόσον τούτο ήθελεν είναι ο προστάτης αυτής και μέχρι της απολύσεώς του διά μηνιαίου χορηγήματος μέχρι δρχ. 30.

γ) Εν περιπτώσει θανάτου μέλους τινος ο Σύλλογος δύναται να καταβάλη διά την κηδείαν μέχρι δρχ. 40.

Άρθρον 11. Των ανωτέρω δικαιωμάτων απολαμβάνουσι τα μέλη του Συλλόγου μετά παρέλευσιν ενός έτους από της εγγραφής αυτών και μετά την πληρωμή των τυχόν καθυστερουμένων συνδρομών αυτών.

Άρθρον 12. Πότε υπάρχει ανάγκη βοθείας και περί του ποσού της χορηγητέας συνδρομής αποφασίζει εκάστοτε το Διοικητικόν Συμβούλιον του Συλλόγου.

Άρθρον 13. Πάντα τα τακτικά μέλη του Συλλόγου έχουσι δικαίωμα ψήφου πηην των εκτάκτων μελών αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε

Περί του Διοικητικού Συμβουλίου και των καθηκόντων αυτού

Άρθρον 14. Ο Σύλλογος διοικείται υπό Συμβουλίου αποτελουμένου εξ εννέα μελών ήτοι του Προέδρου, δύο Αντιπροέδρων, Γραμματέως, Ταμίου και τεσσάρων Συμβούλων.

Άρθρον 15. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκλέγονται κατά διετίαν υπό της Γενικής Συνελεύσεως των μελών κατά τον μήνα Σεπτέμβριον διά της πλειοψηφίας των παρόντων καταρτιζομένου χωριστού ψηφοδεητίου διά τον Πρόεδρον και ιδιαιτέρου δι απαντα ομού τα λοιπά μέλη.

Άρθρον 16. Το Συμβούλιον συγκαλείται υπό του Προέδρου, οπότεν παρίσταται προς τούτο ανάγκη, ευρίσκειται δε εν απαρτία διά της παρουσίας εξ εκ των μελών αυτού. Αι αποφάσεις του Συμβουλίου λαμβάνονται διά της πλειοψηφίας των παρόντων. Εν περιπτώσει ισοψηφίας υπερισχύει η γνώμη του Προέδρου. Εν περιπτώσει θανάτου, παραιτήσεως ή ένεκα άλλης τινός αιτίας αποχωρήσεως του Προέδρου, Γραμματέως, Ταμίου ή δύο εκ των λοιπών μελών του Συμβουλίου γίνεται αμέσως νέα εκλογή.

Άρθρον 17. Το Διοικητικόν Συμβούλιον αποφασίζει περί πάντων των ζητημάτων των αφορώντων την διοίκησιν του Συλλόγου, την διαχείρησιν της περιουσίας και την επίτευξιν του σκοπού αυτού συμφώνως προς τας διατάξεις του παρόντος καταστατικού. Πάντα τα μέλη του Συμβουλίου είναι αλληληγγύως υπεύθυνα διά την διαχείρησιν της περιουσίας του Συλλόγου, εφόσον εξ υπαιτιότητος αυτών ήθελε προκύψει ζημία τις.

Άρθρον 18. Ο Πρόεδρος εκπροσωπεί τον Σύλλογον εις πάσας τας σχέσεις αυτού και ενώπιον πάσης αρχής και παντός Δικαστηρίου, συγκαλεί το Συμβούλιον και την Γενικήν Συνέλευσιν των μελών και διευθύνει τας συνεδριάσεις αυτών, μεριμνά περί της εκτελέσεως των αποφάσεων του Συμβουλίου και της Γενικής Συνελεύσεως, εντέλλεται εις τον Ταμίαν την πληρωμήν παντός εξόδου κατ' ιδίαν μεν κρίσιν μέχρι δρχ. πέντε [5] άνω δε του ποσού

τούτου κατόπιν εξουσιοδοτήσεως του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου υπογράφει μετά του Γραμματέως τα δικαιώματα των μελών και επιτηρεί την διαχείρησιν της περιουσίας του Συλλόγου.

Τον Πρόεδρον απόντα ή κωλυόμενον αναπληροί ο πρεσβύτερος των αντιπροέδρων.

Άρθρον 19. Ο Γραμματεύς εκτελεί την γραφικήν υπηρεσίαν του Συλλόγου, τηρεί τα πρακτικά των συνεδριάσεων, φυλάττει το αρχείον προσυπογράφει τα διπλώματα των μελών του Συλλόγου, ως επίσης προσυπογράφει και τας αποφάσεις του Συμβουλίου, και παν έγγραφον εκδιδόμενον υπό του Προέδρου κρατεί το μητρώον των μελών του Συλλόγου και των Ευεργετών αυτού ως και βιβλίον των χορηγουμένων βοηθημάτων ως επίσης τηρεί την σφραγίδα, αποσφραγίζει τα λαμβανόμενα έγγραφα, διευθύνει την αλληλογραφίαν και φροντίζει εκάστοτε περί όλων των αναγκαιούντων διά την ευπρόσωπον και αξιοπρεπή του Συλλόγου παράστασιν ως Κοσμήτωρ αυτού. Τον Γραμματέα αναπληροί ο πλέον εγγράμματος των μελών του Συμβουλίου.

Άρθρον 20. Ο Ταμίας ενεργεί τας εισπράξεις του Συλλόγου εκδίδων τας σχετικές διπλοτύπους αποδείξεις και εκτελεί τας πληρωμάς επί τη βάσει εγγράφου εντολής του Προέδρου. Κρατεί τ' απαιτούμενα βιβλία ήτοι:

α) βιβλίον διπλοτύπων αποδείξεων εισπράξεως,

β) βιβλίον καταθέσεων του Συλλόγου,

γ) βιβλίον Ταμείου εμφανίων τας ενεργουμένας εισπράξεις και πληρωμάς.

Εκ των χρημάτων του Συλλόγου ο Ταμίας δικαιούται να κρατή εις χείρας του ποσά μέχρι δραχμών πενήκοντα [50]. Τα υπόλοιπα χρήματα κατατίθενται εντόκως υπό του Ταμίου από κοινού μετά του Προέδρου εις την Τράπεζαν Κρήτης επ' ονόματι του Συλλόγου. Εκ της Τραπέζης όμως αναλαμβάνονται υπό του Ταμίου τη αποφάσει του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου. Τον Ταμίαν κωλυόμενον αναπληροί έτερον μέλος του Συμβουλίου υπ' αυτού υποδεικνυόμενον.

Οι σύμβουλοι καθούμενοι οφείλουσι να παρευρίσκωνται εις τας συνεδριάσεις του Συμβουλίου. Σύμβουλος όστις ήθελεν απουσιάσει αδικαιολογήτως επί τρεις συνεχείς συνεδριάσεις αποβάλλεται του Συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ

Περί Συνελεύσεως

Άρθρον 21. Ο Σύλλογος συνέρχεται τακτικώς μεν άπαξ του έτους την πρώτην Κυριακήν του μηνός Σεπτεμβρίου εκτάκτως δε οσάκις ήθελε κρίνει τούτο αναγκαίον. Το Συμβούλιον ευρίσκειται δ' εν απαρτία διά της παρουσίας των 3/5 εκ των μελών αυτού. Εάν κατά την πρώτην Κυριακήν δεν γίνη απαρτία, ο Σύλλογος συγκαλείται τας επομένας Κυριακάς όποτε θεωρείται εν απαρτία διά της προσελεύσεως του ημίσεως: [1/2] των μελών αυτού πλέον ενός.

Εις την ετησίαν συνέλευσιν δίδεται υπό του Προέδρου έκθεσις των πεπραγμένων και λογοδοσία περί των εσόδων και εξόδων του Συλλόγου, και της εν γένει καταστάσεως αυτού, επίσης αποφασίζει περί πάσης υποθέσεως, αφορώσης τα συμφέροντα του Συλλό-

γου. Συνεδριαζούσης δε της Συνελεύσεως παν μέλος τακτικόν δικαιούται να ζητήση τον λόγον και διαφώτιση το υπό συζήτησιν θέμα ελευθέρως εκφράζον την γνώμην του προκαλούν επί τούτω ψηφοφορίαν, ως επίσης να κάμνη και επερωτήσεις. Ωσαύτως εκλέγεται τριμελής επιτροπή προς εξελέγξιν της διαχειρίσεως του προηγουμένου έτους. Υποβάλλει δε η επιτροπή το πόρισμα της εξελέγξεως της εις την Γενικήν Συνέλευσιν την πρώτην μετά την εκλογήν της συνεδρίασιν, η δε Συνέλευσις αποφαινεται επί των πορισμάτων της εξελεγκτικής επιτροπής.

Γενικά Διατάξεις

Άρθρον 22. Ο Σύλλογος έχει σφραγίδα φέρουσαν εις το μέσον Αγκυραν, γύρωθεν δε, την επιγραφήν "Σύλλογος η Νέα Αγορά Χανίων". Ο Σύλλογος εορτάζει την εικοστήν πρώτην του μηνός Μαΐου εκάστου έτους, τα της εορτής κανονίζει εκάστοτε το Διοικητικόν Συμβούλιον.

Η περιουσία του Συλλόγου εν περιπτώσει διαλύσεως αυτού περιέρχεται εις το Δημοτικόν Νοσοκομείον Χανίων.

Άρθρον 23. Το παρόν καταστατικόν δεν δύναται να τροποποιηθή ειμή μετά παρέλευσιν διετίας από σήμερον και αν το ζητήσωσι το 1/2 ήμισυ πλήρον ενός των μελών του Συλλόγου δι' εγγράφου αιτήσεως των προς τον Πρόεδρον αυτού.

Προσωρινά Διατάξεις

Άρθρον 24. Αμα τη ψηφίσει του παρόντος Καταστατικού θέλει εκλεγθή προσωρινόν Διοικητικόν Συμβούλιον, ούτινος η διάρκεια ορίζεται μέχρι της εκλογής του τακτικού τοιούτου.

Άρθρον 25. Ο Σύλλογος ανακηρύσσει ιδρυτάς αυτού τους επομένους υπογράψαντας το καταστατικόν αυτού προ της εγκρίσεώς του.

Άρθρον 26. Ο Σύλλογος δύναται τη αποφάσει της Γενικής Συνελεύσεως να αποτελέση μέλος του Εργατικού Κέντρου Χανίων συμφώνως προς το Καταστατικόν του Εργατικού Κέντρου.

Εγένετο εν Χανίοις τη 26 Ιανουαρίου 1914 αναγνωσθέν δε και ψηφισθέν κατ' άρθρον υπεγράφη υπό των Ιδρυτών του Συλλόγου.

[Έπονται αι υπογραφαί]

Πρώτος Πρόεδρος του Συλλόγου "Νέα Αγορά" είναι ο Βαρδής Κανιτσάκης, Αντιπρόεδροι ο Κων/νος Συμυλιάκης και Ιωάννης Ντουρουντάκης, Γραμματέας ο Δ. Φραντζεσκάκης.

Σύμφωνα μάλιστα με το Καταστατικό του, ο Σύλλογος προετοιμάζει από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του, το 1914, την εορτή του στις 21 Μαΐου. Έτσι προσκαλεί διά του τύπου [Ν. ΕΡΕΥΝΑ φ. 1312/20-5-1914] τα μέλη του να πάρουν μέρος στην εορταστική τελετή που επρόκειτο να γίνει μέσα στην Αγορά στις 9 π.μ. της ημέρας αυτής κατά την οποία ο Επίσκοπος Κυδωνίας και Αποκορώνου θα τελούσε τον αγιασμό. Στη συνέχεια ο Σύλλογος, εν σώματι και με τη σημαία του επί κεφαλής, επρόκειτο να παραστεί σε δοξολογία στον Καθεδρικό Ναό των Εισοδίων.

Το υποδηματοποιείο Τζουγκάρη στα βόρεινά σκαλάκια της Αγοράς.
(Συλλ. Μαρία Μαυριγιαννάκη)
The Tzoungarakis shoe - shop at the north stairs of the Market

*Πηγαίνοντας για ψώνια
(Συλλ. Γ. Μπριντάκης)*

Going shopping

*Πλατεία Αγοράς
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)*

Market Square

*Κυρία Είσοδος
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Main Entrance

*Δημοτική Αγορά Χανίων
(Συλλ. Μαν. Μπασιάς)*

Municipal Market of Chania

*Δημοτική Αγορά Χανίων
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)*

Municipal Market of Chania

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Τα κυρίως έργα ανέγερσης της Αγοράς είχαν - όπως είδαμε - φθάσει στο τέλος. Όπως, όμως, ήδη προαναφέρθηκε, ήταν ανάγκη να εκτελεσθούν συμπληρωματικά έργα, για την τελειοποίησή της, ορισμένα μάλιστα από τα οποία δεν συμπεριλαμβανόταν στον σχετικό προϋπολογισμό. Ετσι από τον Ιούλιο του 1912, ύστερα από ειδική εντολή της επιτροπής που ήταν επιφορτισμένη για την επίβλεψη των έργων, ο μηχανικός του Δήμου και ο Δημοτικός Σύμβουλος Αντ. Μουντάκης είχαν υποβάλῃ πρωτόκολλο κανονισμού τιμών μονάδος για έργα εκτελεστέα στην Αγορά και μη συμπεριλαμβανόμενα στον προϋπολογισμό. Εγκρίνεται η τιμή των 6 δρχ. για το ημερομίσθιο του κάρου με τον οδηγό για την μεταφορά των χωμάτων εκτός της πλατείας και επί πλέον τα παρακάτω:

1) Δι' εν τετραγ. μέτρον παντζούρια σταθερά ημικυκλικά και ορθογώνια, τεθησόμενα εις τα ημικύκλια των εισόδων της Αγοράς από τετράξυλα εκ καδρονίων λαρτζίνων [;] των 8/8 φυλλήακια από πόντους 0,038 μ. μετά ελαιοχρωματισμού και τοποθετήσεως, σιδηρικών, δραχμαί είκοσι και πέντε [25,00].

2) Δι' εν τετραγ. μέτρον χαλυβδίνων θυρών [ρολλιά] τεθησομένων εις τας τέσσαρας εκατέρωθεν της κυρίας πύλης θύρας των κυρίων εισόδων της Αγοράς, πάχους ουχί κατωτέρω των 0,006 μ. μάρκας Γαλλικής κατασκευής, μετά οδηγών αθουύβων, κλειθρών, εξελικτρών και όλων των συναπαρτισμάτων και ελαιοχρωματισμού, τοποθετήσεως δρχ. δέκα οκτώ και 50 [18,50].

3) Κλίμακες κυκλικαί διαμέτρου 1,20 εκ πόντων 0,038 διά τα ρίχτια, σανίδων Κορινθία, 0,023 διά τα μέτωπα, σκαλομέρι κυκλικόν εκ πόντων 0,05 και ορθοστάτης [μπαμπάς] διαμέτρου 0,10 μ. εξ αγριοξύλου μετά κιγκλίδων και κουπαστής εκ σιδηρών ράβδων και ελαιοχρωματισμού τριών διαστρώσεων δι' εκάστην βαθμίδα δραχμαί οκτώ [8,00].

4) Δι' έκαστον γραμμικόν μέτρον κορνίζης του στεγάσματος των μαγαζείων εκ πόντων 0,22Χ0,038, μετά προσθέτων κυματίων ως το έναντι διάγραμμα, προσαρμογής αυτών δι' ελικοφόρων ήλων και ελαιοχρωματισμού δρχ. δύο και 50 [2,50].

5) Δι' έκαστην οκάν σιδηρών κρεμασταρίων εντός των κρεοπωλείων μετά προσαρμογής και τοποθετήσεως λεπτά εβδομήκοντα [0,70].

6) Δι' εν τετραγ. μέτρον μεγάλων υαλοστασίων των δύο παραθύρων της κυρίας προσόψεως εκ πόντων Σουηδίας και τετραξύλων εκ καδρονίων λαρτζίνων των 8/8 μετά υαλοπινάκων και ελαιοχρωματισμού, σιδηρικών [γρύλλων, στηριγμάτων κ.λ.π.] δρχ. είκοσι [20,00].

Αποφασίσθηκε επίσης να γίνει κτιστός οχετός της τάφρου, εφόσον υπήρχαν δυσκολίες με τους πήλινους σωλήνες, από την Αγορά μέχρι τον ήδη υπάρχοντα οχετό και από εκεί μέχρι τη θάλασσα, ύστερα από μελέτη και προϋπολογισμό του μηχανικού του Δήμου, σύμφωνα με την οποία η κατασκευή της νέας λιθοδομής του υπονόμου "από το παρά το ρήγμα της Σηλάντζιας τέρμα της ήδη υπάρχουσας, μέχρι της θαλάσσης" και θα κόστιζε συνοδικά 46.000 δρχ. Αποφασίσθηκε επίσης να γίνει εκχωμάτωση του προς δυσμάς της Αγοράς μέρους του φρουρίου, ώστε να διευκολυνθεί η ρυμοτομία των μαγαζιών στην οδό Πεταλδάδικα μέχρι το τζαμί. Για την εξόρυξη "των υπολειπομένων χωμάτων του προς δυσμάς, της Αγοράς τμήματος του Φρουρίου, εις το Πεδίον του Αρεως, όπισθεν του Δημοτικού Κήπου, μεταρρυθμιζομένου συμφώνως προς τας οικοδομικάς γραμμάς του εγκεκριμένου σχεδίου της πόλεως" υπολογιζόταν κόστος 17.000 δρχ., ποσό που, όπως είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο, καταβλήθηκε στον εργολάβο για την εκτέλεση της σχετικής

εργασίας.

Στις 27 Φεβρουαρίου 1913 διενεργείται μειοδοτική δημοπρασία για συμπληρωματικά έργα της Αγοράς αηλιά δεν παρουσιάζεται κανένας μειοδότης. Υπήρχαν όμως δύο, σχετικές με το θέμα, αιτήσεις : ο εργολάβος Δημ. Παυλιάκης προσφερόταν να προμηθεύσει στο Δήμο για το στρώσιμο της Αγοράς πλάκες ασφάλτου, πάχους 3 εκατ. προς 8 δρχ. το τ.μ. παραδοτέες στα Χανιά, ενώ ο εργολάβος της Αγοράς Αντών. Μαθιουδάκης προσφερόταν να εκτελέσει τα έργα που είχαν εκτεθεί σε μειοδοσία με τιμές του προϋπολογισμού, πλην των μαρμάρων, τα οποία ανελάμβανε να προμηθεύσει και τοποθετήσει προς 12,50 δρχ. το τ.μ., δηλαδή 2 δρχ. ακριβότερα από την τιμή του προϋπολογισμού. Τελικά αποφασίζεται κατά πλειοψηφία, η προσωρινή σκιρρόστρωση των διαδρόμων της Αγοράς με σκίρρα Αγίας Παρασκευής. Για τα πεζοδρόμια και το εσωτερικό των μαγαζιών το Συμβούλιο εμμένει στην πηλακόστρωση με μάρμαρο και ορίζεται η τιμή των 12,50 δρχ. το τ.μ. καθώς και για τα σκαλοπάτια (φαιό μάρμαρο) με τιμή 14 δρχ. το τ.μ. Κατά πλειοψηφία επίσης ορίζεται η σκιρρόστρωση και ο σχετός να εκτεθούν σε μια δημοπρασία και χωριστά η πηλακόστρωση με τον χρονικό περιορισμό η τελευταία να έχει τελιώσει μέχρι τον Αύγουστο του 1913 με ποινική ρήτρα 100 δρχ. για κάθε ημέρα υπερημερίας (όπως ήδη προαναφέρθηκε στο Κεφάλαιο "Θεμελίωση και εκτέλεση του έργου" για την πηλακόστρωση της Αγοράς είχε προσφερθεί ο Κων/νος Κουτσοκοιάκης).

Ως προς τα εξωτερικά πεζοδρόμια και τα ρείθρα εγκρίνεται ομόφωνα να στρωθούν τα πεζοδρόμια με ειδικά πηλακάκια Δηλαβέρη με τιμή 7 δρχ. το τ.μ. και τα ρείθρα με κοινές πηλακές Χαλιέρας. Και για τα πεζοδρόμια και ρείθρα θα γινόταν ιδιαίτερη δημοπρασία.

Σε συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου την 26/4/1913 ο μηχανικός του Δήμου υποβάλλει με έγγραφο του ανάληψη τιμών, τιμολόγιο, συγγραφή υποχρεώσεων και προϋπολογισμό συνολικά 82.000 δρχ. για τα συμπληρωματικά έργα, τα οποία αναλύει ο Δήμαρχος δηλαδή "την επικάλυψιν του διήκοντος την τάφρον οχετού διά θαλάσσης υπονόμου απο του ρήγματος της Σπλιάντζιας μέχρι της θαλάσσης εις Κουν-Καπή, η δαπάνη της οποίας προϋπολογίζεται εις δραχμάς 42.222,20, την εκχωμάτωσιν του φρουρίου εκατέρωθεν της Δημοτικής Αγοράς, η δαπάνη της οποίας προϋπολογίζεται εις δραχμάς 32.890 και την διαμόρφωσιν του προς το πεδίο του Αρεος τμήματος του Δημοτικού Κήπου, ης η δαπάνη υπολογίζεται εις δραχμάς 4.258". Για απρόβλεπτα προϋπολογιζόταν 2.629,80 δρχ. και το ποσόν, στρογγυλοποιούμενο, έφθανε τις 82.000 δρχ. Συμπεριλαμβανομένου του ποσού αυτού έπρεπε να γίνουν οι ακόλουθες εργασίες και πηληρωμές:

"Α) Εις τον εργολάβον της Αγοράς υπόλοιπον εκ δρχ. 35.577,40

Β) Διά τον εσωτερικόν οχετόν της Αγοράς και τα εξωτερικά πεζοδρόμια δρχ. 30.500

Γ) Διά την μαρμαρόστρωσιν των υπολειφθέντων μαγαζείων και των διαδρόμων της Αγοράς υπόλοιπον δρχ. 29.325

Δ) Διά την εκτέλεσιν των διά της προηγουμένης αποφάσεως του Συμβουλίου εγκριθέντων έργων δρχ. 82.000

Ε) Διά την επίπλωσιν των κρεοπωλείων και ιχθυοπωλείων δρχ. 10.000, διά την προμήθειαν τουτέστι κηλών προς φύλαξιν των κρεάτων και μαρμαρίνων τραπεζών εφ' ων να κόπτονται τα κρέατα, διά να απαηλαγώμεν από το ανθυγιεινόν "κουτσούρι" το πηλήρες μικροβίων και ακαθαρσιών εφ' ου σήμερον κόπτονται τα κρέατα, ως και διά προμήθειαν

μαρμαρίνων τραπεζών διά τα ιχθυοπωλεία και

ΣΤΙΤο ποσόν δρχ. 10.000 διά την απαλλοτριώσιν του παρά τα Δημοτικά μαγαζεία Καθεκαπισί μαγαζείου του Χεντεξάκη διά του οποίου θα γίνει η από το Καθεκαπισί προς την Αγοράν ετέρα είσοδος και του οποίου η απαλλοτριώσις δεν εξετελέσθη μέχρι τούδε διότι δεν εξήρκεσε το εκ 30.000 δρχ. όπερ προς τον σκοπόν τούτο είχε προϋπολογισθεί^β.

Το σύνολον των πληρωτέων ήταν 197.402,40 δρχ. επομένως, αφαιρουμένων των 29.867,95 δρχ., ποσού κατατεθειμένου στην Τράπεζα, ο Δήμος χρειαζόταν ακόμη 167.534,45 δρχ. Σ'αυτά έπρεπε να προστεθεί και ποσό 30.000 δρχ. για την πληρωμή τουλάχιστον μέρους του τοκοχρεωθυσίου του δανείου της Αγοράς. Ετσι το Συμβούλιο αποφασίζει και εξουσιοδοτεί τον Δήμαρχο να έλθει σε συνεννόηση με την Τράπεζα για τη συνομολήγηση κι' άλλου δανείου δρχ. 200.000 με τους ίδιους όρους των προηγούμενων δανείων, για την εκτέλεση έργων αποπεράτωσης της Αγοράς αηλιά και άλλων εγκεκριμένων συναφών έργων.

Στις δημοπρασίες που έγιναν για την κατασκευή του εσωτερικού οχετού και των εξωτερικών πεζοδρομίων τελευταίος μειοδότης ήταν ο Αντων. Μαθιουδάκης με έκπτωση 3% και 6% αντίστοιχα, επί των τιμών του προϋπολογισμού αηλιά το Συμβούλιο, κατά πλειοψηφία, θεώρησε ασύμφορες τις προσφορές, ακύρωσε τα πρακτικά και διέταξε επανάληψη των δημοπρασιών.

Στις 18 Μαΐου 1913 διενεργείται η επαναληπτική και τελική μειοδοτική δημοπρασία για την εκτέλεση έργων αποπεράτωσης της Αγοράς, προϋπολογισμού 22.000 δρχ. και το έργο κατακυρώνεται στον τελευταίο μειοδότη Εμμ. Μουσουράκη με έκπτωση 24% επί των τιμών.

Την ίδια μέρα γίνεται και η επαναληπτική δημοπρασία για τα εξωτερικά πεζοδρόμια της Αγοράς και το έργο κατακυρώνεται στον Αντ. Μαθιουδάκη με έκπτωση 18%. Γι αυτά τα πεζοδρόμια ο Μαθιουδάκης αναφέρει μερικές μέρες αργότερα, ότι επρόκειτο να στρωθούν με πλάκες Δηλαβέρη, αηλιά το εργοστάσιο δεν είχε μεγάλο απόθεμα και θα υπήρχε ένα τρίμηνο περίπου αναμονής. Το Συμβούλιο, παραχώρησε την παράταση που ζητούσε ο εργοηάβος για την εκτέλεση του έργου, εφόσον τα εξωτερικά πεζοδρόμια δεν εμπόδιζαν τη λειτουργία της Αγοράς.

Την 1η Αυγούστου του 1913 ο Δήμαρχος ανακοινώνει ότι η Τράπεζα Κρήτης είχε στείλει τους όρους συνομολήγησης μέρους του δανείου που είχε ζητηθεί από τον Δήμο, δηλαδή μόνο 85.000 δρχ. για την αποπεράτωση των έργων της Αγοράς και τον διακανονισμό των οφειλομένων τοκοχρεωηιτρών που είχαν καθυστερήσει μεταξύ άλλων, και λόγω του ποηέμου, εφόσον ο Δήμος εισέπραττε δύσκολα τις οφειλές προς αυτόν και η Αγορά δεν λειτουργούσε ακόμη ώστε να αποδίδει προσόδους. Η μόνη διαφορά με τα προηγούμενα δάνεια, ήταν ότι η Τράπεζα επιθυμούσε να πληρώνει απ'ευθείας τον εργοηάβο, δυνάμει των εντοηών του Δήμου και με την υποβολή των σχετικών δικαιολογητικών.

Το Δημοτικό Συμβούλιο εγκρίνει το σχέδιο σύμβασης με την Τράπεζα για το ποσόν των 85.000 δρχ. Από το ποσόν αυτό επρόκειτο να διατεθούν: 16.720 δρχ. για την υποηειπόμενη εσωτερική ηηακόςτρωση, κατασκευή κρασπέδων και οχετού, 7.140 δρχ. για την κατασκευή των εξωτερικών πεζοδρομίων, 2.210 για την κατασκευή δικτυωτών κηωβών στα κρεοπωηεία, 1.050 δρχ. για την κατασκευή μαρμαρίνων τραπεζών των ιχθυοπωηείων, 12.368,95 δρχ. για την εξόφληση της καθυστερούμενης τοκοχρεωηιτικής δόσης του δανείου των 300.000 [είχε λήξει την 30/6/1913], 10.523,75 δρχ. για την εξόφληση οφειλομένων

υπολοίπων από καθυστερούμενες δόσεις άλλων δανείων, 6.184,75 δρχ. για κάλυψη μέρους της δόσης του δανείου των 300.000 δρχ. για το χρονικό διάστημα από 1/7/1913 έως 30/9/1913, 11.592,35 δρχ. για αποπληρωμή του εργολάβου για εκτελεσθέντα έργα και 17.210,20 δρχ. για εξόφληση οφειλομένων τόκων υπερημερίας επί των τοκοχρεωλυτικών δόσεων ληξιάσης εξαμηνίας, κάλυψη πληρωθέντων διαμέσων τόκων του δανείου των 300.000 δρχ., για συμπληρωματικές εργασίες, καθώς και για απρόβλεπτα έξοδα.

Στα συμπληρωματικά έργα περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, και η κατασκευή υδρορροών της Αγοράς, θέμα που απασχολεί το Συμβούλιο, μετά από σχετική αναφορά του επιστάτη, ότι οι υδρορροές δεν ήταν διαμετρήματος 12, όπως όριζαν οι όροι συγγραφής. Ετσι συγκροτείται επιτροπή που θα εξακρίβωνε ποιιά ήταν τα διάφορα διαμετρήματα των ψευδαργύρων των υδρορροών και θα καθούσε τον εργολάβο να συμμορφωθεί με τους όρους συγγραφής, αντικαθιστώντας ό,τι δεν ήταν σύμφωνο μ' αυτήν.

Παρά το γεγονός ότι η Τράπεζα θεωρούσε πολυτέλεια την προμήθεια μαρμάρινων τραπεζιών για τα κρεπωλεία, για τον Δήμο ήταν θέμα *"επιβεβλημένης καθαριότητας και υγιεινής, διά να λείψει το "κουτσούρι", επί του οποίου κόπτουν σήμερα οι κρεπωλείοι τα κρέατα, το οποίον και ακάθαρτον και ανθυγιεινόν είναι"*. Ετσι ο μηχανικός υποβάλλει σχετικό προϋπολογισμό 7.340 δρχ. για τα μαρμάρια τραπεζία (από μάρμαρα Πεντέλης) και συρματόπλεκτους κλωβούς των κρεπωλείων και ιχθυοπωλείων και η σχετική δημοπρασία διενεργείται στις 12/10/1913, η οποία και κατακυρώνεται στον τελευταίο μειοδότη Νικόλαο Νικητάκη με έκπτωση 24% στις τιμές του προϋπολογισμού.

Τον Φεβρουάριο του 1914 η Τράπεζα έστειλε τους όρους συνομολόγησης υπολοίπου ποσού δανείου 100.000 δρχ. για τα υπολειπόμενα έργα της Αγοράς. Από το ποσόν αυτό θα διετίθεντο 82.000 δρχ. για την επικάλυψη του οχετού με θολωτή υπόνομο, εκχωμάτωση του φρουρίου της βόρειας εισόδου και ρυμοτομία των μαγαζιών Κάτωλα (για την διαπλάτυνση του δρόμου από πλατεία Κάτωλα έως την Αγορά) και τη διαμόρφωση του Δημοτικού Κήπου και 10.000 και 8.000 δρχ. για απαλλοτριώσεις των καταστημάτων Χουσεϊν Χεντεξάκη και Γ. Λυβιάκη αντίστοιχα, στο Καθέ - Καπισί. Επρόκειτο δε να γίνουν δύο ξεχωριστές δημοπρασίες, μία για την κατασκευή της θολωτής υπονόμου (που κατακυρώθηκε στον Εμμ. Μουσουράκη με έκπτωση 3%) και άλλη για την εκχωμάτωση των εκατέρωθεν της Αγοράς τμημάτων του φρουρίου και τη διαμόρφωση του Κήπου (που κατακυρώθηκε στον Νικ. Κουντάκη με έκπτωση 3% επίσης).

Ο χώρος γύρω από την Αγορά έχει αρχίσει ήδη να διαμορφώνεται και μάλιστα από το 1912 έχει παραχωρηθεί προσωρινά- ύστερα από σχετική αίτηση του Γυμνασιάρχη- η χρήση του προς νότον του διδακτηρίου του Γυμνασίου γηπέδου, μήκους περίπου 70 μ. και μέσο πλάτος 19 μ. για να χρησιμοποιηθεί ως γυμναστήριο από τους μαθητές, του οποίου ο Δήμος παρακρατούσε την κυριότητα και εν ευθέτω χρόνω τη χρήση. Και το 1914, με σχετικό έγγραφο του Διευθυντού Γεωργίας παρακαλείται ο Δήμος να παραχωρήσει στο Δημόσιο ένα τμήμα στη βόρεια είσοδο της Αγοράς, στο επικωματωμένο τμήμα του φρουρίου, για να κατασκευασθεί ψυγείο. Και πράγματι παραχωρήθηκε ο χώρος, όπως φαινόταν στο σχετικό σχεδιάγραμμα που είχε υποβληθεί.

Εφόσον τα κύρια έργα της Αγοράς είχαν τελειώσει και είχε αρχίσει να λειτουργεί, είχε παύσει και η εργασία του επιστάτη των έργων Ευστ. Ι. Παπαδάκη και, μετά από αίτημά του, εγκρίνεται δωρεά 500 δρχ. ως έκταση αμοιβή του, διότι *"διά της αυστηράς επιβλέψεως και της ευσυνειδήτου εκπληρώσεως του καθήκοντός του εγένετο σημαντικής ωφελείας"*

πρόξενος εις τον Δήμον..."

Αθήνα και στον Ταμία του Δήμου Δημ.Χ. Παπαδάκη δόθηκε έκτακτη αμοιβή 600 δρχ., επειδή μετέφερε τα χρήματα του δανείου από την Τράπεζα, για την πληρωμή των λογαριασμών των διαφόρων δικαιούχων, είχε δηλαδή εκτελέσει εργασία έκτακτη και άσχετη με τα καθήκοντά του, ενώ είχε επιφορτισθεί και με άλλα παρόμοια, πρόσθετα καθήκοντα.

Ορίζεται ότι θα υπάρχει και νυκτοφύλακας της Αγοράς και στον προϋπολογισμό το 1914 εγγράφεται για αυτό ποσόν 3.000 δρχ. στη στήλη "Εξοδα", ενώ γίνεται και η αποπληρωμή του εργολάβου Νικολάου Νικητάκη που είχε κατασκευάσει τους κλωβούς και τα μαρμάρια τραπέζια. Το ποσόν ήταν 1.600 δρχ. και διατέθηκε από το δάνειο των 100.000 δρχ. του οποίου είχε μείνει αδιάθετο υπόλοιπο στη Τράπεζα, εφόσον οι εκχωματώσεις στα ανατολικά της Αγοράς είχαν γίνει από το Δημόσιο για την εγκατάσταση ψυγείου και είχε επιτευχθεί διακανονισμός για την απαλλοτρίωση του μαγαζιού Χεντεξάκη στο Καφέ- Καπισί.

Επειδή τα μαρμάρια τραπέζια των ιχθυοπωλείων έχουν μεγάλη κλίση και μετά από αστυνομική διαταγή σχετικά με τις "παλιάντζες", αποφασίζεται να διορθωθούν τα τραπέζια, να καταργηθούν οι ζυγαριές των ιχθυοπωλείων και να τοποθετηθεί καθιστός ζυγός.

Αθήνα πρόβλημα υπάρχει και στα κρεοπωλεία: Οι καταστηματαρχές παραπονούνται ότι ο ήλιος μπαίνει από τα υαλοσκέπαστα της στέγης και χαλούν τα κρέατα που είναι ανητημένα στα μαγαζιά τους. Ετσι ανατίθεται στον μηχανικό του Δήμου να κάνει σχετική μελέτη και προϋπολογισμό για το βάψιμο εσωτερικά των υαλοσκέπαστων με ελαιόχρωμα λευκό για να μην μπαίνει ο ήλιος, τα οποία έπρεπε να έλθουν στο Συμβούλιο για έγκριση.

Αθήνα καθώς φαίνεται η Αγορά χρειάζεται και συνεχή φροντίδα και αστυνόμευση για την καλύτερη υγιεινή των προϊόντων που πωλούνται σ' αυτή. Ετσι τον Νοέμβριο του 1914 ο Νομάρχης κοινοποιεί στην οδομέλεια του Δημοτικού Συμβουλίου έκθεση του Αστυιάτρου Χανίων σχετικά με την καθαριότητα χώρων μέσα και έξω από την Αγορά καθώς και για τα προβλήματα υγιεινής στη δεξαμενή του υδραγωγείου. Συγκεκριμένα ο Αστυιάτρος Λ.Ε. Κωνσταντουλάκης [του οποίου η έκθεση δημοσιεύεται και στην εφημερίδα "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ, φ.2/27-9-1914] αναφέρει μεταξύ άλλων ότι "... 7) *έναντι της Ν. Αγοράς προς βορράν υπάρχει σταύλος [πεταλωτήριον] και ορνιθών του Μουσταφά Βεντουράκη, όστις είναι ακάθαρτος και όζει φρικωδώς. 8) ιχθυοπωλείον εν τη Ν.Αγορά είναι πολύ βρωμερόν και ακάθαρτον. Τράπεζαι μαρμάριοι κατάμεστοι ρύπους 9) Τα πεζοδρόμια της Β.Δ. - Β.Α. εξωτερικής πλευράς της Ν.Αγοράς είναι ακάθαρτα και έχουσι κυριολεκτικώς μεταβληθεί εις σταύλους, διέταξα τον άμεσον καθαρισμόν τούτων και απηγόρευσα το να δένωσι εκεί ζώα.....".*

Τον ίδιο μήνα εκδίδεται η υπ' αριθ. 18 Αστυνομική Διάταξη της Μοιραρχίας Χανίων "Περί καθαριότητας και τρόπου ελέγχου των κρεοπωλείων":

"Εν Χανίοις σήμερον την 10ην του μηνός Σεπτεμβρίου του 1914 έτους, ημείς Ταγματάρχης της Χωροφυλακής Ιωάννης Γιάγκου Διοικητής της Μοιραρχίας Χανίων, εκτελούντες τ' Αστυνομικά καθήκοντα έχοντες την υποχρέωσιν να μεριμνώμεν περί της Δημοσίας υγείας και της προλήψεως δυνατής απάτης κατά την πώλησιν των κρεάτων, και ιδόντες τ' άρθρα 20-26, 54, 55, 56 και 60 του από 31 Δεκεμβρίου 1836 Β. Διατάγματος περί Δημοτικής Αστυνομίας, ως και το άρθρον 17 του Νόμου ΓΡΞΕ, περί Αστυνομίας του Κράτους.

Διατάσσομεν

Αρθρον 1. Ανεξαιρέτως η σφαγή των ζώων μικρών και μεγάλων πτηνών των χοίρων ολίγες σφάζονται εις το παρά τας εκβολάς του κληδισσού χώρον ή εις έτερα ανοικτά μέρη απέχοντα των κατωκημένων μερών τουλάχιστον πεντακόσια μέτρα ενεργείται εν τοις σφαγείοις του Δήμου απαγορευμένης ταύτης εν τοις κρεπωλείοις ή άλλαις περιοχαίς εκτός των οικοσίων ζώων, ων η σφαγή επιτρέπεται εντός των οικιών και προαυλίων των ιδιοκτητών και κατά τας ημέρας του Πάσχα.

Αρθρον 2. Η σφαγή των μεν μικρών ζώων, ενεργείται το μεν θέρος από της 4ης πρωινής ώρας μέχρι της 7ης και από της 4ης μ.μ. μέχρι της 7ης, τον δεν χειμώνα από της 6ης πρωινής μέχρι της 8ης και από της 2ας μ.μ. μέχρι της 5ης. Η δε των μεγάλων ζώων, το μεν θέρος από της 4ης μ.μ. μέχρι της 7ης ώρας και τον χειμώνα από της 2ας μέχρι της 5ης ώρας.

Αρθρον 3. Οι κρεοπώλαιοι οφείλουσι να τηρώσιν απόλυτον καθαριότητα, πλύνοντες το κατάστρωμα του πεζοδρομίου και το εσωτερικόν των καταστημάτων αυτών, άπαξ τουλάχιστον της ημέρας, και τηρούντες εν απολύτω καθαριότητι τας μαχαίρας και λοιπά όργανα του επαγγέλματός των, αποξένοντες εκάστοτε το ξύλον εφ ου τεμαχίζονται τα κρέατα και πλύνοντες αυτό διά θερμού ύδατος μετά ποτάσης.

Αρθρον 4. Απαγορεύεται εις τους κρεοπώλαιοις ν' απορρίπτωσιν επί του πεζοδρομίου ή του καταστρώματος της αγοράς, εφθαρμένα τεμάχια κρέατος ή άλλα υπολείμματα, και εν γένει να προξενώσιν ακαθαρσίας.

Αρθρον 5. Απαντα τα υπολειπόμενα κρέατα δέον να φυλάττωσιν κατά το διάστημα της ημέρας ή της νυκτός εις επί τούτω προωρισμένα ψυγεία ή κλωβούς συρματοπηλίκτους. Παν δε τεμάχιον ωδοδότος κρέατος ή εν αρχομένη αποσυνθέσει, δέον ν' απορρίπτωσιν εις επί τούτω τηρούμενον εν τω καταστήματι βυτίον, ούτινος το περιεχόμενον απορρίπτεται εις το κάρρον της καθαριότητος.

Αρθρον 6. Οι κρεοπώλαιοι οφείλουσι να τηρώσι τας πλάστιγγας αυτών εν τελεία καθαριότητι, και τα Σταθμά αυτών ακριβή, σεσημασμένα και αποστήθοντα.

Αρθρον 7. Οι κρεοπώλαιοι υποχρεούνται, όπως αναρτώσιν όλων των ειδών κρέατα εκτός των καταστημάτων αυτών και εις τα επί τούτω ωρισμένα μέρη, και μη αποκρύπτωσι τοιαύτα εντός των καταστημάτων ή κλωβών, τα καλής ποιότητος εφόσον όμοια δεν έχουσι εκθέσει προς πώλησιν.

Αρθρον 8. Προς πρόληψιν πάσης απάτης ως προς την τιμήν και το είδος των κρεάτων, κανονίζεται σφραγίς εν η φέρεται η διατίμησις.

Ο Σταθμάρχης της Αγοράς, αντιλαμβανόμενος το είδος του σφαγίου και προ του τεμαχισμού αυτού, επιλαμβάνεται της διά της οικείας σφραγίδος εκάστου σφαγίου σφραγίσεως αυτού, κατά γένη και ποιότητος συμφώνως τη υφισταμένη εκάστοτε Αστυνομική διατάξει. Η δε σφράγις γίνεται εις καταφανή μέρη του σώματος και τίθεται τουλάχιστον ανά μία σφραγίς εις έκαστον πόδα, εις τρόπον ώστε ο αγοραστής να διακρίνη την τιμήν του κρέατος εκ πρώτης όψεως.

Αρθρον 9. Ο εν τοις Σφαγείοις επιτετραμμένος χωροφύλαξ, προ πάσης σφαγής ζώων, μικρών ή μεγάλων οφείλει να βεβαιούται περί της προελεύσεως αυτών, και αν οι αγοράσαντες ταύτα κρεοπώλαιοι φέρωσιν μεθ' εαυτών πιστοποιήσιν του αρμοδίου Δημάρχου,

τούτου δε μη κατοικούντος εν τω τόπω της φορτώσεως και πιστοποιήσεως εκδίδεται υπό του Ειδικού Παρέδρου εν τω Δήμω Χανίων, εις δε τους λοιπούς πάντοτε υπό του οικείου Δημάρχου ή Κοινοτικού προέδρου βεβαιούσαν χαρακτηριστικά, το είδος και τον αριθμόν, μη βεβαιουμένης της προελεύσεως των ζώων επισήμως, απαγορεύει την σφαγήν. Προκειμένου δε περί ζώων άτινα μεταφέρονται εσφαγμένα εις Χανία η ως άνω πιστοποιήσεις δέον να προσάγεται εις τον εν τη Δημοτική αγορά επιτετραμμένον χωροφύλακα, ή και πιστοποιήσεις πρέπει να φέρη τον τόπον της σφαγής κ.λ.π.

Άρθρον 10. Εις ουδέν εκ των σφαζομένων μεγάλων ζώων και χοίρων επιτρέπεται η μεταφορά εκ των Σφαγείων άνευ προηγουμένως αδείας του αρμοδίου κτηνιάτρου και αν μη εφ' εκάστου των τεσσάρων ποδών του σφαγίου ζώου, και παρά τας κλειδώσεις αυτών, δεν είναι τετυπωμένη σφραγίς αναγράφουσα την ηέξιν "Υγιές", επίσης δε απαγορεύεται η πώλησις ζώων μεταφερομένων εσφαγμένων πριν ή εξετασθώσιν παρά του κτηνιάτρου και βεβαιώση ως ανωτέρω ότι είναι υγιές.

Άρθρον 11. Πάσα παράβασις της παρούσης δημοσιευομένης προσηκόντως, καταδιώκεται και τιμωρείται κατά τα άρθρα 570, 582, 670, 683 και 697 του Κοινού Ποιν.Νόμου.

Η δε εκτέλεσις ανατίθεται εις τα Αστυνομικά όργανα (Χωροφυλακήν)".

Όπως προαναφέρθηκε οι χώροι γύρω από την Αγορά είχαν αρχίσει να διαμορφώνονται κατάλληλα ώστε να "αναπνέει" αήλιά και να αναδεικνύεται το κτίσμα. Αυτό επιτυγχάνεται με απαλλοτριώσεις, είτε αναγκαστικές, οπότε εμπειρογνώμονες καθορίζουν το σχετικό τίμημα (π.χ. οι ορισμένοι από το Πρωτοδικείο πραγματογνώμονες Ιωάν. Ιωαννίδης μηχανικός, Στυλ. Κουκουλιάκης κτηματίας και Ι. Κτιστάκης Ξυλέμπορος, με αμοιβή 10 δρχ. ο κάθε ένας, πραγματοποίησαν πραγματογνωμοσύνη για το κατάσταση του Μύρωνος Γουναλιάκη στο Καθέ-Καπισί, είτε με απ' ευθείας συνεννοήσεις μεταξύ Δήμου και ιδιοκτητών. Στην οδό Πεταλιάδικα αρκετά μαγαζιά ρυμοτομούμενα έπρεπε να γκρεμισθούν, ολόκληρα ή τμήματα, και ο Δήμος τους παραχωρεί γήπεδα προς το βάθος, προς 40 δρχ. το τ.μ. το επί πλέον οικόπεδο, με τον όρο να εκχωρήσουν τα ρυμοτομικά δικαιώματα και να συμμορφωθούν ως προς την πρόσοψη με τα δύο δημοτικά μαγαζιά της Αγοράς. Απορρίπτεται όμως και αίτηση αποζημίωσης δήθεν ετοιμόρροπου σπιτιού, στον ίδιο δρόμο, εξ αιτίας των φουρνέλων. Ο μηχανικός διαβεβαίωσε το Συμβούλιο ότι δεν υπήρχαν ζημιές, αήλιά ακόμη και σε αντίθετη περίπτωση υπόχρεως εθεωρείτο ο εργολάβος.

Για την εκχωμάτωση του Μακασίου και την κατεδάφιση του φρουρίου που δεν συμπεριλαμβανόταν στο αρχικό σχέδιο, είχαν εγκριθεί οι τιμές που ζητούσε ο εργολάβος δηλαδή 1,80 δρχ. για τον εκβραχισμό και 0,60 δρχ. για την εκχωμάτωση και μεταφορά των χωμάτων ανά κ.μ. χωρίς έκπτωση.

Στο Μακάσι μάλιστα παραχωρήθηκε στον Σαββάκη, έναντι του ρυμοτομούμενου μαγαζιού του, η χρήση γηπέδου μήκους 10μ. και πλάτους 1μ. κάτω από την επιφάνεια της πλατείας της Αγοράς, προς 10 δρχ. το τ.μ. με τον όρο ότι θα ήταν ανά πάσα στιγμή παραδοτέο στον Δήμο εάν το απαιτούσε, χωρίς άήλη υποχρέωση, παρά μόνο την επιστροφή του τιμήματος για τη χρήση, χωρίς τόκο.

Σύμβουλοι και απλοί πολίτες εκφράζουν παρατηρήσεις και σχόλια για την στενότητα της δυτικής εισόδου της Αγοράς, προς το Καθέ-Καπισί. Αποφασίζεται λοιπόν να διαπλητυνθεί ή πρόσβαση με την κατεδάφιση δημοτικών μαγαζιών και απαλλοτριώση άήλων. Ανατίθεται στον μηχανικό να συντάξει σχετική έκθεση ως προς το πλάτος της δυτικής εισόδου και

καταρτίζεται επιτροπή από τους Συμβούλους Ναξάκη, Μπαλιαντίνο, Α. Μουντάκη και τον Δήμαρχο, για επιτόπια εξέταση, εφόσον το θέμα κρινόταν αρκετά σημαντικό, αφού θα ελευθερωνόταν η δυτική πλευρά της Αγοράς και θα κατασκευαζόταν κλίμακα όπως στην βόρεια πλευρά, θα διευκολυνόταν η κίνηση των πολιτών, τα παρακείμενα μαγαζιά θα αποκτούσαν μεγαλύτερη αξία, ενώ θα νοικιαζόταν και τα λίγα μαγαζιά της Αγοράς προς την πλευρά αυτή που παρέμεναν ξενοίκιαστα.

Χαρακτηριστικό είναι μάλιστα σχετικό δημοσίευμα της εφημερίδας "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ" [φ.9/15-11-1914]:

"Η Δημοτική Αγορά θα αποκτήση και άλλην είσοδον εις την δυτικήν πλευρά της διά της κατασκευής κλίμακος από το μέρος της Αγοράς Καλή-Καπισί. Και ούτω και τα παράπονα των ενοικιαστών μαγαζείων της πλευράς αυτής εκλείπουν και η κυκλοφορία των πολιτών διευκολύνεται".

Απαλλοτριώνονται κατ'αρχήν και μετά από πολλές συνεννοήσεις τα μαγαζιά Χεντεξάκη και Λυβιάκη στο Καλή-Καπισί, ύστερα από συμβιβασμό της Επιτροπής που είχε οριστεί από τον Δήμο [Μουντάκης, Ναξάκης, Σφακιανάκης] με τους ιδιοκτήτες. Οι τελευταίοι είχαν υποχρέωση να προχωρήσουν στην κατεδάφιση και αποκομιδή των υλικών [επωφεληούμενοι από την ενδεχόμενη αξία τους, αν το ήθελαν] εντός οκτώ ημερών από την ημέρα καταβολής του τιμήματος, επιβαρυνόμενοι τα έξοδα κατεδάφισης, ενώ τα συμβολαιογραφικά τέλη και έξοδα θα βάρυναν τον Δήμο.

Τον Νοέμβριο του 1914 αποφασίζεται επίσης να απαλλοτριωθεί ο φούρνος που βρισκόταν μεταξύ των ρυμοτομουμένων μαγαζιών και να καταβληθεί τίμημα μέχρι 18.000 δρχ., μετά από συμβιβασμό, να πουληθεί με δημόσιο συναγωνισμό το δημοτικό γήπεδο "παρά τα ρυμοτομούμενα μαγαζιά" στα Πεταλιάδικα, και το προϊόν της πωλήσεως να καταβληθεί για την απαλλοτρίωση του φούρνου - η αξία μάλιστα του γηπέδου, πέρα από τον καταλαμβανόμενο από τα μαγαζιά χώρο, είχε αποτιμηθεί σε 125 δρχ. το τ.μ. Τελικά συμφωνούν οι ιδιοκτήτες του Κάτωλα για την ρυμοτομία, πήλην του ιδιοκτήτη του φούρνου Ιωάν. Μαλινάκη, στον οποίο καταβάλλονται 20.000 δρχ. αντί των 18.000 δρχ.

Λίγους μήνες νωρίτερα είχε εκφρασθεί η ευχή - μετά από κτηματολογικό διάγραμμα του μηχανικού του Δήμου - να κηρυχθεί απαλλοτριωτέο ένα τμήμα της αυλής του σταύλου των Αφών Σουλκαγαζαδέ για τη διάνοιξη του δρόμου και τη δημιουργία κλίμακας στη δυτική είσοδο της Αγοράς προς το Καλή - Καπισί [25 τ.μ.] Είχε επίσης εισαχθεί έγγραφο του μηχανικού με προϋπολογισμό 10.400 δρχ., συγγραφή υποχρεώσεων και προσμέτρηση για την κατασκευή της κλίμακας και των πεζοδρομίων. Τα παραπάνω εγκρίθηκαν και η δαπάνη θα καλυπτόταν από τις εισπράξεις του φόρου λαχανικών από 1/9/1914. Με έγγραφο του μηχανικού επίσης εισάγεται [και εγκρίνεται] συγγραφή υποχρεώσεων και προϋπολογισμός 1.206 δρχ. για την εκχωμάτωση των δημοτικών γηπέδων, πίσω από τα ρυμοτομούμενα μαγαζιά Κάτωλα, μέχρι την επιφάνεια του καταστρώματος της οδού Πεταλιάδικα.

Διενεργείται η μειοδοτική δημοπρασία για την κατασκευή της κλίμακας, των πεζοδρομίων, οχετών κ.λ.π. στα δυτικά της Αγοράς και αναδεικνύεται τελευταίος μειοδότης ο Εμμ. Μουσουράκης με έκπτωση 7% επί των τιμών του προϋπολογισμού. Αποφασίζεται μάλιστα τα σκαλοπάτια να γίνουν πλατύτερα [η συγγραφή προέβλεπε 37 π.], να έχουν ύψος 16 π. και να προστεθούν τρία σκαλοπάτια ακόμη. Μετά από διαμαρτυρίες των καταστηματαρχών ρυμοτομουμένων μαγαζιών στον Κάτωλα, στους οποίους είχε επιβληθεί περιορισμός,

δηλαδή "να κλείσει τα θύρας και παράθυρα των τυχόν υπέρ τα μαγαζεία, των ανεγερθησομένων οικιών, εν περιπτώσει καθ ήν ήθελεν οικοδομήση ο Δήμος επί της πηλατείας της Αγοράς", αίρεται το σχετικό μέτρο. Τα συμπληρωματικά έργα της Αγοράς είχαν εκτελεσθεί από τον εργοστάβο Εμμ. Μουσουράκη. Από τον Μάρτιο μάλιστα του 1914 είχε εγκριθεί συγκριτικός πίνακας με τις αυξομειώσεις επί του προϋπολογισμού, από τον μηχανικό του Δήμου, καθώς και συμπληρωματικός προϋπολογισμός 885,46 δρχ. για τη μεταρρύθμιση της βόρειας κλίμακας της Αγοράς. Αλλά τον Μάιο του ίδιου χρόνου διαπιστώνονται ελλείψεις και ζημιές (π.χ. σπασμένα κεραμίδια, των οποίων η δαπάνη επισκευής προϋπολογιζόταν σε 500 δρχ.), ενώ ήταν επιβεβλημένη η κατασκευή θυρών στην ανατολική και δυτική είσοδο της Αγοράς, όπως και στις άλλες δύο.

Δεν είχε γίνει όμως η παραλαβή του έργου, γι' αυτό και έγινε δεκτή πρόταση του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου, το μηχανικό τμήμα να υποβάλει μελέτη ως προς τις ελλείψεις και αναγκαίες συμπληρωματικές εργασίες και να κληθεί να τις εκτελέσει - ως ήταν υποχρεωμένος- ο εργοστάβος.

Εισάγεται από τον μηχανικό του Δήμου προϋπολογισμός για την κατασκευή τεσσάρων υαλοθυρών στις εισόδους, γιατί οι καταστηματάρχες υπέφεραν από το κρύο και τα ρεύματα. Επειδή όμως θα έσπαγαν εύκολα, αποφασίζεται τελικά να κατασκευασθούν πόρτες με ρολιθά, γαλλικού συστήματος (με τιμή 18,50 δρχ. το μ.έως τον Πειραιά) με τρία χωρίσματα, καθαρού κουφώματος στο ύψος τρία μέτρα, ενώ από εκεί και πάνω θα έμεινε κενό. Η σχετική δαπάνη επρόκειτο να εγγραφεί στον προϋπολογισμό του 1915. Την είδηση χαιρετίζει και η εφημερίδα "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ" [φ.9/15-11-1914]: "Απεφασίσθη η κατασκευή θυρών εις τας τέσσαρας κεντρικάς εισόδους της Αγοράς, ούτω δε σώζονται από ασφαλείς περιπνευμονίας και οι καταστηματάρχαι και οι αγορασταί..."

Ζητείται τελικά από τον Λογιστή - μεταξύ άλλων- να εγκριθεί δαπάνη 2.000 δρχ. για την επισκευή των κεραμιδιών, τη διαρρύθμιση και μεταφορά των ιχθυοπωλείων και την εν γένει συντήρηση του κτίσματος.

Απορρίπτεται αίτηση του Νικολάου Ζαχαριουδάκη, ενοικιαστού του καφενείου της Αγοράς με την οποία ζητά να τοποθετηθεί πάτωμα στο δάπεδο του μαγαζιού του, γιατί θεωρούσε το πηλακόστρωτο ψυχρό και ανθυγιεινό. Στο μεταξύ ο μηχανικός του Δήμου υποβάλλει προϋπολογισμό συμπληρωματικής δαπάνης 2.855,77 δρχ. για την πηλακόστρωση με μαρμάρινες πλάκες των ιχθυοπωλείων και κρεοπωλείων καθώς και των δύο πεζοδρομίων της βόρειας πρόσοψης της Αγοράς με το πηλατύσκαθο. Ο εργοστάβος δεν είχε εκτελέσει αυτές τις εργασίες γιατί είχαν συμπληρωθεί οι νόμιμες υποχρεώσεις του. Ετσι ανατίθεται στον εργοστάβο Ζαχ. Βογιατζάκη να εκτελέσει τις εργασίες με την ίδια τιμή πηλακόστρωσεως των διαδρόμων, ενώ εκφράζεται η ευχή προς την Κυβέρνηση να καλυφθεί η δαπάνη από την είσπραξη του φόρου των λαχανικών από 1/9/1914. Τον Δεκέμβριο του 1914 ο Βογιατζάκης προσκόμισε πίνακα, θεωρημένο από τον μηχανικό του Δήμου κ. Δρανδάκη, ποσού 343,70 δρχ. για την εκτέλεση της εργασίας, δαπάνη η οποία εγκρίθηκε και επρόκειτο να εκπέσει από τον τελικό λογαριασμό του εργοστάβου της Αγοράς Α. Μαθιουδάκη.

Αποφασίζεται να τοποθετηθούν στα φρεάτια του εσωτερικού οχετού της Αγοράς σχάρες ["κόσκινα"] από ηλαμρίνα για να μην φράζουν και να τρέχει μόνο το νερό και όχι τα σκουπίδια, η δε δαπάνη ορίζεται να καλυφθεί από το δάνειο των 85.000 δρχ.

Η προσωρινή παραλαβή της Αγοράς πραγματοποιείται τον Νοέμβριο του 1914, με τις αντιρρήσεις του επιστάτη των έργων Ευστ. Ι. Παπαδάκη ή Μαριακάκη, που διατείνεται ότι είχαν γίνει διάφορες παραβιάσεις των όρων συγγραφής κατά την εκτέλεση του έργου, αντιρρήσεις που δημοσιεύονται και σε τοπική εφημερίδα. Όπως και να έχουν τα πράγματα η Αγορά αποτελεί πια το εμπορικό κέντρο της πόλης, ενώ στα υπόστεγα της συγκεντρώνονται τα προϊόντα των χωρικών: *"Ευεργετικώτατα εκείνα τα σιδηρά υπόστεγα της Δημοτικής Αγοράς διά τους πωλητάς των προϊόντων των χωρικούς, οι οποίοι, αναμιμνησκόμενοι της ταλαιπωρίας παιδιών χειμερινών ημερών, μακαρίζουν σήμερον καταφεύγοντες κάτωθεν, τους προνοήσαντας διά την απαλλοτρίωσιν των από αυτάς τας ταλαιπωρίας"* [εφημ. "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ" φ. 8/8-11-1914].

Είχαν ρυμοτομηθεί, όπως προαναφέρθηκε, τα γύρω μαγαζιά, σπίτια και οικόπεδα, είχε διανοιχθεί και η πλατεία - είχε μάλιστα γίνει από τις αρχές του 1914 πρόταση για απαλλοτρίωση και κατεδάφιση ενός οικήματος απέναντι από την πλατεία, στη διασταύρωση των οδών Κήπου και Χαλέπας, που ανήκε στους κληρονόμους του Ιμβραήμ Βέν. Λόγω των εγκατεστημένων εκεί σταύλων, παρουσίαζε ένα ιδιαίτερα άσχημο θέαμα, αλλιά ήταν και εστία μόλυνσεως. Είχε εκφρασθεί η ευχή προς την Κυβέρνηση να απαλλοτριωθεί λόγω κακής ωφελείας, να δενδροφυτευθεί και να καταβληθεί η αναγκαία αποζημίωση από το Δημόσιο και την Τράπεζα *"ης το μέγαρον παράκειται προς το οικοδόμημα τούτο"*.

Τα έργα λοιπόν έχουν τελειώσει, η Νέα Αγορά δεσπόζει στην περιοχή, προκαλώντας τον θαυμασμό όλων, για την εξυπηρέτηση που προσφέρει στους αγοραστές και στους επιχειρηματίες, για την λειτουργικότητα και χρησιμότητά της. Και η εφημερίδα "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ" [φ. 1/20-9-1914] σημειώνει: *"Η Δημοτική Αγορά μας τελεία εις όλα και καθόλα. Αυτό μόνον, το περιποιούν τιμήν εις την πόλιν μας δημοτικόν οικοδόμημα, αρκεί διά να δίδει πάντοτε εις λευκόν των δημοτών την ετυμηγορίαν εις τους προοδευτικούς πρωτεργάτας της ανεγέρσεώς του Δημοτικούς άρχοντας. Κύριε Δήμαρχε, ένα ωρολόγιον εντός της Αγοράς αυτής δεν σας φαίνεται ότι θα πληρώσει μίαν ανάγκην της και θα συμπληρώση το μεγαλοπρεπές αυτό έργο της Δημαρχιακής σας ευσυνειδήτου και προοδευτικής εργασίας;"*

Ο πρώτος σταθμός ταξί
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)

The first taxi - station

Αρκετά χρόνια πριν
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)

Several years ago

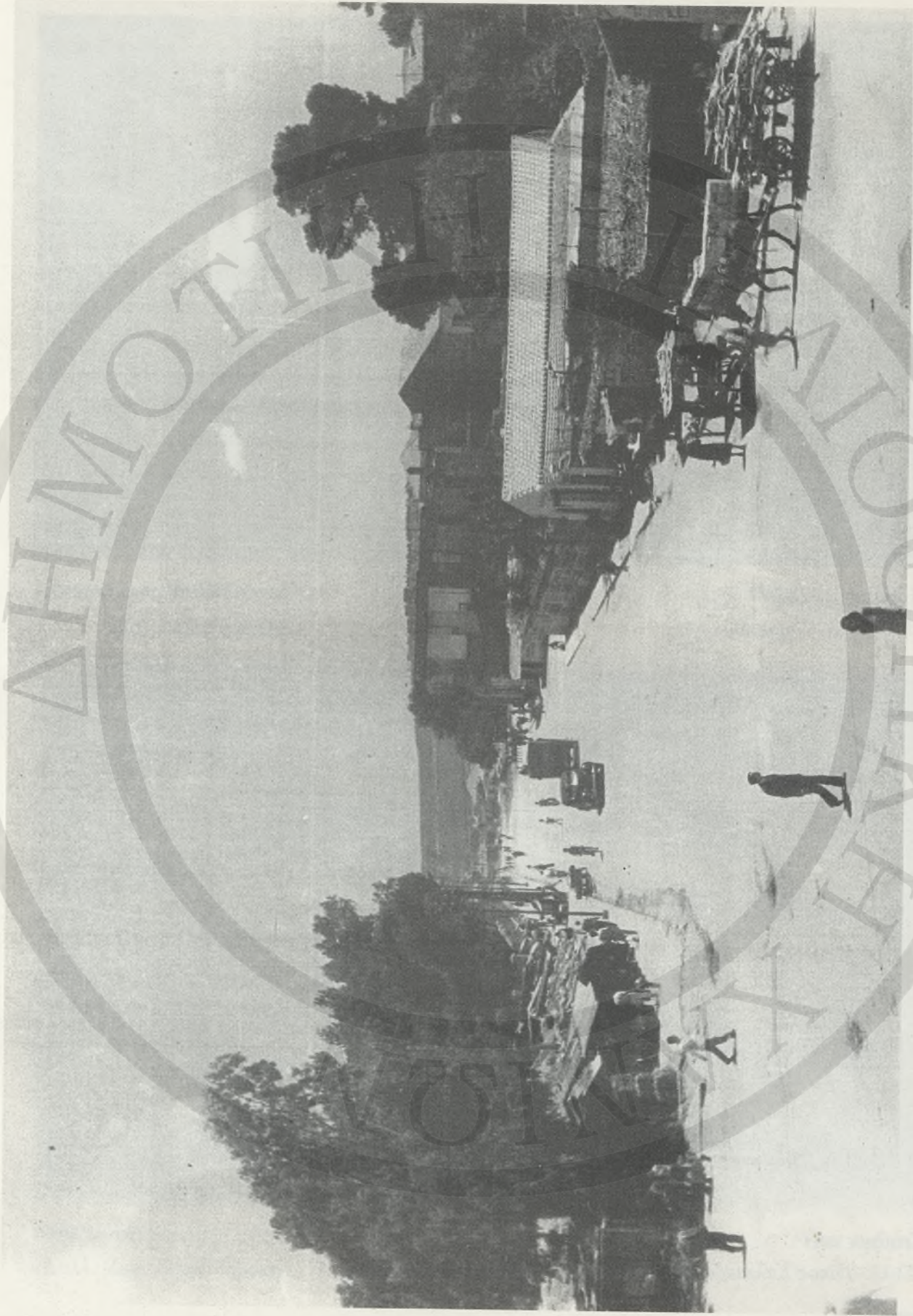
Νοτία είσοδος
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)

South entrance

Η πιο πολυάσχολη πλατεία της πόλης
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)

Square full of life

Η οδός Ελευθ. Βενιζέλου, από την πλατεία της Αγοράς
(Σύλλ. Μαν. Ψυλλάκης)

The E. Venizelos str. starting from the Market Square

Η κεντρική πλατεία της πόλης
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)

The central square of the city

Σταθμός ταξί
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)

Taxi - station

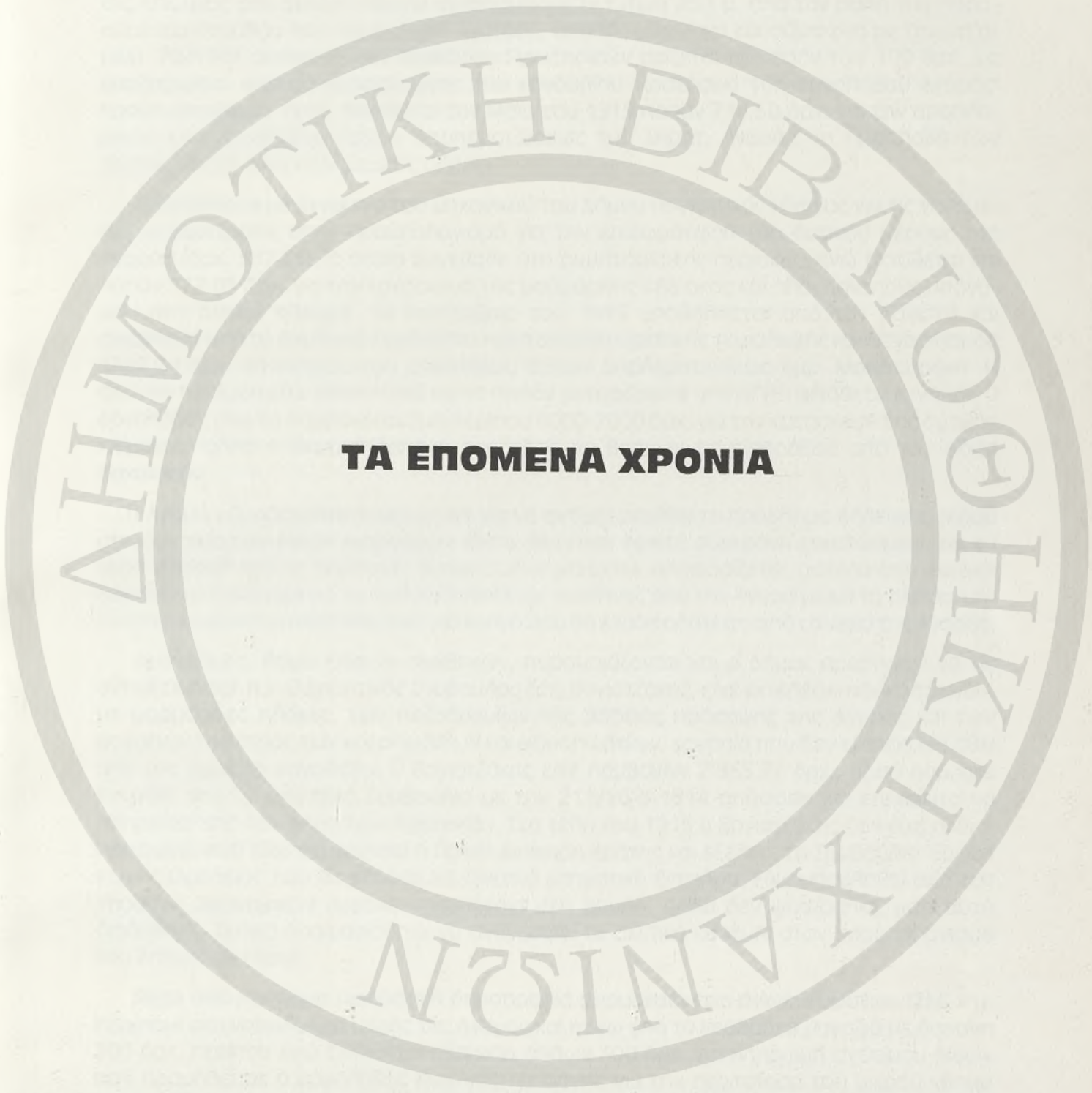
Άποψη της πλατείας Αγοράς
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)

View of the square

Πρόσοψη Δημοτικής Αγοράς
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)

Front entrance

ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η Αγορά μπορεί να έχει αρχίσει να λειτουργεί (στον προϋπολογισμό μάλιστα του 1915 αναγράφεται ως πρόσδοδος το ποσόν των 39.036,40 δρχ. από εκμισθώσεις των καταστημάτων της) αλλ'α τα έργα συνεχίζονται είτε μέσα είτε έξω από το κτίσμα. Για την κατασκευή της κλίμακας στη δυτική πλευρά καταλαμβάνεται τμήμα 25 τ.μ. από την αυλή του παρακειμένου σταύλου του Αχμέτ Σαλή Αγαζαδέ, απαλλοτριώνεται και σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 70/1914 απόφαση του Προέδρου Πρωτοδικών ορίζεται το ποσόν των 100 δρχ. ως αποζημίωση. Από τα περισσεύματα του κονδυλίου "κρατήσεις 10% εργολάβου Αγοράς" προϋπολογισμού 1915, διατίθεται τον Μάιο του 1915 ποσόν 712,50 δρχ. για την αποπληρωμή του εργολάβου έργων αποπερατώσεως της Δημοτ. Αγοράς, (η παραλαβή των εργασιών είχε γίνει πρίν μερικές μέρες).

Υποβάλλεται με έγγραφο του μηχανικού του Δήμου συγκριτικός πίνακας για τις γενόμενες αυξομειώσεις στον προϋπολογισμό για την επικωμάτωση του δυτικού μέρους της Αγοράς (δρχ. 387,25), η οποία συνέβαλε στη ρυμοτομία της περιοχής, ενώ διατίθεται και ποσόν 577,05 δρχ. για την κατασκευή της μαρμάρινης κλίμακας και πλακοσκεπούς υπνόμου στη δυτική πλευρά. Το Σεπτέμβριο του 1915 υποβάλλεται από τον λογιστή και εγκρίνεται από το Δημοτικό Συμβούλιο πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής και λογαριασμός 1788,29 δρχ. επ'ονόματι του εργολάβου έργων αποπερατώσεως Εμμ. Μουσουράκη. Η σχετική πίστωση είχε εξαντληθεί και το ποσόν μεταφέρεται από άλλο αδιάθετο κονδύλι. Ο εργολάβος είχε να λαμβάνει ακόμη περίπου 6000-7000 δρχ. για την κατασκευή της δυτικής κλίμακας, αλλ'α η σχετική δαπάνη επρόκειτο να βαρύνει τις εισπράξεις από τον φόρο λαχανικών.

Η Αγορά υδροδοτείται συνεχώς και για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα έλλειψης νερού στη συνοικία των Αγίων Αναργύρων (όπου δεν ήταν εφικτή σύγχρονη εγκατάσταση και το νερό "έτρεχε" από τις δημοτικές βρύσες μόνο μια ώρα), αποφασίζεται, ύστερα από σχετική πρόταση του Δημάρχου, να τοποθετηθεί ένας σωλήνας από την Αγορά μέχρι το οίκημα του Συσσιτίου και να τοποθετηθεί εκεί μια κρήνη που θα ετροφοδοτείτο από το νερό της Αγοράς.

Δυσχέρειες, λόγω ειδικών συνθηκών, παρουσιάζονται και ο Δήμος προσπαθεί να τις αντιμετωπίσει: π.χ. Ο Δημοτικός Σύμβουλος Ζαχ. Βογιατζάκης, είχε εκτελέσει πλακόστρωση, με μαρμάρινες πλάκες, των πεζοδρομίων της βόρειας πρόσοψης της Αγοράς και των μαγαζιών της στοάς των κρεοπωλείων και ιχθυοπωλείων, εργασία που δεν είχε εκτελεσθεί από τον αρμόδιο εργολάβο. Ο Βογιατζάκης είχε λαμβάνειν 2.855,77 δρχ., ποσό που είχε εγκριθεί από το Δημοτικό Συμβούλιο με την 211/20-8-1914 απόφαση και επρόκειτο να πληρωθεί από τον φόρο των λαχανικών. Στα τέλη του 1915 ο Βογιατζάκης δεν είχε ακόμη πληρωθεί γιατί είχε καταργηθεί η Γενική Διοίκηση Κρήτης και εξέλιπε το Συμβούλιο Έργων Κοινής Ωφελείας που θα εξέδιδε το σχετικό χρηματικό ένταλμα. Είχε υποβληθεί από τον Υπουργό Οικονομικών σχετικό νομοσχέδιο στη Βουλή, αλλ'α δεν ψηφίσθηκε γιατί αυτή διαλύθηκε. Τελικά αποφασίσθηκε να αναγραφεί το σχετικό κονδύλι στον προϋπολογισμό του επομένου έτους.

Μετά από πρόχειρη μειοδοτική δημοπρασία απομακρύνεται όγκος χωμάτων (250 κ.μ. περίπου) στο νοτιοδυτικό μέρος της Αγοράς και πάνω από τα νεόδημητα μαγαζιά με δαπάνη 300 δρχ. περίπου ενώ διατίθεται πίστωση άλλων 300 δρχ. για πληρωμή αντιτίμου λίθων που προμήθευσε ο εργολάβος Κων/νος Τζεϊράνης για την περιτοίχιση του μικρού κήπου στην Αγορά.

Το 1918 ανεγείρονται αφοδευτήρια στη νοτιοανατολική πλευρά του κτίσματος και

κλείνουν τα άηλα που βρισκόταν στον Κάτωλα και τα οποία οι περίοικοι ζητούσαν να κατεδαφισθούν. Τα νέα αφοδευτήρια τέθηκαν δοκιμαστικά σε λειτουργία και δόθηκαν δωρεάν σε δυό ανάπηρους πολέμου για εκμετάλλευση.

Το 1919 έχουν πουληθεί πιά τα Δημοτικά μαγαζιά στο Κρύο Βρυσάλη και τα ποσά κατατίθενται στην Τράπεζα Κρήτης έναντι των δανείων του Δήμου.

Εισάγεται έγγραφο του μηχανικού του Δήμου με συγγραφή υποχρεώσεων και προϋπολογισμό (5.500 δρχ.) για τη διαμόρφωση και σκιρρόστρωση ενός από τα υπόστεγα και ενός τμήματος στην πλατεία έξω από την Αγορά. Η σχετική μειοδοσία διενεργείται στις 14/10/1919 και μειοδότης αναδεικνύεται ο Ισμαήλ Στουλιάκης, με έκπτωση 2% επί των τιμών του προϋπολογισμού.

Η προσωρινή παραλαβή του έργου ανέγερσης της Δημοτικής Αγοράς, που το είχε εκτελέσει, όπως είδαμε, ο εργολάβος Αντώνιος Μαθιουδάκης, είχε γίνει στις 27 Ιουλίου 1915, χωρίς να ακολουθήσει η οριστική παραλαβή. Έτσι το 1919, επειδή είχε περάσει η προθεσμία του ενός έτους, όπως όριζε ο νόμος και η εκμετάλλευση της αγοράς είχε αρχίσει από την 1/11/1913, μετά και από σχετική αναφορά του μηχανικού του Δήμου, αποφασίζεται να θεωρηθεί ως οριστική, η προσωρινή παραλαβή του έργου. Στον απολογισμό του 1920 στη στήλη "Εξοδα κεκλισμένων χρήσεων" αναγράφεται ποσό 12.588,30 δρχ. για τον Αντώνιο Μαθιουδάκη εργολάβο Δημοτικής Αγοράς "δ' ανανέωσιν του ημιεξοφλημένου υπ' αριθμ. 1101 χρηματικού εντάλλματος", ενώ στη στήλη "Εσοδα" στις "Προσόδους" αναγράφεται ποσό 58.381 δρχ. ως "εκμίσθωσις μαγαζείων Νέας Αγοράς". Στα "καθυστερούμενα", στον ίδιο απολογισμό, αναγράφεται ποσό 7.081,40 δρχ. ως καθυστερούμενα εξ ενοικίων Δημοτ. Αγοράς", καθώς και καθυστέρηση καταβολής ενοικίου του Σταθμού Χωροφυλακής της Αγοράς (έτος 1917=720 δρχ., 1/7 - 31/12/1918 = 360 δρχ. και 1/1 - 31/12/1920 = 720 δρχ.).

Μικροπροβλήματα και διαφωνίες δεν λείπουν από την καθημερινή λειτουργία της Αγοράς, τόσο σε επίπεδο Αρχής όσο και σε επίπεδο καταστηματαρχών και προμηθευτών. Χαρακτηριστικό είναι δημοσίευμα της εφημερίδας "ΝΕΑ ΕΡΕΥΝΑ" (φ. 1735/1915)

"ΔΙΑ ΤΟΝ ΣΤΑΘΜΟΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ"

Τα καθήκοντα της διεύθυνσεως του Σταθμού της Ν. Αγοράς αντιλαμβάνεται πας τις ότι είναι λίαν λεπτά, απαιτούσι έμπειρον εκτελεστήν αυτών. Μ' όλη ταύτα πώς, η διεύθυνση του εν λόγω Σταθμού έχει ανατεθεί από πολλοί εις απλούν χωροφύλακα ναι μεν διαπνεόμενον υπό του ζήλου της εκτελέσεως των καθηκόντων του, αδαή όμως εν πάση περιπτώσει και άπειρον και ως εκ τούτου γεννώντα ζητήματα εκεί όπου δεν υπάρχουν. Εννοείται ότι τοιαύται αταξίαί υπηρεσιακαί δεν συνέβαινον τας ημέρας καθ' ας η διοίκησις του σταθμού ήτο εμπειροσυστημένη εις υπαξιωματικόν της χωροφυλακής, η μόνη ηύσις δε πρός πρόληψιν συνεχίσεως των τοιούτων είναι η τοποθέτησις εκ νέου εις τον σταθμόν υπαξιωματικού τινος, διότι δεν είναι ορθόν να εφαρμόζηται επί της ράχεως των χωρικών η παροιμία "εις του κουζουλιού τα γένεια μαθαίνουν οι μπαρμπέρηδες".

Τα προβλήματα που παρουσιάζονται έχουν να κάνουν τόσο με τοπικές συγκυρίες όσο και με μεγαλύτερα εθνικά θέματα που επηρεάζουν τη ζωή των Χανιωτών και ο Δήμος προσπαθεί να έλθει αρωγός σε καταστηματαρχες και επιτηδευματίες. Το 1915 οι καταστηματαρχες στο Καλέ-Καπισί υποβάλλουν αίτηση ελληστώσεως των ενοικίων τους, επειδή η κίνηση στα μαγαζιά τους, λόγω της Αγοράς, είναι μειωμένη και λόγω του εμπολέμου

καθυστερεί η κατασκευή της δυτικής κλίμακας. Η μείωση των ενοικίων εγκρίθηκε καθώς επίσης επιτράπη σε κρεοπωλή να νοικιάσει ένα μικρό τμήμα του καφενείου της Αγοράς για να χρησιμοποιηθεί ως κρεοπωλείο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Δημοτικό Συμβούλιο δεν αποδεχόταν παλαιότερα τέτοια αιτήματα, όμως αφού τώρα όλα τα κρεοπωλεία ήταν νοικιασμένα, επεκράτησε η αντίληψη ότι θα έπρεπε να δοθεί η ευκαιρία και σε όσους κρεοπωλές δεν είχαν μαγαζιά να εργασθούν και να εξοικονομήσουν τα προς το ζήν. Απορρίφθηκε μάλιστα αναφορά καταστηματαρχών κρεοπωλών που ζητούσαν να μη δημιουργηθούν άλλα κρεοπωλεία στην Αγορά και εγκρίθηκε η εγκατάσταση τέτοιων καταστημάτων στα αριθμ. 55 και 56 κεντρικά μαγαζιά, όχι όμως ακριβώς στα γωνιαία αλλά στα παραπλευρώς συνεχόμενα. Και επειδή υπήρχε πρόβλημα και με τους γάτους που έμπαιναν και έτρωγαν το κρέας, τοποθετήθηκαν, μετά από παράπονα των κρεοπωλών, συρματοπλέγματα πίσω και πάνω από τις πόρτες των 24 κρεοπωλείων, με δαπάνη 360 δρχ.

Όπως είδαμε σε άλλο κεφάλαιο ένα από τα νεόδμητα μαγαζιά "αριστερά και εισερχομένων" στην βόρεια κλίμακα της Αγοράς είχε κατακυρωθεί το 1914 στον Εμμ. Τζουγκαράκη υποδηματοποιό, με ετήσιο μίσθωμα 551 δρχ. Για το κατάστημα αυτό, στο φύλλο 3/4-10-1914 η εφημερίδα, μάλιστα, "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ" σημείωνε:

"Κάθε βιομηχανική πρόοδο της πόλεως την χαιρετίζομεν μετ' αληθούς ενθουσιασμού. Και μια πρόδος αληθώς βιομηχανική είναι η ίδρυσις ενός αθηναϊκωτάτου υποδηματοποιείου των φιλοπροόδων τεχνιτών συμπολιτών μας κ.κ. Τζουγκαράκη και Στουπάκη, παρά την είσοδον της Δημοτικής Αγοράς. Όλα τα είδη των υποδημάτων, από τα ιδιοτροπώτερα Αμερικανικά, μέχρι των κομψοτέρων και ελαφροτέρων γυναικείων σκαρπινίων, τα ευρίσκετε εκεί. Έτοιμα και ευσυνειδήτως καλοφτιαγμένα εις πλούτον εις ποιότητας και εις τιμάς. Η ίδρυσις τοιούτου καταστήματος επλήρωσε μίαν ανάγκην της πόλεως. Οτανδήποτε ώραν θέλεις κανείς ευρίσκει ότι έχει ανάγκην προς υπόδυσιν. Αμερικανικώτατα, αληθώς".

Το 1918 υποβάλλεται αίτηση του Εμμ. Τζουγκαράκη καθώς και του ενοικιαστού του έτερου καταστήματος στη βόρεια κλίμακα, αθηνατοποιού Αντ. Αποστολιάκη, για ανανέωση για μια τετραετία της μισθώσεως των καταστημάτων τους. Αποφασίζεται όμως η δια δημοσίου πλειοδοτικού διαγωνισμού πώλησή τους εφ' όσον βρίσκονται έξω από την Αγορά και τα απέναντι, δεξιά της κλίμακας, καταστήματα ανήκουν σε ιδιώτες. Το προϊόν της πώλησης επρόκειτο να κατατεθεί στην Τράπεζα Κρήτης για εξόφληση μέρους της προς αυτήν οφειλής του Δήμου. Η δημοπρασία διενεργείται στις 24/10/1918. Οι αδελφοί Παπαδάκη προσφέρουν για το αρ. 1 κατάστημα 14.050 δρχ. και για το αριθμ. 2, 11.025 δρχ., αλλά μετά από έξι ημέρες ο παντοπώλης Εμμ. Χάληρης προσφέρει 1000 δρχ. επί πλῆον. Το αποτέλεσμα της δημοπρασίας κρίνεται ασύμφορο, διατάσσεται δε η επανάληψη της πλειοδοσίας με κατώτατη τιμή για το αρ. 1 κατάστημα 14.650 δρχ. και για το αριθμ. 2, 11.425 δρχ. Πέντε φορές εξετάθησαν σε πλειοδοσία τα δυο μαγαζιά (εδημοπρατούντο από το φθινόπωρο του 1918) και η τελευταία πλειοδοσία, την 1/2/1919 ανέδειξε τον Εμμ. Τζουγκαράκη ως νέο ιδιοκτήτη του αρ. 1 καταστήματος με τιμή 16.000 δρχ. και τον Αντώνιο Αποστολιάκη του αρ. 2 καταστήματος με τιμή 12.500 δρχ.

Το 1915 είχαν διενεργηθεί για δεύτερη φορά πλειοδοτικές δημοπρασίες για την ενοίκιαση των καταστημάτων της Αγοράς. Άλλα μαγαζιά κατακυρώνονται, άλλες πλειοδοσίες ακυρώνονται επειδή κρίνονται ασύμφωρες ή λόγω παρατυπιών και διατάσσεται η επανάληψή τους. Οι πλειοδοσίες συνεχίζονται και κατά τα επόμενα χρόνια, επειδή αρκετά μαγαζιά μένουν ξενοικιαστα, λόγω έλλειψης αγαθών, εξ αιτίας του πολέμου - π.χ.: υπάρχει πρόβλημα ως προς τη διακίνηση των ψαριών τα οποία μάλιστα πωλούνται σε χαμηλές τιμές

από τους ιχθυοπώληδες, γι' αυτό και αποφασίζεται να γίνει παράκληση - σύσταση στην αστυνομική αρχή για προστασία των αλιείων. Αρκετά επίσης είναι τα κρεοπωλεία που μένουν ξενοίκιαστα επειδή, λόγω του πολέμου, σπανίζει το κρέας.

Έτσι ο Δήμος, θέλοντας πολλές φορές να βοηθήσει τους ενοικιαστές, παραβλέπει όρους, που, στην αρχή λειτουργίας της Αγοράς, φαινόταν απαράβατοι: Σε επιχειρηματία που ζητά να ενοικιάσει κατάστημα της Αγοράς ως οπωροπωλείο αλλιώς να του επιτραπεί να το χρησιμοποιεί και ως παντοπωλείο, εγκρίθηκε να το νοικιάσει προσωρινά, με τον όρο να γίνει ξενοδοχείο φαγητού, με δικαίωμα πώλησης κρέατος (το μαγαζί βρισκόταν στη στοά των κρεοπωλείων) και να το παραδώσει αμέσως εάν ζητείτο ως κρεοπωλείο. Αποφασίζεται επίσης να αναρτώνται κρέατα στα ξενοίκιαστα μαγαζιά επί πληρωμή 10 λεπτών για κάθε οκά κρέατος ημερησίως και για όσες ημέρες θα ανηρτάτο το κρέας. Παραπέμπεται όμως στην ολιγομέλεια του Δημοτικού Συμβουλίου η αίτηση του Αχμέτ Σερμπετάκη που ζητά να νοικιάσει το αρ. 61 μαγαζί για να χρησιμοποιήσει το μισό προς την πλατεία ως εμπορομανάβικο και το άλλο μισό ως κρεοπωλείο, ενώ το αρ. 59 κατάστημα που ζητείται από κάποιον για γαλακτοκομείο, και από άλλο ως ποτοποιείο, εκτίθεται ξανά σε πλειοδοσία. Το εν λόγω κατάστημα βρισκόταν στη στοά των κρεοπωλείων, από τα οποία πολλὰ έμεναν ξενοίκιαστα λόγω της έλλειψης κρέατος, όπως ήδη προαναφέρθηκε.

Τέτοια μικροπροβλήματα παρουσιάζονται συνεχώς και είναι άλλωστε φυσικό, μέσα σε ένα χώρο κατ'έξοχήν εμπορικό και ανταγωνιστικό. Δυστυχώς αυτοί οι ανταγωνισμοί γίνονται φαίνεται περισσότερο φανεροί κατά τη διενέργεια των πλειοδοσιών για την ενοικίαση των καταστημάτων, αφού υπάρχουν αναφορές για απειλές εκ μέρους ενοικιαστών προς υποψηφίους ενοικιαστές ή ακόμη και εκβιασμοί που εξακόντιζαν τα νοίκια σε μεγάλα ύψη. Αλλιώς το σύστημα των πλειοδοσιών δεν μπορούσε να αλληλάξει, ώστε να μην δημιουργούνται προνομιούχοι και τα έσοδα της Τράπεζας να μην μειώνονται.

Ο Δήμος, είναι γεγονός ότι προσπαθεί να διατηρήσει την Αγορά σε όσο το δυνατόν καλύτερη κατάσταση, προβληματίζεται και προνοεί τόσο για την καλαισθητή μορφή του κτίσματος όσο και για τις διάφορες χρήσεις μέσα και έξω από αυτό, φροντίζοντας να διασφαλίσει τα συμφέροντα της Τράπεζας και τα δικά του, αλλιώς και δεν μένει αμέτοχος σε θέματα και αιτήματα που μπορεί να ικανοποιήσει: Παραπέμφθηκε στην ολιγομέλεια του Δημοτικού Συμβουλίου αίτηση ενός καφεπώλη που ζητούσε να νοικιάσει τον κήπο έξω από την Αγορά για μια 5ετία με τον όρο να ανεγείρει εκεί με δική του δαπάνη ξύλινη παράγκα για καφενείο και να περιποιηθεί τα δένδρα του κήπου. Απορρίφθηκε αναφορά κάποιου άλλου που ζητούσε να του παραχωρηθεί με ενοίκιο το έξω μέρος της Αγοράς με το ξύλινο περίπτερο που βρισκόταν εκεί (το οποίο επροτίθετο μάλιστα να αγοράσει) για να πουλήσει γραφική ύλη. Απορρίπτεται ακόμη (1917) αίτημα των ενοικιαστών της Αγοράς που ζητούσαν την απαλλοτρίωση τους από την υποχρέωση καταβολής ενοικίου μιας εξαμηνίας, επειδή τα νοίκια είχαν εκχωρηθεί στην Τράπεζα για την "*υπηρεσία και ασφάλεια του δια την ανέγερσιν δανείου*". Εγκρίνεται όμως τον Ιούλιο του 1918 η αίτηση του επιτρόπου του Προφήτη Ηλία Μιχ. Μεσσαριτάκη που παρακαλούσε να παραχωρηθεί μια από τις σιδερένιες πόρτες από τα ιχθυοπωλεία της Αγοράς, για να τοποθετηθεί ως εξώθυρα στον περίβολο του ναού. Άλλη φορά ο Δήμος αποδέχθηκε αίτημα κρεοπώλη που εκλήθη ως έφεδρος χωροφύλακας και τον απαλλοτρίωσε από την υποχρέωση καταβολής ενοικίου του καταστήματός του από τότε που στρατολογήθηκε.

Η Αγορά συνεχίζει την πορεία της μέσα στο χρόνο. Πάντοτε παρουσιάζονται μικροθέ-

ματα χρήσεως των καταστημάτων της, επισκευής και συντήρησής της, κλπ. Η πόλη άληλωσε ολόκληρη αλληιάζει, επεκτείνεται, μεταμορφώνεται, μεγαλώνει. Όσο τα χρόνια περνούν, τόσο η Δημοτική Αγορά ενισχύει την ύπαρξή της ως εμπορικό κέντρο και πόλιος έληξης των Χανιωτών που περνούν αρκετή ώρα στο "σταυροδρόμι" της πόλης.

Στα μέσα του 1940 η Αγορά είχε επισκευασμένη τη βόρεια πρόσοψή της, εγκρίνεται μάλιστα συγκριτικός πίνακας των εργασιών (8.120,10 δρχ.), ενώ λίγο αργότερα ψηφίζονται οι όροι συγγραφής υποχρεώσεων βάσει των οποίων θα γινόταν εφεξής οι ενοικιάσεις των ιχθυοπωλείων στο δυτικό υπόστεγο της Αγοράς και οριζόταν μεταξύ άλλων ως πρώτη προσφορά 600 δρχ.

Αλλά τα σύννεφα του πολέμου πυκνώνουν και βαριά απλώνεται πάνω από την Ευρώπη η σκιά του φασισμού. Η κηλαγγή των όπλων αντηχεί πολύ κοντά. Την 28η Οκτωβρίου 1940 η κραυγή "ΟΧΙ" αντιλαλεί στα κακοτράχαλα βουνά της Ελλάδας, που μαζεύει τα παιδιά της και αντιστέκεται στα χιονισμένα βουνά της Αλβανίας.

Δυο μέρες πριν τα Χριστούγεννα του 1940, ύστερα από σχετικό έγγραφο της Γενικής Διοικήσεως Κρήτης και σύμφωνα με τον Α.Ν. 2372 "περί παθητικής αεραμύνης της χώρας", αποφασίζεται ομόφωνα από τη Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων η κατασκευή αντιαεροπορικού καταφυγίου στην πλατεία της Δημοτικής Αγοράς. Η εκτέλεση του έργου ανατέθηκε στον εργολάβο Αηεξ. Τσικνόνουηλο που είχε αναδειχθεί τελευταίος μειοδότης, με προϋπολογισμό δαπάνης 580.000 δρχ. Στις 15 Απριλίου 1941 δίδεται παράταση για την εκτέλεση του έργου και στις 5 Μαρτίου εγκρίνεται συγκριτικός πίνακας των γενομένων αυξομειώσεων της δαπάνης και το συναφές πρωτόκολλο νέων τιμών. Η συνολική δαπάνη ήταν τελικά 613.070,40 δρχ., επειδή είχε γίνει επέκταση της αρχικής εργολαβίας αλληιά και λόγω τροποποίησης του τρόπου θεμελίωσης, λόγω προσθήκης σιδηρού οπλισμού στον θόλο του καταφυγίου, απομάκρυνση και απόρριψη πηλοναζόντων προϊόντων εκσκαφής, αποζημιώσεως διαφόρων κονδυλίων λόγω ακριβής προσμέτρησης κλπ. Χορηγείται κι άλλη παράταση 30 ημερών από 5/3/1941 για την αποπεράτωση του καταφυγίου.

Εγκρίνεται μελέτη χρωματισμού (καμουφλάριασμα) των εξωτερικών τοίχων και της στέγης της Αγοράς με προϋπολογισμό δαπάνης 70.000 δρχ. Η σχετική μελέτη είχε συνταχθεί από τη Μηχανική Υπηρεσία του Δήμου ύστερα και από την 49484/1941 διαταγή της Γενικής Διοικήσεως Κρήτης και το έργο επρόκειτο να κατακυρωθεί σε τακτική δημοπρασία.

Ύστερα από αίτηση του εργολάβου Αηεξ. Τσικνόνουηλου δίδεται παράταση 15 ημερών από της 15/4/1941 για την αποπεράτωση του αντιαεροπορικού καταφυγίου, με τον όρο ότι αυτή θα ήταν η τελευταία. Και ήταν. Είκοσι μόλις μέρες μετά την εκπονή της προθεσμίας αυτής, ξεσπούσε η φοβερή Μάχη της Κρήτης. Το Νησί, αταλάντευτη, αγέρωχη, περήφανη βίγλα της Λευτεριάς, αντιστάθηκε στις σιδερόφραχτες και τέλεια εξοπλισμένες δυνάμεις του Άξονα, χτυπήθηκε αλύπητα, μα κράτησε κι άντεξε ηρωικά και με αυτοθυσία για δέκα -τις πιό σκληρές ίσως- μέρες της ιστορίας του. Η Κρήτη γέμιζε συντρίμμια - στις πόλεις, στα χωριά, στα λιμάνια, κορμιά νεκρά, σπίτια ερειπωμένα, άνθρωποι άστεγοι, εξαντλημένοι από τη Μάχη, υπόδουλοι τυπικά, μα ουσιαστικά με ηθικό ακέραιο, με την ελπίδα στην καρδιά και την αδούλωτη Ελληνική ψυχή να οραματίζεται το Αύριο, με την Εθνική Αντίσταση να σχηματίζει ήδη τους πρώτους πυρήνες της.

Στις 23 Ιουνίου 1941 ψηφίζεται ομόφωνα ο προϋπολογισμός του Δήμου χρήσεως 1941-42. Συν τοις άλλοις προϋπολογιζόταν 1.000.000 δρχ. ως δαπάνες προμήθειας ειδών

και λήψεως μέτρων παθητικής αεραμύνης της χώρας (κατασκευή καταφυγίων, ανέωξη ορυγμάτων, καθαρισμό και ισοπέδωση οδών, πλαιοίων και χώρων από τα επείγνια εξ αιτίας των βομβαρδισμών, αποκομιδή συντριμμάτων και ερειπίων σπιτιών, μεταφορά υλικών σε διάφορα σημεία για απόκρυψη και φύλαξη από τα αεροπλάνα, καμουφλάρισμα κτιρίων, μνημείων, μηχανημάτων, κατάσβεση πυρκαϊών, κλπ). Στα τακτικά έσοδα αναγραφόταν ποσό 750.000 δρχ. ως ενοίκια των καταστημάτων μέσα στην Αγορά και 30.000 δρχ. για τα καταστήματα απέξω, ενώ ως δαπάνες συντήρησης του κτιρίου και ημερομίσθια εργατών προϋπολογιζόταν 30.000 δρχ., καθώς και 20.000 για την προμήθεια ειδών, υλικού και εργαλείων για την συντήρησή της.

Στις 23 Ιουλίου 1941 ανακοινώνεται σε συνεδρίαση της Δημορχιακής Επιτροπής το υπ' αριθμ. 128/22-6-1941 έγγραφο της Γερμανικής Στρατιωτικής Διοικήσεως Κρήτης, με το οποίο γνωστοποιείται ότι ο Δήμαρχος Αντώνιος Ησυχάκης απαλλήσεται των καθηκόντων του, τα οποία αναλαμβάνει ο Νικόλαος Σκουλιάς [Ο μετέπειτα αρχηγός της αντιστασιακής Εθνικής Οργάνωσης Κρήτης (ΕΟΚ)]. Με το ίδιο έγγραφο ο υπομοίραρχος Γ. Καστάνης που εκτελούσε χρέη Δημάρχου, απαλλήσσαν επίσης από τα καθήκοντά του.

Τον Οκτώβριο του 1941 οι καταστηματαρχες της Δημοτικής Αγοράς βρίσκονται σε οικτρή κατάσταση. Σε αναφορά τους προς τον Δήμο αναφέρουν ότι *"..... μέχρι του Μαΐου ε.έτους είχομεν εις το εμπόριόν μας αναλόγως των εποχών διάφορα εσπεριδοειδή και λαχανικά, έκτοτε όμως στερούμεθα των πάντων εκτός ολίγων σταφυλών. Δεδομένου ότι η κατάσταση ημών κατά την περίπτωσιν ταύτην είναι οικτρά και όχι μόνον τα προς το ζην δεν αποκομίζομεν από τα κέρδη, αλλ' ούτε τα μισθώματα των καταστημάτων, εκμισθωθέντων εις εποχήν ευημερίας, πολύ δε περισσότερον σήμερον, όπου και άνευ στέγης είναι τα καταστήματά μας και επί μήνας διετηρήθησαν τελείως κλειστά και ακατάλληλα προς τόπον εμπορίας, ηρημώθησαν δε και τελείως εκ της ληηλασίας, μη εναπομεινάντων ουδέ αυτών των αντικειμένων εγκαταστάσεων....."*. Η Δημορχιακή Επιτροπή συμπαρίσταται στους καταστηματαρχες και μειώνει κατά 30% τα ενοίκια της Αγοράς από 1/5/1941 μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου 1941. Εάν μάλιστα επρόκειτο για μισθωτούς που είχαν υπηρετήσει στη Ζώνη των πρόσω ή στην ενεργό αεράμυνα, η μείωση θα ίσχυε από 1/1/1941.

Τον ίδιο μήνα επίσης, ύστερα από αίτηση ενδιαφερομένου να νοικιάσει ένα μαγαζί της Αγοράς και να το μετατρέψει σε κουρείο, η Δημορχιακή Επιτροπή αποφαινεται παμπηφεί ότι τα καταστήματα της εγκάρσιας στοάς θα μπορούσαν να νοικιασθούν και σε επιτηδεύματιες που ασκούσαν άλλη επαγγέληματα [κατά την κρίση της Δ.Ε.] πηην των προβηεπομένων από τον ισχύοντα κανονισμό, λόγω των εξαιρετικών συνθηκών. Ισχυε ο όρος της λύσης της μίσθωσης μέσα σε τρεις μήνες από την ειδοποίηση του ενοικιαστή, παραιτουμένου παντός δικαιώματος αποζημίωσης, όρος που αναφερόταν ρητά στα σχετικά μισθωτήρια συμβόλαια, ενώ ο μισθωτής υποχρεούτο να παραιτηθεί και από τις τυχόν διατάξεις [ισχύουσες ή μελλοντικές] ενοικιοσασίου.

Αρχισαν όμως να αφαιρούνται λήθρα κεραμιδία από τη στέγη και άλλα είδη ξυλίας από το δημοτικό οίκημα στην οδό Αφεντούληεφ, όπου μέχρι πρότινος στεγαζόταν γραφεία του Δήμου. Εργολήβοι που είχαν αναλήβει διάφορα έργα, προσεκόμιζαν έγγραφα της Γερμανικής Αρχής [π.χ. εντολή παράδοσης 3.500 κεραμιδιών κ.λ.π.] και οι χωροφύλακες δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτε. Σε σχετικό ερώτημα ο Νομάρχης απάντησε ότι ο Δήμος δεν ήταν υποχρεωμένος να συμμορφωθεί. Οι εργάτες όμως του εργολήβου επανήλθαν και συνέχισαν την αφαίρεση των κεραμιδιών, ο ίδιος δε ο εργολήβος απείλησε ακόμη και

όργανα της Χωροφυλακής. Ο Δήμαρχος Νικόλαος Σκουλιάς, βλέποντας ότι η κατάσταση έτεινε να εκτραχυνθεί επέταξε δύο ιδιωτικά κάρα και με άλλο ένα του Δήμου φορτώθηκαν όσα κεραμίδια ήταν συγκεντρωμένα στα σκαλιά του οικήματος και μεταφέρθηκαν στην Αγορά (για τη στέγη της οποίας άλλωστε προοριζόταν, καθώς και για τα ιχθυοπωλεία και το παλιό Δημαρχείο στο Σαντριβάνι).

Αλλά άλλος εργολάβος, με έγγραφο του Διοικητή Φρουρίου Κρήτης, ζητούσε να του δοθούν 5.000 κεραμίδια. Το αρμόδιο όμως Γερμανικό Γραφείο - στο οποίο ο Νομάρχης γνωστοποίησε το θέμα - δεν εξέδωσε καμιά διαταγή. Ετσι, επειδή ο Δήμος δεν μπορούσε να σταματήσει την αφαίρεση των κεραμιδιών, διέταξε τη Μηχανική του Υπηρεσία να μεταφέρει πάραυτα και τάχιστα τα κεραμίδια στην Δημοτική Αγορά και στα Γραφεία των Υδροηλεκτρικών Εργων, για να σταματήσει η διαρπαγή τους από τους πολίτες και οι απαιτήσεις των Γερμανών. Για όσα κεραμίδια είχε παραλάβει ο εργολάβος, ο Δήμος θα φρόντιζε να αποζημιωθεί.

Όπως και παλαιότερα ο Δήμος απαλλήσασε από την υποχρέωση καταβολής ενοικίου όσους ενοικιαστές της Αγοράς είχαν στρατευθεί ή τα καταστήματά τους είχαν υποστεί ζημιές από τους βομβαρδισμούς της πόλης, ακόμη και κληρονόμους εκτελεσθέντων από τους Γερμανούς.

Αλλά τα χειρότερα έρχονται τον Ιανουάριο του 1942, οπότε η Γερμανική Στρατιωτική Διοίκηση (το Γερμανικό Γραφείο Επιτάξεως) απαιτεί να παραχωρηθεί στα στρατεύματα κατοχής όλη η εγκάρσια στοά. Ο πρόεδρος της Διοικούσας τον Δήμο Χανίων Επιτροπής, Δήμαρχος Νικόλαος Σκουλιάς εισήγαγε το θέμα για συζήτηση στις 29/1/1942:

" Αρξαμένης της συνεδριάσεως, ο κ. Πρόεδρος ανακοινεί ινα λάβωσι γνώσιν οι κ.κ. Επίτροποι 1) Την υπ' αριθ. 136/76 ε.ε, αναφοράν του προς την Γενικήν Διοίκησιν Κρήτης, έχουσαν ούτω: Λαμβάνω την τιμήν να αναφέρω υμίν, ότι χθες περί ώραν 11 π.μ. μοι ανεκοίνωσε τηλεφωνικώς ο Γενικός Γραμματεύς της Γενικής Διοικήσεως Κρήτης κ. Δασκαλάκης, ότι το Γερμανικόν Γραφείον Επιτάξεως Quarteriant εζήτηι την συγκατάθεσίμ μου διά την κατάληψιν παρά του Στρατού Κατοχής της εγκαρσίου πλευράς της Δημοτικής Αγοράς, ήτοι εξ Ανατολών προς Δυσμάς. Επειδή το ζήτημα ήτο τόσον σπουδαίον και σοβαρόν διά τον Δήμον, του απήντησα ότι θα μετέβαινα αμέσως εις το γραφείον του προς συνεννόησιν. Μετά πάροδον ολίγων λεπτών ευρισκόμην εκεί όπου ο κ. Δασκαλάκης μοι επανέλαβε τα αυτά. Του απήντησα ότι εάν ζητείται διά τσσαύτης σοβαρότητος ζήτημα η συγκατάθεσίμ μου, αρνούμαι ταύτην, διότι αφ' ενός μεν θα εζημιούτο υλικώς ο Δήμος, αφ' ετέρου δε από αισθητικής απόψεως και η πόλις, δεδομένου ότι εις το μέσον της Αγοράς θα ηγείρετο κτιστός τοίχος, προς διαχώρισιν του τμήματος εκείνου από την υπόλοιπον Αγοράν.

Ο κ. Δασκαλάκης παρουσία μου, ανεκοίνωσε τηλεφωνικώς την αρνητικήν απάντησίμ μου εις το Quarteriant το οποίον και διέταξεν ίνα διέλθω των γραφείων του προς λήψιν διαταγών.

Επειδή όμως ο κ. Δασκαλάκης αφήκεν να εννοήσω ότι θα κατελαμβάνετο διά της βίας το μέρος τούτο της Αγοράς εφ' όσον δεν συγκατατειθέμην εις την παραχώρησίμ του, μετέβην εις το γραφείον του κ. Νομάρχου, ανέφερον το γεγονός και τον παρεκάλησα ίνα μεταβώμεν εις τον κ. Μπλόκ, όστις είχεν αναλάβει την διοίκησιν της Kreis Kommandatur και προβώμεν εις σωστάς ενεργείας, διά την ματαίωσιν ει δυνατόν της κατάληψεως της Αγοράς. Ο κ. Μπλόκ όστις ηγνόει την υπόθεσιν αφού συνδιελέχθη παρόντος του κ.

Νομάρχου και εμού, τηλεφωνικώς μετά του γραφείου Quarteriant μοι είπεν ότι το διαμέρισμα τούτο της Αγοράς εχρειάζεται και ότι έπρεπε να εκκενωθή και να διατάξω σχετικώς.

Εις τον κ. Μπλόκ απήντησα απερχόμενος ότι επειδή οι ενοικιασταί των καταστημάτων της Δημοτικής Αγοράς, κατέχουν ταύτα δυνάμει συμβολαίου δεν ηδυνάμην άνευ εγγράφου διαταγής του, κατά τους Ελληνικούς Νόμους, να διατάξω την απομάκρυνσίν των, αλλήλ μέχρως ου επανέλθω εις το Γραφείον μου, επληροφορήθην ότι οι Γερμανοί είχαν δώσει απ' ευθείας διαταγήν εκκενώσεως εις τους ενοίκους, χωρίς να ληφθή εις τον Δήμον μέχρι της σήμερον έγγραφον τι, και 2) την εν συνεχεία ταύτης υπ' αριθ. 317/988 της 28 Ιανουαρίου ε.ε. αναφοράν, έχουσαν ούτω "Λαμβάνω την τιμήν να αναφέρω υμίν ότι από της 15 Ιηγοντος μηνός ως ανέφερον υμίν και διά της υπ' αριθ. 136 της 14-1-1942 αναφοράς μου, υποβαλλομένης εν αντιγράφω, κατελήφθη υπό του Στρατού Κατοχής, παρά την θέλησιν του Δήμου και επί σημαντική ζημιά των συμφερόντων του, η εγκάρσιος στοά της Δημοτικής Αγοράς, περιλαμβάνουσα τριάκοντα έξ [36] μαγαζεία, τα οποία κατά φυσικόν λόγον εγκατελείφθησαν υπό των ενοικιαστών των.

Κατόπιν τούτου, παρακαλώ όπως ευαρεστούμενος ενεργήσετε διά την ανάλογον αποζημίωσιν του Δήμου, ευρισκομένου ως γνωστόν εις οικτράν οικονομικήν κατάστασιν.

Η Επιτροπή εκμισθώσεως παρακαλείται όπως έχετε υπ' όψει ότι η ανέγερσις εκ μέρους των Γερμανών των δύο τοίχων ,προς διαχωρισμόν της καταληφθείσης στοάς από την υπόλοιπον Αγοράν, επέφερον μεγάλην ζημίαν εις τα άλλα μαγαζεία και ιδία της βορείου πλευράς".

Καταλαμβάνεται λοιπόν η εγκάρσια στοά και ο Δήμος δεν μπορεί να κάνει τίποτα πια, παρά να αποδεχθεί την υπ' αριθ. 479 γνωμάτευση της αρμόδιας Επιτροπής, με την οποία καθοριζόταν τα μηνιαία μισθώματα για τα καταστήματα που είχαν καταληφθεί: Για τα μαγαζιά αριθ. 17/56 και 15/58 το μισθωμα οριζόταν στις 10.000 δρχ. για το αριθ. 19/55 6.000 δρχ. και για το αριθ. 20/57 8.000 δρχ. Εκτός από τα γωνιαία, για τα μαγαζιά αριθ. 39,42,48,63,67 και 73 το μίσθωμα ήταν 4.000 δρχ., για τα με αριθμό 43,44,45,47,49,51,53,60,61,62,65,71 και 72 ήταν 3.500 δρχ. και για τα υπόλοιπα με αριθμό 40,41,46,50,52,54,59,64,66,68,69,70 και 74 το μηνιαίο ενοίκιο οριζόταν στις 3.000 δρχ.

Τον Απρίλιο του 1942 εγκρίνεται η δαπάνη για την επισκευή της στέγης της Αγοράς που είχε υποστεί καταστροφές εξ αιτίας των βομβαρδισμών, ενώ λίγο αργότερα επιβάλλεται ειδικό τέλος για τη χρησιμοποίηση του υποστέγου της Αγοράς και ψηφίζεται μάλιστα και έκτακτος οργανισμός γι' αυτό.

Ομως, αν και οι καιροί είναι δύσκολοι, ο Δήμος δεν μπορεί να παραβλέψει τις ανάγκες συντήρησης της Αγοράς. Έτσι τον Ιούλιο του 1943 εγκρίνεται η επισκευή του κατεστραμμένου καταστρώματος μέσα στην Αγορά, (προϋπολογισμού 450.000 δρχ.), η επισκευή της κεραμοσκεπαστης στέγης του ανατολικού υποστέγου (προϋπολογισμού 1.460.000 δρχ.) και η επισκευή κατεστραμμένων υδρορροών και η κατασκευή νέων (προϋπολογισμού 900.000 δρχ.). Το ότι γινόταν βέβαια επισκευές δεν σήμαινε ότι η Αγορά μας ήταν το πάντα - προπολεμικά- εφοδιασμένο με όλα τα αγαθά, εμπορικό κέντρο. Στις δύσκολες αυτές ώρες της κατοχής, όταν η πείνα θέρριζε το λαό που έπρεπε να ζήσει με ελάχιστα τρόφιμα και να επιβιώσει με την ελπίδα του δεητή, η Αγορά με κλειστά τα ρολά στα μαγαζιά της, στεκόταν σιωπηλή και άδεια. Κι όσοι, μη έχοντας άλλη επιλογή, έμεναν στην πόλη, περνούσαν από τους άδειους διαδρόμους της με σφιγμένη καρδιά, αντάλλασσαν κάποια κουβέντα με τους

άλλους συμπολίτες και αναποθούσαν τις ώρες που η Αγορά, πολύβουη και πολυάσχολη συγκέντρωνε τους Χανιώτες στα σπλάγχνα της.

Αλλά κάποτε η νύχτα τελειώνει. Κι ο λαός, μαζεύοντας τα κουρέλια του κι απομακρύνοντας τα συντρίμια του παρελθόντος, αρχίζει ένα καινούργιο αγώνα ανασυγκρότησης και προόδου.

Τον Ιούνιο του 1945 η Κρήτη είναι πια ελεύθερη. Κι ο Δήμος Χανίων έχει πολλή δουλειά μπροστά του. Εκποιοούνται πέτρες και γωνιόλιθοι από την ανατολική πλευρά της Αγοράς, το Φιρκά και το Σαντριβάνι και εγκρίνεται, ύστερα από αναφορά της Μηχανικής Υπηρεσίας της 10/6/1945, μεταξύ άλλων, η επισκευή της στέγης της δυτικής πλευράς της Αγοράς με προϋπολογισμό δαπάνης 42.000 δρχ. και η ασφαλιτόστρωση των κατεστραμμένων τμημάτων της βόρειας και νότιας πλευράς, με προϋπολογισμό δαπάνης 145.000 δρχ. καθώς επίσης και γενική συντήρηση και επισκευή. Τον Ιούλιο του ίδιου χρόνου γίνεται μειοδοτική δημοπρασία για τον υδροχρωματισμό της Αγοράς [εργοστάσιος Ιω.Κουβέλης με έκπτωση 3%], ύστερα από επείγουσα αναφορά της Μηχανικής Υπηρεσίας του Δήμου εγκρίνεται η κατασκευή και συναρμογή τριών θυρών στην Αγορά [προϋπολογισμού 14.000 δρχ.], ο καθαρισμός και η επισκευή της υπονόμου της οδού Τσουδερών [προϋπολογισμού 50.000 δρχ.] και η επισκευή, συμπλήρωση και τοποθέτηση δύο θυρών στη βόρεια και δυτική πλευρά [προϋπολογισμού 24.000 δρχ.], καθώς επίσης και η επισκευή της βόρειας μαρμάρινης κλίμακας και η επισκευή των κατεστραμμένων πεζοδρομίων με μαρμάρινες πλάκες.

Τροποποιούνται οι όροι εκμισθώσεως των καταστημάτων της Αγοράς και εγκρίνεται η παραχώρηση του ανατολικού υποστέγου στα αστικά λεωφορεία που εκτελούν τη γραμμή Χανιά - Δικαστήρια - Χαλιόπε - μάλιστα κρίθηκε πρόωρη η λήψη απόφασης για καθορισμό μηνιαίου μισθώματος του υποστέγου.

Από τον Ιανουάριο του 1946 αρχίζουν και οι πλειοδοσίες και η ενοικίαση των καταστημάτων της Αγοράς. Πρόβλημα είχε ανακύψει από τα μέσα του 1945 - το οποίο συνεχίσθηκε και εις τους πρώτους μήνες του 1946 - με την ενοικίαση των τεσσάρων ιχθυοπωλείων του δυτικού υποστέγου για τα οποία είχε ορισθεί επαναληπτική δημοπρασία ενοικιάσεως. Εκκρεμούσε όμως το ζήτημα της έξωσης των ιχθυοπωλών μέσα στην Αγορά που κατείχαν αυθαίρετα τέσσερα μαγαζιά και μάλιστα ο Δήμος είχε αναθέσει στον Νομικό Σύμβουλό του να προβεί στις νόμιμες διατυπώσεις για την έξωση των ιχθυοπωλών ώστε μετά να γίνει η δημοπρασία για τα ιχθυοπωλεία του υποστέγου. Η δημοπρασία διενεργήθηκε μεν αλλά δεν προσήλθαν οι ιχθυοπώλες που δεν ήθελαν να βγουν έξω από την Αγορά και γιατί - όπως είχε διαμορφωθεί ο χώρος, περιτριγυρισμένος από παράγκες- δεν θα ήταν δυνατή η κυκλοφορία των πελατών. Αποφασίσθηκε τελικά να υποχρεωθεί ο Γεώργιος Πετράκης να απομακρύνει την ξύλινη παράγκα που χρησιμοποιούσε, στο βόρειο μέρος των ιχθυοπωλείων του δυτικού υποστέγου και να κατεδαφισθεί ο τοίχος που είχε κτισθεί στην πλευρά αυτή από τους Γερμανούς. Εγκρίνεται συμβιβαστικός διακανονισμός και αναπροσαρμογή των μισθωμάτων των καταστημάτων, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις παραπέμπονται στους Νομικούς Συμβούλους του Δήμου για γνωμοδότηση διάφορα θέματα των καταστηματορχών.

Αρκετές εργασίες επισκευής και συντήρησης της Αγοράς εκτελούνται από τα τέλη του 1946 και όλο το 1947: Επισκευή διαδρόμων επί της δυτικής πλατείας [2.500.00 δρχ.], βόρειας κλίμακας, κατασκευή επικεράμωσης της στέγης [887.048 δρχ.], προμήθεια οπλισμένων υαλοπινάκων για την επισκευή της υαλοσκεπούς στέγης, ηλεκτρική εγκατάσταση

στο φυλάκιο φόρου της Αγοράς, επισκευή σιδερένιου σκελετού της στέγης και εγκρίνεται συμπληρωματική πίστωση 15.000.000 δρχ. για ενίσχυση του κεφαλαίου συντήρησης όλου του κτίσματος.

Στα διάφορα προβλήματα που ανακύπτουν, γίνεται προσπάθεια εξεύρεσης συμβιβαστικών λύσεων. Εγκρίνεται η μετατροπή μέρους του δυτικού υποστέγου σε έξι καταστήματα καθώς και η παροχή σ' αυτά ηλεκτρικού ρεύματος.

Το 1949 επισκευάζεται εσωτερικά η Αγορά, εγκρίνεται μελέτη σκιρρόστρωσης και ασφαλιτόστρωσης της Πλατείας Χορτασών και εγκρίνεται η μετονομασία της πλατείας ανατολικά της Αγοράς από "πλατεία Νίκωνος" σε "πλατεία Ταξιάρχου Δ. Μαρκοπούλου".

Η πλατεία μπροστά από τη νότια, κυρία είσοδο της Αγοράς, η μεγαλύτερη πλατεία της πόλης υπήρξε - συν τοις άλλοις - και ο πρώτος σταθμός ταξί των Χανίων. Παραπήγματα στήθηκαν στους χώρους που περιέβαλαν την Αγορά, τόσο προς την πλατεία Κοτζάμπαση και τις σημερινές οδούς Χατζημιχάλη Γιάνναρη και Κριάρη, όσο και προς την νοτιοανατολική πλευρά, με μαγαζάκια, στιλβωτήρια, σταθμούς αμαξών. Στις 6 Ιανουαρίου του 1949 η εφημερίδα "ΚΗΡΥΞ" σημείωνε:

"ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΝ ΑΓΟΡΑΝ"

Ενας κόσμος ολόκληρος ο οποίος εργάζεται ή συναλλιάσεται με τους υπαιθρίους πωλητάς λαχανικών και φρούτων εις την δυτικήν πλατείαν της Δημοτικής Αγοράς μας παρακαλεί τον κ. Δήμαρχον να ενδιαφερθή διά την πλατείαν αυτήν, ίνα ούτω αύτη παύση ν' αποτελή ένα τέλημα. Νομίζομεν ότι το αίτημα τούτο δεν είναι παράλογον, όταν μάλιστα ληφθή υπόψιν ότι πρόκειται περί κεντρικού τμήματος της πόλεως, το οποίον δεν επιτρέπεται να παρουσιάξη την αθλίαν αυτήν όψιν".

Η απάντηση του Δημάρχου προς το Γραφείο του Πρωθυπουργού Ιππου του είχε κοινοποιήσει και το δημοσίευμα! ήταν ότι: ".....απαραίτητος όρος διά την υπό του Δήμου επισκευήν της Δυτικής πλατείας της Αγοράς και οιασδήποτε άλλων κοινοχρήστων χώρων είναι η απομάκρυνσις των παραγκών ως και των αυθαιρέτως εγκατεστημένων εις αυτήν πλανοδίων πωλητών.....".

Σε μερικά χρόνια, στη διαμορφωμένη πλατεία Μαρκοπούλου, εκεί που αλλοτε υπήρχε η τάφος και καθλιεργούνταν λαχανικά, στάθμευαν άμαξες και λεωφορεία της εποχής και πιο κάτω, στη βορειοδυτική πλευρά του Α' Γυμνασίου, υπήρχε το κτίσμα της Προσωρινής Δημοτικής Λαχαναγοράς, που διέθετε 80 θέσεις λαχανοπωλών που πλήρωναν 50.000 δρχ. ως δικαίωμα χρήσης ο κάθε ένας.

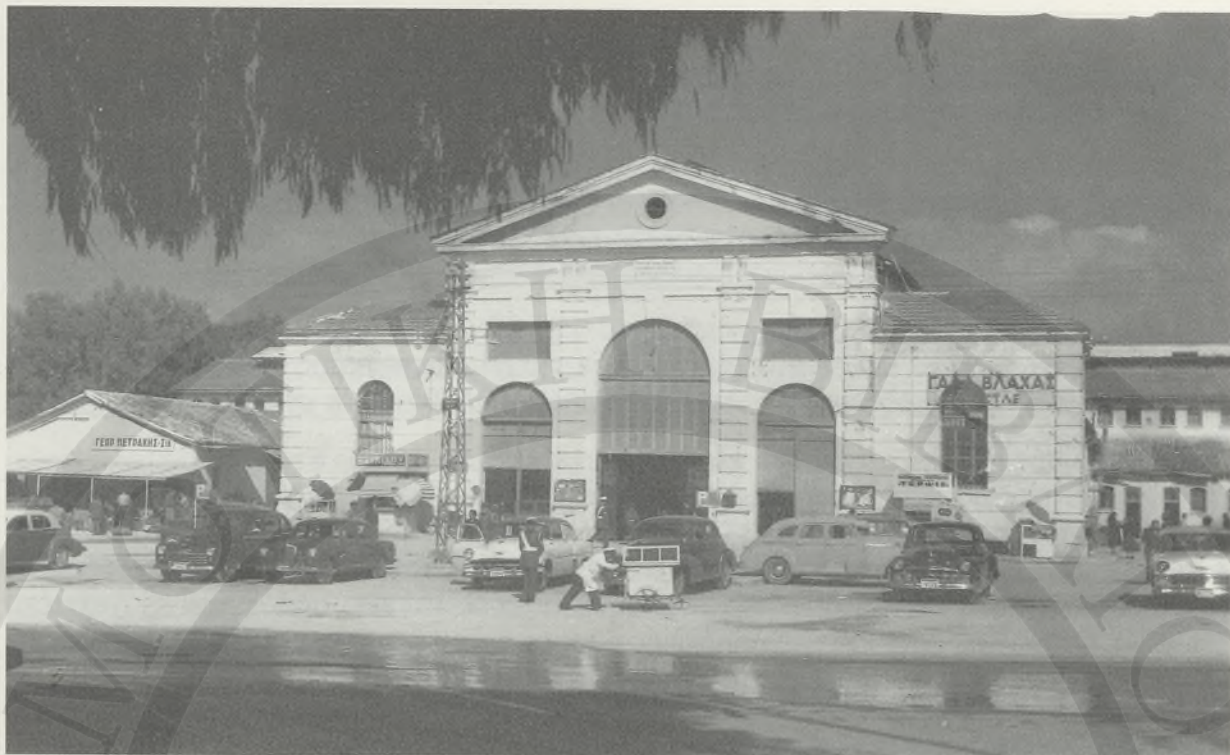
Η παραγκούπολη που είχαν δημιουργήσει μικροεπαγγελματίες και πλανόδιοι επιχειρηματίες γύρω από την Αγορά, που ως κεντρικό εμπορικό σημείο της πόλης αποτελούσε σίγουρο πόλο έλξης πελατών, κατεδαφίσθηκε επί δημαρχίας Νικολλάου Σκουλιά και οι χώροι "άνοιξαν", διαπλατύνθηκαν, ομόρφησαν. Η ανάγκη στέγασης όμως των παραγκούχων και άλλων επαγγελματιών, ώθησε τον Δήμο να αποφασίσει την εκποίηση δέκα οικοπέδων ιδιοκτησίας του και τα έσοδα να διατεθούν αποκλειστικά και μόνο για την ανέγερση νέας Αγοράς στον χώρο της τέως πλατείας 1878. Και ενώ οι επισκευές και η συντήρηση της Δημοτικής Αγοράς συνεχίζονται και στη δεκαετία του 1950, συγκροτείται επιτροπή για τη μελέτη των συναφών προς τη λειτουργία της Αγοράς και της προσωρινής Δημοτικής Λαχαναγοράς θεμάτων, την εκπόνηση σχεδίου Κανονισμού λειτουργίας της Δημοτικής

Αγοράς, την τακτοποίηση των παραγκούχων και την κατασκευή νέων δημοτικών καταστημάτων, με προϋπολογισμό 70.000.000 δρχ.

Συγκροτείται επιτροπή για μελέτη του ζητήματος της χρησιμοποίησης του ανατολικού υποστέγου από τα αστικά λεωφορεία. Τελικά δεν επιβάλλεται ειδικό τέλος στέγασης της αφετηρίας των λεωφορείων. Οι σιδηρωτές που παραμένουν στη δυτική πλευρά του αλσουλίου της Αγοράς πληρώνουν ως δικαίωμα χρήσεως 10.000 μηνιαίως ο κάθε ένας.

Ανεγείρεται τελικά ολόκληρο συγκρότημα δημοτικών καταστημάτων στην τέως πλατεία 1878 - είναι το σημερινό οικοδομικό τετράγωνο του Δημαρχείου μας - και ονομάζεται Νέα Αγορά , ενώ η πρώτη παραμένει ως Κεντρική Δημοτική Αγορά, η οποία και συνεχίζει να λειτουργεί κανονικά.

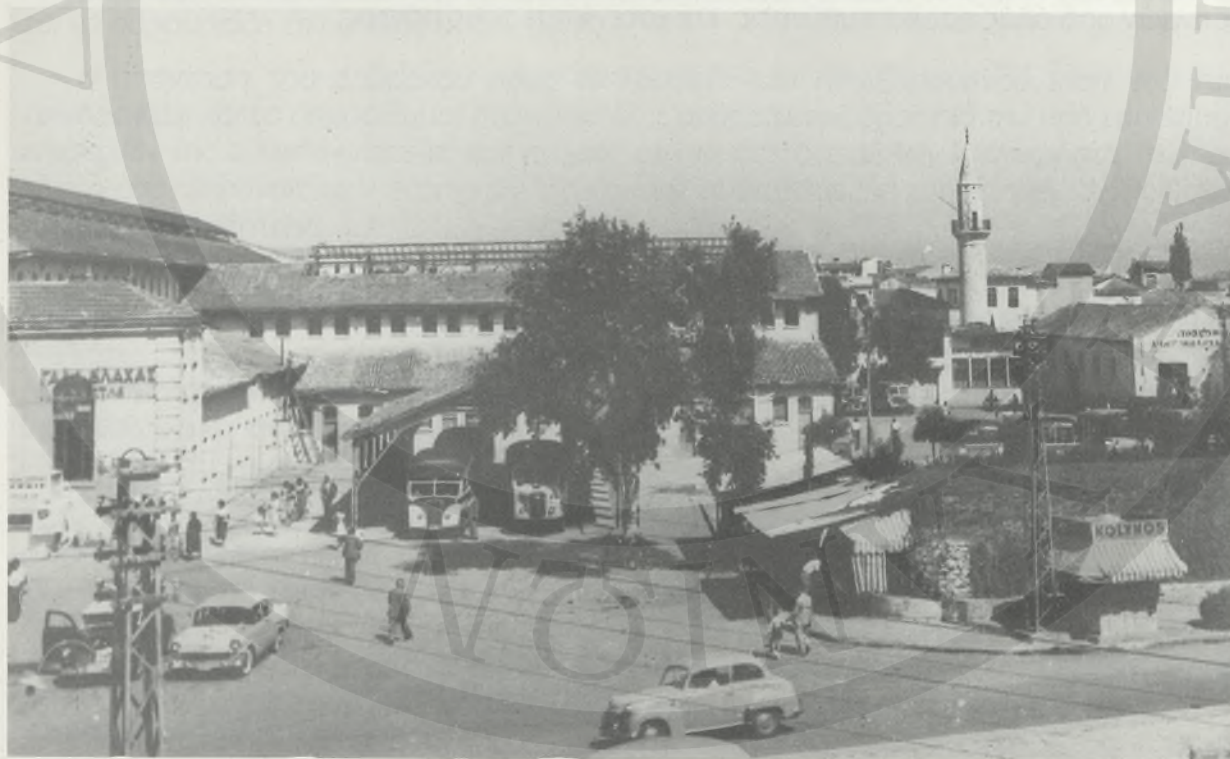
Το 1953 πεθαίνει σε ηλικία 86 ετών ο τέως Δήμαρχος Εμμανουήλ Μουντάκης, επί δημαρχίας του οποίου είχε θεμελιωθεί και ανεγερθεί η Δημοτική Αγορά Χανίων. Είχε ευτυχήσει να δει την Αγορά να χτίζεται, να εγκαινιάζεται από τον Βενιζέλο, έζησε όλες τις επισκευές αλλιά και τις διαμορφώσεις των χώρων μέσα και έξω από αυτήν κι' ήταν ένα ζωντανό αρχείο της πορείας της Δημοτικής Αγοράς τα 40, επόμενα από τα εγκαίνιά της, χρόνια. Ο Μουντάκης, αναφέρεται στη σχετική νεκρολογία στην Εφημ. "ΚΗΡΥΞ" [φ. 2430/4-10-1953],..... υπήρξεν εκ των πιστοτέρων και σταθερωτέρων φίλων του Εθ. Βενιζέλου. Ουδέποτε ήλθαξε κόμμα ούτε ήξερε να ειλήσεται. Ήτο άνδρας μεγάλης θελήσεως. Χαρακτήρ άκαμπτος και αποφασιστικός. Επί των ημερών του τα Χανιά τα οποία το 1905 περιωρίζοντο εις τον χώρο του εντός των Φρουρίων, εξελίχθησαν και αναπτύχθησαν εις μεγάλην κηπούπολιν..... Εις τον εκλιπόντα ανήκουν η Δημοτική Αγορά και τα Υδροηλεκτρικά έργα Αγυιάς. Και απεδύθη εις σκληρόν αγώνα διότι επάλλευεν. Διότι είχεν αντίδρασιν ισχυρών από όλης τας κατευθύνσεις. Και κατενίκησε τους πάντας....."

*Επιχειρηματικό κέντρο για διαφορους επι-
χειρηματίες*

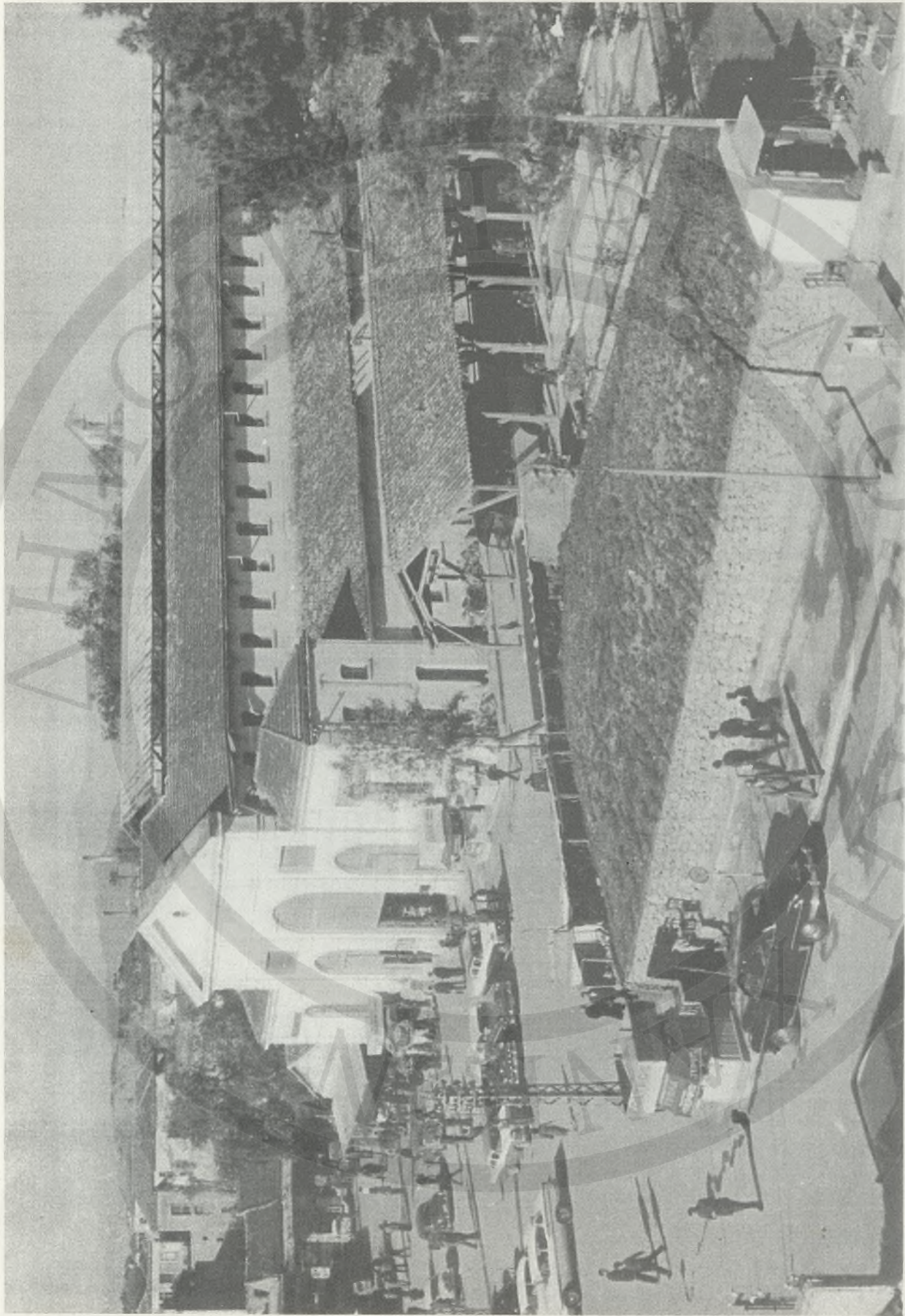
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)

Business center for all kinds of businessmen

Ανατολική πλευρά - Τα λεωφορεία
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)

Eastern part - The buses

Το αντιαεροπορικό καταφύγιο στην νοτιοανατολική πλευρά
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

The anti-aircraft shelter at the south-eastern part of the Market

*Η Μάχη της Κρήτης
(Συλλ. Μανώλης Ψυλλάκης)
The Battle of Crete*

*Πριν την Κατοχή
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)*

Before the german Occupation

*Γερμανική Κατοχή
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

German Occupation

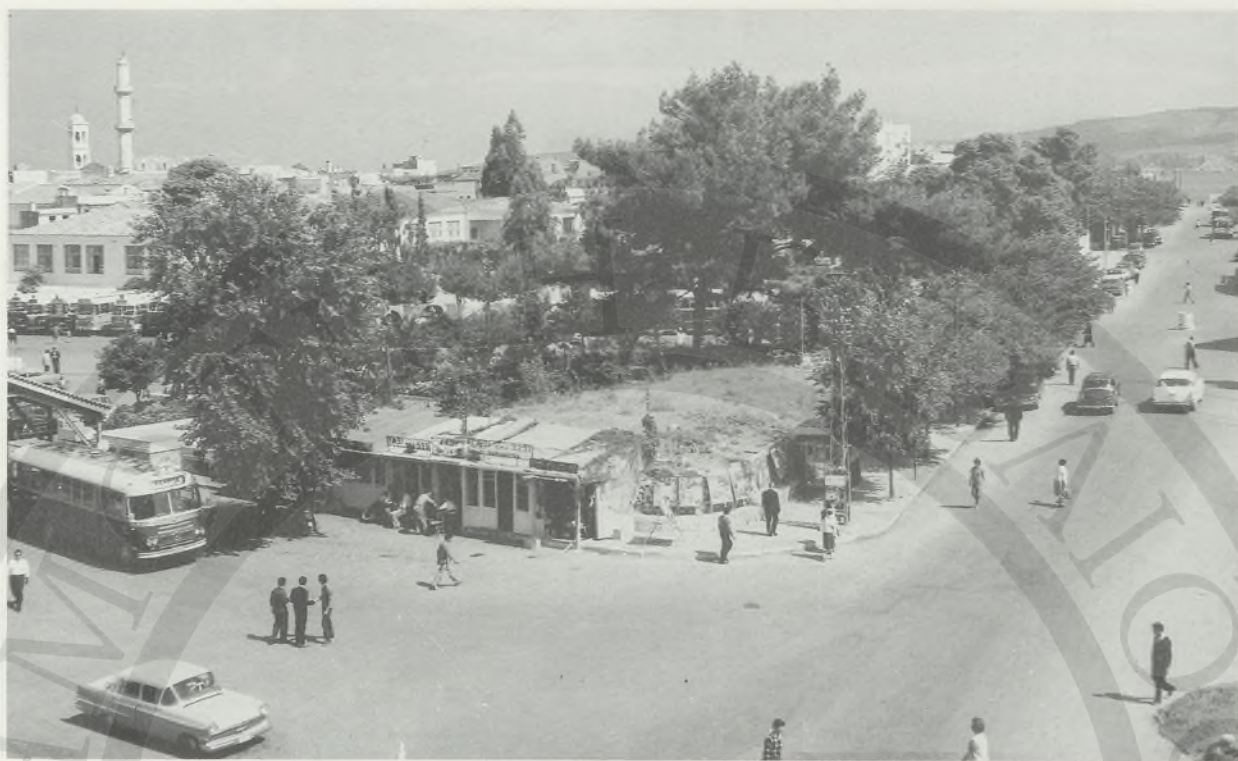
Στον ήλιο του πρωινού
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)

In the morning sun

Το δυτικό μέρος της πλατείας
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

The western part

Στιλβωτήρια
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

Shoe - shiners' shops

Προσωρινή Δημοτική Λαχαναγορά
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

Municipal Green-crocery

Τα Χανιά παλαιότερα
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

Chania several years ago

Αγορά - Πλατεία Κοτζάμπαση
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

Market and Kotzabasi square

Παράγκες στ' ανατολικά
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)

Stalls at the eastern part

Παραγκούπολη στην πλατεία Κοτζιάμπαση
(Συλλ. Τάσου Χαλκιαδάκη)

Stall - town at the Kotzabasi square

*Κατάστημα τροφίμων Γ. Χάλαρη
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)*

Market shop

*Απογευμα μπροστά από την Αγορά
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)*

Late afternoon in front of the Market

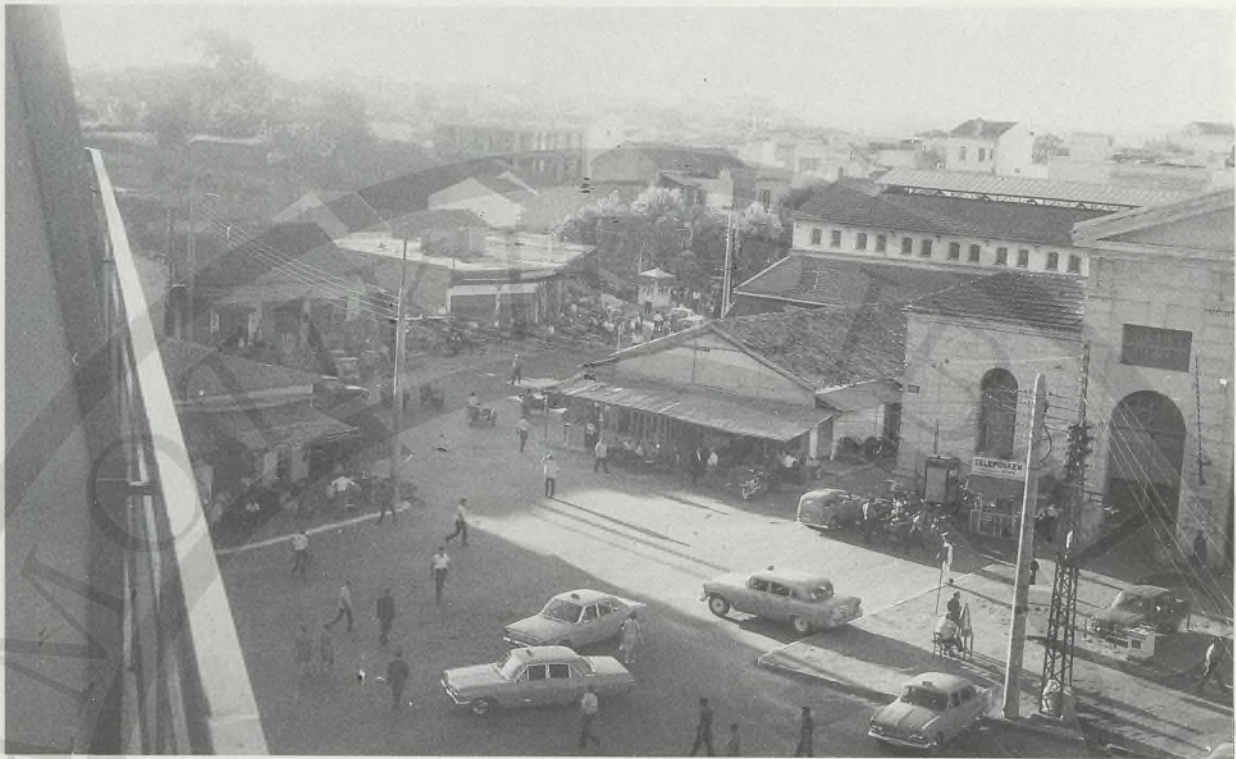
Κατάστημα Ελ. Κυρούση
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

Market shop

Κατάστημα Αφών Μαυρογένη
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

Market shop

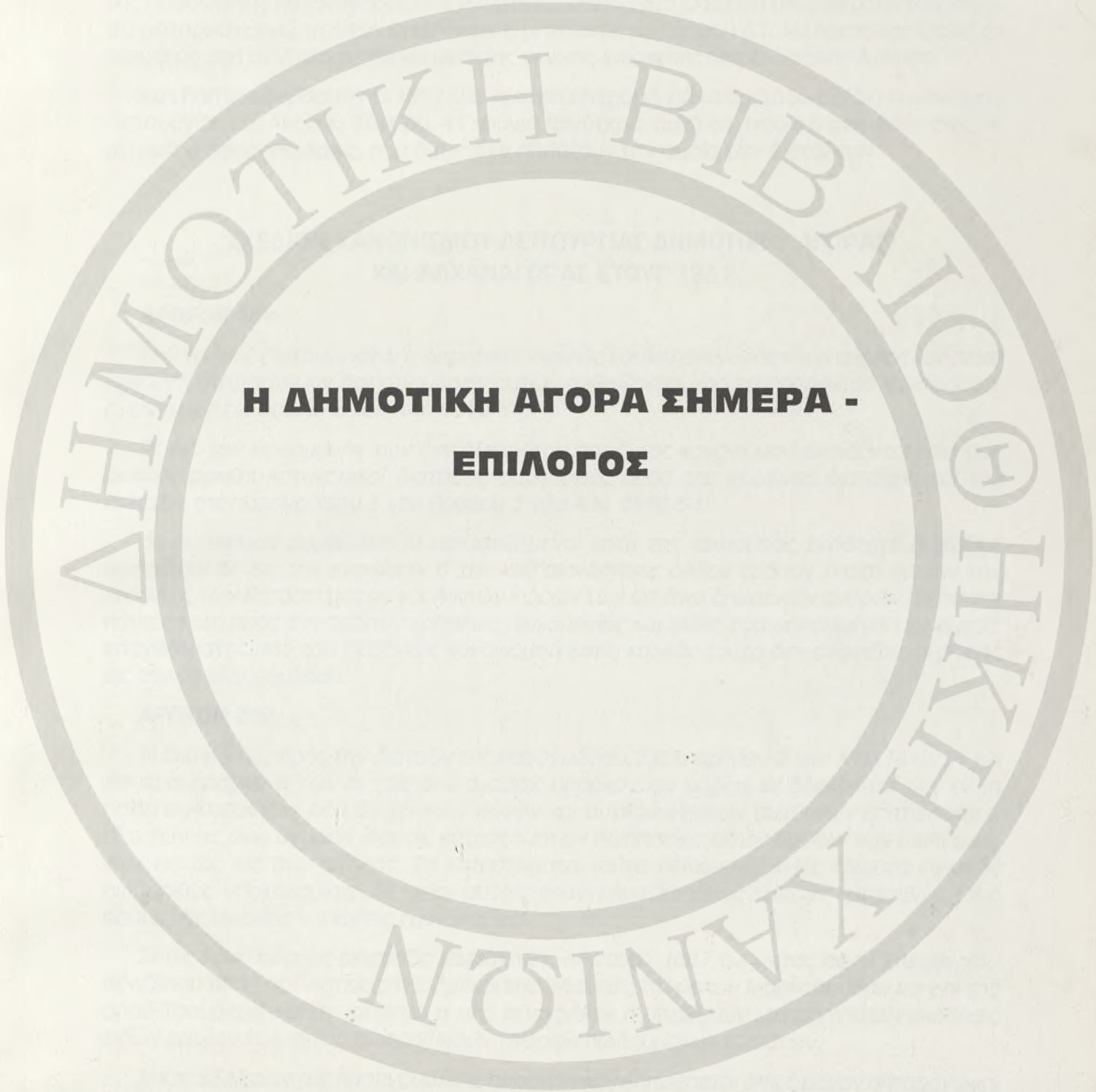
*Πλατεία Χορτασιών
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)*

Hortatson Square

*Ανοιχτές πόρτες για όλους
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)*

Open doors to everyone

**Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΣΗΜΕΡΑ -
ΕΠΙΛΟΓΟΣ**

Στη δεκαετία του 1950 συγκροτούνται διάφορες επιτροπές για να εξετάσουν την όλη κατάσταση της Αγοράς, αλλιά και γενικά τα οικονομικά θέματα του Δήμου και τον προγραμματισμό των έργων, την τακτοποίηση των σπιλωτών έξω από την Αγορά, τη μεταφορά της Προσωρινής Λαχαναγοράς στα υπόστεγα. Επιλύονται διάφορα μικροθέματα των καταστηματάρων, ενώ το 1955 εντέλλεται ο μηχανικός του Δήμου Δ.Γ. Μελλάκης να προβεί το ταχύτερο στη σύνταξη πλήρους μελέτης γενικής επισκευής της Δημοτικής Αγοράς.

Εχει ήδη αναφερθεί ότι το 1952 είχε ορισθεί επιτροπή για να συντάξει σχέδιο Κανονισμού Λειτουργίας της Αγοράς. Σήμερα, 41 χρόνια αργότερα, αυτό το σχέδιο παραμένει, ίσως με μερικές διαφοροποιήσεις, που όμως δεν αλλιάζουν την ουσία των διατάξεων:

"ΣΧΕΔΙΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΑΓΟΡΑΣ ΕΤΟΥΣ 1952

ΑΡΘΡΟΝ 1ον

1) Ο τρόπος λειτουργίας της Δημοτικής Αγοράς και Λαχαναγοράς και ο τρόπος χρήσεως των καταστημάτων και λοιπών χώρων αυτών ρυθμίζονται υπό του παρόντος κανονισμού, συμφώνως τω άρθρω 2 του Α.Ν. 1910/51.

2) Διά την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος κανονισμού εκδίδονται υπό των οικείων αρχών Αστυνομικά διατάξεις συμφώνως προς τας κειμένας διατάξεις και την διάταξιν της παραγράφου 3 του άρθρου 2 του Α.Ν. 1910/51.

3) Αι σχετικά συμβάσεις οι καταρτιζόμενοι κατά τας ισχυούσας εκάστοτε διατάξεις αφορώσαι δε εις την ενοικίασιν ή την καθ'οιονδήποτε αλλιον τρόπον παραχώρησιν της χρήσεως των Καταστημάτων και λοιπών χώρων των ως άνω δημοτικών αγορών διέπονται πάντοτε ως προς τον τρόπον χρήσεως λειτουργίας και είδος του ασκουμένου εν αυτοίς επαγγέλματος υπό του παρόντος κανονισμού έστω και εάν τούτο δεν αναφέρεται ρητώς εις την οικείαν σύμβασιν.

ΑΡΘΡΟΝ 2ον

1) Συμφώνως προς την διάταξιν της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του Α.Ν. 1910/51 και ένεκα ανεπαρκείας των εν ταίς άνω αγοραίς υπαρχόντων χώρων εν όψει δε και των εν τη πόλει υφισταμένων ειδικών τοπικών λόγων και συγκοινωνιακών συνθηκών επιτρέπεται η έξω των ως άνω αγορών ίδρυσις καταστημάτων πωλήσεως ειδών ομοίων των πωλουμένων εις τας ως άνω αγοράς. Τα καταστήματα ταύτα λειτουργούν ως τοιαύτα λιανικής πωλήσεως υποχρεούνται δε οι εν αυτοίς επαγγελματίαι όπως τηρούν επακριβώς τους όρους της υγιεινής και καλής εμφανίσεως.

2) Εις τους χώρους πηλατείας Χορτασών, πηλατείας 1897 τμήματος οδού Ελευθερίου Βενιζέλου από της Πηλατείας 1897 μέχρι της πηλατείας Ταξιάρχου Μαρκοπούλου και επί της οδού Τσουδερών απαγορεύεται η υπό πηλανοδίων ή υπαιθρίων μικροπωλητών πώλησις ειδών ομοίων των εντός των ρηθισών αγορών πωλουμένων τοιούτων.

3) Κατ'εξαίρεσιν της προηγουμένης παραγράφου επιτρέπεται όπως μόνον οι παραγωγοί εκθέτουν εις το υπαιθρον επί της πηλατείας Χορτασών από πρωίας μέχρι μεσημβρίας τα προϊόντα των διά λιανικήν πώλησιν.

ΑΡΘΡΟΝ 3ον

Αι ώραι λειτουργίας των αγορών, των εν αυτοίς Καταστημάτων και αι ώραι κυκλοφορίας εν ταις αγοραίς των πολιτών και των Καταστηματαρχών καθορίζονται διά αστυνομικών διατάξεων αναλόγως της εποχής του έτους.

ΑΡΘΡΟΝ 4ον

Τα Καταστήματα της Δημοτικής Αγοράς αριθμούνται κατ'αύξοντα αριθμόν ως ακολούθως:

1) Της μεν κεντρικής στοάς ήτις άρχεται από της πλάτειάς 1897 και λήγει επί της κλίμακος πρό της οδοϋ Τσουδερών (κατεύθυνσις από Νότου προς Βορράν) και η οποία περιλαμβάνει 38 Καταστήματα, η αριθμησις άρχεται από του αριθμού 1 λήγει δε εις τον αριθμόν 38.

Η αριθμησις των Καταστημάτων της στοάς ταύτης άρχεται από της Νοτίας εισόδου αυτής και τα μέν καταστήματα τα κείμενα δεξιά των εισερχομένων της εισόδου ταύτης αριθμούνται διά περιπτών αριθμών τα δε αριστερά δι'αρτίων.

2) Της δε εγκαρσίας στοάς ήτις άρχεται από της πλάτειάς Μαρκοπούλου και λήγει εις την πλάτειάν Χορτασών (κατεύθυνσις από ανατολών προς Δυσμάς) και η οποία περιλαμβάνει 32 Καταστήματα, η αριθμησις άρχεται από του αριθμού 39 λήγει δε εις τον αριθμόν 74. Η αριθμησις των καταστημάτων της στοάς ταύτης άρχεται από της ανατολικής εισόδου αυτής και τα μέν καταστήματα τα κείμενα δεξιά των εισερχομένων της εισόδου ταύτης αριθμούνται διά περιπτών αριθμών, τα δε αριστερά δι'αρτίων.

3) Τα τέσσερα γωνιαία καταστήματα λαμβάνουν διπλοϋς αριθμούς αριθμούμενα εις αμφοτέρας τας στοάς.

ΑΡΘΡΟΝ 5ον

1) Τα καταστήματα της Δημοτικής Αγοράς και τα πρό αυτών πεζοδρόμια χρησιμοποιούνται διά την άσκησιν (εν αυτοίς) των ακολούθων επαγγελματών, απαγορευομένης απολύτως της ασκήσεως εις ταύτα πάσης ετέρας επιχειρήσεως ως και της πωλήσεως εις ταύτα ετέρων ειδών.

2) Τα Καταστήματα της Κεντρικής στοάς θα χρησιμοποιούνται διά την πώλησιν πάντων των ειδών διατροφής, εξαιρέσει του υπ'αριθμ. 17/56 γωνιαίου Καταστήματος όπερ θα χρησιμοποιείται ως καφφεζυθοπωλείον. Εις τα καταστήματα της στοάς ταύτης δεν επιτρέπεται η πώλησις κρεάτων και ιχθύων νωπών.

β) Τα καταστήματα της εγκαρσίας στοάς θα χρησιμοποιούνται ως κρεοπωλεία πλήν των υπ'αριθμ. 69, 70, 71, 72, 73 και 74 καταστημάτων άτινα θα χρησιμοποιούνται ως ιχθυοπωλεία μέχρι της ιδρύσεως ειδικής ιχθυαγοράς εις ήν θα συγκεντρωθούν τα ιχθυοπωλεία, από της ιδρύσεως δε της ιχθυαγοράς τα άνω Καταστήματα θα χρησιμοποιούνται ως κρεοπωλεία.

γ) Το Κέντρον της αγοράς θα χρησιμοποιείται διά την τοποθέτησιν περιπτέρου πωλήσεως εφημερίδων, περιοδικών, εντύπων κλπ.

2) Τα καταστήματα της Λαχαναγοράς, θα χρησιμοποιούνται διά την πώλησιν αποκλειστικώς λαχανικών και οπωρικών. Οι ενοικιασταί των καταστημάτων δεν έχουν το δικαίωμα να επενοικιάζουν ή εκμισθώνουν εις έτερον πρόσωπον τα πρό των καταστημάτων αυτών

πεζοδρόμια, ούτε να προσλαμβάνουν καθ'οιονδήποτε τρόπον συνεταιίρον.

Ο Δήμος δύναται να ενοικιάση πεζοδρόμιον, όταν ο ενοικιαστής του αντιστοίχου καταστήματος δηλώση εις τον Δήμον, ότι δεν έχει ανάγκη τούτου, οπότε δημοπρατείται τούτο, υπό της Δημοτικής Επιτροπής και κατακυρούται εις τον τελευταίον πλειοδότην με τον οποίον συνάπτεται ενοικιαστήριον συμβόλαιον ιδιαίτερον και ανεξάρτητον λήγον με την λήξιν του ενοικιαστηρίου του Καταστήματος.

Ο ενοικιαστής του πεζοδρομίου θα πωλή είδη τροφίμων ή οπωρολαχανικά μέχρι ανεγέρσεως της λαχαναγοράς, οπότε θα πωλούνται αποκλειστικώς εν αυτή.

Οι παραβάται των άνω διατάξεων θα διώκωνται και θα τιμωρούνται.

ΑΡΘΡΟΝ 6ον

1) Απαγορεύεται η υπό του αυτού προσώπου ενοικίασις πλέον του ενός καταστήματος εν τη Δημοτική Αγορά.

2) Απαγορεύεται ωσαύτως η κατεδάφισις του μεσοτοίχου του χωρίζοντος δύο συνεχόμενα Καταστήματα της Δημοτικής Αγοράς και η διά της κατεδαφίσεως ταύτης συνένωσις αυτών.

ΑΡΘΡΟΝ 7ον

1) Εις τα πρό των καταστημάτων της Δημοτικής Αγοράς πεζοδρόμια επιτρέπεται η έκθεσις και πώλησις υπό των ενοικιαστών αυτών ειδών ομοίων εκείνων άτινα επιτρέπεται να πωλούνται εις τα αντίστοιχα καταστήματα.

2) Απαγορεύεται η έκθεσις και πώλησις εμπορευμάτων επί των διαδρόμων της Δημοτικής Αγοράς.

3) Η εις τα καταστήματα της Δημοτικής Αγοράς εισαγωγή των εμπορευμάτων θα ενεργήται διά των οπισθίων θυρών αυτών.

ΑΡΘΡΟΝ 8ον

1) Η καθαριότης των διαδρόμων της Δημοτικής Αγοράς θα ενεργείται υπό του Δήμου κατά τα διάφορα αυτού καθοριζόμενα.

2) Η καθαριότης των καταστημάτων της Δημοτικής Αγοράς και των πρό αυτών πεζοδρομίων θα ενεργήται υπό των ενοικιαστών αυτών οίτινες θα συγκεντρούν τα απορρίματα εντός κάδων ίνα παραδίδωσι ταύτα εις την υπηρεσίας αποκομιδής.

3) Η καθαριότης εν γένει της Λαχαναγοράς ενεργείται υπό των ενοικιαστών αυτής, οίτινες συγκεντρούν τα απορρίματα εντός κάδων και παραδίδωσι ταύτα εις την υπηρεσίαν αποκομιδής.

ΑΡΘΡΟΝ 9ον

Οι ενοικιασταί των Καταστημάτων της Δημοτικής Αγοράς και Λαχαναγοράς υποχρεούνται εις την τήρησιν των οικείων Αστυνομικών Διατάξεων".

Υπάρχουν βέβαια και οι παραβάσεις του Κανονισμού, τις οποίες ο Δήμος προσπαθεί όχι μόνο να ανακαλύψει αλλή και να διευθετήσει τα θέματα που ανακύπτουν. Σοβαρό πρόβλη-

μα παρουσιάζεται στη δεκαετία του 1960: Η υπενοικίαση των καταστημάτων είτε σε συγγενείς είτε σε τρίτα άτομα. Γι αυτό και ο Δήμος καταφεύγει για γνωματεύσεις στους Νομικούς Συμβούλους του και σε έσχατη περίπτωση σε αγωγές εξώσεως και λήψη κάθε νόμιμου μέτρου για την προστασία των δημοτικών συμφερόντων.

Το 1968 η αξία της Δημοτικής Αγοράς υπολογιζόταν πρόχειρα σε 50.000.000 δρχ, ο Δήμος εισέπραττε το ποσόν των 1.250.000 δρχ περίπου από τα ενοίκια, ενώ πριν από μερικά χρόνια είχε συνάψει δάνειο 1.500.000 δρχ, για τη ριζική ανακαίνιση του κτίσματος.

Τον ίδιο χρόνο καθορίζονται και τα μισθώματα των καταστημάτων της Αγοράς κατά κατηγορία: Για τα τέσσερα κεντρικά δρχ. 8.000 μηνιαίως, για τα καταστήματα της νότιας πτέρυγας δρχ. 4.000 μηνιαίως, της βόρειας δρχ. 2.000 μηνιαίως, για τα κρεοπωλεία της δυτικής δρχ. 1.800 μηνιαίως και για τα κρεοπωλεία της ανατολικής πτέρυγας δρχ. 1.500 μηνιαίως, ενώ για τα καταστήματα εκτός της Αγοράς και στο Δημοτικό Υπόστεγο το ενοίκιο ήταν 1.500 δρχ.

Όπως προαναφέρθηκε ίσχυαν ορισμένες διατάξεις του Κανονισμού λειτουργίας του 1952. Το 1968 ορίζεται επιτροπή για την εξέταση του θέματος της αναθεώρησης του Κανονισμού που είχε συνταχθεί πρό 15ετίας και επειδή ο Δήμος στηριζόταν στους όρους της Γενικής Συγγραφής Υποχρεώσεων, που ήταν συνέχεια της Διακήρυξης πλειοδοσίας για την ενοικίαση των καταστημάτων της Αγοράς και που επείχε θέση Κανονισμού. Αυτό τεκμηριώνεται από αναφορές του Προϊσταμένου της Υπηρεσίας προσόδων του Δήμου επί αιτήματος της Ανώνυμης Εταιρείας 'ΟΛΥΜΠΟΣ' (το γνωστό μας Ψυγείο) που ζητούσε να ενοικιάσει ένα ή δύο συνεχόμενα μαγαζιά της Αγοράς για να εγκαταστήσει ψυκτικούς θαλάμους για την εναπόθεση νωπών κρεάτων με σκοπό τη χονδρική πώληση σε κρεοπωλεία. Σύμφωνα με την άποψη του υπαλλήλου, το αίτημα δεν μπορούσε να γίνει δεκτό με δεδομένη τη δεσμευτική διάταξη του άρθρου 3 του 'Κανονισμού Δημοτικής Αγοράς' - το κείμενο όμως που παραθέτει είναι το άρθρο 3 της Γενικής Συγγραφής Υποχρεώσεων.

Είχαν υποβληθεί βέβαια κατά καιρούς διάφορα ερωτήματα ως προς τον τρόπο χρήσεως των καταστημάτων (π.χ. δημιουργία Self Service, πώληση κτηνοτροφών - πτηνοτροφών, λουλουδιών, φυτών κλπ). Σύμφωνα πάντα με τη γραπτή εισήγηση του Προϊσταμένου της Υπηρεσίας Προσόδων του Δήμου η μείωση της εμπορευματικής κίνησης της Αγοράς και ιδιαίτερα της βόρειας πλευράς οφειλόταν σε διάφορους λόγους: α) Στην εγκατάλειψη, λόγω του πολέμου, της Παλιάς Πόλης από τις λαϊκές καταναλωτικές μάζες και της εγκατάστασης τους σε συνοικίες εκτός σχεδίου πόλεως. β) Η πληθωρική καταστρατήγηση των διατάξεων του Νόμου περί Προσόδων των Δήμου και Κοινοτήτων με αποτέλεσμα, ενώ υπήρχε επαρκής χώρος στην Αγορά, να έχουν δημιουργηθεί σε ακτίνα 100 περίπου μέτρων από αυτή 24 παντοπωλεία λιανικής πώλησης, τρία ιχθυοπωλεία και πέντε κρεοπωλεία. γ) Η κατάργηση της ειδικής ιχθυαγοράς στο δυτικό υπόστεγο και η εγκατάσταση των ιχθυοπωλών μέσα στην Αγορά. δ) Η παραχώρηση ατελώς του ανατολικού υποστέγου για τα αστικά λεωφορεία. ε) Η κακή συντήρηση του όλου κτιριακού συγκροτήματος με αποτέλεσμα να υφίσταται ο κίνδυνος κατάρρευσης της βόρειας μετώπης. στ) Οι ενοικιοστασιακοί Νόμοι που δέσμευαν την περιουσία του Δήμου και η υπομίσθωση πεζοδρομίων και τμημάτων των καταστημάτων. ζ) Η καταστρατήγηση του Κανονισμού της Αγοράς και άσκηση άσχετων επαγγελματιών. η) Η αυθαίρετη διαρρύθμιση των καταστημάτων από τους ενοικιαστές, κ.ά.

Το κείμενο της Διακήρυξης πλειοδοτικής δημοπρασίας και της Γενικής Συγγραφής

Υποχρεώσεων, για το οποίο έγινε τόσος λόγος έχει ως εξής:

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ

Φανεράς προφορικής πλειοδοτικής Δημοπρασίας διά την εκμίσθωσιν του υπ' αριθμ. Καταστήματος της Κεντρικής Δημοτικής Αγοράς Χανίων.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΔΙΑΚΗΡΥΤΤΕΙ ΟΤΙ

Προκηρύσσεται φανερά και προφορική πλειοδοτική Δημοπρασία, ενεργηθησομένη εν τω Δημαρχιακώ Καταστήματι και ενώπιον της Δημαρχικής Επιτροπής την ημέραν και ώραν 12-1 μ.μ., διά την εκμίσθωσιν του υπ' αριθμ. Καταστήματος της Κεντρικής Δημοτικής Αγοράς, το οποίον κείται τω εισερχομένω εκ της..... εισόδου αυτής, υπό τους κάτωθι όρους:

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 1ον

Τα πρακτικά της Δημοπρασίας εγκρίνονται υπό της Δημαρχιακής Επιτροπής η δέ απόφασις ταύτης εγκρίνεται υπό της Νομαρχίας Χανίων κατά τας διατάξεις του Ν.Δ. 2888/54 "περί κυρώσεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος" και του από 15-6-1955 Β.Δ/τος "περί καθορισμού των όρων διενεργείας δημοπρασιών δι' εκποίησιν ή εκμίσθωσιν πραγμάτων των Δήμων και Κοινοτήτων".

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 2ον

1) Η εκμίσθωσις είναι τετραετής αρχομένη από της κοινοποιήσεως της εγκριτικής αποφάσεως εις τον τελευταίον πλειοδότην.

2) Η πρώτη προσφορά αφορώσα το μίσθωμα μηνιαίας περιόδου ορίζεται εις δραχμάς

3) Το μίσθωμα καταβάλλεται κατά μήνα και κατά το πρώτον δεκαήμερον εκάστου μηνός. Κατά την υπογραφήν του μισθωτηρίου συμβολαίου καταβάλλεται αφ' ενός μόν το μίσθωμα των ημερών αίτινες υπολείπονται μέχρι της λήξεως του μηνός καθ' όν υπογράφεται το συμβόλαιον αφ' ετέρου δε το μίσθωμα του μηνός όστις από της πρώτης του επομένου της υπογραφής του συμβολαίου μηνός.

Πάσα καθυστέρησις καταβολής των μισθωμάτων υπόκειται εις πληρωμήν προσθέτων τελών κατά τας διατάξεις του Νόμου, είναι δε και λόγος κηρύξεως εκπτώτου του μισθωτού και λύσεως της συμβάσεως, ευθυνομένου αλληληγγύως και αδιαιρέτως και άνευ δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως και του εγγυητού αυτού.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 3ον

Απαντα τα καταστήματα της Κεντρικής Δημοτικής Αγοράς εκμισθούνται διά την άσκησιν εν αυτοίς επαγγελματών συναφών πρός την πώλησιν ειδών τροφίμων συμφώνως πρός τας διατάξεις του άρθρου 2 του Ν.Δ/τος 3033/54 καθορίζονται δε ταύτα ως ακολούθως:

Παντοπωλεία, λαχανοπωλεία, φρουτοπωλεία πωλήσεως ζαχαρωδών προϊόντων, τυροκομεία και γαλακτικών προϊόντων και παντός άλλου είδους σχέσιν έχοντος με την διατροφή του ανθρώπου πλὴν του κρέατος του οποίου η πώλησις επιτρέπεται μόνον εις το ανατολικόν και δυτικόν τμήμα της Αγοράς. Η πώλησις ιχθύων επιτρέπεται μόνον εις το δυτικόν τμήμα και μέχρις ότου αναγερθή ειδική ιχθυαγορά ότε θα εκκενωθούν τα εκμισθωθέντα καταστήματα και θα μεταφερθούν αι επιχειρήσεις των υποχρεωτικώς υπό τους ιδίους εις τα νέα τοιαύτα της ιχθυαγοράς κατά την επιθυμίαν των μισθωτών ἄλλως υποχρεούνται ούτοι εις ἀλλοίωσιν της επιχειρήσεως των κατά τ'ανωτέρω οριζόμενα ή εις λύσιν της συμβάσεως άνευ επιζημίου τινός συνεπειάς δι'αυτούς.

Απαγορεύεται απολύτως η χρήση των καταστημάτων τούτων ως αποθηκών. Πάσα παράβασις των όρων του παρόντος άρθρου τιμωρείται διά προστίμου από 200 - 500 δρχ αποφάσει του Δημάρχου κοινοποιουμένη εις τον ενδιαφερόμενον επί αποδείξει.

Εν περιπτώσει καθ'ην ο μισθωτής εξακολουθεί παραβαίνων τους όρους τούτου κηρύσσεται έκπτωτος δι'αποφάσεως της Δημαρχιακής Επιτροπής ηυομένης της συμβάσεως εις βάρος αυτού και του εγγυητού του.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 4ο ν

1) Ο Δήμος δεν υποχρεούται εί μή μόνον εις τας διά την συντήρησιν των Καταστημάτων απαιτήτους επισκευάς ουχί δε εις τας συνήθους φύσεως τοιαύτας οφίνες βαρύνουν τον μισθωτήν.

2) Καθ'όλον τον χρόνον της μισθώσεως και μετ'αυτόν μέχρις αποδόσεως εις τον Δήμον του μισθίου ο μισθωτής υποχρεούται εις την δαπάναις αυτού αποκατάστασιν των βαρυνουσών αυτόν ζημιών όντος συνυπευθύνου και άνευ δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως του εγγυητού αυτού.

Αι βαρύνουσαι τον μισθωτήν επισκευαί εκτελούνται υποχρεωτικώς υπ'αυτού τη επιβλήψει και κατά τας οδηγίας της Μηχανικής Υπηρεσίας του Δήμου πρός τας οποίας υποχρεούται ούτος να συμμορφωθή.

3) Διασκευαί, μετατροπαί ή προσθήκαι εις το μίσθιον δύνανται να επιτραπούν τη αιτήσει και δαπάναις του Δήμου δι'αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου δυναμένου ανεξελέγκτως ν'αρνηθή την αιτουμένην μετατροπήν ή διασκευήν.

4) Ο μισθωτής υποχρεούται ν'αποδώσιν εις τον Δήμον το μίσθιον εις οίαν κατάστασιν παρέλαβεν τούτο, αρνουμένου δε τούτου, αποκαθιστά το μίσθιον ο Δήμος διά λογαριασμόν του μισθωτού και του εγγυητού αυτού ευθυνομένου αλληληγγύως και αδιαιρέτως άνευ δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 5ο ν

1) Ο Μισθωτής υποχρεούται να τηρή το μίσθιον εις καλήν κατάστασιν είναι δε υπεύθυνος εις αποκατάστασιν ζημιών αλληληγγύως και αδιαιρέτως άνευ δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως και ο εγγυητής αυτού.

2) Ο μισθωτής ωσαύτως οφείλει να τηρή το μίσθιον καθαρόν και να τηρή τους κανόνας υγιεινής, είναι δε λόγος κηρύξεως αυτού έκπτώτου και λύσεως της μισθώσεως ή μη τήρησις αυτών. Η κήρυξις έκπτώτου του μισθωτού επιτρέπεται διά την άνω αιτίαν εν υποτροπή διά την πρώτην φοράν επιβάλλεται εις τον μισθωτήν δι'αποφάσεως του Δημάρ-

χου κοινοποιουμένης εις αυτόν επί αποδειξει πρόστιμον μέχρι 100 δραχμών. Κατ'αμφοτέρας τας περιπτώσεις της παρούσης παραγράφου συνυπεύθυνος μετά του μισθωτού και άνευ δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως καθίσταται και ο εγγυητής αυτού. Αι διά τας παραβάσεις της παρούσης παραγράφου επιβαλλόμεναι εις τον μισθωτήν ως άνω ποιναί, δεν απαλλήσσουν αυτόν της επιβολής ετέρων ποινών προβλεπομένων εξ ετέρων νομικών διατάξεων κανονισμού Ασπ/κών διατάξεων κλπ.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 6 ο ν

Ο Δήμος δεν ευθύνεται απέναντι του μισθωτού διά την κατάστασιν εις ήν ευρίσκεται το μίσθιον ούτε την ύπαρξιν οιασδήποτε δουλειάς επί του κτήματος, ούτε συνεπώς υποχρεούται εντεύθεν εις επιστροφήν ή μείωσιν του μισθώματος ή καταβολήν οιασδήποτε αποζημιώσεως, ουδέ εις την ήύσιν της μισθώσεως.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 7 ο ν

1) Ο Δήμος εν περιπτώσει καθ'ήν το μίσθιον κατέχεται υπό ετέρου προσώπου υποχρεούται να επιδιώξη την αποβολήν αυτού, ίνα εγκαταστήση εν αυτώ τον μισθωτήν, εν τη περιπτώσει δε ταύτη η πρός πληρωμήν του μισθώματος υποχρέωσις του μισθωτού άρχεται από της εγκαταστάσεως αυτού εις το μίσθιον ή εν περιπτώσει καθ'ήν η εγκατάστασις του μισθωτού εις το μίσθιον καθυστερεί υπαιτιότητι αυτού, από της ημέρας αφ'ής ετέθη εις την διάθεσιν αυτού υπό του Δήμου το μίσθιον.

2) Εν πάσει περιπτώσει και ανεξαρτήτως του χρόνου της εν τω μισθίω εγκαταστάσεως του μισθωτού ως χρόνος ήήξεως της μισθώσεως λογίζεται ο τοιούτος ο καθοριζόμενος υπό του οικείου μισθωτηρίου συμβολαίου.

3) Ο Δήμος δεν φέρει ουδεμίαν ευθύνην απέναντι του μισθωτού ούτε υποχρεούται εις πληρωμήν οιασδήποτε αποζημιώσεως πρός αυτόν ή επιστροφήν εν μέρει ή εν όλω καταβληθέντων τελών χαρτοσήμου φόρων ή κρατήσεων προερχομένων εκ της συμβάσεως μισθώσεως, διά την περίπτωσιν καθ'ήν καθυστερεί η εγκατάστασις του μισθωτού εις το μίσθιον εξ αιτίας κατοχής αυτού υπό ετέρου προσώπου παρατεινομένης όμως της εκκρεμότητος περί την αποβολήν του κατόχου του μισθίου και την εγκατάστασιν εν αυτώ του μισθωτού δικαιούται ούτος να ζητήση την ήύσιν της μισθώσεως άνευ επιζημίου τινός συνεπείας δι'αυτόν και άνευ ουδεμίας υποχρεώσεως του Δήμου, ως ανωτέρω διαλαμβά-νεται.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 8 ο ν

Σιωπηρά αναμίσθωσις, ως και υπεκμίσθωσις του μισθίου εν όλω ή εν μέρει υπό του μισθωτού απαγορεύεται απολήτως, η εκμίσθωσις δε αποτελεί ήδόν κηρύξεως εκπτώτου του μισθωτού και ήύσεως της μισθώσεως, επιβολής κατ'αυτού ποινικής ρήτρας δι'αποφάσεως του Δημάρχου μέχρι δραχμών 600 ευθυνομένου αλληληγγύως και αδιαιρέτως και άνευ δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως και του εγγυητού αυτού.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 9 ο ν

1) Η κήρυξις εκπτώτου του τελευταίου πλειοδότη ή του μισθωτού ενεργείται πάντοτε δι'αποφάσεως της Δημορσιακής Επιτροπής.

2) Ο τελευταίος πλειοδότης κηρύσσεται έκπτωτος εν περιπτώσει αρνήσεως αυτού ή του εγγυητού του να υπογράψωσι τα πρακτικά της Δημοπρασίας της αρνήσεως ταύτης

βεβαιουμένης δι'αποφάσεως της Δημαρχιακής Επιτροπής ή εν περιπτώσει καθ'ην δέν ήθελεν προσέλθην μετά του εγγυητού του εντός της ταχθείσης αυτώ προθεσμίας πρός υπογραφήν του συμβολαίου ή εν περιπτώσει καθ'ην δέν ήθελεν προσέλθην πρός υπογραφήν του συμβολαίου ή εν περιπτώσει καθ'ην ο τελευταίος πλησιοδότης είναι ο εξ αντιπροσφοράς μετά την λήξιν της τελευταίας δημοπρασίας αναδεικνυόμενος και δέν προσέλθην κατά την επανάληψιν της δημοπρασίας να επιβεβαιώση την αντιπροσφοράν του. Η υπό του πλησιοδότη και του εγγυητού αυτού υπογραφή των πρακτικών της Δημοπρασίας και η εντός της προθεσμίας σύνταξις και υπογραφή του συμβολαίου είναι υποχρεωτική δι'αυτούς.

3) Ο μισθωτής δύναται να κηρυχθή έκπτωτος διά την μή τήρησιν των όρων της συμβάσεως.

4) Εις πάσας τας περιπτώσεις κηρύξεως εκπτώτου του τελευταίου πλησιοδότη ή ενοικιαστού, η μέν παρακαταθήκη καταπίπτει υπέρ του Δήμου επαναλαμβάνεται δε νέα δημοπρασία εις βάρος και διά λογαριασμόν του κηρυχθέντος εκπτώτου. Τυχόν όφελος εκ της επαναλήψεως της δημοπρασίας ανήκει αποκλειστικώς εις τον Δήμον.

5) Η αποβολή του κηρυχθέντος εκπτώτου εκ του μισθίου θα γίνεται κατά τας διατάξεις του Νόμου περί δυστροπούντων μισθωτών.

6) Πάσαι αι ζημίαι του Δήμου άπαντα τα έξοδα αυτού ως και τα μέχρι της λήξεως της μισθώσεως ενοίκια εφ'όσον δέν ήθελεν επιτευχθή νέα μίσθωσις με ηλιαττωμένον μίσθωμα ή διαφορά του νέου τούτου με το παλαιόν βαρύνουν τον κηρυχθέντα έκπτωτον και τον εγγυητήν αυτού ευθυνομένου τούτου αλληληγγύως και αδιαιρέτως και άνευ δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως.

Ο κηρυχθείς έκπτωτος υποχρεούται μετά του εγγυητού του αλληληγγύως και αδιαιρέτως και άνευ δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως εν γένει εις την πληρωμήν πρός τον Δήμον πάσης ζημίας ήτις ήθελεν προσενεχθή εις αυτόν εκ της τυχόν καθυστερήσεως ενοικιάσεως του μισθίου και εκ του αποτελέσματος της νέας δημοπρασίας. Η ζημία υπολογίζεται δι'άπαντα τον χρόνον της μισθώσεως και βάσει του αποτελέσματος της δημοπρασίας.

Ως χρόνος μισθώσεως λογίζεται τετραετία αρχομένη εις πάσας τας περιπτώσεις από της ημέρας της Κοινοποιήσεως εις τον τελευταίον πλησιοδότην της αποφάσεως της Νομαρχίας περί εγκρίσεως των πρακτικών πηήν της περιπτώσεως του άρθρου της παρούσης.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 10ο ν

Ο μισθωτής υποχρεούται να διατηρή την κατοχήν του μισθίου τας υπέρ αυτού δουλείας, τα όρια αυτού και εν γένει το μίσθιον εν καλή καταστάσει προστατεύον αυτό κατά πάσης καταπατήσεως διά των προσηκουσών αγωγών αίτινες εκκωρούνται αυτώ διά της συμβάσεως άθληως ευθύνεται εις αποζημίωσιν.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 11ο ν

Ο μισθωτής υποχρεούται όπως άμα τη λήξει της μισθώσεως αποδώση κενόν το μίσθιον και εις οίαν κατάστασιν παρέλαβε τούτο εις τον Δήμον, άθληως ευθύνεται εις αποζημίωσιν. Εις περίπτωσιν καθ'ην ήθελεν παραμείνει εις αυτό και μετά την λήξιν της μισθώσεως υποχρεούται να μετάσχη εις την ενεργηθησομένην νέαν δημοπρασίαν ενοικιάσεως αυτού εάν δε δέν κατακυρωθή εις αυτόν υποχρεούται να εκκενώση και παραδώση τούτο εις τον

Δήμον εντός είκοσι (20) ημερών από της κατακυρώσεως επί καταβολή εις τον Δήμον, πλην του μισθώματος και ρήτρα δραχμών 100 ημερησίως ως και των τυχόν εξόδων βιαίας αποβολής αυτού και πάσης ζημίας ήτις ήθελεν επενεχθή εις τον Δήμον εκ της αρνήσεως του. Η ρήτρα τα έξοδα και αι ζημίαι βαρύνουν αλληληγγύως και τον εγγυητήν αυτού άνευ δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 12ο ν

Μέχρι νέας ενοικιάσεως του Καταστήματος καταβάλλεται το προηγούμενον μίσθωμα εφ'όσον ήθελεν επιτευχθή μικρότερον τοιούτον, εφ'όσον όμως ήθελεν επιτευχθή μεγαλύτερον τοιούτον από της λήξεως του μισθώματος τούτου βαρύνει τον κατέχοντα το κατάστημα δι'όλον τον χρόνον καθ'όν θα κατέχη τούτο από της λήξεως της μισθώσεως μέχρι της καθ' οιονδήποτε τρόπον εκκενώσεως αυτού, αδιαφόρως άν κατά την νέαν δημοπρασίαν ανεδείχθη ο αυτός ή νέος ενοικιαστής, βαρύνεται δε διά την πληρωμήν των πέρα της μισθώσεως ενοικίων ο προηγούμενος ενοικιαστής και ο εγγυητής αυτού παραιτούμενος του δικαιώματος της διαιρέσεως και διζήσεως.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 13ο ν

Ο εγγυητής παραιτούμενος του δικαιώματος της διαιρέσεως και διζήσεως βαρύνεται εν γένει με πάσαν υποχρέωσιν του ενοικιαστού απορρέουσαν εκ της συμβάσεως και διά την έγκαιρον παράδοσιν του μισθίου εις τον Δήμον ως και πάσαν πληρωμήν ενοικίου ή αποζημιώσεως εις τον Δήμον προερχομένην εκ της χρησιμοποιήσεως του μισθίου εις χρόνον μεταγενέστερον της μισθώσεως ως και διά πάσαν εν γένει υποχρέωσιν του μισθωτού απορρέουσαν εκ των ανωτέρω όρων.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 14ο ν

Μεταξύ του Δήμου αφ'ενός και του μισθωτού και του εγγυητού αυτού αφ'ετέρου, υπογράφεται συμβόλαιον, εις ό προσαρτάται αντίγραφον της παρούσης Συγγραφής, ήτις υπογράφεται υπό των συμβαλληομένων και μαρτύρων κατά φύληλον της οικείας Συμβάσεως διεπομένης υπό των όρων της παρούσης συγγραφής και του από 15-6-1955 Β.Δ/τος ως και τας τοιαύτας του Ν.Δ. 2888/54 περί κυρώσεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος.

Ωσαύτως μεταξύ του Δήμου και του ενοικιαστού και εγγυητού αυτού υπογράφεται πρωτόκολλον εγκαταστάσεως εις το μίσθιον του μισθωτού εις ό περιγράφεται η κατάστασις του μισθίου. Ως ημέρα ενάρξεως της μισθώσεως λογίζεται όταν μέν το μίσθιον είναι κενόν ή όταν τούτο κατέχεται υπό του αυτού μισθωτού η ημέρα κοινοποιήσεως εις τον τελευταίον πλησιοδότην της αποφάσεως της Νομαρχίας περί εγκρίσεως των πρακτικών, όταν δε το μίσθιον δεν είναι κενόν η ημέρα εγκαταστάσεως εις αυτό του μισθωτού βάσει του πρωτοκόλλου.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 15ο ν

Πάντα τα έξοδα συντάξεως του συμβολαίου, τα τέλη χαρτοσήμου οι φόροι, αι κρατήσεις, τα κηρύκεια, τα έξοδα δημοσιεύσεως περιλήψεως της διακηρύξεως εις τρεις το πολύ εφημερίδας και πάσαι αι δαπάναι της δημοπρασίας και της συμβάσεως, βαρύνουν τον τελευταίον πλησιοδότην και μισθωτήν.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 16ο ν

Τα τυχόν εις τον μισθωτήν επιβαλλόμενα πρόστιμα περί ών η παρούσα Συγγραφή αι

Ζημΐαι του Δήμου, αι ποινικαΐ ρήτραι, αι δαπάναι επισκευών αίτινες βαρύνουσι τον μισθωτήν εξετελέσθησαν υπό του Δήμου και πάσαι αι εις αυτόν επιβαλλόμεναι κατ'εφαρμογήν της συμβάσεως χρηματικαΐ υποχρεώσεις εισπράττονται παρά του Δήμου εις βάρος του μισθωτού και του εγγυητού αυτού ευθυνομένου μετ'αυτού αλληληγγύως και αδιαιρέτως και άνευ δικαιώματος διαιρέσεως κατά τον Νόμον εισπράξεως Δημοσίων εσόδων.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟΝ 17ον

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

1) Η Διακήρυξις της δημοπρασίας δημοσιεύεται κατά τα εν άρθρω 3 του από 15-6-1955 Β. Δ/τος "περί καθορισμού των όρων διενεργείας δημοπρασιών δι'εκποίησην ή εκμίσθωσιν πραγμάτων των Δήμων και Κοινοτήτων" οριζόμενα και η δημοπρασία διεξάγεται υπό τους όρους των άρθρων 4, 5, 6, 7 και 8 του αυτού Διατάγματος.

2) Ινα γίνη τίς δεκτός εις την δημοπρασίαν δέον όπως:

α) Παρουσιάση αξιόχρεον εγγυητήν η φερεγγυότης του οποίου υπόκειται εις την κρίσιν της Δημορχιακής Επιτροπής, δυναμένης ν'αποκλείση τον προτεινόμενον ή να ζητήση την παρουσίασιν πλειόνων του ενός όστις να εγγυηθή ανεπιφυλάκτως και άνευ δικαιώματος διαιρέσεως και διζήσεως τον πλειοδότην και μισθωτήν διά την εκπλήρωσιν πάντων των όρων και πασών των εκ της συμβάσεως απορρεουσών υποχρεώσεων εν αίς και η εμπρόθεσμος και ανελλιπειής πληρωμή των μισθωμάτων καθιστάμενος αλληληγγυος και εξ ολοκλήρου υπεύθυνος μετά του μισθωτού. Επί πλειόνων εγγυητών εις έκαστος εξ αυτών καθίσταται υπεύθυνος εξ ολοκλήρου και αδιαιρέτως. Αποκλείονται ως εγγυηταΐ οι υπερήλικες ή ανάπηροι και γυναΐκες εν γένει.

β) Δέον όπως καταθέση εις το Ταμείον του Δήμου γραμμάτιον του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων ίσον πρός το 5% του ενοικίου της τετραετίας υπολογιζόμενου επί του ποσού της πρώτης προσφοράς και θα αναφέρεται εις την συμμετοχήν εις την δημοπρασίαν και καλήν εκτέλεσιν της συμβάσεως. Το Γραμμάτιον τούτο θα παραμείνη κατατεθειμένον εις τον Δήμον, ως εγγύησις μέχρις αποδόσεως υπό του ενοικιαστού του μισθίου εις τον Δήμον. Αντί Γραμματίου επιτρέπεται και η κατάθεσις εγγυητικής επιστολής ανεγνωρισμένης Τραπέζης απεριορίστου χρόνου ισχύος.

Ο πλειοδότης οφείλει πρός τούτοις να προσκομίση βεβαίωσιν του Λογιστηρίου του Δήμου ότι ουδέν χρέος έχει πρός τον Δήμον εκ πάσης αιτίας. Η ύπαρξις οιουδήποτε χρέους του πλειοδότου πρός τον Δήμον αποτελεί λόγον αποκλεισμού αυτού εκ της δημοπρασίας.

ΑΡΘΡΟΝ 18ον

Όπου εις τας διατάξεις του από 15-6-1955 Β.Δ/τος ορίζεται ότι διά την ενέργειαν πράξεως τινός απαιτείται απόφασις του Δημοτικού Συμβουλίου ή της Δημορχιακής Επιτροπής, η αρμοδιότης αύτη μεταβιβάζεται εις την Δημορχιακήν Επιτροπήν χωρίς όμως τούτο να αποκλείη την εκ μέρους του Δημοτικού Συμβουλίου, ή ήψιν αποφάσεως επί ζητήματος τινός επί του οποίου θα εκρίνετο σκόπιμον να επιληφθή το Δημοτικόν Συμβούλιον.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 19ο ν

Ο τελευταίος πλειοδότης και μισθωτής υποχρεούται όπως εντός πέντε (5) ημερών από της κοινοποιήσεως αυτώ της αποφάσεως της Διοικητικής Αρχής περί εγκρίσεως του αποτελέσματος της δημοπρασίας, προσέληθη μετά του εγγυητού του διά την σύνταξιν και υπογραφήν της συμβάσεως άλλως κηρύσσεται έκπτωτος κατά τα ειδικώτερον εν τη παρούση διαλαμβανόμενα. Η μη έγκρισις των πρακτικών ή η καθυστέρησις ταύτης ουδέν δικαίωμα παρέχει εις τον μισθωτήν κατά του Δήμου.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 20ο ν

Η παρούσα Συγγραφή Υποχρεώσεων προσαρτάται εν αντιγράφω εις την διακήρυξιν και αποτελεί αναπόσπαστον τμήμα αυτής.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν 21ο ν

Αι ώραι λειτουργίας των Καταστημάτων της Κεντρικής Αγοράς, ως και η εντός αυτής κινήσις ορίζονται εκάστοτε δι' Αστυνομικών διατάξεων.

Εν Χανίοις τη 1965

Ο Δήμαρχος Χανίων

Στο υπ' αριθμ. 1 κατάστημα, όπως είναι γνωστό, στεγαζόταν παλαιότερα αστυνομικός σταθμός και αργότερα η Αγορανομία. Στις 3 Νοεμβρίου 1969 μεταστεγάζεται το Α' Αστυνομικό Τμήμα σε νέο οίκημα, στο οποίο μεταφέρθηκε και η Αγορανομία, - την επομένη μάλλιστα 4/11/1969 αποστέλλονται στον Δήμο τα τέσσερα κλειδιά των θυρών της Δημοτικής Αγοράς. Έτσι ο Δήμος εγκρίνει την εκμίσθωση του καταστήματος με πλειοδοτική δημοπρασία και πρώτη προσφορά για μηνιαίο μίσθωμα 4.000 δρχ., ενώ τον επόμενο χρόνο το ποσό ανέβηκε στις 6.000 δρχ.

Αρκετά χρόνια αργότερα, τον Μάρτιο του 1980 η Επιτροπή που είχε συγκροτηθεί με την αριθμ. 15/1979 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου για τον έλεγχο των καταστημάτων των Δημοτικών Αγορών, που είχε ως Πρόεδρο τον Δήμαρχο Χανίων και ως μέλη Δημοτικούς Συμβούλους, υποβάλλει την σχετική έκθεση με τις εκτιμήσεις της για το ύψος των ενοικίων που έπρεπε να επιδιώξει ο Δήμος στα διάφορα τμήματα των Δημοτικών Αγορών της πόλης. Όπως σημειωνόταν, ο Δήμος, εξ αιτίας της καθήλωσης, σε μηδαμινά επίπεδα των ενοικίων των Δημοτικών καταστημάτων στην Κεντρική Δημοτική Αγορά, στη Νέα Αγορά και του Περιπτέρου του Δημοτικού Κήπου, εστερείτο κάθε χρόνο τουλάχιστον 15.000.000 δρχ.

Τον Ιούνιο του 1980, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η Κεντρική Δημοτική Αγορά μας χαρακτηρίζεται, μαζί με τον περιβάλλοντα χώρο, ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο. Η απόφαση του ΥΠΠΟ αριθμ. 5/1150/37337/27-6-1980 δημοσιεύεται, μαζί με το σχετικό σχεδιάγραμμα στο υπ' αριθμ. 870/Β/6-9-1980 φύλλο της Επίσημης Εφημερίδας της Κυβερνήσεως:

"Αριθμ. Γ/1150/37337

Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτηρίου της Δημοτικής Αγοράς Χανίων Κρήτης.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Εχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις α) Του άρθρου 52 του Ν.5351/1932 "περί αρχαιοτήτων", β) του Ν. 1469/50 "περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενεστέρων του 1830", γ) Του Π.Δ. 941/1977 "περί Οργανισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών".

2. Την με αρ. 428/1979 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων.

3. Την γνωμοδότηση του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Κρήτης με αριθμό 3/21-3-80 αποφασίζουμε:

Χαρακτηρίζουμε ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο το κτήριο της Δημοτικής Αγοράς Χανίων Κρήτης, μαζί με τον περιβάλλοντα αυτό χώρο, όπως σημειώνεται στο συνημμένο τοπογραφικό διάγραμμα με τα στοιχεία ΑΒΓΔΕΖΗΘΑ, γιατί αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα νεοκλασσικού κτηρίου προορισμένου για δημόσια χρήση.

Είναι κτισμένο στα 1910, σε σχήμα ελευθέρου σταυρού, επηρεάζεται από τα κτήρια της λεγόμενης "εποχής του σιδήρου" του τέλους του περασμένου αιώνα στην Ευρώπη και έχει αναπόσπαστα συνδεθεί με τη ζωή της πόλης των Χανίων, της οποίας και αποτελεί το χαρακτηριστικότερο νεώτερο μνημείο.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήναι, 27 Ιουνίου 1980

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Σήμερα 80 χρόνια μετά από τα επίσημα εγκαίνιά της, η Δημοτική Αγορά μας συνεχίζει να είναι το "σταυροδρόμι" της πόλης και το "σήμα κατατεθέν" της. Στο κέντρο βρίσκεται το περίπτερο και εφημεριδοπωλείο, αλλά τώρα πιά δεν ακολουθείται το παλαιό σύστημα κατανομής ομοειδών καταστημάτων στις στοές. Και μιά, και σε άλλο κεφάλαιο αναφέρθηκαν οι πρώτοι ενοικιαστές, παρατίθεται η κατάσταση με τους σημερινούς ενοικιαστές, τον αριθμό και το είδος του καταστήματος του:

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΑΡ. ΚΑΤ/ΤΟΣ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ
1.	ΑΡΧΟΝΤΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	1	ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ
2.	ΚΟΡΩΝΙΩΤΑΚΗΣ ΕΛ. - ΚΑΡΑΤΖΑΣ ΑΝΤ.	2	ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΑΡΤΟΥ
3.	ΨΕΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΕΛ. & ΠΑΝΤΕΛΗΣ	3	ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
4.	ΒΑΛΥΡΑΚΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	4	ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
5.	ΝΤΑΜΑΔΑΚΗ ΕΛΕΝΗ - ΦΟΝΑΣΗΣ ΑΡΙΣΤ.	5	ΟΠΩΡΟΠΩΛΕΙΟ
6.	ΣΥΤΖΑΝΑΚΗ ΑΡ. - ΜΑΝΟΥΣΟΓΙΑΝΝΑΚΗ ΟΛ.	6	ΠΑΝΤ. ΠΡΑΤ. ΑΡΤΟΥ
7.	ΚΟΜΑΤΣΟΥΛΑΚΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ & ΕΥΑΓΓ.	7	ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
8.	ΚΑΡΚΑΝΗ ΑΝΝΑ	8	ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
9.	ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ Κ.	9	ΑΛΛΑΝΤΙΚΑ
10.	ΑΦΟΙ ΜΠΟΝΑΤΟΥ	10	ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΑΡ. ΚΑΤ/ΤΟΣ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ
11.	ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ	11+11	.
12.	ΚΟΥΚΟΥΤΣΑΚΗ ΟΛΓΑ	12	ΟΠΩΡΟΠΩΛΕΙΟ
13.	ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ & ΣΙΑ Ο.Ε.Ε.	13	ΕΙΔΗ ΨΑΡΙΚΗΣ
14.	ΝΤΑΟΥΝΤΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	14	ΚΑΦΕΠΩΛΕΙΟ
15.	ΑΦΟΙ ΧΟΥΔΑΛΑΚΗ Ο.Ε.	15	ΑΛΛΑΝΤΙΚΑ
16.	ΝΤΑΟΥΝΤΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	16	ΚΑΦΕΠΩΛΕΙΟ
17.	ΣΠΑΝΟΥΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡ. & ΙΩΑΝΝΗΣ	17/56	ΑΝΑΨΥΚΤ. ΟΠΩΡ.
18.	ΠΑΓΩΝΑΚΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	18	ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΑ
19.	ΤΣΙΛΙΜΙΓΚΑΚΗΣ Χ. - ΠΑΓΩΝΑΚΗΣ Κ.	18Α	ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΑ
20.	ΠΑΝΤΕΛΑΚΗΣ Γ. - ΠΙΣΣΑΔΑΚΗΣ ΕΜΜ.	18/56	ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
21.	ΣΤΑΘΙΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	18Β/56	ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
22.	ΜΑΥΡΟΓΕΝΗ ΜΑΡΙΑ	19/55	ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
23.	ΚΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	19/55	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ ΤΜ. ΚΑΤ.
24.	ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ Ν. - ΚΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ Π.	19/55	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
25.	ΠΙΣΣΑΔΑΚΗΣ ΙΩΝ. & ΕΜΜ.	20/57	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
26.	ΧΑΛΒΑΤΖΑΚΗΣ ΧΡ. ΑΡΕΤΗ & ΒΑΛΥΡΑΚΗ	20/57	ΟΠΩΡΟΠΩΛΕΙΟ
27.	ΟΡΦΑΝΟΥΔΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	20/57	ΠΡΟΠΟ ΤΜ. ΚΑΤ.
28.	ΣΤΥΛΙΑΝΟΥΔΑΚΗ ΑΓΓΕΛΑ	21	ΟΠΩΡΟΠΩΛΕΙΟ
29.	ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	22	ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΑ
30.	ΠΑΛΗΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	23	ΒΟΤΑΝΑ
31.	ΓΛΥΜΙΔΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	24	ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΑΡΤΟΥ
32.	ΚΛΕΙΔΑΡΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	25	ΒΟΤΑΝΑ ΚΑΒΑ
33.	ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	26	ΟΠΩΡΟΠΩΛΕΙΟ
34.	ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑΣ ΝΙΚΟΛΑΣ	27	ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
35.	ΝΙΚΟΛΑΚΗ ΓΕΩΡ. - ΚΑΠΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓ.	28	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
36.	ΑΦΟΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΛΟΥΓΙΑΚΗ	29	ΑΛΛΑΝΤΙΚΑ
37.	ΣΑΒΒΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	30	ΠΑΝΤ. ΒΟΤΑΝΑ
38.	ΑΦΟΙ Ι. ΛΟΥΓΙΑΚΗ	31	ΑΛΛΑΝΤΙΚΑ
39.	ΚΑΡΚΑΝΗ ΠΩΛΙΝΑ	32	ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ
40.	ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	33	ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΑ
41.	ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ	34	ΔΕΡΜΑΤΙΝΑ ΕΙΔΗ
42.	ΠΑΠΑΔΟΥΛΑΚΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	35	ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ
43.	ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ & ΥΙΟΙ Ο.Ε.	36	ΓΑΛΑΚΤ. ΠΑΝΤ.
44.	ΦΛΕΜΕΤΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ	37	ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ
45.	ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ	38	ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
46.	ΤΡΑΧΑΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	39	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
47.	ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ & ΥΟΙ Ο.Ε.	40	ΓΑΛΑΚΤΟΜΙΚΑ
48.	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	41	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
49.	ΚΑΠΑΡΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ & ΑΝΤΩΝ.	42	ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
50.	ΛΕΒΕΝΤΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	43	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
51.	ΜΠΟΥΡΜΠΑΚΗΣ Ι. - ΚΑΠΑΡΑΚΗΣ ΑΝΤ.	44	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
52.	ΖΕΡΒΟΣ 'Η ΖΕΡΒΟΥΔΑΚΗΣ ΘΕΟΔ.	45	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
53.	ΜΠΟΥΡΜΠΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	46	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
54.	ΤΣΟΥΡΟΥΝΑΚΗΣ ΕΛ. - ΑΓΑΠΗΝΑΚΗΣ Μ.	47	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
55.	ΨΑΡΟΥΔΑΚΗΣ Γ. - ΚΑΤΣΙΚΑΝΔΑΡΑΚΗΣ Φ.	48	ΚΑΦΕΝΕΙΟ
56.	ΜΙΧΕΛΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝ.	49	ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
57.	ΦΑΡΑΝΤΑΚΗ ΦΛΩΡΑ	50	ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ
58.	ΜΙΧΕΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝ. & ΑΝΔΡΕΑΣ	51	ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
59.	ΠΟΛΕΝΤΑΣ ΜΙΧΑΗΛ	52	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
60.	ΜΠΟΥΡΜΠΑΚΗΣ ΝΙΚ. & ΕΜΜ.	53	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
61.	ΝΙΚΟΛΟΥΔΑΚΗΣ ΚΥΡ. - ΜΟΧΛΑΚΗΣ ΛΕΩΝ.	54	ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ
62.	ΠΕΝΤΑΡΗΣ ΕΛΕΥΘ.	59	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
63.	ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Ν. & Κ.	60	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
64.	ΡΩΜΑΝΙΑΣ - ΠΟΛΕΝΤΑ - ΤΖΑΓΚΑΡΑΚΗΣ	61	ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
65.	ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Ν. & Κ.	62	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
66.	ΤΖΑΓΚΑΡΑΚΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	63	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
67.	ΠΑΥΛΙΟΥΔΑΚΗΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ	64	ΑΝΑΨΥΚΤ.
68.	ΜΑΡΜΑΡΙΤΣΑΚΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	65	ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
69.	ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ ΠΑΝ. - ΜΑΝΤΑΚΑΣ ΑΝΤ.	66	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
70.	ΚΟΥΛΙΖΑΣ ΝΙΚ. - ΛΙΟΝΑΚΗΣ Κ.	67	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
71.	ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	68	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
72.	ΒΕΡΥΚΑΚΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ	69	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
73.	ΔΑΜΙΓΚΟΥ ΕΛΕΝΗ & ΓΕΩΡΓΙΟΣ	70	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
74.	ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	71	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
75.	ΛΙΟΔΗΣ ΠΑΝΤ. - ΤΖΙΝΕΥΡΑΚΗΣ Α.	72	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
76.	ΜΑΝΤΑΚΑ ΚΡΥΣΤ. - ΤΖΙΝΕΥΡΑΚΗΣ ΑΝΤ.	72Α	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
77.	ΣΤΑΘΑΚΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	73	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ
78.	ΜΕΡΗΣ ΚΩΣΤΑΣ - ΣΒΟΥΡΑΚΗΣ ΠΑΝ.	74	ΙΧΘΥΟΠΩΛΕΙΟ

Οι καταστηματαρχες της Αγοράς ήταν σχεδόν πάντα μέλη του συνδικαλιστικού τους οργάνου που λεγόταν είτε "Σύλλογος", είτε "Σύνδεσμος" ή "Ένωση". Το Συλλογικό όργανο των σημερινών ενοικιαστών λέγεται "Ένωση Καταστηματαρχών Δημοτικής Αγοράς Χανίων "Η Αγορά" και το πρακτικό ιδρύσεως της υπεγράφη από τα ιδρυτικά μέλη στις 2 Δεκεμβρίου του 1987:

"ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ

Στα Χανιά σήμερα την 2-12-1987 εμείς που υπογράφουμε το πρακτικό αυτό συγκεντρωθήκαμε στην αίθουσα του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Χανίων και αποφασίσαμε την ίδρυση σωματείου με έδρα την πόλη των Χανίων με την επωνυμία "Ένωση Καταστηματαρχών Δημοτικής Αγοράς Χανίων" "Η Αγορά" και με σκοπό τον αναφερόμενο στο με ίδια χρονολογία καταστατικό του σωματείου που ψηφίσαμε ομόφωνα, δηλαδή την διαφύλαξη, την μελέτη και την προαγωγή των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών στα πλαίσια της εξυπηρέτησης του κοινωνικού συνόλου, αποτελούμενο από 30 άρθρα και εκλέξαμε προσωρινή πενταμελή Διοίκηση για να μεριμνήσει για την έγκριση του καταστατικού, για την διενέργεια μετά ταύτα αρχαιρεσιών προς ανάδειξη αιρετού Διοικητικού Συμβουλίου και λοιπών οργάνων της Ένωσης, και για κάθε σχετική ενέργεια προς πραγμάτωση των ανωτέρω, απαρτιζόμενη από τους 1) Γεώργιο Γεωργαράκη, 2) Λεωνίδα Παντελάκη, 3) Ιωάννη Αρχοντάκη, 4) Νικόλαο Πιπεράκη και 5) Γεώργιο Βαθυράκη.

Ορφανουδάκης Αλέκος του Κων/νου, Βαθυράκης Γεώργιος του Σταύρου, Μανουσογιαννάκης Εμμανουήλ του Μανούσου, Ψεγιαννάκης Ελευθέριος του Παντελή, Γεωργαράκης Γεώργ. του Γεωργίου, Κλειδαράς Ελευθέριος του Παναγιώτη, Αρχοντάκης Ιωάννης του Γεωργίου, Μπουρμπάκης Ιωάννης του Χρήστου, Νταουντάκης Γεώργιος του Ευτυχίου, Νταμαδάκης Ιωάννης του Γεωργίου, Κοματσουλάκης Κων/νος του Γεωργίου, Καυκαλάκης Μιχαήλ του Θρασουβούλη, Χουδαλάκης Δημ. του Δημητρίου, Παγωνάκης Κων/νος του Νικολάου, Πισσαδάκης Εμμανουήλ του Δημητρίου, Τζαγκαράκης Ευάγγελος του Ιωάννου, Σπανουδάκης Γεώργιος του Ιωάννου, Σπετσάκης Κων/νος του Ιωάννου, Ξυράκης Εμμαν. του Γεωργίου, Πολέντας Μιχαήλ του Μιχαήλ, Νικολουδάκης Κυριάκος του Ιωάννου, Μιχελάκης Ιωάννης του Εμμανουήλ, Λεβεντάκης Νικόλαος του Μιχαήλ, Κωστάκης Ιωάννης του Ευαγγέλου, Τραχαλάκης Γεώργιος του Ερρίκου, Παναγιωτάκης Νικόλαος του Σπυρίδωνος, Δασκαλάκης Νικόλαος του Πολυχρόνη, Μπουμπουκάκης Νικόλαος του Γεωργίου, Λουγιάκης Ιωάννης του Ιωάννου, Σαββάκης Δημήτριος του Μιχαήλ, Κωστάκης Ευάγγελος του Ευαγγέλου, Φλεμετάκη Αρτεμής του Εμμανουήλ, Στρατάκης Εμμανουήλ του Δημητρίου, Κρητικός Ανδρέας του Ανδρέα, Στυλιανουδάκης Αντώνιος του Βασιλείου, Γλυμιδάκης Δημήτριος του Στυλιανού, Παντελάκης Λεωνίδας του Γεωργίου, Πιπεράκης Νικόλαος του Χρήστου, Κατερινάκης Κων/νος του Νικολάου, Παπάζογλου Κων/νος του Κυριάκου, Καπάκης Ιωσήφ του Δημητρίου, Κουλιζας Νικόλαος του Ιωάννου, Βαθυράκη Χρυσούλα του Ευστρατίου, Μπονάτος Θεοχάρης του Ιωάννου, Καρκάνη Άννα το γένος Γυπαράκη του Παύλου, Παπαδουλάκης Στυλιανός του Θεοδώρου, Φαραντάκης Στυλιανός του Ιωσήφ, Καρατζάς Αντώνιος του Κων/νου, Χαλβατζάκης Χρήστος, Νικολακάκη Γεωργία, Μαυρογέννη Μαρία, Παλιός Εμμανουήλ, Χαλβατζάκης Μιχαήλ".

Το καταστατικό της Ένωσης θεωρήθηκε και εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 1988 και αποτελείται από 30 άρθρα:

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ

Ενώσης Καταστηματαρχών Δημοτικής Αγοράς Χανίων "Η ΑΓΟΡΑ"

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΙΔΡΥΣΗ - ΕΠΩΝΥΜΙΑ

Άρθρο 1ον

Ιδρύεται Πρωτοβάθμια Επαγγελματική Οργάνωση (Ενώση) με την επωνυμία "Ενώση Καταστηματαρχών Δημοτικής Αγοράς Χανίων, η "Αγορά" και με έδρα την πόλη των Χανίων.

ΣΚΟΠΟΙ

Άρθρο 2ον

Σκοποί της Οργάνωσης αυτής είναι η διαφύλαξη, η μελέτη και η προαγωγή των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών της, στα πλαίσια της εξυπηρέτησης του κοινωνικού συνόλου. Ειδικότερα η Ενώση σκοπούς έχει:

1. Την καλλιέργεια, υποβοήθηση, ανάπτυξη και διάδοση του πνεύματος του συνδικαλισμού στους κλάδους των Καταστηματαρχών της Δημοτικής Αγοράς Χανίων με την γενίκευση της συμμετοχής όλων, στις πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις και μέσω αυτών, στις αντίστοιχες δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση.
2. Τη συστηματική μελέτη των προβλημάτων των κλάδων για την προσφορότερη συλλογική διεκδίκηση και επίλυση αυτών.
3. Την ενθάρρυνση και προώθηση της συνεργασίας των μελών με την οργάνωση τους σε κοινοπραξίες και συνεταιρισμούς, κάθε οικονομικής μορφής, για την αποτελεσματικότερη προάσπιση και προαγωγή των οικονομικών επαγγελματικών και ασφαλιστικών συμφερόντων τους.
4. Την ανάπτυξη πνεύματος αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας μεταξύ των μελών και την εξασφάλιση συνθηκών βελτίωσης της επαγγελματικής κατάρτισης και της ανόδου του πολιτιστικού και μορφωτικού επιπέδου αυτών.
5. Την καλλιέργεια εξύψωση και υπεράσπιση των πανανθρώπινων ιδανικών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της Εθνικής ανεξαρτησίας της κοινωνικής δικαιοσύνης και της Ειρήνης.

ΜΕΣΑ

Άρθρο 3ον

Για την εκπλήρωση των παραπάνω σκοπών η Ενώση

1. Απευθύνεται στις δημόσιες αρχές, την τοπική αυτοδιοίκηση, τις συνεταιριστικές οργανώσεις, τους αγροτικούς συλλόγους, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των παραγωγικών τάξεων, εσωτερικού ή εξωτερικού και στους εκπροσώπους διαφόρων κοινωνικών ομάδων, για κάθε ζήτημα που αφορά τα επαγγελματικά συμφέροντα των μελών τους, γενικά ή επί μέλους, για τη διαμόρφωση, τη λήψη και την εφαρμογή αποφάσεων, που αφορούν τα κοινά επαγγελματικά, οικονομικά και κοινωνικά συμφέροντα των μελών και γενικότερα τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου.

2. Διεξάγει κάθε νόμιμης μορφής κινητοποιήσεις και δραστηριότητες για τη διεκδίκηση και επίλυση των απασχολούντων την τάξη προβλημάτων και την περιφρούρηση των επαγγελματικών, οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων των μελών.

3. Χρησιμοποιεί κάθε πρόσφορο νόμιμο μέσο, για την ενημέρωση της κοινής γνώμης και της Δημόσιας Διοίκησης πάνω στα θέματα, που ενδιαφέρουν τον κλάδο και την προβολή αυτών.

4. Επιδιώκει την εκπροσώπηση της Ένωσης σε Συμβούλια, Κρατικές Επιτροπές και Οργανισμούς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση πάνω σε θέματα που άμεσα ή έμμεσα αφορούν τον κλάδο.

5. Εκδίδει βιβλία, έντυπα επαγγελματικού και μορφωτικού ενδιαφέροντος και ενισχύει τέτοια έντυπα που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του συνδικαλιστικού κινήματος και την επαγγελματική κατάρτιση και ενημέρωση επί θεμάτων του κλάδου.

6. Συμπράττει και συνεργάζεται με συνδικαλιστικούς και άλλους φορείς, σε κοινούς στόχους ανάπτυξης και προαγωγής των συλλογικών συμφερόντων των μελών.

7. Μετέχει οργανικά σε ανώτερες ομοιοεπαγγελματικές συνδικαλιστικές οργανώσεις, με ταυτόσημους σκοπούς και επιδιώξεις.

8. Συγκροτεί τον κατάλληλο υπηρεσιακό και γραφειακό μηχανισμό της ένωσης και πλησιάζει αυτόν με τα απαραίτητα μέσα.

9. Η Ένωση μετέχει οργανικά στις υπερκείμενες οργανώσεις μιας τοπικού ή γενικού χαρακτήρα και μιας κλαδικού.

Ε Δ Ρ Α

Άρθρο 4ον

Εδρα της Ένωσης είναι η πόλη των Χανίων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Β'

Μ Ε Λ Η

Άρθρο 5ον

1. Μέλος της Ένωσης αυτής μπορεί να εγγραφεί κάθε φυσικό πρόσωπο που ασκεί το επάγγελμα του εμπόρου - καταστηματούχου στη Δημοτική Αγορά Χανίων.

2. Κάθε μέλος δικαιούται να συμμετέχει σε δύο το πολύ Πρωτοβάθμιες Ενώσεις.

α) Εγγραφή μελών

Άρθρο 6ον

1. Για να γίνει κάποιος μέλος της Ένωσης, πρέπει να υποβάλλει έγγραφη αίτηση προς το Διοικητικό Συμβούλιο, με την οποία θα δηλώνει την περί εγγραφής του βούληση και να

συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις του προηγούμενου άρθρου 5. Στην αίτηση αυτή πρέπει να αναγράφονται τα στοιχεία της ταυτότητάς του, το ασκούμενο επάγγελμα, η διεύθυνση της κατοικίας και της επιχείρησής του, και ο αριθμός του ασφαλιστικού του βιβλιαρίου.

2. Μαζί με την αίτηση του, ο αιτών υποβάλλει στην Ένωση, υπεύθυνη δήλωση περί της κύριας επαγγελματικής οργάνωσης που έχει επιλέξει για την άσκηση του δικαιώματός του, εκλογής των αντιπροσώπων στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις.

3. Το μέλος δικαιούται να κάνει αλλαγή της κύριας επαγγελματικής Οργάνωσης, με νέα ταυτόχρονη υπεύθυνη δήλωσή του, προς τις διοικήσεις και των δύο οργανώσεων και εφόσον, έχει περάσει τριετία από την άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος στην κύρια οργάνωση της οποίας επιθυμεί την αλλαγή.

4. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης, εάν το υποψήφιο μέλος έχει τα παραπάνω προσόντα, υποχρεούται να εγγράψει αυτό μέλος, μέσα σε τριάντα ημέρες από της υποβολής της αίτησης. Αν η αίτηση απορριφθεί ή παρέλθει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να προσφύγει στο Μονομελές Πρωτοδικείο, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του νόμου 1712/1987.

5. Η ιδιότητα του μέλους αποκτάται ένα μήνα μετά την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ή από της τελεσιδικίας της απόφασης που διατάζει την εγγραφή.

6. Κάθε μέλος έχει καθήκον να γνωστοποιεί στο Διοικητικό Συμβούλιο, χωρίς καθυστέρηση κάθε αλλαγή της επαγγελματικής του διεύθυνσης.

β) Δικαιώματα μελών

Άρθρο 7ον

Κάθε μέλος έχει τα παρακάτω δικαιώματα:

1. Να συμμετέχει στις Γενικές Συνελεύσεις και στις ψηφοφορίες κάθε λαμβανόμενης απόφασης.

2. Να εκλέγεται στα διοικητικά και λοιπά καταστατικά όργανα της Ένωσης και Επιτροπές και αντιπρόσωπος στις ανώτερες συνδικαλιστικές οργανώσεις στις οποίες ανήκει η Ένωση.

3. Να λαμβάνει γνώση των πρακτικών και των λαμβανομένων από τη Γενική Συνέλευση και τα άλλα καταστατικά όργανα αποφάσεων, να ζητά και να λαμβάνει αντίγραφο των πρακτικών αυτών και άλλων εγγράφων που τον αφορούν και να ενημερώνεται επί της πορείας των προβλημάτων του κλάδου.

γ) Υποχρεώσεις μελών

Άρθρο 8ον

Κάθε μέλος της Ένωσης έχει τις παρακάτω υποχρεώσεις

1. Να συμμετέχει στις Γενικές Συνελεύσεις και σε κάθε άλλη δραστηριότητα της Ένωσης και να συμπαρίσταται στα όργανα της Διοίκησης στην άσκηση των καθηκόντων και επιδιώ-

ξεων της.

2. Να τηρείτο καταστατικό και να συμμορφώνεται με τις αποφάσεις της Γεν. Συνέλευσης, του Διοικ. Συμβουλίου και των λοιπών οργάνων της Ένωσης και να ενημερώνει άμεσα τη Διοίκηση, για κάθε μεταβολή που αφορά την επαγγελματική του κατάσταση.

3. Να μην αντιστρατεύεται στα συμφέροντά της Ένωσης και να φέρεται με τον ανάλογο σεβασμό προς τους εκπροσώπους της Ένωσης και τη Διοίκηση αυτής και

4. Να εκπληρεί τακτικά τις οικονομικές του υποχρεώσεις απέναντι στην Ένωση.

δ) Αποβολή - Αποχώρηση μέλους

Άρθρο 9ον

1. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Ένωσης και ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση της, αποβάλλεται κάθε μέλος που α) Επαψε να έχει τις προϋποθέσεις εγγραφής, που προβλέπει το άρθρο 5 παρ. 1 του Καταστατικού αυτού. β) Συμπεριφέρεται αντίθετα προς τους σκοπούς της Ένωσης και τις αποφάσεις της Γεν. Συνέλευσης και του Διοικητικού Συμβουλίου. γ) Καθυστερεί, αδικαιολόγητα περισσότερο από δύο συνεχή έτη, την υποχρεωτική συνδρομή του προς την Ένωση. δ) Απέχει αδικαιολόγητα από δύο συνεχείς τακτικές Γενικές Συνελεύσεις ε) Αν καταδικαστεί αμετάκλητα για αδίκημα που προβλέπεται και τιμωρείται από το Νόμο 1712/1987 και στ) Αν συντρέχει σπουδαίος λόγος.

2) Την αποβολή του μέλους εισηγείται στη Γενική Συνέλευση το Διοικητικό Συμβούλιο ή το ένα πέμπτο τουλάχιστο των ταμειακά τακτοποιημένων μελών.

3) Το Διοικητικό Συμβούλιο, όπως και η Γενική Συνέλευση, καλούν προηγουμένως εγγράφως το μέλος σε ακρόαση για τις αποδιδόμενες κατά την παρ. 1 του άρθρου αυτού, παραβάσεις.

4) Σε περίπτωση αποβολής του, το μέλος δικαιούται να προσφύγει, μέσα σε τριάντα ημέρες από την επίδοση σ' αυτό της περί αποβολής του απόφασης, στο Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας του Σωματείου, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 4 του Νόμου 1712/1987.

5) Κάθε μέλος, μπορεί να αποχωρήσει από την Ένωση, αφού προηγουμένα εξοφλήσει όλες τις οφειλές του προς την Ένωση, μέχρι του τέλους του έτους της αποχώρησής του.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Α Ι Ο Γ '

ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Άρθρο 10ον

Όργανα της Ένωσης είναι α) Η Γενική Συνέλευση, β) Το Διοικητικό Συμβούλιο και γ) Η Ελεγκτική Επιτροπή.

Α. ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ - ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Άρθρο 11ον

1. Η Γενική Συνέλευση της Ένωσης αποτελείούν τα ταμειακά εντάξει μέλη της.

2. Η Γενική Συνέλευση αποτελεί το ανώτατο όργανο της Ένωσης και αποφασίζει για κάθε θέμα που δεν υπάγεται σύμφωνα με το νόμο ή το καταστατικό αυτό, στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου.

Ειδικότερα η Γενική Συνέλευση:

α) Εκλέγει και ανακαθίει οποτεδήποτε το Διοικητικό Συμβούλιο ή μέλη αυτού, την Ελεγκτική Επιτροπή και τους Αντιπροσώπους της Ένωσης στις δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις που ανήκει η Ένωση και ελέγχει τη δράση αυτών.

β) Αποφασίζει για την επιλογή των δευτεροβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων, στις οποίες εγγράφεται μέλος η Ένωση ή τη διαγραφή από αυτές, και ορίζει την κύρια οργάνωση, διά μέσου της οποίας θα αντιπροσωπεύεται στη Συνομοσπονδία, νομιμοποιεί τους αντιπροσώπους της, που ψηφίζουν στη Γενική Συνέλευση της κύριας δευτεροβάθμιας οργάνωσης για την εκλογή αντιπροσώπων της στη Γενική Συνέλευση της Συνομοσπονδίας.

γ) Εγκρίνει ή απορρίπτει τον απολογισμό δράσης και διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και τους ετήσιους ισολογισμούς.

δ) Εγκρίνει, τροποποιεί ή συμπληρώνει τους ετήσιους προϋπολογισμούς, εσόδων και εξόδων για κάθε οικονομικό έτος, ορίζει σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 4 του καταστατικού αυτού, τα ποσά εξόδων κινήσεως, παραστάσεως και οδοιπορικών της διοίκησης.

ε) Καθορίζει το ποσό του δικαιώματος εγγραφής των μελών. Η ετήσια υποχρεωτική συνδρομή των μελών ορίζεται ίση με ένα και μισό (1 και 1/2) ημερομίσθιο ανειδίκευτου εργάτου, όπως κάθε χρόνο, καθορίζεται από τη Γενική Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας ή Διαιτητική απόφαση, κατανέμεται δε στην Ένωση και τις υπερκείμενες οργανώσεις όπως το άρθρο 3 παρ. 7 του Νόμου 1712/1987 ορίζει.

στ) Αποφασίζει για την ανάθεση της είσπραξης του ποσοστού των εισφορών για τις υπερκείμενες οργανώσεις, των μελών, από τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς, στους οποίους είναι ασφαλισμένα τα μέλη και καθορίζει τους όρους πραγματοποίησης της είσπραξης και απόδοσης των εισφορών αυτών.

ζ) Αποφασίζει περί αποδοχής δωρεών, κληρονομιών και κληροδοσιών υπέρ της Ένωσης.

η) Αποφασίζει για την αγορά ή εκποίηση ακινήτων της Ένωσης, προς στέγαση των γραφείων και εγκαταστάσεων αυτής, και περί όρων των συναφών εμπραγμάτων δικαιωμάτων ακινήτων της Ένωσης. Για τη λήψη των αποφάσεων αυτών απαιτείται πλειοψηφία των τριών τετάρτων τουλάχιστον των παρόντων στη Γενική Συνέλευση.

θ) Αποφασίζει περί αποβολής μέλους για παραβάσεις που προβλέπει το άρθρο 9 του Καταστατικού.

ι) Αποφασίζει για την τροποποίηση του καταστατικού της Ένωσης.

κ) Αποφασίζει για τη διάλυση της Ένωσης, τηρώντας την οριζόμενη από το νόμο διαδικασία και πλειοψηφία.

ΣΥΓΚΛΗΣΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ - ΑΠΑΡΤΙΑ

Αρθρο 12ον

1. Η Γενική Συνέλευση της Ένωσης συνέρχεται τακτικά μια φορά το χρόνο στην έδρα της και μέσα στο πρώτο τρίμηνο του έτους. Η Γενική Συνέλευση συγκαλείται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης, το οποίο ορίζει και τα θέματα που θα συζητηθούν, ύστερα από πρόσκληση που υπογράφουν ο πρόεδρος και ο Γενικός Γραμματέας, ή οι νόμιμοι αναπληρωτές τους, και η οποία στέλνεται στα μέλη οκτώ (8) τουλάχιστον μέρες, πριν από την πραγματοποίηση της Γενικής Συνέλευσης.

2. Εκτακτα η Γενική Συνέλευση, συγκαλείται όταν κρίνει αυτήν αναγκαία το Διοικητικό Συμβούλιο ή όταν το ζητήσουν, με γραπτή αίτηση τους, μέλη που αποτελούν το ένα πέμπτο (1/5) των ταμειακώς εντάξει μελών, στην οποία θα περιέχουν και τα θέματα της συζήτησης.

3) Οι προσκλήσεις πρέπει να αναγράφουν απαραίτητα α) Τον τόπο, τον χώρο, την ημερομηνία και την ώρα της Γεν. Συνέλευσης. β) Τα θέματα που θα συζητηθούν.

4) Για να ληφθεί απόφαση στη Συνέλευση, απαιτείται η παρουσία του ενός δευτέρου, τουλάχιστον, των οικονομικά τακτοποιημένων μελών. Αν δεν υπάρχει απαρτία κατά την πρώτη σύγκληση, συνέρχεται, χωρίς άλλη διατύπωση, επαναληπτική Γενική Συνέλευση, την ίδια ημέρα και ώρα της επόμενης εβδομάδας, κατά την οποία απαιτείται η παρουσία του ενός τετάρτου (1/4) τουλάχιστον των οικονομικά τακτοποιημένων μελών. Αν δεν υπάρξει απαρτία κατά τη δεύτερη σύγκληση, συνέρχεται, χωρίς άλλη διατύπωση, η Γενική Συνέλευση την ίδια ημέρα και ώρα της επόμενης εβδομάδας και με τα αυτά πάντοτε θέματα, κατά την οποία είναι αρκετός οποιοσδήποτε αριθμός οικονομικά τακτοποιημένων μελών.

ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Αρθρο 13ον

1. Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.

2. Για την τροποποίηση του καταστατικού, τη μεταβολή του σκοπού τη διάλυση της Ένωσης, απαιτείται η απαρτία τουλάχιστον του ενός δευτέρου των ταμειακά τακτοποιημένων μελών και πλειοψηφία των τριών τετάρτων (3/4) της απαρτίας αυτής.

3. Οι ψηφοφορίες στις Γενικές Συνελεύσεις διακρίνονται σε φανερές ή μυστικές. Οι φανερές μπορούν να γίνουν με ανόρθωση των μελών, ανύψωση του χεριού, ή ονομαστική κλήση, ποτέ όμως διά βοής.

4. Η ψηφοφορία είναι μυστική όταν αναφέρεται:

α) Σε εκλογές Διοικητικού Συμβουλίου, Ελεγκτικής Επιτροπής, Εφορευτικής Επιτροπής και αντιπροσώπων στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις και την νομιμοποίηση των αντιπροσώπων στην Τριτοβάθμια Οργάνωση, β) Σε εγγραφή σε δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις και την επιλογή της εξ αυτών κυρίας και για κάθε μεταβολή εγγραφής και επιλογής, γ) Σε θέματα εμπιστοσύνης προς διοίκηση. δ) Σε προσωπικά ζητήματα και ε) Στο διοικητικό και οικονομικό απολογισμό.

5. Δεν επιτρέπεται η υπό μέλους εξουσιοδότηση τρίτου μέλους ή μη, για τη συμμετοχή

του στα όργανα διοίκησης στη Γενική Συνέλευση ή στις ψηφοφορίες.

6. Στη Γενική Συνέλευση, προεδρεύει, προσωρινά ο Πρόεδρος του Διοικ. Συμβουλίου ή σε περίπτωση κωλύματος, ο νόμιμος αναπληρωτής του. Πρώτο θέμα της Γενικής Συνέλευσης είναι η εκλογή Προέδρου, Αντιπροέδρου, Γραμματέα και ψηφοσυλλέκτη, που γίνεται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Εάν, σε περίπτωση δύο επαναληπτικών ψηφοφοριών, δεν πραγματοποιηθεί απόλυτη πλειοψηφία, εκλέγεται ο σχετικά πλειοψηφής.

7. Κατά τις ψηφοφορίες, εκτός των μελών απαγορεύεται να παρευρίσκονται στη Γενική Συνέλευση τρίτα πρόσωπα.

8. Δεν λαμβάνεται καμία απόφαση επί θέματος που δεν αναγράφεται στην πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης.

9. Για τις συζητήσεις στη Γενική Συνέλευση, τις ψηφοφορίες και γενικά τις λαμβανόμενες αποφάσεις, τηρούνται, με φροντίδα του Γραμματέα, πρακτικά που καταχωρούνται στο ειδικό βιβλίο και υπογράφονται από το, κατά την παρ. 6 του άρθρου αυτού, προεδρείο, τον ψηφοσυλλέκτη και πέντε από τα μέλη που έλαβαν μέρος στη Γενική Συνέλευση. Τα πρακτικά αποτελούν απόδειξη των διαλαμβανομένων, και φυλάσσονται στο αρχείο της Ένωσης.

B. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ - ΕΚΛΟΓΗ

Άρθρο 14ον

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από πέντε (5) μέλη που εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση, με μυστική ψηφοφορία για τριετή θητεία, κατά τις παρακάτω διατάξεις.

2. α) Οι υποψήφιοι σύμβουλοι συμμετέχουν στις εκλογές είτε κατά συνδυασμούς, είτε σαν μεμονωμένοι υποψήφιοι είτε σε ενιαίο ψηφοδέλτιο. Οι αιτήσεις υποψηφιότητας υποβάλλονται προς το Διοικ. Συμβούλιο της Ένωσης, δύο τουλάχιστον ημέρες πρό της Γενικής Συνέλευσης.

β) Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει πριν τη Γενική Συνέλευση και ελέγχει τη νομιμότητα της αιτήσεως και ανακηρύσσει το μέλος υποψήφιο.

γ) Υποψήφιοι που δεν ανακηρύχθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο μπορούν να προσφύγουν με ενστάσεις τους στη Γεν. Συνέλευση, η οποία αποφασίζει οριστικά.

δ) Οι εκλογές διενεργούνται στα γραφεία της Ένωσης κατά τη διάρκεια των εργασιών της Γενικής Συνέλευσης, ή μέσα σε δέκα ημέρες από αυτή, και σε ημερομηνία που καθορίζεται από την ίδια την Γεν. Συνέλευση.

3) Οι έδρες του Διοικητικού Συμβουλίου, κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών και των μεμονωμένων υποψηφίων, ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη.

4) Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδεητίων διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του Διοικητικού Συμβουλίου, αυξανόμενο κατά μία μονάδα.

5) Το πηλίκο της διαίρεσης αυτής, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες στο Διοικητικό Συμβούλιο, όσες φορές χωρεί το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των έγκυρων ψηφοδεητίων που έλαβε.

6) Μεμονωμένος υποψήφιος που έλαβε το ίδιο ή μεγαλύτερο αριθμό ψήφων, από το εκλογικό μέτρο, καταλαμβάνει μια έδρα στο Διοικητικό Συμβούλιο.

7) Συνδυασμός που περιλαμβάνει υποψήφιους λιγότερους από τις έδρες που του ανήκουν, καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσοι είναι οι υποψήφιοι του.

8) Έδρες που δεν έχουν καταληφθεί, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, κατανέμονται ανά μία, κατά τη σειρά μεγέθους των υπολοίπων τους, στους συνδυασμούς εκείνους που έχουν καταλάβει τουλάχιστο μια έδρα, ή έχουν λάβει ψηφοδέλτια περισσότερα από το μισό εκλογικό μέτρο, όπως αυτό ορίζεται στην παραπάνω παράγραφο.

9) Συνδυασμός που συγκεντρώνει την απόλυτο πλειοψηφία, προηγείται στην κατανομή των εδρών από τους άλλους συνδυασμούς, ανεξάρτητα από το μέγεθος των υπολοίπων του.

10) Οι συνδυασμοί για την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου, θεωρούνται εκείνοι των οποίων, ο αριθμός των υποψηφίων, είναι τουλάχιστον ίσος με το μισό των εδρών του Διοικ. Συμβουλίου.

11) Οι έδρες, που κατά την ανακατανομή έμειναν αδιάθετες, κατανέμονται, ανά μία, κατά σειρά μεγέθους των υπολοίπων τους, στους συνδυασμούς ή τους υποψήφιους που τα υπόλοιπα τους δεν χρησιμοποιήθηκαν στις προηγούμενες κατανομές.

12) Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν συνδυασμοί και οι υποψήφιοι περιλαμβάνονται σε ενιαίο ψηφοδέλτιο εκλέγονται σύμβουλοι οι κατά σειρά πλειοψηφίσαντες, βάσει σταυρού προτίμησης, οι δε λοιποί κατά σειρά επιλαχόντες, θεωρούνται αναπληρωματικοί.

13) οι αναπληρωματικοί σύμβουλοι, του κάθε συνδυασμού καλούνται κατά σειρά εκλογής τους, αντίστοιχα, σε αντικατάσταση τακτικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου, σε περίπτωση παραίτησης, θανάτου ή εκπτώσης αυτού. Στην περίπτωση ενιαίου ψηφοδέλιου, αντικαθιστούν τους τακτικούς οι κατά σειρά επιλαχόντες.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ - ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Άρθρο 15ον

1. Τα εκλεγμένα μέλη του Δ.Σ. συνέρχονται με πρόσκληση του πρώτου κατά σειρά σταυροδότησης από τον συνδυασμό που πλειοδότησε, ή από το ενιαίο ψηφοδέλτιο μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από την εκλογή τους, συγκροτούνται σε σώμα με μυστική ψηφοφορία.

α) Γίνεται μυστική ψηφοφορία στην αρχή, για την εκλογή των μελών του Προεδρείου, με απλή αναλογική και σύμφωνα με τις προτάσεις που υποβάλλονται.

β) Στη συνέχεια γίνεται μυστική ψηφοφορία για την εκλογή, με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων από τους του κάθε αξιωματούχου που επιλέγεται από τα μέλη του Προεδρείου, που έχουν εκλεγεί με βάση την παράγραφο 2α αυτού του άρθρου, δηλαδή για Πρόεδρο, Αντιπρόεδρο κλπ.

γ) Εφόσον δεν πραγματοποιηθεί η ανάδειξη ενός ή περισσότερων από τα πιο πάνω αξιώματα, μετά και από δεύτερη ψηφοφορία, επαναλαμβάνεται την ίδια πάντα ημέρα η εκλογή οπότε ο πρώτος κατά σειρά επιτυχίας, άσχετα από αριθμό ψήφων, καταλαμβάνει

το αντίστοιχο αξίωμα.

2) Οι ιδιότητες των Προέδρου, Αντιπροέδρου, Γεν. Γραμματέα και Ταμία, δεν επιτρέπεται να συμπήτουν στο ίδιο πρόσωπο ή να είναι συγγενείς μεταξύ τους, μέχρι και του τρίτου βαθμού.

3) Το Διοικητικό Συμβούλιο, συνέρχεται στην έδρα της Ένωσης, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή σε περίπτωση κωλύματος του Αντιπροέδρου και του Γεν. Γραμματέα, ή με αίτηση του ενός τρίτου (1/3) των μελών κοινοποιουμένη δύο μέρες, τουλάχιστον πρό της συνεδριάσεως. Στην πρόσκληση αναγράφονται και τα θέματα που θα επιληφθεί το Διοικητικό Συμβούλιο.

4) Το Διοικητικό Συμβούλιο συνέρχεται τακτικά κάθε μήνα, έκτακτα δε όταν παραστεί ανάγκη, βρίσκεται δε σε απαρτία όταν είναι παρόντα τα μισά συν ένα, τουλάχιστον μέλη και λαμβάνονται αποφάσεις με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας, επικρατεί η ψήφος του Προέδρου, ή του αναπληρωτού αυτού.

5) Όταν ο αριθμός των μελών του Διοικ. Συμβουλίου μειωθεί, για οποιοδήποτε λόγο, το Διοικητικό Συμβούλιο, συμπληρώνεται από τα αναπληρωματικά μέλη κατά την παρ. 13 του προηγούμενου άρθρου 14, χωρίς όμως αυτά να υπερβούν τον αριθμό των τακτικών μελών. Αν ο κατάλογος των αναπληρωματικών μελών των συνδυασμών εξαντληθεί ή δεν είναι δυνατή η συμπλήρωση απαρτίας του Διοικητικού Συμβουλίου, χωρίς ο αριθμός των αναπληρωματικών μελών σε οποιαδήποτε περίπτωση να υπερβεί τον αριθμό των τακτικών, συνέρχεται η Γενική Συνέλευση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες με πρόσκληση του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου ή του αναπληρωτή του, που γίνεται πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από τη σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης και με θέμα την εκλογή Διοικητικού Συμβουλίου.

6) Σε περίπτωση παραίτησης, θανάτου, έκπτωσης, ή συνεχούς κωλύματος του Προέδρου ή άλλου μέλους του Προεδρείου, το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγει νέον σε αντικατάσταση αυτού μέχρι λήξεως της θητείας του.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Άρθρο 16ον

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο, διοικεί και διαχειρίζεται τις υποθέσεις της Ένωσης και κατευθύνει τη δράση αυτής, στην επιτυχία και πραγματοποίηση των εις το άρθρο 2 του Καταστατικού αυτού σκοπών. Ειδικότερα το Διοικητικό Συμβούλιο:

α) Επιμελείται και διαχειρίζεται τις υποθέσεις και της περιουσίας της Ένωσης και φροντίζει για την καλή συντήρηση και αξιοποίηση αυτής.

β) Ενοικιαει κατάλληλους χώρους, για την στέγαση των γραφείων της Ένωσης, και την άσκηση των λειτουργιών αυτής.

γ) Προσλαμβάνει το απαραίτητο υπαλληλικό προσωπικό και από τούτο, καθώς και τους νομικούς, οικονομικούς και άλλους συμβούλους και συνεργάτες και καθορίζει τις αποδοχές αμοιβές και αντιμισθίες αυτών.

δ) Καταρτίζει τους ετήσιους προϋπολογισμούς, ισολογισμούς και απολογισμούς διαχει-

ρισης και υποβάλλει αυτούς με προηγούμενο έλεγχο από την Ελεγκτική Επιτροπή, στη Γενική Συνέλευση και έγκριση αυτών. Τους ισολογισμούς συνοδεύει έγγραφη λογοδοσία για τη γενική δράση του Διοικητικού Συμβουλίου.

ε) Συγκαλεί τις Γενικές Συνελεύσεις και καθορίζει τα θέματα ημερήσιας διάταξης αυτών και

στ) Αποφασίζει για άσκηση αγωγών και προσφυγών για την περιφρούρηση των συμφερόντων της Ένωσης, ή για την απόκρουση τέτοιων αγωγών, στρεφόμενων κατ'αυτής και για κάθε ένδικο μέσο παραίτηση από αυτό και για κάθε δικαιοπραξία που αφορά τα συμφέροντα της Ένωσης, περιλαμβανομένων και των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας.

2) Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί, με συγκεκριμένες αποφάσεις του, που υπόκεινται σε ανάκληση, να μεταβιβάζει ορισμένες από τις παραπάνω αρμοδιότητες του, σε Επιτροπή από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο το Γενικό Γραμματέα και τον Ταμία.

3) Οι υπηρεσίες του κάθε μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου, και Προεδρείου αυτού, είναι τιμητικές και παρέχονται χωρίς αμοιβή. Δικαιολογούνται μόνο έξοδα κινήσεως, παραστάσεως, και οδοιπορικά και αποφασίζονται από τη Γενική Συνέλευση και αναγράφονται στον προϋπολογισμό του έτους της πραγματοποίησής τους. Όταν διαπιστούται αθέμιτος ανταγωνισμός από μέλος της Ένωσης με την μορφή της μη έκδοσης κατ'επανάληψη τιμολογίων το Δ.Σ. έχει υποχρέωση ν'αναφερθεί αρμοδίως για να προστατεύση τα λοιπά μέλη της Ένωσης.

Α) ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Άρθρο 17ον

1. Ο Πρόεδρος του Διοικ. Συμβουλίου, συγκαλεί αυτό σε συνεδρίαση υπογράφοντας μαζί με το Γεν. Γραμματέα στις προσκλήσεις, προεδρεύει και διευθύνει τις συνεδριάσεις αυτού. Εισηγείται σε συνεργασία με το Γεν. Γραμματέα, τα προς συζήτηση θέματα και προίσταται γενικά της Ένωσης.

2. Εκτελεί, σε συνεργασία με το Γεν. Γραμματέα, τις αποφάσεις του Δ. Συμβουλίου και της Γεν. Συνέλευσης.

3. Εκπροσωπεί την Ένωση απέναντι σε κάθε Αρχή, Κρατική, Δημοτική, Κοινοτική, τις Τράπεζες και κάθε φύσης Οργανισμούς και νομικά πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, ή φυσικά πρόσωπα στις μεταξύ της Ένωσης και αυτών πάσης φύσεως σχέσεις.

4. Συνάπτει μετά του Γενικού Γραμματέα έγκυρες συμβάσεις και συμφωνίες στο όνομα της Ένωσης, σε εκτέλεση αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου το οποίο και εκπροσωπεί.

5. Δέχεται και ασκεί αγωγές, ένδικα μέσα καθε είδους ή παραιτείται από τέτοια ένδικα μέσα, ύστερα από απόφαση του Διοικ. Συμβουλίου για κάθε υπόθεση ή δίκη που γίνεται στο όνομα της Ένωσης, την οποία και εκπροσωπεί, και διορίζει πληρεξουσίου Δικηγόρους.

6. Υπογράφει μαζί με το Γενικό Γραμματέα όλα τα εξερχόμενα έγγραφα της Ένωσης, και κάθε εντολή προς πληρωμή, χρηματικό ένταλμα ή επιταγή.

7. Επιβλέπει την πιστή τήρηση του καταστατικού, την οργάνωση και καλή λειτουργία της Ένωσης, και ασκεί έλεγχο σε όλα τα υπηρεσιακά όργανα και τον Ταμία στη διαχείριση του.

8. Σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του, ο Πρόεδρος αναπληρώνεται σε όλα τα παραπάνω καθήκοντα του από τον Αντιπρόεδρο.

Β) ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Άρθρο 18ον

1. Ο Γενικός Γραμματέας παρακολουθεί και ελέγχει την καλή λειτουργία των γραφείων και υπηρεσιών της Ένωσης, την κανονική και απρόσκοπτη διεξαγωγή της αλληλογραφίας, την τήρηση των πρακτικών των συλλογικών οργάνων της Ένωσης, την ταξινόμηση και διαφύλαξη εγγράφων, των πρακτικών και εντύπων, σε κατάλληλο αρχείο και γενικά προΐσταται του γραφειακού μηχανισμού της Ένωσης και συμπαρίσταται στον Πρόεδρο στα διαβήματα και παραστάσεις προς τις αρχές, για θέματα που ανάγονται στους σκοπούς και επιδιώξεις της Ένωσης.

2. Προσυπογράφει, μαζί με τον Πρόεδρο τις προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις των καταστατικών οργάνων, όλα τα εξερχόμενα έγγραφα, τα εντάλματα πληρωμής τις εντολές και επιταγές και συνεργάζεται μαζί του στη μελέτη, τη διαχείριση και την αντιμετώπιση των υποθέσεων της Ένωσης και στη σύνταξη της έκθεσης για τη δράση Διοίκησης, την οποία εισάγει στο Διοικητικό Συμβούλιο, για έγκριση και στη συνέχεια εισηγείται την έκθεση αυτή στη Γενική Συνέλευση.

3. Σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του, ο Γενικός Γραμματέας αναπληρώνεται προσωρινά, στα καθήκοντα του από Σύμβουλο που ορίζει το Διοικητικό Συμβούλιο.

Γ) ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΑΜΙΑ

Άρθρο 19ον

1. Ο Ταμίας φροντίζει τα οικονομικά θέματα της Ένωσης, παρακολουθεί την πραγματοποίηση των εσόδων και εποπτεύει για την καλή λειτουργία της λογιστικής υπηρεσίας, την ενημερότητα των λογιστικών βιβλίων και εγγράφων και την πληρότητα των παραστατικών εγγράφων των εισπράξεων και πληρωμών.

Ειδικότερα ο Ταμίας:

α) Προσυπογράφει μαζί με τον Πρόεδρο τα γραμμάτια εισπράξεως ενεργεί κάθε πληρωμή που αποφάσισε το Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τις εντολές και εντάλματα που φέρουν την υπογραφή του Προέδρου και του Γενικού Γραμματέα. Τα γραμμάτια είσπραξης αριθμούνται και θεωρούνται από τον Πρόεδρο της Ελεγκτικής Επιτροπής ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, πριν από τη χρησιμοποίησή τους.

β) Φροντίζει για την άμεση κατάθεση σε λογαριασμό ταμειυτηρίου όψεως, στο όνομα της Ένωσης σε Τράπεζες που έχει αποφασίσει το Διοικ. Συμβούλιο και για την ανάληψη

χρημάτων από αυτές, με εντολές ή επιταγές της Ένωσης, που υπογράφονται από τον Πρόεδρο και το Γενικό Γραμματέα και εκδίδονται στο όνομα του Ταμία, ο οποίος υποχρεούται να διαθέτει τα εισπραττόμενα ποσά, σύμφωνα με τις δινόμενες σ' αυτόν εντολές και είναι υπεύθυνος για οποιαδήποτε διαχειριστική ανωμαλία ή έλλειμμα.

γ) Συντάσσει τακτικά κάθε μήνα, κατάσταση εσόδων και εξόδων υποβάλλει αυτή στο Διοικ. Συμβούλιο και παρακολουθεί την κανονική και εμπρόθεσμη είσπραξη των εσόδων και πόρων της Ένωσης.

δ) Επιμελείται σε συνεργασία με τον Πρόεδρο και το Γεν. Γραμματέα για την έγκαιρη σύνταξη του προϋπολογισμού κάθε ημερολογιακής χρήσης. Παρακολουθεί και ελέγχει την ταμειακή ενημερότητα των μελών και υποβάλλει στο Διοικητικό Συμβούλιο πίνακα εκείνων που καθυστερούν τις υποχρεωτικές συνδρομές και άλλες εισφορές προς την Ένωση.

ε) Φροντίζει και επιμελείται για την ασφαλή διατήρηση και φύλαξη των λογιστικών βιβλίων και όλων των παραστατικών εγγράφων, αξιών χρηματογράφων και γενικά των παραστατικών αξιών, τίτλων καθώς και του διαθεσίμου χρηματικού υπολοίπου.

στ) Με απόφαση του Διοικ. Συμβουλίου μπορεί να ορίζεται χρηματικό ποσό στα χέρια του Ταμία, για την αντιμετώπιση επειγόντων και απροβλέπτων μικροεξόδων και δαπανών της Ένωσης.

2) Σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του ο Ταμίας αναπληρώνεται στα καθήκοντα του, από Σύμβουλο που ορίζει το Διοικητικό Συμβούλιο.

Γ) ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Άρθρο 20ον

1. Η Ελεγκτική Επιτροπή αποτελείται από τρία (3) μέλη και εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο 14, μαζί με το Διοικητικό Συμβούλιο και με τηθεία του συμπήπει με αυτή του Διοικητικού Συμβουλίου και είναι διετής.

2. Η Ελεγκτική Επιτροπή μόλις εκλεγεί, συγκροτείται σε σώμα και με μυστική ψηφοφορία εκλέγει τον Πρόεδρο της, ο οποίος καλεί και διευθύνει τις συνεδριάσεις και όλο το έργο της.

3. Έργο της Ελεγκτικής Επιτροπής είναι ο αδιάκοπος και συστηματικός έλεγχος και η παρακολούθηση της διαχείρισης των οικονομικών της Ένωσης.

4. Η Ελεγκτική Επιτροπή ασκεί τα καθήκοντα της συλλογικά και κατά την εκτέλεση του έργου της, έχει απόλυτη πρωτοβουλή έρευνα και έλεγχου. Το Διοικητικό Συμβούλιο, ο Γεν. Γραμματέας, ο Ταμίας και όλα τα όργανα της Ένωσης, θέτουν στη διάθεση της Ελεγκτικής Επιτροπής όλα τα διοικητικά, λογιστικά και διαχειριστικά βιβλία και στοιχεία που τηρούνται, σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό αυτό και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο ή έγγραφο, που η Ελεγκτική Επιτροπή κρίνει χρήσιμο για την άσκηση του ελέγχου της.

5. Ένα μήνα τουλάχιστον πρό της συνόδου της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης η Ελεγκτική Επιτροπή επιλαμβάνεται του έργου του καθολικού ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης του χρόνου που έλκει και συντάσσει και υποβάλλει την έκθεση της προς το Διοικητικό Συμβούλιο

10 μέρες τουλάχιστον πρό της Συνέλευσης.

6. Η Ελεγκτική Επιτροπή με βάση τα παραπάνω στοιχεία και τον ισολογισμό και απολογισμό που έγκαιρα θέτει στη διάθεση της το Διοικ. Συμβούλιο, συντάσσει την έκθεση της, που πρέπει να είναι αιτιολογημένη, σαφής, με παρατηρήσεις, πορίσματα, συμπεράσματα και προτάσεις, αναφορικά με τα αποτελέσματα της υπό κρίση ετήσιας διαχειριστικής περιόδου. Την έκθεση της αυτή, η Ελεγκτική Επιτροπή υποβάλλει στη Γενική Συνέλευση.

7. Ο έλεγχος των βιβλίων και στοιχείων γίνεται από την Ελεγκτική Επιτροπή, εντός των γραφείων της Ένωσης και απαγορεύεται η εξαγωγή ή η απομάκρυνση αυτών, εκτός των γραφείων της Ένωσης.

8. Η Ελεγκτική Επιτροπή συνέρχεται έκτακτα όποτε κρίνει αυτό αναγκαίο ο Πρόεδρος ή τα δύο από τα μέλη της, ή το Δ.Σ. της Ένωσης. Η αίτηση υποβάλλεται στον Πρόεδρο της Ελεγκτικής Επιτροπής και πρέπει να αναφέρει τα προς συζήτηση θέματα. Ο Πρόεδρος της Ελεγκτικής Επιτροπής την συγκαλεί σε συνεδρίαση μέσα σε 5 μέρες από την υποβολή της αίτησης με θέματα συζήτησης αυτά που αναφέρονται στην αίτηση. Αν ο Πρόεδρος δεν την συγκαλέσει στην πιο πάνω προθεσμία τότε συγκαλείται από αυτούς που έχουν κάνει την αίτηση. Σε κάθε έκτακτη σύγκληση της Ελεγκτικής Επιτροπής, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υποχρεωμένο να παρέχει κάθε στοιχείο που θα του ζητηθεί όπως και κατά την τακτική σύγκληση της Ελεγκτικής Επιτροπής.

9. Η Ελεγκτική Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία, αν είναι παρόντα τουλάχιστον 2 μέλη της και οι αποφάσεις της παίρνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών.

10. Μέλος της Ελεγκτικής Επιτροπής που απουσιάζει από 2 συνεχείς συνεδριάσεις, κηρύσσεται έκπτωτο και καλείται ο αναπληρωματικός σύμφωνα με το καταστατικό και το νόμο.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Δ'

ΕΦΟΡΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Άρθρο 21ον

1. Όταν η Γενική Συνέλευση πρόκειται να εκλέξει το Διοικητικό Συμβούλιο την Ελεγκτική Επιτροπή τους Αντιπροσώπους της Ένωσης για τις ανώτερες οργανώσεις που μετέχει, να αποφανθεί για ζητήματα εμπιστοσύνης προς τη Διοίκηση, να εγκρίνει τη λογοδοσία αυτής, να τροποποιήσει το Καταστατικό της Ένωσης, να αποφασίσει για τη διάλυση της Ένωσης και για κάθε άλλη περίπτωση, που σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό αυτό, απαιτείται μυστική ψηφοφορία, αυτή γίνεται με την εποπτεία και την ευθύνη Εφορευτικής Επιτροπής.

2. Η Εφορευτική Επιτροπή αποτελείται από τρία (3) μέλη και εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση, πριν από κάθε ψηφοφορία, για θέματα της προηγούμενης παραγράφου και για την εκλογή αυτή εφαρμόζεται ανάλογα η διαδικασία και οι διατάξεις του άρθρου 14 του καταστατικού αυτού, περί εκλογής του Διοικητικού Συμβουλίου.

3. Μαζί με τα τρία (3) τακτικά μέλη εκλέγονται και ισάριθμα αναπληρωματικά, που αντικαθιστούν το οποιοδήποτε κωλυόμενο, ή αρνούμενο να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, μέλος της Εφορευτικής Επιτροπής. Σε περίπτωση που δεν υποβληθούν υποψηφιότη-

τες σε συνδυασμούς, οι υποψήφιοι μπαίνουν σε ενιαίο ψηφοδέλτιο, στο οποίο αναγράφονται τα ονόματα των υποψηφίων με αλφαβητική σειρά. Τότε εκλέγονται κατά σειρά σταυροδότησης, τρία τακτικά και δύο αναπληρωματικά μέλη. Οι σταυροί προτίμησης σε όλες τις περιπτώσεις είναι μέχρι 2.

4. Πρόεδρος της Εφορευτικής Επιτροπής είναι ο Αντιπρόεδρος της Δικαστικής Αρχής, που ορίζεται κατά τις διατάξεις των παραγράφων 3, 4,5 και 6 του άρθρου 11 του Ν. 1264/1982.

5. Στην Εφορευτική Επιτροπή δε μπορεί να είναι μέλος υποψήφιος για τα αξιώματα για τα οποία γίνονται οι εκλογές.

6. Η Εφορευτική Επιτροπή ελέγχει, πριν από την έναρξη ψηφοφορίας τη γνησιότητα του αντιγράφου του μητρώου, βάσει του οποίου διεξάγεται η ψηφοφορία, το οποίο έχει υποχρέωση να της παραδώσει έγκαιρα το Διοικητικό Συμβούλιο.

7. Η ψηφοφορία γίνεται πάντοτε, με την επίδειξη της αστυνομικής ταυτότητας ή άλλου δημοσίου εγγράφου, από το οποίο προκύπτει η ταυτότητα του μέλους και με την καθιέρωση του ειδικού εκλογικού βιβλιαρίου και βάσει αυτού. Στο βιβλιάριο σημειώνεται, από τον Πρόεδρο της Εφορευτικής Επιτροπής, η χρονολογία άσκησης του εκλογικού δικαιώματος και τίθεται η υπογραφή του και η σφραγίδα της Ενωσης. Η Εφορευτική Επιτροπή τηρεί πρωτόκολλο ψηφοφορίας, στο οποίο καταχωρείται κατ' αύξοντα αριθμό το ονοματεπώνυμο του ψηφοφόρου και τίθεται η υπογραφή αυτού. Στο τέλος της ψηφοφορίας κλείνει το πρωτόκολλο και υπογράφεται από την Εφορευτική Επιτροπή.

8. Η Εφορευτική Επιτροπή φροντίζει για την τήρηση της τάξης κατά τον χρόνο της ψηφοφορίας ώστε να γίνεται αυτή κατά τρόπο ελεύθερο και ανεπηρέαστο, να εξασφαλίζει τη μυστικότητα της ψηφοφορίας να απομακρύνει, εκτός της αιθούσας της ψηφοφορίας οποιονδήποτε μη ψηφοφόρο και να αποφασίζει για κάθε αμφισβήτηση ή ένσταση που θα προκύψει, κατά την ψηφοφορία και τα συναφή θέματα. Μπορεί να επιτρέψει την παρουσία υπηρεσιακών παραγόντων της Ενωσης, για την επιβοήθηση του έργου της.

9. Κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής των εκλογών και την ανακήρυξη των επιτυχόντων μπορεί να παρευρίσκεται στο χώρο της εκλογής ένας αντιπρόσωπος από κάθε συνδυασμό υποψηφίων.

10. Μετά το τέλος της ψηφοφορίας η Εφορευτική Επιτροπή, αφού βεβαιωθεί ότι δεν υπάρχει άλλος ψηφοφόρος ανοίγει την ψηφοδόχο και κάνει διαλογή των ψηφοδεητίων τηρώντας πίνακα διαλογής ανακηρύσσει από τους υποψηφίους τους εκλεγέντες σύμφωνα με το άρθρο 14 για τα αντίστοιχα αξιώματα, και τους επιλαχόντες αναπληρωματικούς.

11. Η Εφορευτική Επιτροπή για την ψηφοφορία τη διαλογή των και την ανακήρυξη των επιτυχόντων τις υποβληθείσες ενστάσεις, τις αποφάσεις της και για κάθε θέμα που προέκυψε κατά τις εκλογές συντάσσει σχετικό πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από όλα τα μέλη της και το Δικαστικό Αντιπρόσωπο. Τα πρακτικά αυτά, μαζί με αντίγραφο μητρώου που χρησιμοποιήθηκε στις εκλογές, φυλάσσονται στο Ειρηνοδικείο της έδρας της Ενωσης, αντίγραφα δε αυτών στα γραφεία της Ενωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

Άρθρο 22ον

1. Οι αντιπρόσωποι της Ένωσης στις δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις, που είναι μέλος η Ένωση, εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση, ταυτόχρονα με την εκλογή του Διοικητικού Συμβουλίου, η θητεία τους είναι τριετής και συμπίπτει με αυτή του Διοικητικού Συμβουλίου. Η εκλογή γίνεται κατά το σύστημα και τη διαδικασία του άρθρου 14 περί εκλογής του Διοικ. Συμβουλίου που εφαρμόζεται ανάλογα.

2. Ο αριθμός των αντιπροσώπων της Ένωσης στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις που μετέχει, ορίζεται σύμφωνα με τα καταστατικά αυτών και το Νόμο 1712/1987.

3. Η εκλογή των αντιπροσώπων γίνεται με χωριστή ψηφοφορία οι δε κατά σειρά επιλαχόντες κατά συνδυασμούς και μεμονωμένους υποψηφίους, αναπληρούν αντίστοιχα τους τακτικούς αντιπροσώπους, σε περίπτωση παραιτήσεως, θανάτου, εκπτώσεως ή ανακλήσεως των τακτικών μελών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΣΤ'

ΠΟΡΟΙ

Άρθρο 23ον

1. Πόροι της Ένωσης είναι α) Τα δικαιώματα εγγραφής και οι υποχρεωτικές συνδρομές των μελών. β) Τα εισοδήματα της κινητής και ακίνητης περιουσίας της Ένωσης. γ) Τα έσοδα από δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες από διάφορες εκδηλώσεις και εορτές, καθώς και οι προαιρετικές εισφορές των μελών.

2. Δεν επιτρέπεται η αποδοχή δωρεών που γίνονται ανωνύμως.

3. Το ύψος του δικαιώματος εγγραφής, καθορίζεται από τη Γενική Συνέλευση που λαμβάνεται με απόφαση των δύο πέμπτων (2/5) τουλάχιστον των ταμειακά τακτοποιημένων μελών.

4. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, ορίζεται το ελάχιστο όριο της υποχρεωτικής συνδρομής της Ένωσης, πρὸς τις Ομοσπονδίες, που είναι μέλος σύμφωνα με τα οριζόμενα από το άρθρο 3 παρ. 7 του Ν.1712/1987.

5. Η είσπραξη των κατά την παράγρ. 1 του άρθρου αυτού, υποχρεωτικών συνδρομών από τα μέλη και η απόδοση αυτών στις δικαιούχες υπερκείμενες Οργανώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 7 και 8 του Νόμου 1712/1987 μπορεί να γίνεται, ύστερα από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Ένωσης από τον Ασφαλιστικό Οργανισμό, στον οποίο είναι ασφαλισμένα τα μέλη με σύμφωνη γνώμη της διοικήσεως του Οργανισμού αυτού.

6. Η ετήσια διαχειριστική περίοδος (χρήση) της Ένωσης είναι αντίστοιχη με το ημερολογιακό έτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΖ'

ΒΙΒΛΙΑ

Άρθρο 24ον

1. Για την άρτια λειτουργία και τη νόμιμη διαχείριση των οικονομικών της Ένωσης, τηρούνται τα παρακάτω βιβλία, που αριθμούνται και θεωρούνται πριν να χρησιμοποιηθούν από το Γραμματέα του Πρωτοδικείου της έδρας της Ένωσης:

α) Βιβλίο μητρώου μελών, στο οποίο αναγράφονται με αριθμητική σειρά, το ονοματεπώνυμο του μέλους, ο αριθμός του δελτίου ταυτότητας, ο αριθμός του ειδικού εκλογικού βιβλιαρίου, οι χρονολογίες εγγραφής και διαγραφής του μέλους, καθώς και η ταμειακή ενημέρωση του.

β) Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων της Γενικής Συνέλευσης.

γ) Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου

δ) Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων της Ελεγκτικής Επιτροπής.

ε) Βιβλίο Ταμείου, στο οποίο καταχωρίζονται με χρονολογική σειρά όλες οι εισπράξεις και πληρωμές.

στ) Βιβλίο περιουσίας, στο οποίο καταγράφονται όλα τα κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία της Ένωσης.

ζ) Βιβλίο στο οποίο καταχωρίζονται με αριθμητική σειρά τα ονοματεπώνυμα των μελών της Ένωσης, για τα οποία εκδόθηκε ειδικό εκλογικό βιβλιάριο. Ο αριθμός καταχώρησης στο βιβλίο αυτό, αποτελεί και τον αριθμό του ειδικού εκλογικού βιβλιαρίου. Στο ίδιο βιβλίο καταχωρίζεται επίσης η ημερομηνία έκδοσης, καθώς επίσης και η ημερομηνία απώλειας ή ακύρωσης του ειδικού εκλογικού βιβλιαρίου. Σε περίπτωση απώλειας αναγράφεται και ο αριθμός του νέου ειδικού εκλογικού βιβλιαρίου. Σε ιδιαίτερη στήλη αναγράφεται η επωνυμία της δεύτερης πρωτοβάθμιας οργάνωσης στην οποία τυχόν ανήκει το μέλος.

2. Πέρα από τα παραπάνω βιβλία, τηρούνται και οποιαδήποτε άλλα λογιστικά ή διαχειριστικά βιβλία, τα οποία η οικονομική κατάσταση της Ένωσης επιβάλλει, για τη λογιστική και διαχειριστική πληρότητα και αρτιότητα αυτής, καθώς και γραμμάτια εισπράξεων, και εντάλματα πληρωμής αριθμημένα, που θεωρούνται από τον Πρόεδρο της Ελεγκτικής Επιτροπής ή το νόμιμο αναπληρωτή του πριν από τη χρησιμοποίησή τους. Επίσης τηρούνται και οποιαδήποτε άλλα βιβλία και παραστατικά στοιχεία, που διατάξεις άλλων νόμων επιβάλλουν.

3. Τα μέλη της Ένωσης, καθώς και οι υπερκείμενες οργανώσεις, στις οποίες ανήκει η Ένωση, έχουν δικαίωμα να πληροφορούνται το περιεχόμενο των παραπάνω βιβλίων και στοιχείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΗ'

Α) ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

Άρθρο 25ον

1. Για την τροποποίηση του καταστατικού αυτού, αποφασίζει η Γενική Συνέλευση που

συνέρχεται για το σκοπό αυτό. Για τη λήψη απόφασης απαιτείται η πλειοψηφία που προβλέπει η παρ. 2 του άρθρου 13 του καταστατικού αυτού, και το άρθρο 5 παρ. 8 του Ν.1712/1987.

ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Άρθρο 26ον

1. Η Ένωση διαλύεται α) Όταν ο αριθμός των μελών της μειωθεί κάτω των είκοσι. β) Κατόπιν δικαστικής απόφασης, όπως ορίζει ο Νόμος. γ) Υστερα από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που συνέρχεται ειδικά προς το σκοπό αυτό, κατά την οποία απαιτείται απαρτία του μίσεως τουλάχιστον των οικονομικά τακτοποιημένων μελών και πλειοψηφία των τριών τετάρτων των παρόντων, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 8 του Ν. 1712/1987.

2. Διαλυομένης της Ένωσης, η περιουσία αυτής, περιέρχεται σε άλλη λειτουργούσα ή μέλλουσα να λειτουργήσει Πρωτοβάθμια Οργάνωση, του ίδιου επαγγελματικού κλάδου και σκοπού, ή στην κύρια δευτεροβάθμια Οργάνωση που μετέχει η Ένωση, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Ένωσης. Σε καμία περίπτωση η περιουσία της Ένωσης δεν διανέμεται μεταξύ των μελών της.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Θ '

Γ) ΣΦΡΑΓΙΔΑ - ΛΑΒΑΡΟ - ΣΗΜΑ

Άρθρο 27ον

Η Ένωση Καταστηματαρχών Δημοτικής Αγοράς έχει δική της σφραγίδα, λάβαρο και σήμα.

Η σφραγίδα της είναι κυκλική και έχει στο κέντρο παράσταση της πρόσοψης της Δημοτικής Αγοράς, και περιφερειακή την επωνυμία της και το έτος ίδρυσης.

Λάβαρο της Ένωσης είναι η Ελληνική Σημαία και τα γράμματα της σφραγίδας της. Σήμα είναι η πρόσοψη της Δημοτικής Αγοράς.

ΔΩΡΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ

Άρθρο 28ον

1. Η Ένωση αναγνωρίζει δωρητές, εκείνους που προσφέρουν χρήματα ή άλλα είδη, η αξία των οποίων κυμαίνεται από 100.000 μέχρι 500.000. Ευεργέτες δε εκείνους που προσφέρουν μεγαλύτερα από αυτά ποσά.

2. Οι Δωρητές και Ευεργέτες καταχωρούνται σε ειδικό βιβλίο.

3. Αποκλείονται δωρεές και ευεργεσίες από πρόσωπα που πολιτεύονται εκτός και αν είναι Επαγγελματιοβιοτέχνες.

ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 29ον

1. Για οτιδήποτε που δεν προβλέπεται από το Καταστατικό αυτό εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 1712/1987 και συναφείς διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

2. Το Διοικητικό συμβούλιο επαγρυπνεί για την πιστή εφαρμογή των διατάξεων του Καταστατικού με πνεύμα, προσήλωση στην πραγματοποίηση των σκοπών της Ένωσης και την περιφρούρηση και προαγωγή των συμφερόντων των μελών.

ΕΓΚΡΙΣΗ

Άρθρο 30ον

Το Καταστατικό αυτό αποτελείται από 30 με το παρόν άρθρα και εγκρίθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση των ιδρυτικών μελών που συνήλθε για το σκοπό αυτό την 2-12-1987 στην αίθουσα του Εμπορικού Επιμελητηρίου Χανίων.

ΟΙ ΙΔΡΥΤΕΣ

1. Ορφανουδάκης Αλέκος του Κων/νου
2. Βαθυράκης Γεώργιος του Σταύρου
3. Μανουσogiαννάκης Εμμανουήλ του Μανούσου
4. Ψεγιαννάκης Ελευθέριος του Παντελή
5. Γεωργαράκης Γεώργ. του Γεωργίου
6. Κλειδαράς Ελευθέριος του Παναγιώτη
7. Αρχοντάκης Ιωάννης του Γεωργίου
8. Μπουρμπάκης Ιωάννης του Χρήστου
9. Νταουντάκης Γεώργιος του Ευτυχίου
10. Νταμαδάκης Ιωάννης του Γεωργίου
11. Κοματσουλιάκης Κων/νος του Γεωργίου
12. Καυκαλιάκης Μιχαήλ του Θρασυβούλη
13. Χουδαλιάκης Δημ. του Δημητρίου
14. Παγωνάκης Κων/νος του Νικολάου
15. Πισσαδάκης Εμμανουήλ του Δημητρίου
16. Τζαγκαράκης Ευάγγελος του Ιωάννου
17. Σπετσάκης Κων/νος του Εμμανουήλ
18. Σπανουδάκης Γεώργιος του Ιωάννου
19. Ξυράκης Εμμαν. του Γεωργίου
20. Νικοηουδάκης Κυριάκος του Ιωάννου
21. Ποθιέντας Μιχαήλ του Μιχαήλ
22. Μιχελιάκης Ιωάννης του Εμμανουήλ
23. Λεβεντάκης Νικόλαος του Μιχαήλ
24. Κωστάκης Ιωάννης του Ευαγγέλιου
25. Τραχαλιάκης Γεώργιος του Ερρίκου
26. Παναγιωτάκης Νικόλαος του Σπυρίδωνος
27. Δασκαλιάκης Νικόλαος του Πολυχρόνη
28. Μπουμπουκάκης Νικόλαος του Γεωργίου
29. Λουγιάκης Ιωάννης του Ιωάννου
30. Σαββάκης Δημήτριος του Μιχαήλ
31. Κωστάκης Ευάγγελος του Ευαγγέλιου
32. Φλεμετάκη Αρτεμης του Εμμανουήλ
33. Στρατάκης Εμμανουήλ του Δημητρίου
34. Κρητικός Ανδρέας του Ανδρέα
35. Στυλιανουδάκης Αντώνιος του Βασιλείου
36. Γλυμιδάκης Δημήτριος του Στυλιανού
37. Παντελιάκης Λεωνίδας του Γεωργίου
38. Πιπεράκης Νικόλαος του Χρήστου
39. Κατερινάκης Κων/νος του Νικολάου
40. Παπάζογλου Κων/νος του Κυριάκου
41. Καπάκης Ιωσήφ του Δημητρίου
42. Κουλιζας Νικόλαος του Ιωάννου
43. Βαθυράκη Χρυσούλα του Ευστρατίου
44. Μπονάτος Θεοχάρης του Ιωάννου
45. Καρκάνη Άννα το γένος Γυπαράκη του Παύλου
46. Παπαδουλιάκης Στυλιανός του Θεοδώρου
47. Φαραντάκης Στυλιανός του Ιωσήφ
48. Καρατζάς Αντώνιος του Κων/νου

Το σημερινό Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Καταστηματαρχών της Δημοτικής Αγοράς αποτελείται από τους κ.κ. Δημήτριο Γλυμιδάκη (Πρόεδρο), Κωνσταντίνο Παπάζογλου (αντιπρόεδρο), Ελευθέριο Κλειδαρά (Γεν. Γραμματέα), Ελευθέριο Ψεγιαννάκη (Οικονομικό Υπεύθυνο - Ταμία), και Γεώργιο Τραχαλιάκη (μέλος). Πρόεδρος της Ελεγκτικής Επιτροπής είναι ο κ. Ανδρέας Κρητικός και β' και γ' ελεγκτές ο κ. Θεοχάρης Μπονάτος και η κ. Μαρία Μαυρογένη αντίστοιχα. Εκλεγμένοι για την Ομοσπονδία Επαγγελματιών, Βιοτεχνών και Εμπόρων Ν. Χανίων είναι οι κ.κ. Δημ. Γλυμιδάκης, Ελευθ. Κλειδαράς, Ελευθ. Ψεγιαννάκης

(αναπληρωματικός ο κ. Αριστ. Φουάσης).

Όμως αρκετοί επιχειρηματίες της Αγοράς προβληματισμένοι από τους γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης του εμπορίου που ασκείται από τις νέες μορφές εμπορίας και θέλοντας να συμβάλουν στην αναδιοργάνωση των λειτουργιών της Δημοτικής Αγοράς και στην ανάπλαση του ιστορικού κτιρίου της προχωρούν στη σύσταση αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρίας με την επωνυμία " Η ΑΓΟΡΑ Α.Ε." . Οι κύριοι στόχοι της εταιρείας είναι η διερεύνηση και επιβολή εναλλακτικών προτάσεων για τον εκσυγχρονισμό της Δημοτικής Αγοράς στο σύνολο της ή κατά πτέρυγα, καθώς επίσης και η αρχιτεκτονική ανάπλαση της εσωτερική και εξωτερική, για πλήρη εκμετάλλευση του ωφέλιμου χώρου προς όφελος των καταστηματαρχών και του καταναλωτή και η διατήρηση του ιστορικού κτιρίου της Αγοράς. Η προσπάθεια άρχισε από το 1990, οπότε και πραγματοποιήθηκε η πρώτη σύσκεψη των επιχειρηματιών που είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον. Τα μέλη της υπό ίδρυση Εταιρίας συναντώνται τακτικά, οι ενέργειες προχωρούν γρήγορα και δυναμικά και ήδη 47 καταστηματαρχες της Αγοράς συμμετέχουν με ποσόν 100.000 δραχ ο κάθε ένας στο αρχικό κεφάλαιο της εταιρίας, και παίρνουν μέρος ενεργά στις απαιτούμενες διαδικασίες, ενώ πρόσφατα, τον Ιούλιο 1993, διενεργήθηκαν εκλογές για την ανάδειξη νέου προσωρινού Διοικητικού Συμβουλίου.

Εξελέγησαν οι κ.κ. Κων/νος Παπάζογλου (Πρόεδρος), Λεων. Μοχλιάκης (Αντιπρόεδρος), Λεων. Παντελάκης (Γεν. Γραμματέας), Ελευθ. Κλειδαράς (Ταμίας), Δημ. Γλυμιδάκης (Σύμβουλος), και συμμετέχουν ο Δήμαρχος Χανίων κ. Γεώργιος Τζανακάκης ως επίτιμος Πρόεδρος, ο κ. Ιω. Σηφοδασκαλιάκης ως Μέλος και ως Νομικός Σύμβουλος ο κ. Νότης Ψυλλιάκης. Για το προσωρινό Εποπτικό Συμβούλιο εξελέγησαν οι κ.κ. Αριστ. Φουάσης Πρόεδρος, Ελευθ. Ψεγιαννάκης Β' Ελεγκτής και Γεώργ. Καπάκης Γ' Ελεγκτής. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι καταστηματαρχες έχουν την συμπαράσταση της Τοπικής Εκκλησίας διά του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Ειρηνάου όσο και του Δήμου Χανίων, λόγω και της ειδικής σχέσης του με την Αγορά, αλλά και όλων των Χανιωτών που θέλουν η Αγορά μας όχι μόνο να διατηρηθεί και να λειτουργεί απλώς, αλλά να γίνει ανταγωνιστική, εμπορικό σημείο που θα αντιστέκεται στους επιχειρηματικούς γίγαντες της εποχής, αλλά που θα διατηρήσει το ύψος και την προσωπικότητα της και θα αναδείξει όλα τα στοιχεία και τις δυνατότητες που διαθέτει.

Γιατί η Αγορά έχει δυνατότητες που αν αξιοποιηθούν σωστά και μεθοδικά, τότε το αρχαιότερο εμπορικό κέντρο της πόλης μας μπορεί να αντέξει και να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής και στο σκληρό ανταγωνισμό των τεράστιων πολυκαταστημάτων. Ας μην παραβλέπουμε όμως το "ανθρώπινο" πρόσωπο της Αγοράς, τη σημασία της στην επικοινωνία των Χανιωτών, τη συμβολή της στη ζωή της πόλης, αφού στάθηκε ακλόνητο κέντρο ανθρώπινης επαφής και δημιουργικού διαλόγου, πραγματική απεικόνιση της Αγοράς της Αρχαίας Ελλάδας, μεταφερμένη στη σκληρή εποχή μας.

Πολυκατάστημα πρωτοπόρο η ίδια, ήδη από την ίδρυση της, ακόμη και σήμερα δεν αποτελεί μόνο χώρο συναλλαγής και πώλησης καταναλωτικών προϊόντων, μα συνεχίζει να είναι το σταυροδρόμι της καθημερινής ζωής μας, τόσο γνώριμος και αγαπημένος τόπος συνάντησης γνωστών και φίλων, σημείο αναφοράς ντόπιων και ξένων επισκεπτών.

Αν αναλογιστούμε ότι η ιδέα για την κατασκευή ενός τόσο μεγαλεπήθου έργου έγινε στις αρχές του αιώνα και η εκτέλεση του ολοκληρώθηκε σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα, μπορούμε να πάρουμε μια εικόνα για τις δυνατότητες του Χανιώτη, για το ψυχικό σθένος

και τη δυναμικότητα του, αφού, καταπιεσμένος τόσα χρόνια από ξενικές κατοχές και αναλωμένος σε αγώνες για την επιβίωση και τη λευτεριά του, έχει το απαραίτητο θάρρος να προσβλήσει στο μέλλον με ελπίδα, γεμάτος από πρωτοποριακές ιδέες, ασυναγώνιστη δημιουργικότητα και τολμηρούς στόχους.

Δεν μπορεί βέβαια να παραβλέψει κανείς και τις αντίθετες απόψεις που αφορούν στην ανέγερση της Αγοράς. Οχι για την ανέγερση αυτή καθ'αυτή, μα για την τοποθεσία, όπου χτίστηκε και την ισοπέδωση του φρουρίου, της Piazza Forma. Χωρίς καμία διάθεση δικαιολόγησης της ενέργειας αυτής, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τουλάχιστον στις αρχές του αιώνα εθεωρείτο σωστή η κατεδάφιση των τειχών, από άλλους γιατί θα ενωνόταν η παλιά πόλη με την καινούργια, από άλλους για άλλους λόγους:

"Ωστε το πρό του Γυμνασίου μέρος του φρουρίου θα καταρριφθή, ισοπεδουμένου του κάτωθεν Χάνδακος; Ούτω σιγά σιγά η Πόλις απαηλιάσεται του περιβάλλοντος αυτήν κληοιού των τειχών και αναπνέει ελεύθερα, ύστερα από τόσων αιώνων ασφυκτικόν περιορισμόν εντός του τεραστίου των φρουρίων της όγκου" (Εφημ. "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ, φ. 11/29-11-1914).

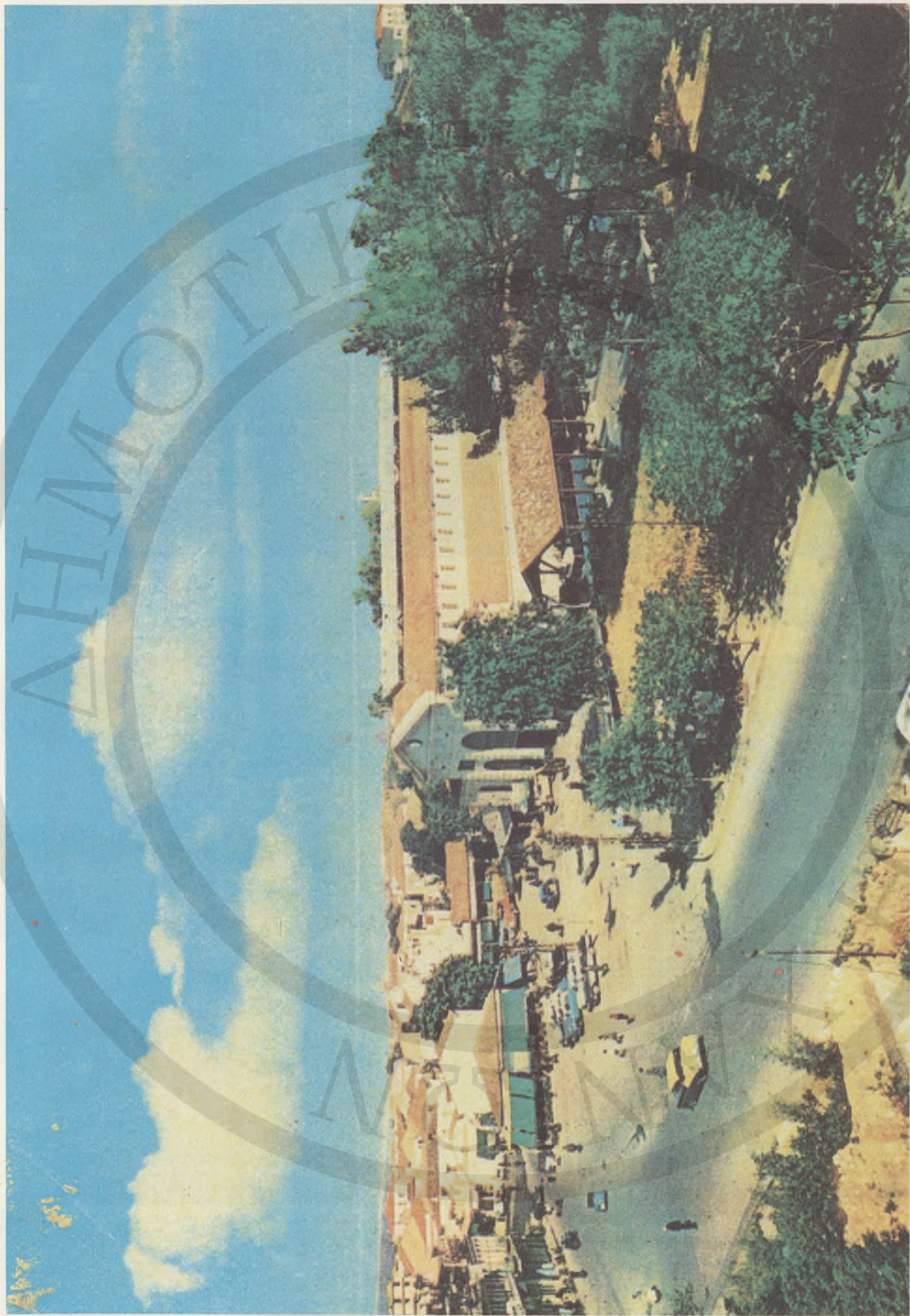
"Ωστε υπάρχει ιδέα να τοποθετηθεί παρά το Γυμνάσιον και η κατεδαφισθείσα Ενετική θύρα της ευρυνθείσης εισόδου του λιμένος; Τί στοργή αλήθεια, πρός αναστήλωσιν και διαιώνισιν όθλων αυτών των σαραβάτων απομεινारीων της ατιμωτέρας δεσποτείας που είδεν η Κρήτη! Ελπίζομεν ότι η ιδέα θα μείνη μόνον ως τοιαύτη, διότι εν εναντία περιπτώσει δεν έχει τι άλλο να κάμη ο κόσμος παρά να οικτείρη την ενετομανίαν αυτήν". (Εφημ. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ φ. 7/1-11-1914).

Είναι ευχής έργον ότι δεν έχει επικρατήσει η άποψη - με κάποιες ίσως εξαιρέσεις - ότι πρέπει να γκρεμίζουμε φρούρια, μνημεία, αγάλματα, απομεινάρια άλλων δύσκολων και σκληρών εποχών και να διαγράφουμε από τη μνήμη και την ιστορία μας γεγονότα, αγώνες και ιστορικές περιόδους του νησιού μας, σαν να μην υπήρξαν ποτέ.

Στην περίπτωση της Δημοτικής Αγοράς Χανίων κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί πως δεν έπρεπε να καταρριφθεί το τείχος, ένα μνημείο, για να ανεγερθεί. Ποιός μπορεί όμως να αρνηθεί επίσης πως και το έργο που έγινε δεν δημιούργησε ένα άλλο μνημείο, συνδυαστικό κρίκο της παλιάς με τη νέα πόλη, συνδυαστικό κρίκο των Χανιωτών όλη αυτά τα 80 χρόνια της ζωής της Δημοτικής Αγοράς;

Σε μας εναπόκειται να διατηρήσουμε την ιστορία μας μέσα από τα μνημεία και τα δείγματα του παρελθόντος, να τα συντηρήσουμε, να τα αναδείξουμε και να επενδύσουμε σ'αυτά αγάπη και φροντίδα, να διδαχθούμε και να προχωρήσουμε.

Τούτο το τεράστιο κτίσμα που απλώνεται σε 4.000 τ.μ. και έχει περιβάλλοντα χώρο 17.200 τ.μ. είναι ένα μνημείο όχι μόνο ιστορικό και αρχιτεκτονικό, μα ένα μνημείο αγάπης για την πόλη, μνημείο αποφασιστικότητας, οραματισμού και ελπίδας, το σύμβολο των Χανίων. Είναι και θα συνεχίσει να είναι - αρκεί εμείς να το θέλουμε - διαχρονικό εμπορικό κέντρο, μοναδικό στο είδος του στον Βαλκανικό χώρο, δυναμική εστία εμπορίου, προόδου και ανάπτυξης, μα πάνω απ'όλα η γεμάτη ζωή καρδιά της αγαπημένης πολιτείας μας.

Η πλατεία Αγοράς από την οδό Ελ. Βενιζέλου
(Συλλ. Μαν. Ψυλλάκη)

The Market square

*Πλατεία Μαρκοπούλου
(Συλλ. Τάσος Χαλκιαδάκης)*

Eastern square

*Πλατεία Μαρκοπούλου
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)*

Eastern square

*Η κυρίως στοά
(Συλλ. Ζ. Σημανδηράκη)*

The main gallery

*Οπωρολαχανοπωλείο
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Green - grocery

*Κυρία είσοδος
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Main entrance

*Κυρία είσοδος
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Main entrance

*Το πολυσύχναστο κέντρο της πόλης
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)*

Town center

*Πλατεία Αγοράς και οδός Ελ. Βενιζέλου
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)*

Market Square and E. Venizelos str.

Δικτατορία
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)

Dictatorship

Δικτατορία
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

Dictatorship

Δικτατορία
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)

Dictatorship

Δικτατορία
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)

Dictatorship

*Το εσωτερικό αρκετά χρόνια πριν
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

The inside several years ago

*Αφειτηρία αστικών λεωφορείων
(Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων)*

Bus station in the shed

*Το εσωτερικό της Αγοράς σήμερα
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Inside of the Market

*Διαμόρφωση πλατείας
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Main square

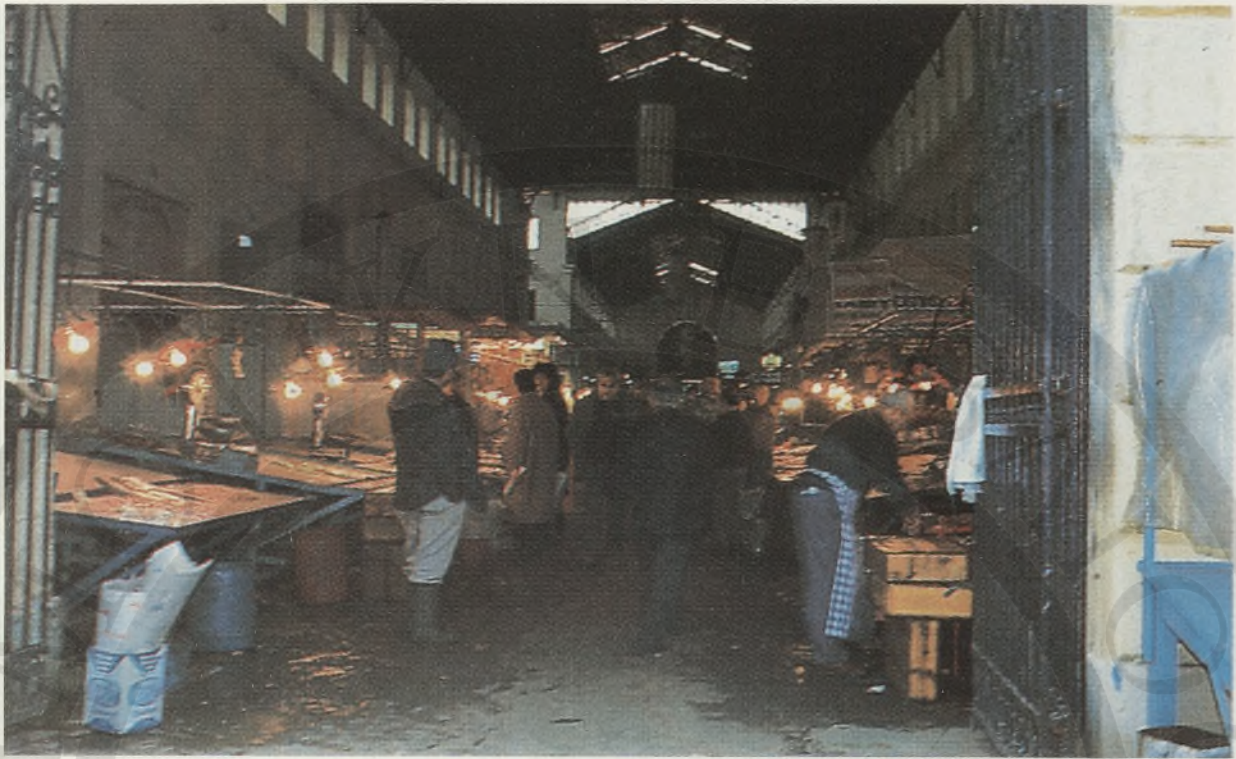
*Χριστούγεννα
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Christmas day

*Δημοτική Αγορά
(Πεδίο Βολής Κρήτης)*

Municipal Market

*Ιχθυοπωλεία στην δυτική είσοδο
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Fish - market at the western entrance

*Περπατώντας μπροστά από την Αγορά
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Walking in front of the Market

*Η Αγορά από ψηλά
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

The Market from above

*Η Αγορά σήμερα
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

The Market today

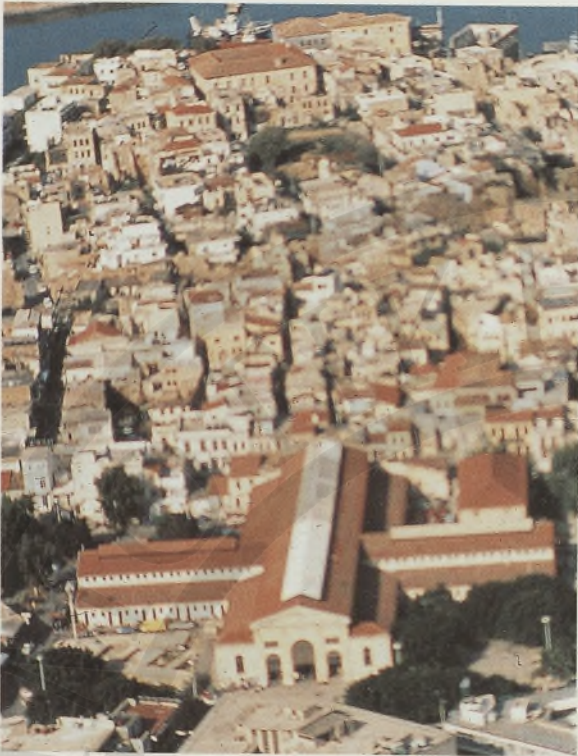
*Αγορά και λιμάνι της πόλης
(Συλλ. Ζαχ. Σημανδηράκη)*

Market and port of Chania

*Η Αγορά από ελικόπτερο
(Πεδίο Βολής Κρήτης)*

View from a helicopter

*Η Δημοτική Αγορά από ψηλά
(Πεδίο Βολής Κρήτης)
The Municipal Market from above*

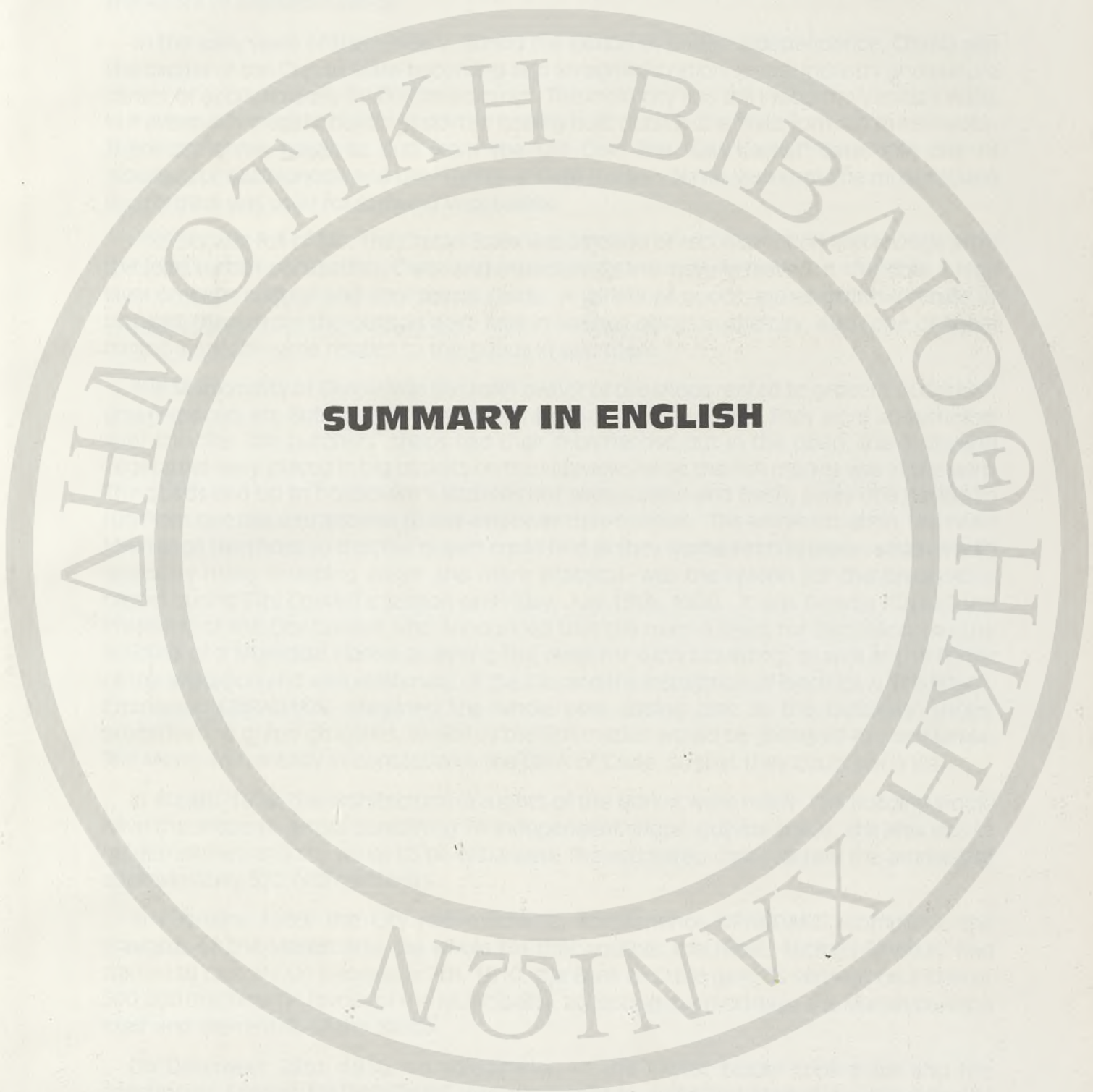
*Το κέντρο της πόλης
(Πεδίο Βολής Κρήτης)
The center of the city*

*Το σταυροδρόμι της πόλης
(Πεδίο Βολής Κρήτης)
The cross road of the city*

*Άποψη της πόλης
(Πεδίο Βολής Κρήτης)
Chania*

SUMMARY IN ENGLISH

On December 4th, 1993 the Municipal market of Chania reaches its 80th year. This building, the "trademark" of the city, ever since 1913, was and still is not only a trade center but also a site worth seeing by any foreign visitor as well as a meeting point, a real replica of the Agora of ancient Greece.

In the early years of this century, during the period of Cretan Independence, Chania was the capital of the Cretan State becoming also an administration, trade, industry and culture center of approximately 20,000 inhabitants. The main city was still inside the Venitian Walls, but eventually elegant buildings started being built outside the Walls forming the new city. There are three gates to and from the Old City: The "Kale-Kapissi" Gate, the one of "Koum-Kapi"(Sabbionera) and the "Tophana" Gate (today's Naval Museum). The moat around the fortress was used for growing vegetables.

The city was full of life. The Cretan State was a period of reconstruction and change after the long Turkish occupation. Crete and especially Chania have achieved at the time a high level on both cultural and economical fields. A variety of goods, either grown in Crete or brought there from the outside were sold in various places in the city, each one of them having a special name related to the goods in sale there.

The Municipality of Chania was the main owner of the shops rented to grocers, butchers', green-grocers etc. But of course the shops were not in one place. They were scattered all over the city: the butchers' shops had their merchandise out in the open, the fruits and vegetables were placed in big baskets on the sidewalks while the fish market was in the port. The goods end up to housewife's kitchens not always clean and fresh, every one having to run from one place to another to buy whatever they needed. The whole situation, the need to arrange the shops so that the buyers could find all they wanted in one place -which would obviously make shopping easier and more practical- was the reason for the proposition tabled during City Council's session on Friday, July 13th, 1908. It was George FOUMIS, the President of the City Council who announced that the main subject for discussion was the building of a Municipal Market analysing the need for such a building, as well as the factor of the sanitation and embellishment of the City and the installation of electricity. The Mayor, Emmanuel SEIRADAKIS, explained the whole plan adding that all the butchers' shops, groceries and green groceries, as well as the fish market would be gathered in that Market. The Mayor was already in contact with the Bank of Crete, so that they could get a loan.

In August 1908, the architectural draughts of the Market were ready: The building would have the shape of a cross containing 78 independent shops, outside sheds, the Wall was to be demolished and the moat to be embanked. The estimated cost reached the amount of approximately 320,000 drachmas.

In February 1909, the City Hall mechanic, Konstantinos DRANDAKIS, completes the draughts of the Market and the whole file that another mechanic, Michael SAVAKIS, had started to prepare. On December 7th, 1910, the Bank of Crete gave its consent on a loan of 300,000 drachmas in favour of the Municipality, accepting as a mortgage the Market building itself and the rentals of the shops.

On December 23rd, 1910, an adjudication to the lowest bidder took place and the contractor Antonis MATHIOUDAKIS was appointed to build the Market for the price of 290,000 drachmas.

Emmanuel MOUNTAKIS, was elected Mayor of Chania in 1911 and a few months later on 1911, August 14th he laid the foundation stone of the Market during a solemn ceremony. The work began. Several areas - and not only the parts of the Wall - were sold out, the Wall itself falls down, as well as the nearby buildings, the moat was embanked and the Municipality reimburses the owners for the destruction of the fruit and vegetables gardens in the moat.

A machine was bought for pumping the water from the Municipal Garden's well and the water reached through pipes the construction area. The earth removed was taken to the Garden at a low cost.

There were some problems concerning the construction of several parts of the Market: i.e. there was a dispute on whether the Market floor was to be covered with asphalt, cement, marble etc. There was also a problem with the roof which finally was 37 tons heavier and costed 17,390 drachmas more than pre-estimated, but also a problem to prop up all that weight.

Supplementary works had to be done in the Market and the Municipality asked the Bank of Crete for an additional loan of 200,000. The Bank approved a sum of 85,000 drachmas.

It was during the second half of 1913 when the Market was almost ready. Eight LUX lamps were placed (4 inside and 4 outside), the building was painted and a plaque was put over the main entrance with the name of the Mayor and the year of construction.

The New Market - as then was called - was unofficially opened on 1913, November 1st. There had been rent auctions - the lowest rent for a butcher's shop was 450, for a green grocery 550, and for the restaurant 1,000 drachmas. The rents were paid directly to the Bank in order to pay off the loans.

According to the regulation of the Market, it would be open from dawn till 10 p.m. The groceries and green groceries would be along the main gallery, while the butchers' shops would be placed along the cross. Pork meat was sold only in some of them, since there were still Muslims inhabitants in Chania.

Number 1 shop was the Police Station, but there were also market-inspectors appointed by the City Council. The first Market inspector was Stathis PAPADAKIS getting a monthly salary of 120 drachmas.

At the center of the Market there was a municipal balance, animals or vehicles were not allowed inside the Market and all the goods reached the shops through their back side.

One of the glamorous events that took place during the celebration for the Unification of Crete with the rest of Greece in December 1913, was that of the inauguration of the Municipal Market by Greek Prime Minister, Eleftherios VENIZELOS, who had earlier expressed the wish to do it. The main ceremony of the Unification took place on December 1st at the Firka Fortress; three days later, on the 4th of December 1913, VENIZELOS inaugurated the Market in the presence of the Mayor, Emmanuel MOUNTAKIS, the Governor General, L. ROUFOS, the Prefect of Chania, the City Councillors and many other officials.

The tenants of the Market formed an Association, under the name "New Market" in January 1914. The main purpose of the Association was the moral and economic support as well as the protection and progress of its members. The members' monthly subscription was one

drachma, while the Association was to pay monthly to a sick member 50 drachmas for a period of one year, to the family of a member serving as a soldier the monthly sum of 30 drachmas for the same period, and in case of a member's death up to 40 drachmas for the funeral expenses. The Association had a Board for a period of two years consisted of nine members (President, two Vice-Presidents, Secretary, Treasurer and 4 members). The 21st of May was a holiday for the Association, whose seal had an anchor in the middle. If the Association was to be dissolved, its property was to be transferred to the Municipal Hospital.

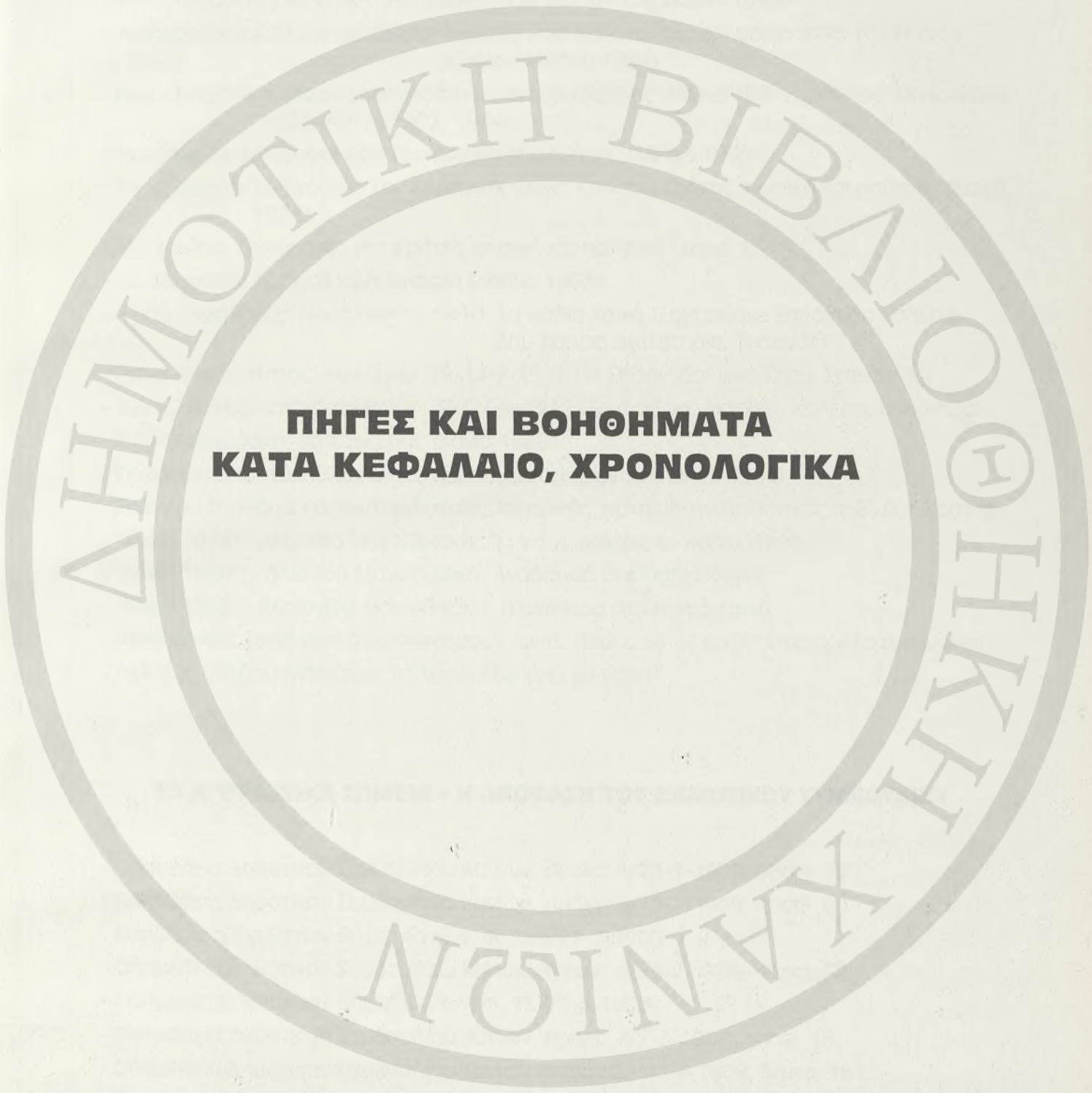
The Market is no longer called "New Market". But nevertheless it has always been the crossroad of the city's life. The main building remained of course at its first shape, but several changes have been occurred due to repairs, decorative work and landscaping in the surrounding the Market area. The square in front of the main entrance was -amongst others- the first taxi station of Chania. Smaller shops had been built around the Market, and there were also bus and carriage stations etc.

It must have been a miracle that the Market had not fallen down during the Battle of Crete in 1941, despite the constant bombardments of the City by the Nazi forces. During the German occupation of Crete the Market was there, mostly silent since there were no goods to be sold in the shops and people were dying in the streets either of hunger or pierced by bullets. Later at the eastern part of the Market there was a bus and coach station and a little further the Municipal green-grocery, which was also demolished some years later.

Today the Market is declared by the Ministry for Culture as a State Monument. The tenants are members of an Association called "Union of the Municipal shop-keepers". At the center there is a newspaper and souvenir kiosk but nowadays the shops vary.

It should be mentioned that the general idea, the decision and the construction in less than two years of a building so big, even for today, may be considered admirable and impressive. It is a proof of the Cretan and especially the inhabitants' of Chania persistence and ability to achieve difficult tasks, to fulfil almost unreachable goals, filled with hope, advanced ideas and incontrovertible creativity.

It is also believed that there was not only the need to gather the shops in one place, which caused the idea of constructing the Market, but mostly the need for communication amongst people sharing the same situations and problems. That's why it became a center of creative dialogue and discussion. Even when big super markets appeared all over the city, the Municipal Market remained the place to go, being also a big super market itself since the beginning of the century. It is not only a shopping place, but also a warm spot in the heart of the city, where one can meet people, exchange opinions, chat and share his problems with friends, that is overcome the lack of communication which characterises our troubled era.

**ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ
ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ, ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΑ**

Τα Χανιά στις αρχές του αιώνα

- Νικ. Σταυράκη: Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης (Χανιά 1890)
- Νικοστράτου Καλομενοπούλου: Κρητικά ήτοι τοπογραφία και οδοιπορικά της Νήσου Κρήτης (Αθήνα 1894)
- Εμμ. Γενεράλη: Επίτομος Γεωγραφία της Νήσου Κρήτης (Αθήνα 1891, Ηράκλειο 1894, Χανιά 1900, Αθήνα 1902, 1914)
- Ιω. Κονδυλάκη: Ιστορία και Γεωγραφία της Κρήτης (Αθήνα 1900)
- Ιω. Λανδράκι: Γεωγραφία της Ελληνικής μεγαλονήσου Κρήτης, φυσική και πολιτική (Χανιά 1900)
- Αρ. Κριάρη: Γεωγραφία της Κρήτης φυσική και πολιτική (Χανιά 1901)
- Ιω. Νουχάκη: Κρητική χωρογραφία (Αθήνα 1903)
- Εφημ. "Αντλιαντίς" Νέας Υόρκης 1910: Τα παλιά Χανιά (Σαντριβάνι, Σπλιάντζια Χαλιέπα, Δημ.Κήπος, Δικαστήρια, Τοπανός)
- Εφημ. "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 29/14-7-1912 ("Η Σπλιάντζια" υπό Σταμ. Σταματίου)
- Εφημ. "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 39/23-9-1912 (Σαντριβάνι, Ακταίον, Χαλιέπα, Σπλιάντζια)
- Κ.Γ. Φουρναράκη: Τα Χανιά μας (Χανιά 1928)
- Γεωργίου Δημοτάκη: Χανιά-στο πέρασμα του χρόνου (Αθήνα 1969)
- Στέργιου Σπανάκη: Κρήτη-Τουριστικός, Ιστορικός, αρχαιολογικός Οδηγός (τ.Β'-Δυτ.Κρήτης)
- "Χανιά 1974" - Λεωνίδα Μανωλικάκη: Για να γνωρίσεις τα παλιά Χανιά
- "Χανιά 1980" - Λεωνίδα Μανωλικάκη: Αναδρομή στα παλιά Χανιά
- "Χανιά 1983" - Λεωνίδα Μανωλικάκη: Περίπατος στα παλιά Χανιά
- Φιλολογικός Σύλλογος "Χρυσόστομος": (φωτ. λεύκωμα) Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα
- Αιμιλίας Κηάδου-Μπηέτσα: Τα Χανιά έξω από τα τείχη

ΤΑ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ - Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 1/21-1-1908, αποφ. 19
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 5/15-2-1908, αποφ. 60
- Εφημερίς "Ελευθέρον Βήμα" Χανίων, φ. 156/23-2-1908
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 6/26-2-1908, αποφ. 62
- Εφημερίς "Ελευθέρον Βήμα" Χανίων, φ. 157/1-3-1908
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 7/7-3-1908, αποφ. 18
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων πρακτ. 20/13-6-1908, αποφ. 161
- Εφημερίς "Κήρυξ" Χανίων, φ. 63/13-6-1908
- Εφημερίς "Νέα έρευνα" Χανίων φ. 464/20-6-1908

- Εφημερίς "Ελεύθερον Βήμα" Χανίων φ. 173/21-6-1908
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 27/8-8-1908, αποφ. 191
- Ιστορικό Αρχείο Κρήτης-Αρχείο Κρητικής Πολιτείας-πρωτ./λο έτους 1908 Α. Δ. Εσωτ./κών
- Δημοτικό Συμβούλιο Χανίων (αιρετά χριστιανικά μέλη) πρωτ. 426/24-9-1908
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 43/28-10-1908, αποφ. 272
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 44/13-11-1908, αποφ. 296
- Εφημερίς "Νέα Έρευνα" Χανίων, φ. 540/20-3-1909.
- Εφημερίς "Νέα Έρευνα" Χανίων, φ. 542/27-3-1909
- Εφημερίς "Νέα Έρευνα" Χανίων, φ. 545/10-4-1909
- Εφημερίς "Νέα Έρευνα" Χανίων, φ. 551/1-5-1909
- Εφημερίς "Ελεύθερον Βήμα" Χανίων, φ. 218/2-5-1909
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 8/13-5-1909, αποφ. 65,67
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 25/5-10-1909, αποφ. 134
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 13/13-5-1910, αποφ. 55
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 39/7-12-1910, αποφ. 173,183

ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων-Πρακτ. 8/18-3-1910, αποφ. 34
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 10β/12-4-1910, απόφ. 51
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12/22-4-1910, αποφ. 64
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 27β/18-8-1910, αποφ. 71
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 28/19-8-1910, αποφ. 80
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 37/15-11-1910, αποφ. 162,163
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 38/22-11-1910, αποφ. 166,168
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 40/23-12-1910, αποφ. 185,188, 190,191
- Εφημερίς "Ελεύθερον Βήμα" Χανίων φ. 303/24-12-1910
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων-Πρακτ. 1/18-1-1911, αποφ. 2,4,10
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 2/1-2-1911, αποφ. 15
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 3/3-3-1911, αποφ. 24,25
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4/29-3-1911, αποφ. 48
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 2/7-6-1911, αποφ. 8
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4/14-6-1911, αποφ. 20
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 5/18-6-1911, αποφ. 33,39
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 6/7-8-1911, αποφ. 58,59, 67,68
- Εφημερίς Ελεύθερον Βήμα", φ. 333/20-8-1911

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων-Πρακτ. 10/24-8-1911, αποφ. 78
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 11/25-8-1911 αποφ. 84
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 15/5-9-1911 αποφ. 124
- Εφημερίς Χανίων "Λευκά Όρη" Χανίων, φ. 286/29-9-1911
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων-Πρακτ. 17/13-10-1911, αποφ. 15
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων- Πρακτ. 19/18-10-1911 αποφ. 140,142 143,146
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20/20-10-1911 αποφ. 150,152, 153
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 23/29-10-1911, αποφ. 159
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 24/11-11-1911, αποφ. 172,175
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 25/29-11-1911, αποφ. 183,184 185
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 1/17-2-1912, αποφ. 10,12
- Εφημερίς "Κήρυξ" Χανίων φ. 291/14-3-1913
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων-Πρακτ. 3/20-3-1912, απ.28,30,33,35
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4/28-3-1912, αποφ. 39
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 5/31-3-1912, αποφ. 44
- Εφημερίς "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 15/7-4-1912
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων πρακτ. 6/13-4-1912, αποφ. 1
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 7/20-4-1912 αποφ. 5
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 8/26-4-1912, αποφ. 58,59,60
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 11/8-5-1912, αποφ. 75,81
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 13/30-5-1912 αποφ. 9
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 14/31-5-1912 αποφ. 104
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 15/18-6-1912 αποφ. 116,117
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 16/2-7-1912 αποφ. 120,124,125 126
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 25/17-8-1912 αποφ. 144,148
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 30/18-9-1912 αποφ. 32,39
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 32/25-10-1912 αποφ. 170,171
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 33/12-12-1912 αποφ. 173,174 175
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 34/22-12-1912 απόφ. 183
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 1/8-1-1913 αποφ. 1
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 2/21-1-1913 αποφ. 4
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων πρακτ. 4/1-3-1913 αποφ. 11,8,17
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων πρακτ. 5/4-3-1913 αποφ. 19
- Εφημερίς "Κήρυξ" Χανίων φ. 294/4-4-1913
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων-Πρακτ. 10/24-4-1913 " 84
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων Πρακτ. 11/26-4-1913 αποφ. 41
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 13/10-5-1913 αποφ. 54

- Πρόγραμμα Εμμ. Μουντάκη ιατρού, υποψηφίου δημάρχου Χανίων
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων-Πρακτ. 39/25-11-1913 απ.114,130
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 2/10-2-1914 αποφ 13
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4/28-2-1914 αποφ. 39
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 5/24-3-1914 αποφ. 26,28
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 17/30-5-1914 αποφ. 66
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 18/4-6-1914 αποφ. 73

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ - ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΓΟΡΑΣ

- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 30/19-9-1913, απ. 131
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 31/23-9-1913 αποφ. 95,96, 97,98
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 32/26-9-1913 αποφ. 99,102
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 33/4-10-1913 αποφ. 103
- Εφημερίς "Κήρυξ" Χανίων, φ. 321/7-11-1913
- Εφημερίς Ελεύθερον Βήμα" Χανίων, φ. 445/9-11-1913
- Εφημερίς Νέα Έρευνα" Χανίων, φ. 1177/4-12-1913
- Εφημερίς "Νέα Έρευνα" Χανίων, φ. 1178/5-12-1913
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 43/30-12-1913, απ. 224

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΕΣ - Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ 'ΝΕΑ ΑΓΟΡΑ'

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 32/26-9-1913, απ. 100
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 36/24-10-1913 αποφ. 185,187
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 37/30-10-1913 αποφ. 190,191
193,194, 195,196
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 38/12-11-1913 " 219,220
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 40/28-11-1913 αποφ. 142,143
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 41/13-12-1913 αποφ. 154,155
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 42/23-12-1913 αποφ. 161
- Επίσημος Εφημερίς της Κρητικής Πολιτείας, φ. 25/Α/20-2-1914
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 7/27-3-1914 αποφ. 41
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 8/31-3-1914 αποφ. 50
- Εφημερίς "Νέα Έρευνα" Χανίων, φ. 1312/20-5-1914
- Εφημερίς "Νέα Έρευνα" Χανίων φ. 1318/27-5-1914
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 20/10-6-1914, απ. 129

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 22/27-5-1914 αποφ. 165,166
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 23/2-7-1914 αποφ. 181
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 26/20-8-1914 αποφ. 26
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 29//30-9-1914 αποφ. 253
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 36/14-11-1914 αποφ. 36
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 38/8-12-1914 αποφ. 346
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 41/19-12-1914 αποφ. 70

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων,πρακτ. 6/7-8-1911, απ. 67,68
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 3/20-3-1912 αποφ. 33
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 23/7-8-1912 αποφ. 136
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 34/22-12-1912 αποφ. 183
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 1/8-1-1913 αποφ. 2
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4/1-3-1913 αποφ. 18
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 10/24-4-1913 αποφ. 84
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 11/26-4-1913 αποφ. 40
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12/3-5-1913 αποφ. 44
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12β/3-5-1913 αποφ, 44
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 13/10-5-1913 αποφ. 54
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 15/20-5-1913 αποφ. 87,88
- Εφημερίς "Κήρυξ" Χανίων φ. 299/16-5-1913
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 17/7-6-1913, απ.69
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 23/1-8-1913 αποφ. 121
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 24/5-8-1913 αποφ. 81
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 25/9-8-1913 αποφ. 82,83
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων,πρακτ. 26/13-8-1913, απ.85,88,89
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 36/24-10-1913
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 39/25-11-1913 αποφ. 128
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 41/13-12-1913 αποφ. 156
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 1/7-2-1914, αποφ. 7
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 2./10-2-1914 αποφ. 3,4,11,12
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4/28-2-1914, αποφ. 39
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ.5/24-3-1914 αποφ. 22,25,29
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 18/4-6-1914 αποφ. 74,88
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 22/27-6-1914 αποφ. 22

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 26/20-8-1914 αποφ. 202,207, 211
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 27/4-9-1914 αποφ. 221
- Εφημερίς "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 1/20-9-1914
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων,πρακτ. 28/26-9-1914, απ.238,245
- Εφημερίς "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 2/27-9-1914
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων,πρακτ. 35/3-11-1914, αποφ. 281,286, 289,295
- Εφημερίς "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 8/8-11-1914
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων,πρακτ. 36/14-11-1914, αποφ. 301,302, 315
- Εφημερίς "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 9/15-11-1914
- Εφημερίς "Νέα Έρευνα" Χανίων φ. 1471/22-11-1914
- Εφημερίς "Νέα Έρευνα" Χανίων φ. 1477/29-11-1914

ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

- Εφημερίς "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 3/4-10-1914
- Προϋπολογισμός 1915
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων,πρακτ. 3/16-1-1915, απ. 25
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4/29-1-1915 αποφ. 32
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 6/5-3-1915 αποφ. 63,68
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 11/5-5-1915 αποφ. 3
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12/18-5-1915 αποφ 11
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 16/19-6-1915 αποφ. 129
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 25/7-9-1915 αποφ. 72,77
- Εφημερίς "Νέα Έρευνα" Χανίων φ. 1735/4-10-1915
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων,Πρακτ. 28/2-11-1915 αποφ. 90,06
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων,Πρακτ. 29/9-11-1915 αποφ. 98,99
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 31/19-11-1915 αποφ. 177
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 33/8-12-1915 αποφ. 119
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 34/22-12-1915 αποφ. 135
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 5/28-1-1916 αποφ. 1,11
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 6/17-2-1916 αποφ. 22
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 8/2-3-1916 αποφ. 30
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 10/1-4-1916 αποφ. 65
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12/26-4-1916 αποφ. 36
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 16/9-5-1916 αποφ. 56
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 18/8-6-1916 αποφ. 72
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20/2-7-1916 αποφ. 86

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 21/7-7-1916 αποφ. 94,95,96,97
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 32/4-11-1916 αποφ. 106,108
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 6/2-3-1917 αποφ. 24
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 9/23-3-1917 αποφ. 58
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 10/10-4-1917 αποφ. 71
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 17/25-7-1917 αποφ. 59
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 19/2-9-1917 αποφ. 73
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20/21-10-1917 αποφ. 79
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 21/4-10-1917 αποφ. 88,89,90
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 23/2-11-1917 αποφ. 97,98,99,100
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 24/17-11-1917 αποφ. 105
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 25/27-11-1917 αποφ. 117
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 26/18-12-1917 αποφ. 118
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 14/27-3-1918 αποφ. 35 και προϋπολογ.
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 25/10-7-1918 αποφ. 78
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 26/23-7-1918 αποφ. 86,88
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 28/22-8-1918 αποφ. 102,110
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 35/31-10-1918 αποφ. 130
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 37/14-11-1918 αποφ. 117,118
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 39/27-12-1918 αποφ. 138
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 10/9-5-1919 αποφ. 26
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 11/23-5-1919 αποφ. 39
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12/30-5-1919-έξοδα κεκλ. χρήσεων
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 13/13-6-1919 απ. 101
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων. Πρακτ. 14/14-6-1919-προϋπ/σμός-πρόσοδοι
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 15/17-7-1919 απ. 52,56,58
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 17/28-8-1919 αποφ. 100
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 18/3-9-1919 αποφ. 112,114
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 19/26-9-1919 αποφ. 124
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20/1-11-1919 αποφ. 136,140
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 7/16-3-1920 αποφ. 71
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 29/4-11-1920 αποφ. 251
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 34/17-2-1920 αποφ. 60,61,62
- Απολογισμός 1920-έξοδα κεκλισημένων χρήσεων-πρόσοδοι
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων,πρακ. 18-7-1940 αποφ. 220
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 30-9-1940 αποφ. 234,331
- Διοικούσα τον Δήμον Χανίων Επιτροπή " 10-10-1940 αποφ. 351

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 23-10-1940 αποφ. 401
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 8/5-3-1941 αποφ. 50
- Δήμαρχος - πράξη 29/31-3-1941
- Διοικούσα τον Δήμον Χανίων Επιτροπή 12/10-4-1941 αποφ. 72
- Διοικούσα τον Δήμον Χανίων Επιτροπή 13/15-4-1941 αποφ. 90
- Διοικούσα τον Δήμον Επιτροπή 14/30-4-1941 αποφ. 99
- Διοικούσα τον Δήμον Επιτροπή 23-7-1941 αποφ. 108
- Διοικούσα τον Δήμον Επιτροπή 17/23-7-1941
- Διοικούσα τον Δήμον Επιτροπή 20/6-10-1941 αποφ. 173,174
- Διοικούσα τον Δήμον Επιτροπή 22/4-11-1941 αποφ. 180
- Διοικούσα τον Δήμον Επιτροπή 24/8-12-1941 αποφ. 239,240,241 242,243
- Διοικούσα τον Δήμον Επιτροπή 29/1-1-1942
- Διοικούσα τον Δήμον Επιτροπή 3/29-1-1942
- Διοικούσα τον Δήμον Επιτροπή 31-3-1942 αποφ. 79
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 20-4-1942 αποφ. 114,119
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 17-4-1942 αποφ 232
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4-9-1942 αποφ. 283
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 26-3-1943 αποφ. 77,78
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 5-7-1943 αποφ. 200
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 26-7-1943 αποφ. 223,227
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4-8-1943 αποφ. 239
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20-8-1943 αποφ. 244
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4-10-1943 αποφ. 286,287
- Συνεδρίαση Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 21-10-1943 αποφ. 332
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 23-12-1943 αποφ. 397
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 21-2-1944 αποφ. 53
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 26-6-1944 αποφ. 167
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 30-11-1944 αποφ. 248
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 17-3-1945 αποφ. 47
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων Πρακτ. 16-6-1945, αποφ. 40,48α
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 22-6-1945, αποφ. 59
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων Πρακτ. 7-7-1945 αποφ. 57,58
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων Πρακτ. 10-7-1945 αποφ. 61,62,63,67
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 24-9-1945 αποφ. 76,86
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 5-10-1945 αποφ. 101
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων Πρακτ. 10-10-1945 αποφ. 82,83
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, Πρακτ. 22-10-1945 αποφ. 134

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 2-11-1945 αποφ. 179,181
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 13-11-1945 αποφ. 183
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4-12-1945 αποφ. 219,233
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 21-12-1945 αποφ. 249,282
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων Πρακτ. 23-1-1946 αποφ. 4,5,6,7,8, 9,10,11,12, 13,14,15,16, 17,18,19,20, 21,22α
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 29-1-1946 αποφ. 43,47,50, 51,53
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων - Πρακτ. 11-2-1946 αποφ. 23,24
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20-2-1946 αποφ. 59
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων - Πρακτ. 5-3-1946 αποφ. 28,33
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων - Πρακτ. 12-4-1946 αποφ. 42
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12-4-1946 αποφ. 125
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 6-5-1946 αποφ. 139,149
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 7-5-1946 αποφ. 173
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 10-5-1946 αποφ. 193
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 26-7-1946 αποφ. 266
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 25-10-1946 αποφ. 398
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 11-11-1946 αποφ. 429
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 18-12-1946 αποφ. 491
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 21-2-1947 αποφ. 74
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων 25-2-1947, αποφ.91
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 21-4-1947, αποφ.151
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 13-5-1947, αποφ.171
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 3-6-1947, αποφ. 218
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 16-6-1947, αποφ.252,253
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 25-7-1947, αποφ.323
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 13-8-1947, αποφ.342,352
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 10-9-1947, αποφ.374,375,376
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 19-11-1947
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 21-7-1948 αποφ. 376,377
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 25-8-1948, αποφ. 446
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 1-10-1948, αποφ. 480
- Εφημερίς "Κήρυξ" Χανίων φ. 6/1/1949
- εγγρ. 460/13-1-1949 Γραφείο τύπου Προέδρου Κυβερνήσεως
- έγγρ. 342/18-1-1949 Δήμου Χανίων
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 7-2-1949, αποφ. 63
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 16-2-1949, αποφ. 85
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 13-4-1949, αποφ. 199

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4-7-1949, αποφ. 357,358
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 25-7-1949 αποφ. 384
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 1-9-1949, αποφ. 437
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 26-9-1949, αποφ.461
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 7-10-1949, αποφ.470,476
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 3-12-1949, αποφ.525
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 7-12-1949, αποφ.540
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20-1-1950, αποφ.25,35,36
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 24-5-1950, αποφ. 181
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 14-6-1950, αποφ. 219
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. πρακτ.16/17-6-1950, αποφ. 272 - 275
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 29/21-12-1950, αποφ. 539,541
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4/19-2-1951, αποφ.69
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 6/28-3-1951, αποφ. 139
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 8/23-4-1951, αποφ. 188
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων πρακτ. 9/12-5-1951, αποφ. 198
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12/28-6-1951, αποφ. 239
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 18/3-9-1951, αποφ.369,387
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20/5-10-1951, αποφ. 431
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 21/22-10-1951, αποφ. 441
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 21/23-10-1951, αποφ. 468
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 24/18-12-1951, αποφ.525, 526
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4/13-2-1952, αποφ. 93
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 7/9-4-1952, αποφ.122,123,151,205
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 7/10-4-1952, αποφ. 213
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 9/9-5-1952, αποφ. 229
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 10/30-6-1952, αποφ.269
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 15/18-9-952, αποφ. 511
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 19/11-11-1952, αποφ.615,616
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20/1-2-1952, αποφ.624,633
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 3/20-1-1953, αποφ.27
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 4/26-1-1953, αποφ.40
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 10/23-3-1953, αποφ.119,127
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 13/6-5-1953, αποφ.154
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 14/29-5-1953, αποφ.196,199
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 24/3-10-1953, αποφ. 417
- Εφημερίς "Κήρυξ" Χανίων φ. 2430/4-10-1953

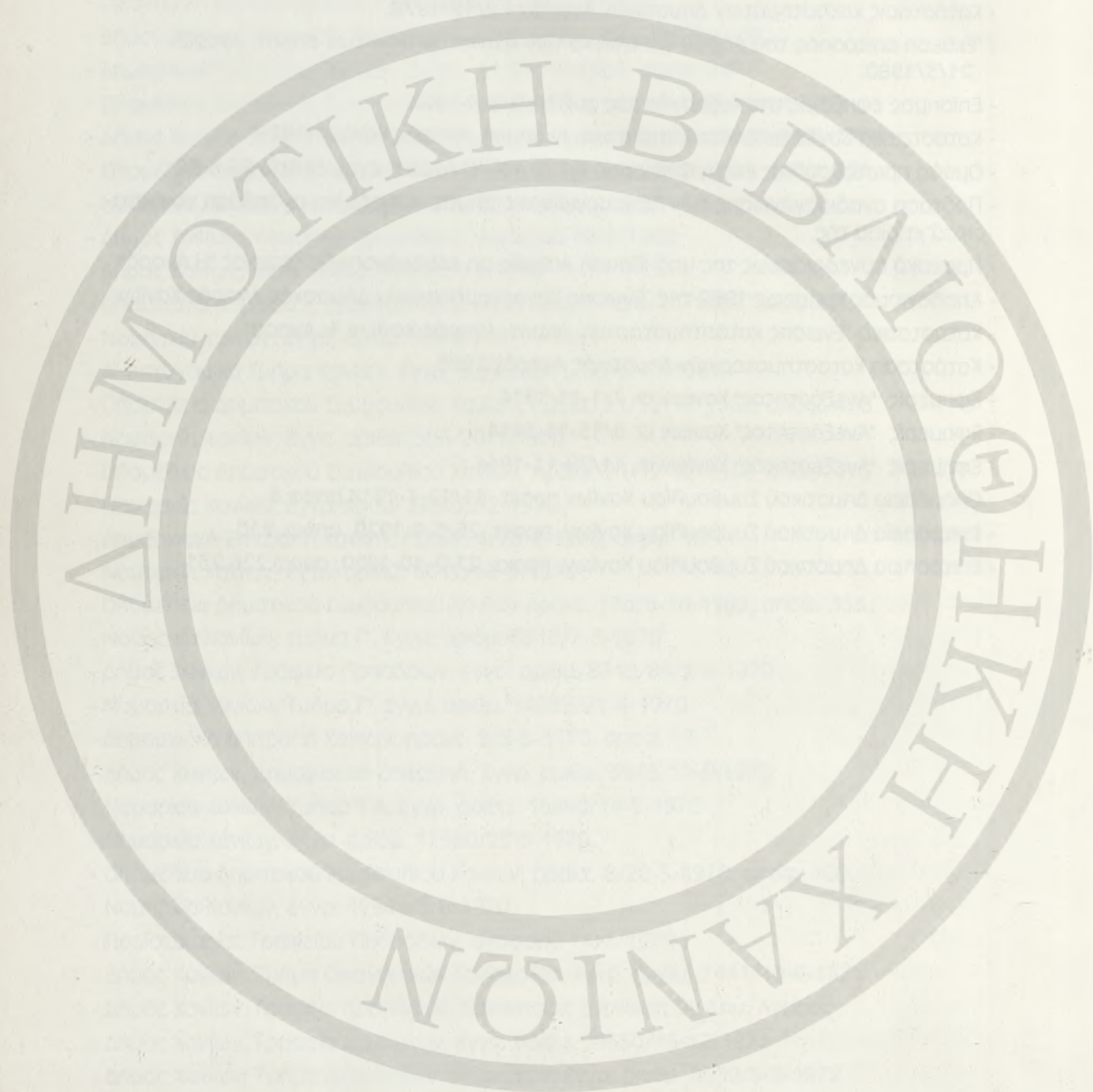
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 26/16-10-1953, αποφ. 448
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 6/29-3-1954, αποδ. 100
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 9/7-6-1954, αποφ. 407,410
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 15/17-8-1954, αποφ. 459
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 18/21-9-1954, αποφ. 516
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12/31-3-1955 αποφ. 113
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12α/7-4-1955 αποφ. 121
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 13/21-4-1955, αποφ.131
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 14/28-4-1955, αποφ.161
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων πρακτ. 15/10-5-1955, αποφ.170,171
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 16/31-5-1955, αποφ. 187
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 19/30-6-1955
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20/13--7-1955, αποφ.312
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 22/17-8-1955, αποφ.507,513,514
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 23/13-9-1955, αποφ.590

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΧΑΝΙΩΝ ΣΗΜΕΡΑ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- Σχέδιον κανονισμού Λειτουργίας Δημοτικής Αγοράς και Πλαχαναγοράς έτους 1952
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων πρακτ. 26/16-10-1953, αποφ. 448
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 6/29-3-1954, αποφ. 100
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 9/7-6-1954, αποφ. 407,410
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 15/17-8-1954, αποφ. 459
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 18/21-9-1954, αποφ. 516
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12/31-3-1955, αποφ. 113
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 12α/7-4-1955, αποφ. 121
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 13/21-4-1955, αποφ. 131
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 14/28-4-1955, αποφ. 161, 162
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 15/10-5-1955, αποφ. 170, 171
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 16/31-5-1955, αποφ. 187
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 19/30-6-1955
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 20/13-7-1955, αποφ. 312
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 22/17-8-1955, αποφ. 507,513,514
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων - Πρακτ. 23/13-9-1955, αποφ. 590
- Διακήρυξις πλειοδοτικής δημοπρασίας και Γενική Συγγραφή Υποχρεώσεων (1965)
- Δήμος Χανίων, Γραφείο Δημάρχου έγγρ. αριθμ. /6-5-1967
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων, πρακτ. 12/12-7-1967, αποφ. 31

- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων, έγγρ. αριθμ. 7727/25-7-1967
- Νομικός Σύμβουλος Δήμου - αναφορά 15/7/1967
- Δήμος Χανίων, Υπηρεσία Προσόδων, αναφορά 15/4/1968
- Οικονομική Εφορία Χανίων, έγγρ. αριθμ. 8589/5-9-1968
- Δήμος Χανίων, Υπηρεσία Προσόδων, έγγρ. αριθμ. 8975/16-9-1968
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων, πρακτ. 21/23-10-1968, αποφ. 847
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 16/5-9-1968, αποφ. 720
- Δήμος Χανίων, Γραφείο Δημοτικού Συμβουλίου, έγγρ. αριθμ. 11531/5-11-1968
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 23/11-12-1968, αποφ. 851
- Νομαρχία Χανίων, έγγρ. αριθμ. 1026/11-1-1969
- Δήμος Χανίων, Υπηρεσία Προσόδων, αναφορά 19/2/1969
- Δήμος Χανίων, έγγρ. αριθμ. 4004/31-3-1969
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 18/6-11-1969, αποφ. 420
- Νομαρχία Χανίων, έγγρ. αριθμ. 45247/15-11-1969
- Α' Αστυνομικό Τμήμα Χανίων, έγγρ. αριθμ. 2/13/3α/4-11-1969
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 21/12-12-1969, αποφ. 478
- Νομαρχία Χανίων, έγγρ. αριθμ. 506/20-1-1970
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 21/12-12-1969, αποφ. 475
- Νομαρχία Χανίων, έγγρ. αριθμ. 2752/2-2-1970.
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων, πρακτ. 4/20-2-1970, αποφ. 10
- Νομαρχία Χανίων, έγγρ. αριθμ. 6617/16-3-1970
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 17α/9-10-1969, αποφ. 393
- Νομαρχία Χανίων, τμήμα Γ', έγγρ. αριθμ. 6618/7-3-1970
- Δήμος Χανίων, Γραφείο Προσόδων, έγγρ. αριθμ. 8710/69/2-4-1970
- Νομαρχία Χανίων, Τμήμα Γ', έγγρ. αριθμ. 14285/21-4-1970
- Δημαρχιακή Επιτροπή Χανίων, πρακτ. 9/5-5-1970, αποφ. 17
- Δήμος Χανίων, Δημαρχιακή Επιτροπή, έγγρ. αριθμ. 3943/11-5-1970
- Νομαρχία Χανίων, Τμήμα Τ.Α. έγγρ. αριθμ. 16850/14-5-1970
- Νομαρχία Χανίων, έγγρ. αριθμ. 17580/23-5-1970
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 8/20-5-1970, αποφ. 169
- Νομαρχία Χανίων, έγγρ. 19943/5-6-1970
- Προϊστάμενος Γραφείου Προσόδων, αναφορά 14/7/1970
- Δήμος Χανίων, Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών, έγγρ. αριθμ. 3441/10-6-1971
- Δήμος Χανίων, Γραφείο προσόδων, Κατάσταση ενοικιαστών Δημ. Αγοράς
- Δήμος Χανίων, Γραφείο Δημάρχου, έγγρ. αριθμ. 11650/16-12-1971
- Δήμος Χανίων, Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών, έγγρ. αριθμ. 6639/5-8-1972
- Διοίκσεις Χωροφυλακής Χανίων, Γραφ. Ασφαλείας, έγγρ. αριθμ. 712/2996/2β/31-7-1972

- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 2/6-2-1973, αποφ. 37
- Νομαρχία Χανίων, Τμήμα Τ.Α. έγγρ. αριθμ. 7821/20-3-1973
- Α' Αστυνομικό Τμήμα Χανίων, έγγρ. αριθμ. 701/3/68/5-6-1979
- Κατάστασις καταστημάτων Δημοτικών Αγορών - 2/12/1978
- Έκθεση επιτροπής του Δήμου για έλεγχο των καταστημάτων των Δημοτ. Αγορών 21/3/1980.
- Επίσημος εφημερίς της Κυβερνήσεως φ. 870/Β/6-9-1980
- Καταστατικό Συνδέσμου καταστηματαρχών Δημοτ. Αγοράς Χανίων (1979)
- Ομάδα πρωτοβουλίας εκσυγχρονισμού Ε.Κ.Δ. Α.Χ. "Η Αγορά", ενημ. δελτίο 25-6-90
- Πρόταση αναδιοργάνωσης των λειτουργιών της Δημοτ. Αγοράς και ανάπλαση του ιστορικού κτιρίου της.
- Πρακτικά συνεδριάσεως της υπό ίδρυση Αστικής μη κερδοσκοπικής Εταιρίας "Η Αγορά"
- Απολογισμός χρήσεως 1992 της Ένωσης Καταστηματαρχών Δημοτικής Αγοράς Χανίων
- Καταστατικό Ένωσης καταστηματαρχών Δημοτ. Αγοράς Χανίων "Η Αγορά"
- Κατάσταση καταστηματαρχών Δημοτικής Αγοράς 1993
- Εφημερίς "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 7/1-11-1914
- Εφημερίς "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 9/15-11-1914
- Εφημερίς "Ανεξάρτητος" Χανίων φ. 11/29-11-1914
- Ολομέλεια Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων πρακτ. 11/12-3-1918, αποφ. 8
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 25/5-9-1920, αποφ. 210
- Επιτροπεία Δημοτικού Συμβουλίου Χανίων, πρακτ. 27/7-10-1920, αποφ. 226, 231

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος Δημάρχου Χανίων κ. Γιώργου Τζανακάκη	Σελ.	7
Εισαγωγικό σημείωμα της συγγραφέας Ζαχαρένιας Μεν. Σημανδηράκη	.	.
Προϊσταμένης Ιστορικού Αρχείου Κρήτης	»	9
Τα Χανιά στις αρχές του αιώνα	»	11
Τα αγοραστικά σημεία - Η απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου	»	31
Θεμελίωση και εκτέλεση του έργου	»	57
Κανονισμός λειτουργίας - Τα εγκαίνια της Νέας Αγοράς	»	77
Οι πρώτοι Ενοικιαστές - Ο Σύλλογος "Νέα Αγορά"	»	91
Συμπληρωματικά Έργα	»	107
Τα επόμενα χρόνια	»	125
Η Δημοτική Αγορά Χανίων σήμερα - Επίλογος	»	149
Περίληψη στα Αγγλικά	»	199
Πηγές και βοηθήματα κατά κεφάλαιο, χρονολογικά	»	205

7/2
2/9
34/10
7/11
98-19
5/5
14-6
22/8

